

**T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**HATAY (ANTAKYA) MASALLARININ
ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PINAR ÖZKAN

VAN-2014

**T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**HATAY (ANTAKYA) MASALLARININ
ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
PINAR ÖZKAN**

**Danışman
Yrd. Doç Dr. Yılmaz ÖNAY**

VAN-2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Yılmaz ÖNAY

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ömer GİFTÇİ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Raşit KOÇ

Üye :

ONAY: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2014

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. HATAY (ANTAKYA) İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	3
1.1. Hatay (Antakya) Adının Kaynağı.....	3
1.2. İlin Tarihi.....	4
1.3. İlin Coğrafi Durumu.....	5
1.4. İlin Nüfusu.....	6
1.5. İlçeleri.....	7
1.6. İlin Ekonomisi.....	13
İKİNCİ BÖLÜM	
2. ÇOCUK VE MASAL	16
2.1. Çocuk.....	16
2.1.1. Çocuğun Tanımı.....	16
2.1.2. Çocuğun Beden, Zihin ve Dil Gelişimi.....	16
2.1.2.1. Beden Gelişimi.....	17
2.1.2.2. Zihin Gelişimi.....	19
2.1.2.3. Dil Gelişimi.....	20
2.2. Masal.....	21
2.2.1. Masalın Tanımı.....	21
2.2.2. Masalın Çeşitleri.....	23
2.2.2.1. Hayvan Masallarının Nitelikleri.....	23
2.2.2.2. Olağanüstü Masalların Nitelikleri.....	24
2.2.2.3. Gerçekçi Masalların Nitelikleri.....	24
2.2.3. Masalın Yapısı.....	25
2.2.3.1. Başlangıç Bölümü.....	25

2.2.3.2. Gövde-Gelişim Bölümü.....	25
2.2.3.3. Bitiş Bölümü.....	25
2.2.4. Masalın Özellikleri.....	26
2.2.5. Türk Masalları Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	29
2.3. Masal-Çocuk İlişkisi.....	34
2.3.1. Çocuklara Masal Okuma/Anlatma.....	34
2.3.2. Çocuk Masallarında Aranan Nitelikler.....	38
2.3.3. Edebiyatımızda Çocuk Masalı.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MASALIN ÇOCUK EĞİTİMİNDEKİ YERİ.....	42
3.1. Masal ve Çocuk Eğitimi.....	42
3.1.1. Masalın Eğitimdeki Yeri.....	42
3.1.2. Masalın Çocuk Eğitimindeki Yeri.....	44
3.1.2.1. İlköğretim Dönemi Çocuklarının Gelişiminde Masalın Önemi.....	45
3.2. Çoklu Zekâ Kuramına Göre Masalın Faydaları.....	47
3.2.1. Kişisel (İçsel) Zekâ.....	47
3.2.2. Kişilerarası (Sosyal) Zekâ.....	47
3.2.3. Görsel (Mekânsal) Zekâ.....	48
3.2.4. Sözel (Dilsel) Zekâ.....	48
3.2.5. Doğa Zekâsı (Varoluşçu Zekâ).....	48
3.2.6. Müziksel (Ritmik) Zekâ.....	48
3.2.7. Bedensel (Kinestetik) Zekâ.....	49
3.3. Masallardaki Eğitsel İletiler.....	49
3.3.1. Etik İletiler.....	50
3.3.2. Psikolojik İletiler.....	50
3.3.3. Sosyolojik İletiler.....	52
3.3.4. Ekonomik İletiler.....	53
3.3.5. Öteki İletiler.....	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**4. HATAY (ANTAKYA) MASALLARININ ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN**

İNCELENMESİ.....	54
4.1. Birinci Masal.....	55
4.2. İkinci Masal.....	56
4.3. Üçüncü Masal.....	57
4.4. Dördüncü Masal.....	57
4.5. Beşinci Masal.....	58
4.6. Altıncı Masal.....	59
4.7. Yedinci Masal.....	60
4.8. Sekizinci Masal.....	61
4.9. Dokuzuncu Masal.....	62
4.10. Onuncu Masal.....	63
4.11. On Birinci Masal.....	64
4.12. On İkinci Masal.....	65
4.13. On Üçüncü Masal.....	67
4.14. On Dördüncü Masal.....	67
4.15. On Beşinci Masal.....	69
4.16. On Altıncı Masal.....	70
4.17. On Yedinci Masal.....	72
4.18. On Sekizinci Masal.....	73
4.19. On Dokuzuncu Masal.....	74
4.20. Yirminci Masal.....	75
4.21. Yirmi Birinci Masal.....	77
4.22. Yirmi İkinci Masal.....	79
4.23. Yirmi Üçüncü Masal.....	80
4.24. Yirmi Dördüncü Masal.....	81
4.25. Yirmi Beşinci Masal.....	82
4.26. Yirmi Altıncı Masal.....	83
4.27. Yirmi Yedinci Masal.....	84

4.28. Yirmi Sekizinci Masal.....	86
4.29. Yirmi Dokuzuncu Masal.....	88
4.30. Otuzuncu Masal.....	89
4.31. Otuz Birinci Masal.....	90
4.32. Otuz İkinci Masal.....	92
4.33. Otuz Üçüncü Masal.....	93
4.34. Otuz Dördüncü Masal.....	94
4.35. Otuz Beşinci Masal.....	96
4.36. Otuz Altıncı Masal.....	97
4.37. Otuz Yedinci Masal.....	98
4.38. Otuz Sekizinci Masal.....	100
4.39. Otuz Dokuzuncu Masal.....	101
4.40. Kırkinci Masal.....	102
4.41. Kırk Birinci Masal.....	102
4.42. Kırk İkinci Masal.....	103
4.43. Kırk Üçüncü Masal.....	105
4.44. Kırk Dördüncü Masal.....	105
4.45. Kırk Beşinci Masal.....	107
4.46. Kırk Altıncı Masal.....	108
4.47. Kırk Yedinci Masal.....	109
4.48. Kırk Sekizinci Masal.....	110
4.49. Kırk Dokuzuncu Masal.....	111
4.50. Ellinci Masal.....	112
4.51. Elli Birinci Masal.....	113
4.52. Elli İkinci Masal.....	114
4.53. Elli Üçüncü Masal.....	115
4.54. Elli Dördüncü Masal.....	117

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. MASAL METİNLERİ.....	118
5.1. Eşğin Aklı.....	118

5.2. Ayşe-Fatma Kuzular.....	120
5.3. Hamam Böceği ve Bey Sıçan.....	122
5.4. Horoz.....	124
5.5. İnatçı Keçi.....	126
5.6. İyilik Unutulur mu Unutulmaz mı?.....	128
5.7. Kara Hatçe.....	131
5.8. Kaval Çalan Tilki.....	132
5.9. Kendini Beğenmiş Uğur Böceği.....	133
5.10. Kırık Dal.....	135
5.11. Kırmızı İbikli Küçük Horoz.....	137
5.12. Kuyruksuz Çakal.....	139
5.13. Masal.....	142
5.14. Ceylan Hanım.....	143
5.15. Akıl ile Zekâ.....	145
5.16. Arap'ın Sırrı.....	148
5.17. Dev Masalı.....	151
5.18. İnsan Yaşamının Üç Dönemi.....	155
5.19. İsfahan Padişahının Oğlu.....	156
5.20. İyi Kalpli Terzi.....	160
5.21. Kazma Dişli Kürek Başlı Kız.....	163
5.22. Keloğlan ile Padişahın Kızı.....	169
5.23. Korku Canavarı.....	174
5.24. Korkuyu Arayan Çocuk.....	176
5.25. Kral ve Büyücü.....	179
5.26. Küçük Su Pınarı.....	181
5.27. Lülü.....	183
5.28. Mavi Su Damlası.....	188
5.29. Nar Tanesi.....	194
5.30. Obur Prens.....	201
5.31. Padişahın Biricik Kızı.....	203
5.32. Peri Kızı.....	206

5.33. Rüya Satın Alan Çoban.....	209
5.34. Salkım İnci.....	212
5.35. Sihirli Heybe.....	216
5.36. Büyülü Gözler.....	219
5.37. Ciğer Hakkı.....	221
5.38. Beş Paralık Hiç.....	223
5.39. Ateş Pahası.....	225
5.40. Bahçedeki Su Kuyusu.....	226
5.41. Hammalbaşı Muhammet Paşa.....	227
5.42. Her Koyun Kendi Bacağından Asılır.....	229
5.43. Karı ile Kedi.....	231
5.44. Keloğlan ile Köse.....	232
5.45. Kırsağın Altında Buzağı Aramak.....	236
5.46. Köse.....	237
5.47. Küçük Fatma.....	239
5.48. Mutfak Perisi.....	243
5.49. Oduncu ile Oğlu.....	245
5.50. Oduncunun Karısı.....	247
5.51. Öbür Dünya.....	248
5.52. Söz Satan Adam.....	249
5.53. Tüccarın Oğlu.....	251
5.54. Yalan Masalı.....	255

ALTINCI BÖLÜM

6. KAYNAK KİŞİLERLE İLGİLİ BİLGİLER.....	257
SONUÇ.....	264
KAYNAKÇA.....	267
SÖZLÜK.....	270

ÖN SÖZ

Masal, halk kültürünün birçok özelliğini gösteren sözlü bir gelenek ürünüdür. Bundan dolayı kültürel ürün olarak değerlendirilir.

Masallar renkli hayâl ürünlerinin sihirli etkisiyle yaşamın gerçeklerinden herkese ibret mesajı verirler. Çünkü onlar sosyal karaktere sahiptir. Ayrıca bir dilin gelişimini incelemek için de önemli başvuru kaynaklarıdır.

Masallar, diğer folklor ürünleri gibi paylaşılan hayatın içinden doğmuş ve gelecek nesillere aktarılmıştır. Masalların; ne zaman, nerede ve nasıl meydana geldiğini tespit etmek oldukça zordur. Masalların her zaman canlı bir biçimde anlatılır, dinlenir ve okunur olmasının sebebi; dili, olayları giydiren ve hareketlendiren kültür birikimi, farklılığı ve millîliğidir.

Masallarımız üzerine yapılan çalışmalar yurdumuzda çok geç başlamıştır. Geleneğimizde de önemli bir yer tutan masalların bilimsel olarak incelenmesine çok geç başlanmasına karşın günümüzde yapılan araştırmalar umut vericidir. Bu alanda öncülüğü yapmış hocamız Saim SAKAOĞLU ilk kez "Gümüşhane Masalları Metin - Toplama ve Tahlil" başlıklı doktora tezini hazırlayarak alana ışık tutmuş, 2002 yılında da bu tezini geliştirerek "Gümüşhane ve Bayburt Masalları" adı altında yeniden yayımlatmıştır.

Bu araştırma ile çocuk eğitiminin nasıl olması gerektiği belirtilmiş, masalların çocuk eğitimine katkısı ele alınarak, farklı görüşlere yer verilmiştir.

Çalışmamız, altı bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünü içine alan birinci bölümde Hatay'ın tarihi, coğrafi durumu, nüfusu, ilçeleri ve ekonomisi hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

İkinci bölümde çocuk, çocuğun beden, zihin ve dil gelişimi, masal, masalın özellikleri ve bölümleri, masal türleri, Türk masalları üzerine yapılan çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Çocuk masallarında aranan niteliklere değinilmiştir.

Üçüncü bölümde masalın çocuk eğitimindeki yeri, çoklu zekâ kuramına göre masalın faydaları, masallardaki eğitsel iletiler hakkında bilgiler bulunmaktadır.

Dördüncü bölümde incelemede kullandığımız masal özetleri yer almakta ve bu masalların eğitsel faydaları üzerinde durulmaktadır.

Beşinci bölümde Hatay’da derlenen 54 masal metnine yer verilmektedir.

Altıncı bölümde masal derlediğimiz kaynak kişiler hakkında bilgiler bulunmaktadır.

Çalışmamızın sonunda ise “Sonuç”, “Kaynakça” ve “Özet” bölümleri yer almaktadır.

Bu çalışmamın her safhasında bana yardımcı olan, maddi-manevi desteğini esirgemeyen hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yılmaz ÖNAY’a, özellikle masalların derlenmesinde büyük yardımlarını gördüğüm ablam Necla EZER’e ve sevgili eşim Mustafa ÖZKAN’a, bütün kaynak kişilere şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Bu araştırma, Türk kültürünün devamlılığını sağlayan unsurlar arasında bulunan masalların derlenerek, çocuk eğitime sağladığı katkıların bulunması ve ortaya koyulması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın yapılma amacı masalların çocuk eğitime yaptığı katkıların bulunması olmasına rağmen, Hatay İli, Antakya İlçesi ve çevresinde halk arasında anlatılan masalların derlenmesi sayesinde, Türk kültürüne ait milli değerlerin korunması da sağlanacak ve gelecek nesillere aktarılmasına katkıda bulunulacaktır.

Araştırmamız altı bölümden oluşmuştur. Her bölüm kendi içinde alt başlıklara ayrılmıştır.

Giriş bölümünü içine alan birinci bölümde Hatay'ın tarihi, ilçeleri ve ekonomisi ile ilgili genel bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde çocuk ve çocuk gelişimi, masal, masalın özellikleri ve bölümleri, masal türleri, Türk masalları üzerine yapılan çalışmalar ve çocuk masallarında aranan nitelikler hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde masalın çocuk eğitimindeki yeri, masalın faydaları ve masaldaki eğitsel iletiler ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde masal özetleri ve bu masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi konu edilmiştir.

Beşinci bölümde Hatay'da derlenen 54 masal metnine yer verilmiştir.

Altıncı bölümde masal derlediğimiz kaynak kişiler hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmamızın sonunda ise “Sonuç”, “Kaynakça” ve “Sözlük” bölümleri yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Masal, çocuk, çocuk eğitimi, Hatay masalları.

ABSTRACT

This research is held to support contribution of fables to children's education. Fables are the elements that ensure the continuity of Turkish culture. Although the main purpose of this research is emphasizing the contribution of fables to child education, in Hatay, a province Antakya and around this region the compilation of folk tales will enhance Turkish culture and new generations will be influenced so compiling fables will protect our national values.

This research consists of six chapters. Each section is divided into sub-titles in itself.

In the introduction part history, economy and general information about Hatay is provided.

In the second part, child and child development, fables and features, sections and species of fables, studies on the Turkish fables and qualifications of fairy fables are informed.

In the third part, the place of fables on child education, benefits of fables and educational messages in fables are discussed.

In the fourth part, summary of fables and research of fables on child education are mentioned.

In the fifth part, 54 fables which are compiled in Hatay are given.

In the sixth part, the fables include information about resource persons.

At the end of study "Result", "Bibliography" and "Dictionary" sections took place.

Keywords: Fables, child, child education, fables of Hatay.

GİRİŞ

Çocuğun eğitimi deyince özellikle anne ve baba aklımıza gelir. Çünkü eğitim işinden 1. derecede sorumlu olan onlardır. Daha sonra öğretmen ve en son olarak da çevre etkenleri çocuğun hayatına yön verirler. Çocuğun iyi yetişmesi için uyumlu bir aileye, iyi bir okula ve uygun bir çevreye ihtiyaç vardır (Özüdoğru 2005: 15).

Çocuğun eğitiminde önemli olan diğer bir husus, milli ve manevi değerlerin mutlaka göz önünde bulundurulması gereğidir. Milli değerlerimize ve kültürümüze sahip çıkmanın pek de fazla önemsenmediği günümüzde, çocuklarımızı bu değerler doğrultusunda yetiştirmek bizim için vazgeçilmez bir görev olmalıdır.

Çocuğun yetiştirilmesinde başka bir önemli nokta da onun hem fiziksel hem de psiko-sosyal özelliklerini tanıma gereğidir. Çocuk; beden ve ruhtan oluşan bir bütün olduğuna göre, onun hem bedensel özellikleri hem de ruhsal gelişimi çok iyi irdelenmelidir. "Çocuk, eksik bir yetişkin değil, fakat zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal gereksinimlerini tamamlamak isteyen, kelimenin tam anlamıyla 'kişi'dir. (Yavuzer 2003: 199) Bu nedenle her anne-baba çocuğun doğum öncesinden itibaren, yani anne karnında oluşumundan itibaren sürekli gelişimi iyi bilmek durumundadırlar.

Ayrıca çocuğun bir de ruhsal gelişimi vardır ki bu da en az bedensel gelişimi kadar önemlidir. Günümüzde çocuğun ruhsal gelişimini inceleyen dal "çocuk psikolojisi" olarak adlandırılmaktadır. Çocuk psikolojisi, bireyin doğum öncesi döneminden başlayarak ergenlik evresine kadar süren gelişimini ele alır (Özüdoğru 2005: 46). Çocuğun ruh sağlığının istendiği gibi iyi gelişmesi, ailesiyle kurduğu iletişime bağlıdır. Bu noktada anne-babalar; çocukla arkadaşlık kurarak, ana-kız, baba-oğlan sanki iki arkadaşmış gibi samimi olmalı, onun dünyasına girerek onun psiko-sosyal özelliklerini tanımalıdırlar. Aslında ailede çocuğa karşı yapılan yanlışlar çoğu zaman sevgisizlikten değil bilgisizlikten kaynaklanıyor, oysaki bilimsel metotlarla hareket ederek onu sevmek ve ona saygı duymak, onu yüreklendirmek, onun kalbine girmek ve gönlünü kazanmak gerekir (Özüdoğru 2005: 16).

Çocuğun içerisinde bulunduğu milletin kültürünü, gelenek ve göreneklerini, ananelerini en iyi öğrenebildiği kaynaklardan birisi sözlü kültürün önemli öğelerinden biri olan masallardır. Kendisi de, kendi masal ülkesinde yaşıyan çocuklar için masal,

vazgeçilmez öğretim araçlarındandır. Çocuklara bilginin eğlenceli, hareketli ve onların da sahiplenebilecekleri bir şekilde verilmesinde masal önemli bir yer tutar. Çocuk, dinlediği masalla kendisini özdeşleştirir ve masalı adeta yaşar. Şüphesiz ki, yaşayarak öğrenme en kolay öğrenmedir.

Diğer uluslarda olduğu gibi, bizim ulusumuzun da evrensel değerleri, genellikle masallara yansımıştır. İyilik, kötülük, sevgi, nefret, hoşgörü, bencillik ve kıskançlık masal kahramanlarının kişiliklerinde bulunabilecek özelliklerdir. Örneğin *köse*, her zaman çıkarıcı, oyun peşinde; *Arap* her zaman iyiliksever; *üvey ana*, her zaman zalim, vb. karakterler olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Masallar aynı zamanda, çocuğun dil gelişimine, kelime dağarcığının zenginleşmesine, dili sevmesine, doğru ve yerinde kullanmasına yardımcı olarak, çocuğun sahip olduğu dili öğrenmesine katkıda bulunarak, çevresindeki insanlarla iletişim kurmasında çok önemli bir yere sahiptir.

Türk folklorunun belki en güzel örneklerini Hatay'da bir köy odasında dinlemeniz mümkündür. Kış günleri köy odalarının ocakbaşı sohbetlerine doyum olmaz. Günlerin, mevsimlerin yorgunlukları, ocağa atılan zeytin odunları gibi eriyip gider.

Çocuklara yeni bir ruh, gençlere enerji aşılanır, ihtiyarlar gençleşir, kocakarılar güç kazanır bu masallar sayesinde. Eğer bir masal ilk defa anlatılıyorsa, anlatan, ses taklitleri ile karakterleri dile getirir. Sonra çocuklar öğrenir ve onlar da masaldaki rollerini oynarlar.

Bazen de bir misafir, fakirhanenin birine bir gece gelip çocuklara güzel ve sembolik örneklerle dolu masallar anlatır, çocuklar da onu can kulağıyla dinler. Böylece masallarımız dilden dile, kulaktan kulağa asırlarca dolaşır durur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Hatay (Antakya) ile İlgili Genel Bilgiler

Hatay (Antakya) masallarının derlenmesi ve çocuk eğitimi açısından incelenmesi ile ilgili çalışmamıza başlamadan önce yöreyle ilgili bilgilendirmenin gerekli olduğu düşüncesindeyiz. İlin tarihini, sosyal ve ekonomik durumunu bilmek çalışmanın anlaşılması açısından önemlidir.

1.1. Hatay – Antakya Adının Kaynağı

HATAY: Avrupalılar Çin'in kuzeyine "Hıtay" derlerdi (Rusçada "Kitay"). "Hıtaylar" ismini taşıyan yarı göçebe Türk-Moğol kabileleri 10. yüzyılda Mançurya'yı ve Çin'in kuzeyini işgal etmişler ve buranın ismi "Hıtay" kalmıştı. Atatürk "Hıtaylar"ın Anadolu'ya gelmiş olduklarına inanıyordu. "40 asırlık Türk yurdu" saydığı Antakya'ya Hatay ismini bu yüzden vermişti.

ANTAKYA: Makedonya kralı Büyük İskender'in ölümünden sonra, O'nun şöhretli generallerinden Antiokos'un oğlu Selefkos, bir devlet kurmak üzere bugünkü Hatay iline gelmiş, devletin başkenti için münasip bir yer aramaya başlamış. Her taraf güzelmiş, bir türlü karar veremeyince Tanrı Zeus'a dua ederek bir mucizeyle şehrin yerini seçmesini dilemiş. Tam kurbanını kesip, mabede bıraktığı sırada , gökyüzünden bir kartal gelerek, kurbanın bir parçasını kapıp, deniz kenarına bırakmış. Kartal tekrar gelmiş, bu sefer de kurbanın geri kalan büyük parçasını kaparak Silpios dağının eteklerinden, Orontes yani bugünkü Asi Nehri'nin sol kıyısına götürmüştü. Selefkos, kartalın ilahi Zeus tarafından gönderildiğine hükmederek, önce deniz kenarında bir liman, sonrası Asi Nehri'nin sol kıyısını başkent yapmaya karar vermiş. Kısa zamanda şehrin inşaatını tamamlamış ve şehre babasının adına 'Antiohia' demiş.

1.1.2. İlin Tarihi

Hatay ülkemizin en eski yerleşim yerlerinden biridir. Tarihi M.Ö. 100.000'li yıllara kadar uzanır. 1935 ila 1973 yılları arasında ilin çeşitli yörelerinde yapılan arkeolojik çalışmalarda M.Ö. 100.000- 40.000 yılları arasında tarihlenen orta paleolitik dönemine ait yaşam izlerini kanıtlayan bulgulara rastlanmıştır. Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular, neolitik, kalkolitik ve tunç çağında yörenin oldukça hareketli bir yerleşim yeri haline geldiğini göstermektedir. M.Ö. 2000-1460 yıllar arasında Hititler. M.Ö. 1800-1600 yılları arasında yöre merkezi Halep olan Yamhad Krallığı'na bağlı bir beylik içine girmiştir. Bu krallığın merkezi de Atçana idi. M.Ö. 1780-1750 yıllarına ait bu izleri Atçana Höyüğü'nde bugün görmek mümkündür. M.Ö. 721-705 yılları arasında Asur krallığı hüküm sürdü. M.Ö. 323 Selevkoslar dönemi. M.Ö. 64 Roma döneminin başlangıcı. Hatay bu dönemden itibaren M.S. 395 yılına kadar en parlak dönemine rastlar. 638 yıllarında Halep'i fetheden islam orduları komutanı Ebu Übeyid Bin Cerrah Hatay'ı aldı. 1084 yılında Süleyman Şah, Hatay topraklarında görüldü. 1098 yılında Haçlılar ve ardından 1268 yılında Memlûklerin egemenliği altına girdi. 1516 yılında Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi sonunda Hatay, Osmanlılar'ın egemenliği altına girdi. 1. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar (1918) Osmanlıların egemenliği altında kaldı. (30 Ekim 1918) Mondros mütarekesinin imzalanmasının hemen ardından 1918 yılında Fransızlar Hatay'ı İskenderun'dan başlamak üzere işgal ettiler. 19 Aralık 1918 tarihinde işgalci Fransızlara karşı Dört Yol'un Karakese Köyü'nde silahlı çatışmaya girildi. Ermenilerden oluşan Fransız askerlerine karşı silahlı mücadeleye giren Kara Hasan ve arkadaşları, burada Türk millî mücadele tarihimizin ilk kurşununu düşmana karşı sıkmışlardır.

20 Ekim 1921 yılında Ankara'da Türkiye ile Fransa arasında anlaşma imzalandı ve savaş sona erdirildi. Ancak çok geçmeden yeniden çatışmalar başladı. Türkiye, Hatay sorununu Milletler Cemiyetine götürdü. Milletler Cemiyeti İskenderun sancağına bağımsızlık verdi (27 Ocak 1937). 29 Kasım 1937'de sancak anayasası yürürlüğe girdi. Orgeneral Asım Gündüz'ün Fransa ile yaptığı görüşmeler 12 Haziran 1938'de Türk heyetinin istediği gibi sona erdi. 5 Temmuz 1938'de Türk askerinin Hatay'a girişi sağlandı. 22 Temmuz 1938 tarihinde seçime gidildi. 2 Eylül 1938'de Hatay Devleti kuruldu. Devlet reisliğine Tayfur Sökmen seçildi.

23 Haziran 1939 günü Fransa ile Türkiye arasında "Hatay Mıntıkasının Türkiye'ye

iadesine dair" Hatay anlaşması imzalandı. 29 Haziran 1939'da Hatay Millet Meclisi olağanüstü toplanarak Hatay'ın Anavatan'a ilhak kararını aldı. 7 Temmuz 1939 tarih, 1371 sayılı kararla Hatay vilâyeti kuruldu. 23 Temmuz tarihinde Hatay'dan son Fransız birliği ayrıldı ve Hatay Anavatan'ın sınırları içine girdi ve tarihte geçirdiği çalkantılı dönemi sona erdi. (Kalaycıoğlu 2001: 4)

1.3. İlin Coğrafi Durumu

Hatay ili, Doğu Akdeniz Bölgesi'nde yer alan bir ildir. Kuzeyde Adana ve Gaziantep illeri, doğuda ve güneyde Suriye, batıda Akdeniz ile çevrilmiştir. Bu alan, Çukurova bölgesi içinde bir alt bölge oluşturmaktadır. Ülke toplam alanının binde 7'si dir. Yüzölçümü 5.403 km² olan 35° 52' ve 37° 04' Kuzey enlemleri, 35 40 ve 60 Doğu boylamları arasında kalmaktadır.

Doğal yapı bakımından il üç bölümden oluşur. Bunlar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan Nur Dağları dizisi (Amanos-Elmadağı-Gavur Dağları) yöresi, güneyde Amik ovası ve kuzeybatıda yer alan dar kıyı ovalarıdır. İlde yerleşim merkezleri, ovalarda kurulmuştur. İskenderun ve Dört Yol kıyı şeridinde, öteki yerleşmeler ise dağ dizisinin güneydoğusunda yer alır.

Nur Dağları dizisi, Güneydoğu Toroslar'ın başlangıcıdır. Akdeniz kıyısında, Samandağ'dan başlayarak, Dört Yol, Hassa ilçelerine doğru uzanır. Amanos Dağları'nın en yüksek tepesi, Dört Yol ilçesinin doğusundaki Mığır'dır (2.240 m).

Yerleşmeler, kolay geçit vermeyen bu dağların kuzey ve güneyindeki ovalarda yer alır. İki bölgeyi birbirine bağlayan en önemli geçit Elmadağ üzerindeki Belen (660 m) Geçidi'dir. Bir başka önemli geçit de, Adana-Hatay sınırında yer alan ve Adana-İskenderun bağlantısını sağlayan Amanos geçididir. Bunların başlıcaları Belen, Atik, Zorkun ve Soğukoluk yaylalarıdır. Amanos dağ sırası ile kıyı arasında dar kıyı ovaları yer alır. Bunlar Dört Yol, Payas, Erzin, İskenderun ve Arsuz Ovaları'dır.

Hatay İli'nin güney ucunda, Keldağ'ın güneybatısında Yayladağı ilçesi yer alır. Bu iki dağ arasında Hatay Grabeni ya da öteki adıyla Amik Ovası oluşmuştur. Amik Ovası'nın denizden yüksekliği 82 m'dir. Ovanın ortasındaki Amik Gölü, 1950'lerde başlayan çalışmalar sonucu kurutulmuş, verimli tarım alanları kazanılmıştır.

İl sınırları içinde, kuzeyde Burnaz'dan başlayıp, güneyde Güvercinkaya'ya dek

uzanan 152 km uzunluğunda bir kıyı şeridi vardır. İlin dışı açılımını, bu şerit üzerinde yer alan İskenderun Limanı sağlamaktadır.

İlin en önemli akarsuyu olan Asi Irmağı ilin güney kıyısında Akdeniz'e dökülür. Irmağın delta yaptığı bu alanda çok eski bir yerleşme olan Samandağ ilçesi yer alır.

İlde Akdeniz Bölgesi'ne özgü topoğrafya ve iklim özellikleri, ilçelerde ürün türlerini farklılaştırmaktadır. Buna göre; Reyhanlı, Kırıkhan ve Merkez İlçe'deki geniş ve verimli topraklarda pamuk, buğday, arpa, yulaf gibi tarım ürünleri yetiştirilir. İskenderun ve Dört Yol ilçelerinde Akdeniz iklim özelliklerinin sağladığı olanaklarla, turfanda sebzeçilik yapılmaktadır. Turunçgiller bu iki ilçe ile Samandağ'da yetiştirilmektedir. Altınözü ilçesinde iklim ve toprak yapısı zeytinciliğe elverişlidir. Yayladağı ilçesinde ise, ilçenin tarımsal gelirini sağlayan başlıca ürün tütündür. İlde dağ ve tepelerin alçak yamaçlarında meyvecilik ve bağcılık yapılmaktadır.

İlin deniz yolundan dışarıya bağlantısını kuran ve önemli bir ticaret merkezi olan İskenderun, önemli bir madencilik ve sanayi merkezi olma yolundadır. (Kalaycıoğlu 2001: 5)

1.4. İlin Nüfusu

Hatay ve çevresi, Anadolu'da yerleşmenin ilk görüldüğü alanlardan biridir. Burada ilk insan faaliyetlerine ait izler M.Ö. III. bine kadar uzanır. Tarihin belirli dönemlerindeki yoğun yerleşme ve nüfus özellikleriyle oldukça dikkat çekmiştir. Ancak Hatay nüfusuna ait sağlıklı verilere 1940 ve sonrasında ulaşmak mümkündür. Buna göre Hatay'ın 1940 nüfusu, 246.138'dir. Günümüzde ise (2012) il nüfusu 1.483.674 olup, bunun 743.385'i erkek, 740.289'u ise kadındır. Bu durum 68 yıllık süreçte nüfusun yaklaşık 6 katına çıktığını göstermektedir. Nüfusun %50,05'i (742.590 kişi) il ve ilçe merkezlerinde yaşarken, geri kalan %49,95'lik bölümü ise (741.084 kişi) belde ve köylerde yaşamaktadır. Günümüzde Hatay, km²'ye düşen 255 kişiyle ülkemizdeki iller arasında nüfus yoğunluğu yönüyle 6. sırada yer alır.

Hatay'da 2011 yılı verilerine göre kaba doğum oranı % 19.6 iken, bir kadının, doğurgan olduğu dönem boyunca (15-49 yaşları arasında) yaşayacağı ve belirli yaşa özel doğurganlık hızını takip edeceği varsayımı altında doğurabileceği ortalama canlı doğan çocuk sayısı 2,46 olarak gerçekleşmiştir. Geçmiş yıllara göre her iki değerde de bir düşüş

olmasına karşın, ham doğum ve doğurganlık oranları halen Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Yine aynı yıl itibarıyla ilde 6 yaş ve üzeri nüfus için okuma-yazma bilenlerin oranı, erkeklerde %98,2, kadınlarda %93,3 olarak belirlenmiştir. Buna karşın okuma-yazma bilmeyenlerin oranı ise %4,22'dir. Bu anlamda erkeklerin oranı ülke ortalamasını yakalarken, kadınlardaki okuma-yazma oranı Türkiye ortalamasının altındadır.

İlde genç nüfusun fazla olması, nüfusun bağımlılık oranını artırmıştır. 2011 yılı verilerine göre Hatay'da toplam yaş bağımlılık oranı %54,8'dir. Türkiye genelinde olduğu gibi Hatay'da da çalışma çağındaki nüfusun artış oranının yüksek olması, işsizlik sorununu doğurmuştur. Bu bağlamda ilin nüfus yapısını etkileyen bir başka faktörü de, ekonomik nedenli göçler oluşturur. İlde özellikle Suudi Arabistan başta olmak üzere, Arap ülkelerine yönelik bir işçi göçünün varlığı dikkat çekicidir. Son yıllarda bunlara Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni de eklemek gerekir.

Türkiye genelinde olduğu gibi, Hatay'da da nüfusun, dolayısıyla yerleşmelerin büyük oranda ovalarda toplandığı söylenebilir. Özellikle Dört Yol'dan Belen ve Arsuz'a kadar uzanan kuzey-güney yönündeki hat ile Samandağ'ından Antakya-Serinyol'a kadar uzanan güneybatı-kuzeydoğu yönündeki hatta yerleşmeler neredeyse kesintisiz devam ederken, diğer kesimlerde daha çok münferit bir yapıdadır. Bu iki hat, yerleşmelerin ve nüfusun en yoğun olduğu yerlerdir. Nitekim Hatay'da şehir özelliği gösteren merkezlerin de (Antakya, İskenderun, Dört Yol, Kırıkhan ve Samandağ) bu iki hatta toplandığı rahatlıkla söylenebilir. Bunlardan özellikle Antakya, İskenderun, Dört Yol ve Kırıkhan iş imkânlarının fazla olması ve diğer şehirsiz olanaklardan dolayı çevrelerinden göç almış ilin belli başlı ilçeleridir.

Buna karşın yükseltinin ve eğimin arttığı (özellikle Amanos Dağları) kesimlerde yerleşme yoğunluğu düşer. Bu alanlar sürekli yerleşmelerden çok yayla gibi mevsimlik yerleşmelerin yoğunluk kazandığı alanlar olarak insan yaşamına girmiştir. Bu genel çerçevenin dışında kalan tek yerleşme Belen olup, bu durum şehrin, Amanos'ların karayolu ulaşımına uygun yerinde kurulmuş olmasıyla açıklanabilir.

1.5. İlçeleri

Hatay ilinde merkez ilçe (Antakya) dışında on bir ilçe bulunmaktadır. Bu ilçelere

bağlı toplam 12 belediye, 13 bucak ve 368 tane köy mevcuttur. Aşağıda ilçeler hakkında kısa bilgiler verilecektir.

1.5.1. Antakya Merkez İlçe

2012 sayımına göre toplam nüfusu 415.310 olup, 186.243'ü ilçe merkezinde, 229.067'si köylerde yaşamaktadır. Yüzölçümü 689 km² olup, nüfus yoğunluğu 412'dir. İlçe topraklarının batı ve güneyi dağlarla çevrilidir. Batısında Nur Dağları, güneyinde Kel Dağı, orta kesimde ise Amik Ovası yer alır. İlçe topraklarını Asi Irmağı sular.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri pamuk, zeytin, buğdaydır. Akarsu boylarında meyve ve sebze yetiştiriciliği yapılır. Çırçır ve dokuma atölyeleri tuğla ve nebati yağ fabrikaları başlıca sanâyi kuruluşlarıdır.

İlçe merkezi Habib Neccar Dağı eteklerinde kurulmuştur. Ortasından Asi Irmağı geçer. Çok eski bir yerleşim merkezidir. İsmi Antakya'dır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransızlar tarafından işgal edilen bölge, 20 sene Fransız manda yönetiminde kaldıktan sonra 1939'da Türkiye topraklarına katıldı.

1.5.2. Altınözü İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 61.323 olup, 8.171'i ilçe merkezinde, 53.152'si köylerde yaşamaktadır. 1945 yılında Fatikli Mahallesi'nde kurulan ilçe teşkilâtı, 1950 yılında Yenişehir Mahallesi'ndeki yerine taşınmıştır. Altınözü ilçesi Kuseyr Yaylasının aşağı ve orta kesimini içine alan ve Hatay'ın güney bölümüne düşen 325 km²'lik bir alanı kapsamaktadır.

Kuzeyi Antakya, batısı Yayladağı, güneyi ve doğusu Suriye ile çevrilidir. Sınır uzunluğu 50 km'dir. Altınözü ilçesi Hatay ilinin güneydoğusunda yer almış olup güneyden kuzeye doğru uzanan bir plato durumundadır. Yayladağı ilçesinden başlayan bu durum Amik Ovası'nda son bulur. İlçenin güney batısında Yayladağı, doğusunda Suriye Dağları ile Asi Nehri, batı ve kuzey batısında Habibi Neccar Dağı, kuzeyi ise Amik Ovası ile çevrilidir. Kozkalesi'nden çıkan Kuseyr Çayı, Altınözü'nden geçerek Antakya merkez köylerinden Bohşin (Madenboyu) Köyü yakınında Asi Nehri ile birleşir. İklim olarak Akdeniz iklimi ile kara iklimi arasında bir geçiş arz eder. İlçede ana ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılıktır. Altınözü'nün toprakları hemen hemen her türlü

tarıma elverişlidir. 'Altınözü' adında, bu yörede yapılan kazı çalışmalarında çok miktarda altın bulunduğu için, özellikle Bizans dönemine ait kalıntılar içinde bulunan altınların etkisi olduğu söylenir. İlçenin kırmızı biberi dünyada ün salmıştır. Hatay ilinde zeytinciliğin en yoğun olduğu yer Altınözü'dür. Ayrıca dünyanın en erken zeytin hasadı Altınözü'nde yapılmaktadır. Türkiye'nin en çok traktörüne sahip ilçesi Altınözü'dür. İlçede zeytinciliğin yanında buğday, arpa, tütün, biber, domates başta olmak üzere patlıcan, salatalık, kabak, fasulye, börülce v.s. bitkilerin üretimi yapılmaktadır. İlçe arazilerinde her türlü meyvecilik üretimi az da olsa yapılmaktadır.

1.5.3. Belen İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 26.256 olup, 20.303'ü ilçe merkezinde, 5.953'ü köylerde yaşamaktadır. Belen coğrafyası; Hatay İline bağlı bir ilçe merkezi olan Belen , Amanos Dağları'nın tek geçit verdiği tepe arasında, 640 m yükseklikte geçidin denize bakan ağzında kurulmuş bir yerleşim birimidir.

Anadolu ve Avrupa'yı Ortadoğu ve Mısır'a bağlayan ve Gülek Boğazı ile birlikte iki önemli geçitten biri olan Belen , aynı zamanda Doğu Akdeniz ile Suriye arasında irtibatı sağlayan stratejik konumu nedeni ile tarih boyunca önemini hep korumuştur.

Belen bir taraftan Doğu Akdeniz (İskenderun Körfezi) diğer taraftan Amik Ovası arasında , sahilden hemen içeride sarp bir duvar gibi denize paralel yükselmektedir.

Belen, denizden 15 km sonra 740 m'ye ulaşan orman ve bitki örtüsüyle kaplı dağ ve tepeleriyle de tanınmıştır. Üst üste inşa edilen beyaz badanalı yayla evleriyle kabaca Akdeniz mimarisini yansıtan Belen ve çevresi, bir zamanlar Halep, Ceyhan, Antakya ve Kırıkhan'ın yaylası olarak da ün yapmış olup hala öyledir. Bu nedenle kış aylarında 20.000 olan nüfusu yaz aylarında 60.000'in üzerine çıkmaktadır. Doğu Akdeniz'i Kuzey Suriye'ye bağlayan Amanos Dağları üzerindeki Belen, bu özellikleri ile Antik çağlardan günümüze kadar, her dönemde önemini koruyan bir mevki olmuştur.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Kıyı ovasında turuncgiller, zeytin ve tahıl yetiştirilir. İlçe merkezi aynı isimle anılan yaylada kurulmuştur. İskenderun-Hatay karayolu ilçeden geçer. İskenderun'a bağlı bucak iken 9 Mayıs 1990'da 3644 sayılı kânunla ilçe oldu.

1.5.4. Dörtyol İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 140.517 olup, 66.082'si ilçe merkezinde, 74.435'i köylerde yaşamaktadır. İlçe topraklarının kıyı kesiminde ovalık, bu bölgenin gerisinde yükselen dağlık bölge yer alır. Ovalar denize paralel uzarlar. En önemlisi Dörtyol Ovası'dır. Doğusunda Amanos (Nur) Dağları yer alır. Dağlardan kaynaklanan küçük akarsular ovaları sular.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri buğday, pamuk ve turunçgillerdir. Bahçe sebzeçiliğinin yanında turfanda sebzeçiliği de gelişmiştir. En çok domates, biber, patlıcan, kavun, karpuz, yerbıstığı yetiştirilir. Nur Dağları'ndaki yaylalarda hayvancılık yapılır. Kıyı kesimlerde küçük çapta balıkçılık yapılır. İsdemir Yakacık Dolomit İşletmesi ve TPAO Dörtyol Yükleme Tesisleri başlıca sanâyi kuruluşlarıdır.

İlçe merkezi, denizden içerde Dörtyol Ovası'nda kurulmuştur. Adana-İskenderun demir ve karayolu ilçeden geçer. İl merkezine 91 km mesafededir. 1909'da kaza olmuş, Dörtyol Adana'ya bağlanmıştır. 1939'da Hatay'ın Türkiye topraklarına katılması üzerine Adana'dan ayrılıp, Hatay'ın bir ilçesi olmuştur. Belediyesi 1924'te kurulmuştur.

1.5.5. Hassa İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 54.020 olup, 9.117'si ilçe merkezinde, 44.903'ü köylerde yaşamaktadır. Yüzölçümü 495 km² olup, nüfus yoğunluğu 95'tir. İlçe toprakları genelde düz alanlarla kaplıdır. Batısında Amanos Dağları yer alır. En önemli akarsuyu Karasu'dur.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri üzüm, buğday, pamuk ve arpa olup, ayrıca az miktarda zeytin, portakal ve mandalina yetiştirilir. Hayvancılık ikinci derecede geçim kaynağı olup, en çok kıl keçisi, koyun ve sığır beslenir.

İlçe merkezi Hupnik Çayı'nın batısında Amanos Dağları'nın eteklerinde kurulmuştur. Gaziantep-İskenderun-Antakya Karayolu ilçeden geçer. İl merkezine 78 km mesâfededir. Belediyesi 1938'de kurulmuştur.

1.5.6. İskenderun İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 306.594 olup, 177.294'ü ilçe merkezinde,

129.300'ü köylerde yaşamaktadır. İlçe toprakları Darkıyı düzlükleri ve hemen ardından yükselen dağlardan meydana gelir. Amanos Dağları'nın yüksek kesimlerinde (800-1000 m) Soğukoluk Yaylası vardır. İlçe sınırları içinde kalan en önemli ova, Arsuz Ovası'dır. Dağlardan kaynaklanan sular küçük dereler halinde denize dökülür.

Ekonomisi tarım ve sanâyiye dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri buğday, turunçgiller, üzüm, yulaf, zeytin ve sebze olup, ayrıca az miktarda arpa, baklagiller ve yerfıstığı yetiştirilir. Hayvancılık ikinci derecede gelir kaynağıdır. Kıyılarda küçük çapta balıkçılık yapılır. İskenderun Demir Çelik Tesisleri, pamuklu dokuma fabrikaları, çimento fabrikası, nebatî yağ fabrikaları, başlıca sanâyi kuruluşlarıdır.

İlçe merkezi, İskenderun Körfezi kıyısında kurulmuştur. Adana-Hatay karayolu ilçeden geçer. İl merkezine 59 km mesafededir. Adana-Malatya demiryoluna Toprakkale'den ayrılan bir hatla bağlanır. İhrâcât ve ithâlât bakımından üçüncü büyük limana sahiptir. İsmi, Arapça küçük İskenderiye (İskenderune) den gelir. Târih boyunca çeşitli uygarlıkların hâkimiyeti altına giren İskenderun, 1822'de zelzelede büyük hasar görmüş ve tarihi eserlerin büyük kısmı yıkılmıştır. Belediyesi 1939'da kurulmuştur. Türkiye'nin en kalabalık ilçesidir.

1.5.7. Kırıkhan İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfûsu 99.866 olup, 70.543'ü ilçe merkezinde, 29.323'ü köylerde yaşamaktadır. Yüzölçümü 688 km² olup, nüfus yoğunluğu 150'dir. İlçe toprakları genelde ovalarla kaplıdır. Batısında Amanos Dağları yer alır. Amik Gölü'nün kurutulması ile elde edilen Amik Ovası'nın bir bölümü ilçe sınırları içinde kalır.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünü pamuk, çiğit, buğday ve arpa olup, ayrıca az miktarda üzüm, portakal ve mandalina yetiştirilir. Yüksek kesimlerde yaylacılık yoluyla koyun beslenir. Tavukçuluk gelişmiştir. İlçe topraklarında demir yatakları vardır.

İlçe merkezi, Amanos Dağları'nın doğu eteklerinde kurulmuştur. İskenderun-Cilvegözü sınır kapısı yolu ilçe merkezinden geçer. İl merkezine 39 km mesafededir. Osmanlı Devleti zamanında, İskenderun-Halep ve Antakya-Maraş yollarının kavşağında yer aldığından çok sayıda han vardı. Bu yüzden ilçeye Kırıkhan ismi verilmiştir. Belediyesi 1939'da kurulmuştur.

1.5.8. Kumlu İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 13.210 olup, 5.452'si ilçe merkezinde, 7.758'i köylerde yaşamaktadır.

İlçe toprakları genelde düz olup Amik Ovası'nda yer alır. Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri zeytin, pamuk, buğday ve burçaktır. Suriye sınırında yer aldığından sınır ticâreti yaygın olarak yapılır. İlçe merkezi Amik Ovası'nda Kırıkhan-Reyhanlı karayolu üzerinde kurulmuştur. Reyhanlı'ya bağlı bucak iken 9 Mayıs 1990'da 3644 sayılı kânunla ilçe oldu. Belediyesi 1968'de kurulmuştur.

1.5.9. Reyhanlı İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 82.391 olup, 60.073'ü ilçe merkezinde, 22.318'i köylerde yaşamaktadır. İlçe topraklarının büyük bölümü Amik Ovası'nda yer alır. Suriye sınırında dağlık alanlar vardır. Ovayı, Asi Nehri ile Afrin Suyu sular.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri buğday, çığit, pamuk, zeytin ve arpa olup ayrıca az miktarda üzüm, sebze ve yerbuğday yetiştirilir. Çırçır ve dokuma atölyeleri başlıca sanâyi kuruluşlarıdır. Cilvegözü Sınır Kapısı vâsıtasıyla sınır ticâreti yaygın bir şekilde yapılır.

İlçe merkezi, Amik Ovası'nın batısında Suriye sınırına yakın bir yerde kurulmuştur. İskenderun-Cilvegözü sınır kapısı karayolu ilçenin 5 km güneyinden geçer. İl merkezine 42 km mesâfededir. Eski ismi Intah'tır. Belediyesi 1939'da kurulmuştur.

1.5.10. Samandağ İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 124.830 olup, 42.012'si ilçe merkezinde, 82.818'i köylerde yaşamaktadır. Yüzölçümü 382 km² olup, nüfus yoğunluğu 234'tür. İlçe topraklarının kuzeyi dağlıktır. Dağlık alanlarda kızılçam ve karaçam ormanları vardır. Asi Nehrinin denize döküldüğü kesimde bir kıyı ovası vardır.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri portakal, mandalina, buğday, yerbuğday, yulaf ve zeytin olup, ayrıca az miktarda arpa, sebze ve meyve yetiştirilir. Orman ürünlerini işleyen küçük atölyeler vardır. Kıyı kesimlerinde küçük çapta balıkçılık yapılır.

İlçe merkezi deniz kıyısında kurulmuştur. İl merkezine 25 km mesâfededir. Eski

ismi Süveydiye'dir. 1948'de ilçe olurken ismi Samandağ olarak değiştirildi. Târihî eser yönünden zengin bir ilçedir. Belediyesi 1939'da kurulmuştur.

1.5.11. Yayladağı İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 22.989 olup, 6.340'ı ilçe merkezinde, 16.649'u köylerde yaşamaktadır. Yüzölçümü 366 km² olup nüfus yoğunluğu 72'dir. İlçe toprakları akarsu vâdileriyle parçalanmış dağlık alanlardan meydana gelir. Dağlardan kaynaklanan suları Asi Irmağı toplar.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri buğday, üzüm, arpa, yulaf, tütün ve baklagillerdir. İlçede yetiştirilen pipo tütünü meşhurdur. Yüksek kesimlerde yaylacılık metoduyla koyun ve kıl keçisi besiciliği yapılır. İlçe topraklarında fosfat yatakları vardır.

İlçe merkezi ormanlık bir yaylada kurulmuştur. Hatay-Lazkiye (Suriye) karayolu ilçeden geçer. İl merkezine 48 km mesafededir. Eski ismi "Ordu Muradiye"dir. Türkiye'nin en güney noktası ilçe sınırları içindedir. İlçe belediyesi 1939'da kurulmuştur.

1.5.12. Erzin İlçesi

2012 sayımına göre toplam nüfusu 38.918 olup, 30.035'i ilçe merkezinde, 8.883'ü köylerde yaşamaktadır. Doğusunda Amanos Dağları yer alır.

Ekonomisi tarıma dayalıdır. Başlıca tarım ürünleri buğday, pamuk ve narenciyedir. Hayvancılık gelişmiştir. İlçe merkezi Nur Dağları eteklerinde düz bir alanda kurulmuştur. Adana-İskenderun kara ve demiryolu ilçe topraklarından geçer. Eski ismi "Yeşilkent"tir. Dört Yol ilçesine bağlı bucak iken 19 Haziran 1987'de 3392 sayılı kânunla ilçe oldu.

1.6. İlin Ekonomisi

Hatay'ın ekonomisi tarım, sanâyi ve ticârete dayanır.

Tarım: Hatay ilinin toprakları verimli olup, sulanan ekim alanları çoktur. Modern tarım âletleri yaygındır. Bu bakımdan çok çeşitli ve bol ürün alınır. Tahıl, sebze ve meyve ambarıdır. Buğday, arpa, pirinç, mercimek, pamuk, yer fıstığı, sebze (domates, patlıcan, biber, fasulye ve soğan), bol miktarda kavun-karpuz yetişir. Turunçgillerde (portakal, mandalina, limon, turunç ve altıntop) 3 milyon ağaçtan ürün alınır. Dört Yol portakalı meşhurdur. Meyve olarak erik, kayısı, yenidünyâ, bâdem, incir ve üzüm bol olarak

yetiştir. Bu bölgede yetişen buğdayda nişasta miktarı fazladır.

Hayvancılık: Çayır ve meraların tarla hâline getirilmesi ile hayvancılık gerilemiştir. Son senelerde yeniden hayvancılık gelişmektedir. Koyun, kıl keçisi, sığır beslenir. Arıcılık gelişmiştir. Hatay'ın 152 km'lik bir sahili olmasına rağmen balıkçılık gelişmemiştir. Yakalanan balıklar il içinde tüketilir, az bir kısmı da Suriye'ye satılır.

Ormancılık: Hatay'ın orman varlığı zengin sayılır. % 38'i (210 bin hektar) orman ve makilerle kaplıdır. 114 köy orman kenarında ve içindedir. Her sene 50 bin ster yakacak odun ve 20 bin m³ sanâyi odunu ile 250 ton reçine elde edilir.

Mâdenleri: Hatay ilinde krom, bakır, kurşun, demir, manyezit, mermer, manganez ve dolomit yatakları vardır. Fakat yalnız dolomit çıkarılır. Dolomit, demirin eritilmesinde, şişe ve cam, azot sanâyiinde kullanılır. Payas'ta 150 bin ton kapasiteli dolomit işletmesi vardır. İskenderun Körfezi'nde petrol aranmaktadır. Bazı sondaj kuyularında petrole rastlanmışsa da işletmek için daha büyük yatakların aranmasına devam edilmektedir.

Sanâyi: Hatay'da sanâyi sektörü gittikçe gelişmektedir. 10 kişiden fazla işçi çalıştıran iş yeri 200'e yakındır. 10 kişiden az işçi çalıştıran iş yeri sayısı iki bindir. 1960 senesine kadar sanâyi tarıma dayalı idi. Çırçır, sabun, yağ, un, gübre, dokuma, deri, mobilya ve tarım âletleri fabrikaları bulunuyordu. 1960'tan sonra motorlu araç, yağ, mazot ve hava filtreleri ve fren balataları yapan fabrikalar ile ambalaj için teneke kutu îmâl eden fabrika ve karoser atölyeleri kuruldu. Son senelerde 10 iş yerinde elektrik aletleri, akü, otomobil yedek parça, treyler ve tanker îmâl eden fabrika ve atölyeler kurulmuştur.

Bunlara ilâveten tuğla, kiremit ve çimento fabrikaları vardır. Türkiye'nin en büyük demir ve çelik fabrikası olan İSDEMİR, İskenderun'da 15 milyon m²lik bir sahada kurulmuş olup, 20 bin kişi çalışmaktadır. Bu fabrikada ham demir, blok çelik, yuvarlak çelik, pik demir, kok, katran, amonyum sülfat, ham petrol, saf benzol, saf ksilol, fotvol, sovent ve sodyum fenolat gibi çeşitli maddeler îmâl edilmektedir.

Ulaşım: Hatay ulaşım bakımından işlektir. Bütün köylerine yol vardır. Antakya-Reyhanlı asfalt yolu Suriye'nin Halep şehrine ulaşır. Kahramanmaraş-Antakya E-391 karayolu ile Güneydoğu Anadolu'ya bağlanır. Avrupa-Anadolu-Ortadoğu-GüneyAsya'yı birbirine bağlayan E-5 karayolu Hatay'dan geçer. E-5 karayoluna Antakya ve İskenderun

bağlanır. E-5 karayolu ayrıca Suriye'nin Lâzkiye şehrine ulaşır. Hatay, E-5 karayolu ile Ortadoğu ve Güney Asya'yı Anadolu ve Avrupa'ya bağlayan mühim bir yeredir. Hava alanı sadece askerî maksatlarla kullanılır. Adana-Kahramanmaraş demiryolundan Yeşilkent'ten ayrılan bir kol güneye uzanarak İskenderun'a ulaşır. Motorlu tren ve ekspres seferleri yapılır. Demiryolu bilhassa yük taşımacılığında kullanılır.

Denizyolu: İstanbul ve İzmir'den sonra Türkiye'nin ihraç ve ithal bakımından en büyük limanı İskenderun Limanı'dır. Bu limana gelen gemilerin % 80'i yabancı bandıralıdır. Doğu Akdeniz'in en önemli limanı olan İskenderun Limanı Çukurova, İç Anadolu ve Ortadoğu ülkelerine mal sevkinde mühim rol oynar.

Boru Hattı: Ham petrol, TPAO'nun Batman-İskenderun arasındaki boru hattı ile Batman'dan Dört Yol tesislerine, oradan da tankerlerle ülkemizin muhtelif yerlerine sevk edilir. Antakya-İskenderun yolunun on altıncı kilometresinde tarihi Belen Geçidi vardır. Güney Anadolu'nun kapısıdır. Osmanlı devrinde bu geçidi 250 muhâfiz (asker) beklerdi. Yanında cami, kervansaray ve Bakras Kalesi yer alır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÇOCUK VE MASAL

2.1. Çocuk

2.1.1. Çocuğun Tanımı

Genellikle çocuk, bedensel ve zihinsel gelişim bakımından insanoğlunun 0-16 yaş grubu için kullanılan temel bir kavramdır. Ancak, bu sınırlamanın her zaman geçerli olduğunu söylemek oldukça güçtür. Nitekim bazı bilim adamları, bu dönemi 0-14 yaş grubu olarak almaktadır.

Diğer kaynakların bazılarında ise çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek olarak tarif edilmektedir (Yalçın & Aytaş 2002: 1).

2.1.2. Çocuğun Beden, Zihin ve Dil Gelişimi

Psikologlar büyümeyi tanımlarken organizmadaki bedensel değişimler olarak tarif etmektedirler. Gelişme ise, çocuğun büyüme aşamasından, bir sonraki olgunlaşma aşamasına kadar olan ilerlemesinin bir göstergesidir. Genelleyecek olursak çocuklar ben merkezlilikten başlayarak, somut olayları öğrenirler, sonra da daha soyut ve geniş bir anlayış süreci içinde gelişirler. Bu anlayış, onların sürekli genişleyen bir grubun -aile, okul, toplum, dünya, evren- parçası olduğunu gösterir. Kısacası büyüme ve gelişme aşamaları belli bir düzeni takip eder (Barth & Demirtaş 1997: 2.1).

Araştırmalar çocukların dünya hakkında bilgi edinirken şu dört aşamadan geçtiğini göstermektedir.

- 1- 3 yaşa kadar olan ilk aşamada çocuklar dokunur, bakar, dinler ve böylece dünyayı somut olarak algırlarlar.

- 2- 7 yaşına kadar olan (2. sınıf) süreci içine alan ikinci aşamada ise çocuklar aile ve vatan kavramlarını daha iyi özümsemişlerdir ve onlara karşı sevgi ve bağlılık duyguları gösterirler. Yine bu aşamada çocuklar ben merkezli olup, somut olaylar yardımıyla anlaşılması güç soyut fikirleri öğrenmeye kapı aralarlar.
- 3- 8-10 yaş arasını kapsayan (3, 4, ve 5. sınıflar) üçüncü aşamada ise çocuklar nesnelere ve olayları anlamak için mantıklarını kullanmaya, olay ve olgulara farklı açılardan bakmaya başlarlar. Örneğin, başkalarının fikirlerini anlamaya çalışırlar. Daha yüksek düzeylerde düşünebilmeye başlarlar, soyut düşünmeye doğru yol alırlar. Zihinlerinde ideal kavramını oluşturabilirler. Yani kendileri için bir "mükemmel"leri vardır. 5. sınıfın sonunda çocukların milli duyguları da yoğunlaşır, milli kimliklerini benimserler. Vatandaşları hakkındaki olumsuz imgeleri reddederler, çünkü artık bir idealleri vardır ve bu ideallerine yani yuvalarına bir zarar gelsin istemezler.
- 4- 11-13 yaş (6-8. sınıflar) arasındaki dördüncü gelişim aşamasında ise çocuklar soyut düşünmeye ve gerçekle ilgili alternatifler üretmeye başlarlar. Ortaokuldan başlayarak öğrencilerin tutum ve algıları da iyice gelişir. 13 yaşından sonra bu tutum ve davranışları değiştirmek zordur. Masallar da çocuklarımıza birtakım tutumları ve davranışları kazandırmayı hedeflediğine göre, saydığımız gelişim aşamalarının onları eğitmeye ne kadar önemli olduğunu fark ederiz. Eğer araştırmacılar bu dört gelişim aşamasının onların dünya görüşlerinin ve kişiliklerinin oluşmasında etkili olduğu konusunda haklıysalar, o zaman başta ana-babalara ve ardından ilköğretim öğretmenlerine çocukları iyi bir insan olarak yetiştirmede önemli roller düşmektedir (Barth & Demirtaş 1997: 2.2).

2.1.2.1. Beden Gelişimi

Fiziksel Gelişim, bedeni oluşturan tüm organların gelişmesi, boyun uzaması, kilonun artışı, kemiklerin gelişimi, dişlerin çıkması ve değişmesi, kas, beyin ve tüm

sistemler (sinir, sindirim, dolaşım, solunum, boşaltım gibi) ve duyu organlarının gelişimidir.

Gelişim yaşam boyu sürer; ancak çocukluk döneminde diğer tüm dönemlere oranla açıkça daha fazla görülebilir. Fiziksel gelişim çocuğun beden yapısındaki niceliksel değişme ve artışları içerir. Gelişimin iki şekli vardır:

- **Nicel / Sayısal:** Ağırlık, boy, sözcük sayısındaki artış gibi rakamsal olarak ifade edilen artışı belirler.
- **Niteliksel:** Yapıda ve çeşitlilikteki gelişimi belirtir. Örneğin; çocuğun kaslarının çalışma şeklinde olduğu gibi...

Fiziksel gelişimin, insan hayatının neredeyse tamamını etkilediği bilinmektedir. Özellikle insan gelişiminin en hızlı olduğu dönemler olarak bilinen bebeklik ve ergenlik döneminde kişide, gözle görülebilir nitelikte değişiklikler meydana gelir. Gelişimin hızlı olduğu bu dönemleri bireyin sağlıklı geçirişi, sonraki yaşamının sağlam temellerini oluşturur.

Çocukların gelişimle ilgili fiziksel değişimleri anne babalar ve eğitimciler tarafından takip edilmeli, gözlenen aksaklık durumlarında ise uzmana başvurulmalıdır. Bedensel gelişim açısından ilk bebeklik döneminde erkekler kızlara oranla daha ağır ve daha uzun boyluyken bulûğ çağına kadar her iki cinste de gelişim hızı, aynı oranda seyrederek. Ancak kız çocukları daha erken bulûğa ererler ve yaşlıları olan erkeklerden daha gelişmiş duruma gelirler. Bulûğ çağıının sonundaysa erkekler bu farkı kapatırlar.

Fiziksel gelişim baştan ayağa ve merkezden dışa doğru ilkesine uygun olan bir süreçtir. Bu gelişim süreci bireyin psiko-motor, duygusal, toplumsal ve zihinsel yaşamını da etkiler. Böylece bireyin kişilik gelişiminin de temeli oluşur. Bu nedenle bireyin yaşamında fiziksel gelişimin katkısı büyüktür.

0-12 Yaş Çocuklarında Fiziksel Gelişim Özellikleri: Fiziksel gelişimle ilgili olarak dünya üzerindeki pek çok toplumda vücut ölçümlerinin her yeni kuşakta, bir öncekine nazaran farklılaştığı savunulmaktadır. Buna göre bebekler bundan 50-60 yıl öncesine kıyasla daha iri olarak dünyaya gelmektedirler. Çocuklar anne ve babalarının kendi

yaşlarındaki halinden daha ağır ve daha uzun boyludurlar. Örneğin; 8 yaşındaki bir çocuk anne ve babasının 8 yaşındaki halinden daha ağır ve daha uzun boyludur. Bu sonuç hemen hemen tüm dünya ülkelerindeki çocuklarla ilgili yapılan araştırmalar sonucunda bulunan bulgulardır. Kuşaklar arasındaki bu farklılığın nedeninin sağlık koşullarının, geçtiğimiz yüzyıllara oranla çok fazla düzelmiş olması çocukların beslenme şekli, hastalıklardan daha iyi korunmaları, hijyen koşullarının daha iyi olması, daha iyi tıbbi yardım almaları ve daha iyi eğitilmiş anne babalar tarafından büyütülmeleri nedeniyle ortaya çıktığı düşünülmektedir.

2.1.2.2. Zihin Gelişimi

Piaget'e Göre Zihinsel Gelişim Dönemleri:

1. Duyusal Devrim (Motor) Dönemi (0-2 Yaş) : Çocuğa duyu organları yolu ile ulaşanlar önemlidir. Çevresindeki nesnelere dokununca etkileşimde bulunur, bu dönemde çocuğun özgür hareketlerine engel olmamak gerekir. Bu dönemde çevresi ile ilişkili olarak bazı kavramlar gelişir.
2. İşlem Öncesi Dönem (2-7 Yaş) : Bu dönemde nesnelere yerini simge alır. Deneyimlerine göre akıl yürütür. Nesnelere sınıflandırır, oyunlarda simgesel işlem görülür.
3. Somut İşlem Dönemi (7-11 Yaş) : Bu dönemde maddenin korunması, ağırlıkların korunması ilkeleri gerçekleşir. Yani; geniş bir kaptaki suyu, uzun bir cam şişeye doldurduğumuzda, miktarının değişmediğini söylemektedir. Daha önceki dönemlerde bunu başaramamaktadır. İlkokul yıllarına rastlayan bu dönemde öğrencinin derslere ilişkin faaliyetlerinin deney, ders levhası, maketler, modellerle gerçekleştirilmesi, ağırlık, alan ve hacim ölçülerinin somut olarak sınıfa getirilmesi gerekir.
4. Soyut İşlem Dönemi (11-...) : Bu dönemde çocuk yetişkin gibi soyut düşünebilir. Ergen bu dönemde tümevarım ve tümdengelim yolları ile düşünebilme yeteneğini kazanır. Somut işlem döneminden soyut işlem dönemine geçişin nasıl olduğu

kesin olarak bilinmemektedir. Piaget bunu ergenlik çağının başlarında görülen nörofizyolojik yapı değişikliğine bağlamaktadır. Bunun yanı sıra, bireyin içinde yaşadığı toplumun toplumsal ve kültürel yapı ve özelliklerinin de bunda rol aldığı kabul edilmektedir.

Zihin Gelişimi Dönemleri

Piaget'nin temelde kendine sorduğu soru, "Çocuklar dünyaya geldiklerinde hiçbir şey bilmezler. Peki, daha sonra nasıl oluyor da üstün bilgi düzeyine ulaşıyorlar?" sorusudur. Bu sorunun cevabı, zihin gelişimi dönemleridir. Evre kuramının olmasının uzantısı olarak, kuramında dört temel kural bulunmaktadır.

- 1) Evrelerin sırası değişmez.
- 2) Evreler bir hiyerarşi oluştururlar. Sonraki evre önceki evrenin kazanımını da içerir (Bacanlı 2000: 64).

Piaget bilişsel gelişim dönemlerinin geçişli bir özelliğe sahip olduğunu belirtmektedir. Yani, bir dönemden diğerine geçerken her iki dönemin özelliğini de gösterebilir (Selçuk 1997: 69).

- 3) Gelişim oranlarında farklılıklar vardır. Yani aynı gelişim evresinde olan kişilerin oranlarında farklılıklar vardır.
- 4) Gelişim kuramları ve Piaget'nin gelişim kuramı her evre için tipik olan gelişim özelliklerini belirtmektedir. Belirtilen özellikler genel olarak o dönemde karşılaşılan ve kazanılan özelliklerdir. Piaget'nin kuramıyla ilgili araştırmalarında 2/3 veya 3/4 oranını benimsemektedirler. Yani o yaştaki çocukların %66 veya %75'inin gösterdiği özellik o dönemin özelliği olarak kabul edilir.

2.1.2.3. Dil Gelişimi

Dil, sözel olarak kişinin kendini ifade edebilmesidir. Birbirimize bilgi aktarımında, duygu ve düşünce aktarımında dilden yararlanırız. Dilin diğer bir işlevi de bizden sonraki nesillere bilgi birikimini aktarmaktır. Bu bilgi aktarımı en fazla halk ürünleri yolu ile olmaktadır ki masallar da bu ürünlerin başta gelenidir.

Genel anlamda dili şöyle tanımlayabiliriz: "Dil; düşünce , duygu ve isteklerin bir

toplumda ses ve anlatım yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir." (Aksan 1977: 35).

Anadil ise başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir (Aksan 1977: 81).

Birey anadilini annesinden ve yakın çevresinden öğrenmekte ve konuştuğu dilin bütün özelliklerini kazanmaktadır. Bu şekilde birey, annesinden ve aile çevresinden öğrendiği anadilini tüm yaşamı boyunca kullanmaktadır. Örneğin, tüm kültürlerde çocuk ilk sözlerini 12. ile 18. aylar arasında ifade etmeye başlarlar. Dil gelişimi normal seyreden bir çocuk 4 yaşına geldiğinde kendini sözel olarak ifade edebilmektedir. Aile ve yakın çevrede başlayan anadili öğrenme süreci gelişigüzel kültürlenme yoluyla olmaktadır (Demirel 1995: 3).

İş bu noktada da çocuğun küçüklüğünden itibaren ona anlatılan masalların etkisi ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmalar halk ürünlerinin çocuğun dil gelişimine katkı sağladığını bizlere göstermiştir.

2.2. Masal

2.2.1. Masalın Tanımı

Kavramlar ve terimler her döneme göre yeni ve farklı anlamlar kazanabilir. Zaman, onlarda da değişme ve gelişme gösterebilir. Masalın henüz bir terim olmaktan çok bir sözlük maddesi olarak ele alındığı dönemlerde karşılık olarak verilenler de cümle olmaktan uzak, yakın anlamlı kelimelerin arka arkaya sıralandığı açıklamalar olmuştur. Bu konularda eski ve ünlü sözlüklerden birkaçına bir göz atalım:

Tanzimat dönemi sanatçılarından Ahmet Vefik Paşa; "Mesel, hâlâ hikâye, dâsitân, menkabe manasına fıkra ve kaziyeden gayrı." derken Muallim Naci; "mesel" olarak ele aldığı kelimeye "Dâsitân, kıssa-i meşhure. 'Masal' bundan muharreftir." demektedir. (Emmez 2008: 6-8) Arapça mesel'den türeyen kelime, sözlüklere ve zamanla araştırmacılara göre daralan bir anlam yapısıyla gerçek sınırlarına çekilmiş bulunmaktadır. Günümüzdeki tanımlarda ne Paşa'nın ne de Muallim'in söyledikleri geçerlidir. Hatta 40-

50 yıl öncesinin sözlüklerindeki bile artık sözlük maddesi olmaktan çıkmış gibidir. Bugün soyadıyla anılan sözlüğüyle tanıdığımız Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'te masal için, "Terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye" gibi daha çok okul öğrencilerine cevap verecek bir tanımı ortaya koyarken (Devellioğlu 1995: 625), bugün gözden geçirilmiş yeni baskılarının yapıldığı Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde Mehmet Ali Ağakay da benzer ifadeler kullanmıştır: "Çocuklara anlatılan ve çoğu olağanüstü olaylarla süslenmiş bulunan ilgi çekici hikâye." (Sakaoğlu 2010: 2)

Oysa masal sadece çocukların eğlenmesi ve onların eğitilmesi amacıyla ortaya konulan bir halk edebiyatı ürünü değildir. Masal dünyasının kapısını aralayanlar bilirler; öyle masallarımız vardır ki iç içeliğinden dolayı çocukların onları anlamaları pek de kolay olmayacaktır. Belki, belirli masalların, özellikle hayvan masallarının dinleyicilerini çocuklar olarak kabul edebiliriz, aksi takdirde çocukları içinden çıkılmaz olaylarla karşı karşıya bırakabiliriz. Bir "Helvacı Güzeli"ni, bir "Hayat Otu"nu veya bir "Muradına Nail Olmayan Dilber"i, öyle her çocuğa anlatıp da onun zevkle dinlemesini bekleyemeyiz.

Bilim dünyasının masala bakış açısı elbette daha farklı olacaktır. Bu konuda özellikle konunun uzmanlarının ortaya koydukları, bir bölümünü ansiklopedilerde bulabildiğimiz tanımlar bizleri yeterince aydınlatabilmektedir.

Bilge Seyidoğlu bir ansiklopedi maddesinde masalı tanımlarken, adeta masaldaki unsurlardan yola çıkarak, bir dizi aktarmaya da yer vermektedir: "Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu, 'bir varmış bir yokmuş' gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda yedi, içti, muratlarına erdiler yahut onlar erdi muradına biz çıkalım kerevetine, gökten üç elma düştü, biri anlatana, biri dinleyene, biri de bana gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekan kavramlarıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türü"dür.

Bizim 1971 yılında yaptığımız tanım daha kısa olmakla birlikte, bazı yönleriyle masalın farklı özelliklerini içine alacak şekilde ortaya konulmuştur: "Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayâl mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür."

"Masal kelimesinin yerine Anadolu'da kullanılan kelimelerden bazıları şunlardır:

Metel, mesele, matal, heka, hika, hikiya, oranlama, ozanlama ve nagıl. Bölgelerimize göre değişen daha başka kelimeler de kullanılabilir."

Hamit Zübeyr (Koşay)'in "ötkünç" kelimesini kullanması dikkat çekicidir. **Divanü Lügati't-Türk'te** geçen "ötkünç/ötükünç" şeklindeki kelime "hikâye" diye açıklanmaktadır. Bizde, sadece hikâye değil, anlatmaya dayanan ürünlerin tamamı bu ad altında toplanmıştır.

Diğer bazı karşılıkları da şöyle gösterebiliriz. **Kıssa, fıkra, efsane, vb.**

Türk dünyasında bu kelimeye karşılık olarak kullanılan kelimelerden bazıları da şunlardır:

- Çorçok (Teleütler)
- Ertek (Kazaklar, Kırgızlar)
- Ertegi/ü (Kazaklar, Kırgızlar)
- Imak (Sagaylar)
- Nıbah (Şorlar)
- Sersek (Şorlar)
- Nağıl (Azerbaycanlılar)
- Hallep (Çuvaşlar)
- Çocek (Doğu Türkistanlılar)

2.2.2. Masalın Çeşitleri

Türk masalları genel niteliklerine göre hayâli ve gerçekçi masallar olmak üzere ikiye ayrılır.

Bütünüyle hayâli olayları, hayali kahramanları anlatan, gerçeğe, yaşanmakta olan hayata uymayan olayları bulunan masallara "Hayâli Masallar" denir. Dev, peri, hayvan masallarını bu gruba sokmak mümkündür. Fakat biz, hayvan masalları ve olağanüstü masalları farklı maddeler olarak ele alacağız.

Akıl ve mantık çerçevesine sığan, yaşanan hayatın olay ve kişilerine benzeyen masalları da gerçekçi masallar bölümüne sokabiliriz.

2.2.2.1. Hayvan Masallarının Nitelikleri

Bunlar diğer masallardan daha kısa olurlar. Başlama tekerlemeleri yoktur, ortada ve

sonda gelen tekerlemeler ya hiç söylenmez ya da diğer masallardaki kadar önemli tutulmaz. Hayvan masallarında çoklukla hayvanlar kendilerine özgü nitelikleri yitirmiş, kılık değiştirerek insan değerini almışlardır. Hayvan masalları tıpkı fıkralar gibi, bir düşünceyi güçlendirmek, örnek vermek, ibret dersi vermek... vb gerekli hallerde yeri gelmişken anlatılır (Güleç 1988: 70).

2.2.2.2. Olağanüstü Masalların Nitelikleri

Bunlar diğer masallara göre daha uzun, kişileri daha kalabalık, olayları daha çapraşık masallardır. Olağanüstü masalların kişileri insanlarla, devler, periler, canavarlar gibi tabiât dışı varlıklardır. Hayvanlar hayvan masallarında olduğu gibi insan rolünde değil, tabiat dışı araçlar konumundadırlar.

Bizim masallarımızda kedi, yılan, kuşlar genellikle bu niteliklerle sahneye çıkarlar, fakat masallarımızın en başta gelen kahramanlarından biri de attır. At, tıpkı destanlarımızda olduğu gibi sahibine öğüt veren, onu uyaran veya güç durumlarda ona yardımcı olan varlıktır.

2.2.2.3. Gerçekçi Masalların Nitelikleri

Gerçekçi masalların insan kişileri olağanüstü masallarınkinden pek az farklıdır. Ama yine de onların da kendine özgü niteliklerine değinelim. Gerçekçi masalların en başta geleni "padişah masalları"dır. Keloğlan masalları da bunlardandır. Dünyadaki mutluluklardan yoksun kişilerin alinyazılarını yenme çabasını Keloğlan üzerine almıştır. Masalda Keoğlan'ın en belirgin işi kötülükle, güçlüklerle savaşmak ve sonunda en umulmayacak başarılarla ulaşmaktır (Güleç 1988: 72).

Masalın tipi ne olursa olsun, akıllı kadın tiplerine sıkça rastlanır. Gözünü budaktan sakınmayan genç kız ve yavrusuna akıllıca nasihat veren anne tipleriyle çok karşılaşılır. Bunun sebebinin, anlatıcıların belki de çoğunun kadın olmasıdır diye düşünülmüştür. Ama şurası da bir gerçektir ki, Türk kadını daima zekâsı, iyi huyluluğu ve güzelliği sayesinde Türk masallarında mutluluğu yakalamıştır.

İncelenen masallarda ayrıca deli kişilere, hırsız ya da yankesici kahramanlara, söz dinlemeyen çocuklara, düzenbaz erkek veya kadınlara ve fakirlerin zekâlarını kullanarak üstün gelmelerine rastlanılır.

2.2.3. Masalın Yapısı

Masallar yapı bakımından üç bölümden meydana gelir.

- 1- Başlangıç (Döşeme)
- 2- Gövde-Gelişim (Olay)
- 3- Bitiş (Dilek)

2.2.3.1. Başlangıç (Döşeme) Bölümü

Buna masal başı tekerlemesi adı da verilir. Masalın en ilginç bölümü, çocukların dinlerken veya okurken çok zevk duydukları bir bölümdür. Masalcı dinleyicileri masal atmosferine hazırlamak onları biraz güldürmek için arka arkaya tekerlemeler söylemeye başlar. Bunların çoğunu gelenekten alır, biraz da kendi buluşlarını katar. Döşemeye ilgili ilgisiz, manâlı manâsız birçok söz doldurulur (Kantarcıoğlu 1991: 18).

Naki Tezel "Türk Masalları" isimli kitabında "Kırk Kardeş" masalının döşemesini şöyle yapıyor: "..... Var varanın, sür sürenin..... Baykuşu çoktur viranenin..... Destursuz bağa girenin, geçmez akçe ile dükkana girenin, hokka çömleğini başında patlatır Bekri Mustafa..." Başka bir döşeme örneği de şöyledir; "Tavanda teker meker... Gözlerime toz döker... İhtiyara bakmaz geçer." (Tezel 1997: 18).

2.2.3.2. Gövde-Gelişim (Olay) Bölümü

Buna asıl masal bölümü de denir. Masalın anlatıldığı kısımdır. Olay bölümü de kendi arasında giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine ayrılır. Masal anlatılırken olayların birbirine bağlanması, dikkatin çekilmesi ve masala ritmik bir hava verilmesi için gereken yerlerde "Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş" gibi tekerlemelerle anlatılanlara canlılık verilir (Kantarcıoğlu 1991: 19).

2.2.3.3. Bitiş (Dilek) Bölümü

Masalın son bölümünde de masalcı, çoğunlukla olayın içinde imiş gibi hoş bir şekilde masalı bağlar. Kahramanlarının iyi bahtını dinleyiciler için temenni etmeye başlar. Gönülden bir dua olan bu kısma dilek kısmı denmesinin sebebi budur. Kalıplaşmış birkaç söz veya tekerlemeden ibarettir. Örneğin: "Onlar ermiş muradına, darısı

buradakilerin başına, birisi bu masalı düzüp konuşana, birisi oturup dinleyene, birisini de okudum üfledim .....nin ruhuna bağışladım." (Güney 1948: 175)

2.2.4. Masalın Özellikleri

Bütün masallar incelendiğinde aralarında birtakım ortak unsurların bulunduğu görülecektir. Bu ortak özellikler, tabii olarak milletten millete, bölgeden bölgeye, hatta en küçük birlik olarak alabileceğimiz köyden köye değişiklik gösterecektir. Bir masaldaki ortak unsurlar incelendiğinde, iyice tahlil edildiğinde, o masalın hangi bölgeye ait olduğunu kestirebilmek bazen mümkündür. Bu bölümde masalların muhteva özelliklerini ayrı başlıklar altında, ana hatları ile görmeye çalışacağız.

Masallarda Olay:

Masallardaki olay, gerçek dışı ve olağanüstü bir çerçeve üzerine kurulmuş bir olay veya olaylar bütünüdür. Masal türleri arasında saydığımız “gerçekçi masallar”da ise olabilecek olaylar ağırlıktadır. Masallara belki tarih olayları bile katılmış, bunlar masal atmosferinde tanınmaz olmuştur. Yine bazı masallarda çeşitli milletlerin mitolojilerine rastlamak mümkündür. (Güleç 1988: 74)

Masallarda Temler (Temalar):

Her masalın kendine göre bir mantığı vardır. Masallarda “imkânsız” diye bir şey yoktur; her şey olabilir. Masal kahramanı bir anda yerin yedi kat dibine inebilir; hayvanlar, ağaçlar, kuşlar vb. dile gelip konuşabilir, kılık değiştirip insana dönüşebilir. Masalların konusu genel olarak iyi ile kötünün mücadelesi şeklindedir. (Oğuz 2010: 149)

Umay Günay, masalın teması hakkında şunları kaydetmiştir; “*Bütün masallarda iyilik ve kötülüğün, güzellik ile çirkinliğin, zenginlik ile yoksulluğun, başka bir deyişle olumlu ile olumsuzun mücadelesi anlatılır. Çok az istisna dışında, masallar, mutlu sonla iyilerin, güzellerin, akıllıların kazanması ile biter. Masallarda talihsizlik ve aksilikler gerçek hayattan farklı olarak bir kerede veya birbirine bağlı olarak arka arkaya ortaya çıkar. Bunlar çözümlendikten sonar yeni sıkıntılar söz konusu olmaz, iktidarı, başarıyı ve mutluluğu sembolize eden taç ve evlilik bir daha zarar görmez. Türk masallarında ‘Onlar ermiş muradına, biz çikalım tahtına’ tekerlemesi sonsuz huzuru, mutluluğu ve zenginliği*

ifade etmektedir.” (Günay 1992: 326)

Bazı masalarda birden fazla tem bir arada kullanılmış olabilir. Bunlardan hangisinin esas tem olduğunu kestirmek zor olabilir. Ancak bu birden fazla tem içerisinde ön plana çıkanı da bulabilmek mümkündür.

Türk halk masallarında kullanılan belli başlı temler, şu grup başlıkları altında toplanırlar:

1. Kurnazlık ile yükselme
2. Tesadüflerin yardımı ile yükselme
3. Herhangi bir işin yapılması
4. Tehlikelerden kurtulma
5. Kötülerin cezalandırılması
6. İffetini muhafaza eden kadınlar
7. İffetsizlik
8. Ele geçen fırsatı değerlendiremememe
9. İyilik
10. Kötülük
11. Söz dinlememenin cezası
12. Başkasını küçümseyenlere ders verme
13. İman etme, yeniden iman tazeleme (Önay 2008: 92)

Mutlaka Türk masallarında bunlardan başka temler de ele alınmaktadır. Ama en sık kullanılan temler bunlardır.

Masal Kahramanları:

Masalarda kahraman olarak; insanlar, hayvanlar ve bazı hayali yaratıkları görürüz. Bu yaratıklar insan kahramanın yardımcısı olarak hep ikinci derecede rol alırlar. Masalarda yaşayan at, balık, kuş gibi hayvanlar da olağandışı nitelik taşırlar. Çok kere insan gibi konuşur, üzülür, sever ve kin duyarlar. Masal kahramanları olağan ve olağanüstü nitelikleri kendilerinde toplamışlardır.

Masal kişileri toplumun en alt katından en üst katına kadar türlü zümrelerden olabilir. Bu kişiler belli bir toplumun bilinen bir zamanında yaşamış kişiler değildir. Her ülke ve zamanda olabilecek padişah, vezir, bezirgân, kadı, ırgat gibi sembol tiplerdir.

Bunlar dış yapı ve karakter bakımından uzun uzadıya incelenmezler, sadece çok belirgin bir nitelikleri üzerinde durulur. Bu nitelikleri de olay içerisinde hissettirilir. (Güleç 1988: 75)

Masallarda Yer ve Zaman:

Masallarda anlatılan olaylar herhangi bir atlas ya da haritada bulabileceğimiz bir yerde ya da belirli bir yerde geçmez. Anlatılanların geçtiği yer, masala özgü düşsel bir ülkedir. Daha doğrusu masal ülkesidir. Kimi masalarda, özellikle Binbir Gece Masalları'nda Kaf Dağı geçer. Bu dağ coğrafyada rastlayabileceğimiz bir dağ değildir. Zümrüten yapılmış, gökyüzüne renk veren, her köşesi ayrı bir yapı taşıyan bir masal dağıdır.

Yer gibi zaman da belirsizdir. “Evvel zaman içinde...” diye adlandırılan bu zaman, anlatım tekniği olarak miş’li geçmiş zaman, şimdiki zaman ya da geniş kiplerinden biriyle anlatılır. (Özdemir 1992: 327)

Masallarda Üslup ve Tahkiye:

Sözlü halk ürünlerinden biri olan masallar atalardan oğullara söz yolu ile geçmiştir. Usta masal söyleyiciler onları her anlatışlarında biraz değiştirmişlerdir. Fakat halis bir söz sanatı olan masal, kağıda geçerken birçok özelliğini kaybeder. Çünkü masalda konu değil masalcının anlatışı önemlidir. Eskiden köy ve kentlerimizde “masal anaları” bulunmuş, bunların itibarı çok yüksek olup bütün köy, ağızlarına bakarmış. Bugün ise masalcılık geleneği kaybolmaktadır. Masallar ancak derlenerek kitaplara geçirilmekte ve bir hikâye gibi okunmaktadırlar.

Masalların hikâye ediliş tarzında da bir özellik vardır, asla ayrıntılara sapılmaz. Kırk yıl, hatta bin yıllık zaman bir çift söz ile geçirilir. Çünkü masalın baş özelliklerinden biri de çabukluktur. Masalcı, kahramanın bütün hayat safhalarını vermez, yalnızca çok önemli olaylar üzerinde durur. Masalcı, anlattığı olayın gerçek dışı olduğunu bize sezdirmek, geçmiş bir hayal dünyasında yaşadığımızı bize hatırlatmak arzusuyla sık sık uyarmalar yapar. Masalı halk hikâyesi ve destandan ayıran ölçülerden biri bu hayâle kaçışlardır. (Güleç 1988: 79-80)

2.2.5. Türk Masalları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Bugün Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde anlatılan masalların mazisi, Türk kültürünün çok eski çağlarına kadar uzanmaktadır. Elimizde Türk masallarını ihtiva eden basılı eserler az olmasına rağmen, masallarımız hâlâ halkın dilinde tazeliğini ve canlılığını korumaktadır. Bunun yanında daha nice masallarımızın unutulduğu da bilinen bir gerçektir.

Her bölgenin ve köyün zevkle dinlediği ve usta olarak kabul ettiği bir masalcısı vardır. Bu usta masal anlatıcıları, erkek olduğu gibi kadın da olabilmektedir. Bu masalcılara gereken ilgi gösterilmediği için, bu dünyadan göçerken, bildiklerini de, çok az bir iz bırakarak, beraberlerinde götürmüşlerdir.

Türkiye'de masal derlemelerine başlayan, bu işe merak saran ilk defa yabancı âlimler olmuştur. Bu işe yabancı âlimlerin el atması boşuna değildir. Çünkü, bu masal derlemelerinin yapıldığı devirlerde, bizim böyle işlerle uğraşmaya ya vaktimiz yoktu, ya da lüzum görmemiştik. 'Bizi bizden mi çalacaklar' düşüncesine kapılarak, bildiklerimizi yarınki nesillere aktarma yolunda bunları belgelere dökememiştir.

Biz, masallarımız ve diğer folklor ürünlerimiz hakkında böyle düşünürken, yabancı âlimler, özellikle Avrupalı âlimler, masallarımızla ve diğer folklor ürünlerimizle ilgilenmeye başlamışlar ve kendi güçlerinin yettiği kadar derleme yaparak onları belgelere dökmüşler, vakit geçirmeden neşretmişlerdir.

Çünkü, halk arasından derleme yapmak ve onları gelecek nesillere miras olarak bırakmak fikri, o zamanın Avrupa'sında yaygın bir fikir halindeydi. Türk masallarının derlenip basılması hakkında Saim Sakaoğlu Gümüşhane Masalları adlı eserinde aşağıdaki bilgiyi nakletmektedir:

'...Türk masallarını içine alan en eski derleme Fransa Kırallı 14. Lui'nin mütercim ve sekreteri olan M.Digeon'un eseridir. Bizim görebildiğimiz ikinci cildi, 1781 tarihini taşıyan bu eserde üç Türk masalı olmak üzere beş masal vardır. Nouveaux Contes Turcs et Arabes adlı bu eserde bazı metinler bir masal için uzun sayılabilecek hacme sahiptir. Kitaptaki 1-3-5 olanları Türk masalı olarak tanıtılmaktadır.' (Arslan 1998)

Bundan başka Türk masalları ile ilgili olarak bir hayli neşriyat yapılmıştır. Bunun yanında Türk ve yabancı folklorcuların ortaklaşa yaptıkları bazı çalışmalar olmuştur.

M.Digeon'un Nouveaux Contes Turcs et Arabes adlı eserinden sonra Türk

masalları üzerine milletlerarası standartlara uygun olarak ilk çalışma ve derlemeyi (yapan kişi olarak) Macar Türkoloğu Ignas Kunoş'u görüyoruz. Yurdumuzun çeşitli bölgelerinden derlemeler yapan bu âlim, masallarımızı ayrı ayrı ciltlerde toplamıştır. Masalları bölgeden derleyen, tercüme eden ve onları neşre hazırlayan Ignas Kunoş'un bizzat kendisidir.

Bahsettiğimiz masal derlemelerini içine alan masalların ilk cildi, 1887 yılında **Ozman Török Nepköltesi Gyuitemeni 1** adı altında neşredilmiştir. Bu birinci cildin neşredilmesinden iki yıl sonra da, aynı başlık altında ikinci cildi neşredilmiştir. Bu ikinci cildin yarısı masal, diğer yarısı da mâni, bilmece, türkü vb. ihtiva etmektedir. Ignas Kunoş eser vermeye devam etmiş, daha sonraki yıllarda, 1905 yılında **Türkische Volksmarchen Aus Stanbul**, 1907 yılında ise, **Türkische Volksmarchen Aus Adakale** adlı eserlerini neşretmiştir.

Türk masaları üzerine çalışmalar devam edip gider. Pertev Naili Boratav, bir eserinde Fransız âlimi J.A.Decourdemanche'nin 1888 yılında neşrettiği Fables Turques adlı eserinde Avrupalı bilginlere fazla miktarda Nasrettin Hoca hikâyeleri sunduğunu belirtmektedir.

Bunlardan başka, İngiliz R.N.Bain İngiltere'de Turkish Fairy Tales adlı eserini neşretmiştir. Bu eser ilk önce 1896 yılında neşredilmiştir. Daha sonraki yıllarda ikinci ve üçüncü baskısı yapılmıştır. Derleme olup olmadığından söz edilmeyen bu eserde yer alan masallar, daha önce neşredilmiş Türk masallarından seçilmiştir.

Daha sonra Ziya Gökalp'in Diyarbakır'da çıkarmakta olduğu **Küçük Mecmua**'da halk masalları neşrettiğini görmekteyiz. Burada neşrettiği masalların bir kısmını Ziya Gökalp kendi çocukluğunda büyüklerinden dinlemiştir. Geriye kalan masalları da kendisi halktan derlemiştir.

1923 yılında Türk masalları ile ilgili başka bir çalışmayla karşılaşıyoruz. Bu seferki çalışmayı yapan Alman Th. Menzel, Türk masallarının derlenip Almanca'ya çevrilmesinde bir hayli emek sarf etmiştir. 1923 yılında **Billur Köşk Masalları**'nı, 1924 yılında da ikinci eseri olan **Der Zauberspiegel**'i neşretmiştir. Bu ikinci eserinde 14 Türk masalı yer almaktadır.

Türk folklorcularından Hamit Zübeyr (Koşay), 1929 yılında Dokuz Ötkünç adlı eserini neşretmiştir.

Bundan başka, Bahtaver Hanım'ın 1930 yılında neşrettiği Türk Masalları adlı eserini görmekteyiz.

1930'lardan sonra halk masalları üzerine yapılan çalışmaların arttığını ve derleme faaliyetlerinin hızlandığını görmekteyiz. Bu yıllarda Yusuf Ziya Demircioğlu, derlemiş olduğu masalları **Yürükler ve Köylülerde Hikâyeler-Masallar** adlı eserinde 1934 yılında bir araya getirmiştir. Yusuf Ziya Demircioğlu'nun arkasından, Akdeniz kıyısından, Mersin'den de bir ses duyulur ve Suat Salih Arsal, derlemiş olduğu masalları 1935 yılında **Öz Türk Masalları** adlı eserinde neşreder. Bu eserde 26 masal yer almaktadır.

Daha sonra, Naki Tezel, 1936 yılında Keloğlan Masalları adlı eserini neşretmiştir. 1938 yılında da İstanbul'dan derlemiş olduğu halk masallarını, Malatya'dan Derlenmiş Masallar adıyla 1946 yılında neşreder. Bundan sonra, Mehmet Tuğrul, Mahmut Gazi Köyü'nün Halk Edebiyatı, adlı bir doktora çalışması yapmış ve burada incelediği masalların 98 tanesini 1969 yılında Mahut Gazi Köyü'nde Halk Edebiyatı adı altında neşretmiştir.

Buraya kadar sıraladığımız Türk masalları üzerindeki çalışmalar, bu sahada bir ön hazırlık mahiyetindedir. Türk masallarını bir sisteme bağlamak ve milletlerarası sahaya çıkarmak Pertev Naili Boratav'la başlar. 1955 yılından başlamak üzere Fransızca, Almanca ve Türkçe olmak üzere dört masal kitabı neşretmiştir.

İlk kitabı 1955 yılında neşretmiş olduğu **Contes Turcs**'tür. Bu eserinde 21 masal vardır. Bu masallar daha önce neşredilmiş masal kitaplarından alınmıştır. Daha sonra bu masallar, dört masal ilave edilerek, 1959 yılında **Zaman Zaman İçinde** adı altında neşredilmiştir. Bunu takiben, Boratav Almanca olarak 1967 yılında, içinde 140 masal bulunan **Türkische Volksmärchen** adlı eserini yayımlamıştır. Daha sonra bu eserine 27 masal ekleyen Boratav, 1969 yılında **Az Gittik Uz Gittik** adlı eserini yayımlamıştır.

Kısaca TTV olarak bilinen **Typen Türkische Volksmärchen**, Wolfram Eberhard ile P.N.Boratav'ın beraberce hazırladıkları bir çalışmadır. Bu eserde AaTh tip kataloğu göz önünde bulundurularak, 378 Türk masalının milletlerarası tip numarası tespit edilmiştir.

Daha sonra, Şekibe Yamaç ile birlikte Slaveyko Martinof içinde 12 masal bulunan Türk Masalları adlı eseri 1957 yılında neşretmişlerdir.

1965 yılında, İngiltere’de Eleonan Brockett’in içinde çeşitli kaynaklardan alınmış 15 masalı ihtiva eden, **Turkish Fairy Tales** adlı bir masal kitabını neşrettiğini görüyoruz. Bu masallar derleme değildir ve çoğu Kunoş’un eserlerinden alınmıştır.

Daha sonraki yıllarda masallarımızın milletlerarası standartlar içinde ele alınıp işlenmesine ve sahada derleme faaliyeti yürütecek olanlara ışık tutması bakımından önemli yeri olan **Tales Alive in Turkey** adlı eserin neşredilmiş olduğunu görmeyiz. Bu eserin içinde yer alan masalların tamamı, Prof. Dr. Ahmet Edip Uysal ile Amerikalı Prof. W.S.Walker tarafından 1962 yılından itibaren, Anadolu’nun çeşitli bölgelerinden teyple derlenerek bir araya getirilmiştir. Derleme faaliyetlerine devam eden Uysal ile Walker, derlemiş oldukları malzemenin bir kısmını 1966 yılında Amerika’da Tales Alive in Turkey adı altında neşretmişlerdir. Bu eser yedi bölümden oluşmuş olup, içinde 42 masal ve 25 fıkra vardır.

Burada yer alan masalların AaTh ve TTV tip numaraları verilmiş, nereden, ne zaman, nasıl derlendiği açıkça belirtilmiştir. Ayrıca masalların Thompson kataloğuna göre motif numaraları da verilmiştir. Bu eserde yer almayan diğer masal ve folklor ürünleri Amerika’da, Teksas Eyaleti devlet üniversitelerinden biri olan Teksas Tech Üniversitesi’nde Prof. Walker ve Prof. Uysal tarafından kurulmuş bulunan The Uysal-Walker Archive of Turkish Oral Narrative’de bulunmaktadır. Bu arşivde yer alan folklor malzemesi, takriben 3500 masal, fıkra ve halk hikâyesinden ibarettir. Bu bantların orijinalleri Prof. Uysal’ın Ankara’daki özel arşivindedir.

Türkiye’de masal çalışmalarımız ilmi metotlarla ele alınıp incelenmeye başladıkça, masallar üzerine çalışma yapanların da ufku gittikçe genişlemeye başlar. Bu dönemlerde masallar üzerinde bölge bölge çalışıldığını görüyoruz. Bölge masalları üzerinde bu çalışmalar yapılırken, daima ilmi metotlar ve milletlerarası kataloglar göz önünde bulundurulmuştur.

Bölge masalları ele alınarak yapılan bu tip çalışmalardan ilki, Gümüşhane masalları üzerine yapılan araştırmadır. Saim Sakaoglu, Gümüşhane Masalları’nı Batı’daki araştırmacıların ilmi ketotlarını rehber edinerek incelemiştir. Doktora çalışması olarak hazırlanmış olan bu araştırma, dört bölümden ibarettir. 1973 yılında Cumhuriyet’in 50. yılına armağan edilerek basılan bu ilmi araştırmada 70 masal ele alınmış, ayrı ayrı incelenerek AaTh ve TTV tip kataloglarındaki tip numaraları verilmiştir.

Ayrıca derlenen yerin, derlenen şahsın ismi eklenmiştir. Ayrıca her masal Türkiye'nin diğer bölgelerinde bulunan masallarla karşılaştırılarak varyantları belirtilmiştir. Bir masalın bölgeler arasında nasıl farklılıklar gösterdiği kolayca anlaşılır bir biçimde işlenmiştir. Çalışmaların diğer bölümleri, masal incelemesine ayrılmış olup, en sonunda masalların tam metni verilmiştir.

Atatürk Üniversitesi'nde bölge masalları üzerine yapılmış ikinci çalışma Bilge Seyidoğlu'nun 1972 yılında yapmış olduğu doktora çalışmasının ürünü olan Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar'dır. Masalarda daha ziyade, masal motifleriyle ilgili araştırmaya yönelmiş olan Bilge Seyidoğlu, Stith Thompson'un Motif Index of Folk Literature adlı eserinde kullandığı metodu esas almıştır. Bilge Seyidoğlu'nun Erzurum masalları üzerine yapmış olduğu çalışma üç bölümden ibaret olup, çalışma metinler ve açıklamalarla bütünlüğe kavuşmuştur. Üzerinde çalışma yapılan metinler hakkında Seyidoğlu şu açıklayıcı bilgiyi vermektedir:

'Altı masal Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Naim Aklan isimli bir öğrencinin 'Erzurum Ağzı' üzerinde yaptığı mezuniyet tezinden alınmıştır. Diğer dört masal da Prof. Dr. Selahattin Olcay'ın Erzurum Ağzı isimli eserindedir. Bunların dışında kalan altmış masalı yerinde tespit ettim.' (Arslan 1998)

Bu çalışmadaki masallar, ilmî ölçülere uygun olarak derlenmiş, kaynak kişilerin tam künyeleri, masalın derlendiği yer, derlendiği tarih açıkça belirtilmiştir. Ele alınan masal sayısı 70'tir.

Daha sonra, Umay Günay doktora tezini Elazığ masalları üzerine 1973 yılında tamamlamıştır. Bu çalışma sonradan Elazığ Masalları Üzerinde İnceleme adı altında neşredilmiştir. Umay Günay ele almış olduğu masalları, V.Propp metoduna göre incelemiştir. Bu çalışmada ayrıca masalların başına AaTh ve TTV tip numaraları verilmiştir. Türkiye'de Propp metodunun ilk defa Türk masallarının bir kısmına uygulanması yönünden, Umay Günay'ın Elazığ masalları üzerine yapmış olduğu bu çalışması oldukça dikkate değer bir çalışmadır.

Bölgelere göre yapılan masal çalışmalarının yanında, bölgelerin dil özellikleri üzerine yapılan ilmî çalışmalarda da malzeme olarak masallar kullanılmıştır.

Ahmet Caferoğlu, Ahmet Bican Ercilasun, Turgut Günay, Turgut Acar, derlemiş oldukları metinlerde masal ve fıkralara da yer vermişlerdir.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar bir plan dahilinde yapılmış olsaydı, bu çalışmalar grup çalışmaları halinde yapılmış olsaydı, şimdiye kadar alınan yoldan daha fazla yol alınmış olurdu. Fakat bu yapılmamıştır, yapılan çalışmalar, çalışmayı yapanın kolayına gelecek şekilde düzenlenmiştir. Bu yüzden yapılan çalışmalar aynı konu etrafında yapılmış olmasına rağmen birbirinden kopuktur. Şu ana kadar, Malatya, Elazığ, Erzurum ve Kars hattını meydana getiren yay içindeki masal çalışmaları bir dereceye kadar bitmiştir diyebiliriz. Gümüşhane masalları üzerine yapılan çalışma bu yayın kuzeye uzanmış ilk halkasıdır.

İleride, Van, Ağrı, Hakkari, Muş, Siirt, Bitlis halk masalları da aynı esaslar dahilinde incelemeye tabi tutulursa, daha sonraki yıllarda bu konuda çok verimli olabilecek çalışmalara şimdiden zemin hazırlanmış olur. O zaman, Doğu Anadolu Halk Masalları'nın durumu üzerine bir grup çalışması yapmak mümkün olur kanaatindeyiz.

Yapılan çalışmalar yüzüstü bırakılmamalıdır. Bunu şimdiden değerlendiremezsek yarın çok geç olur. Televizyonun bu bölgelere yeni girmiş olması, şimdilik folklorun ve folklor ürünlerinin lehine görünmektedir ama zaman geçtikçe televizyonun bu konudaki zararı görülecektir. (Arslan 1998)

2.3. Masal-Çocuk İlişkisi

2.3.1. Çocuklara Masal Okuma/Anlatma

Anlatma ve okuma arasındaki ayrımlar: Çocuklar, çoğunlukla, anlatılan bir masalı (ya da hikâyeyi), yazılısından okunmasına tercih ederler. Çünkü dinleyicilerine zevk veren bir masal anlatıcı, kendi ruhunun canlılığından da bir şeyler vermiş sayılır. Anlatan kimse, okuyana göre, daha serbest hareket eder. Yazılısından okuyan kimse elindeki metne bağlıdır. Oysaki anlatanın, böyle bir bağı yoktur; anlatırken oturur, kalkar, dinleyenleri izleyerek anlattıklarının aslına uymakta ya da onu değiştirmekte; ellerini, gözlerini, sesini -olayların gidişine göre- kullanmakta serbesttir. Zihni, muhayyilesi bile serbesttir. Çünkü anlatan, konusu ile öylesine doludur ki kelimeler dudaklarından rahatça saçılır. Kısacası; anlatılan bir masal, hikâye; okunan, hatta çok iyi okunandan daha doğaldır, daha içtendir. Dolayısıyla anlatan ile dinleyenler arasında farklı bir yakınlık belirir. Halbuki kitap ve onun cümleleri bu yakınlığı az çok engeller.

Eğlenceli bir hikâyenin ya da masalın neşeli bir kimsenin dudaklarında, bir derginin sayfalarından daha ilginç olmasının nedenlerinden biri de, her insanın, yanındakinin merakını çekebilecek bir güce sahip olmasıdır. En kültürlü kimseler bile bir serüveni, onu yaşamış birisinin ağızından doğrudan doğruya dinlemeyi tercih ederler.

Bir zamanlar hikâye dinlemek başlıca eğlence olmuş, krallar ve cengâverler, dinlemek suretiyle yorgunluklarını çıkarmışlar; esirler sıkıntılı durumlarını bu sayede unutmuşlardır.

Bu tipler bugün kaybolmuş ise de annelerin kraliçe oldukları <<Çocuk Krallığı>> nda bundan vazgeçilememiştir. Çocukları, masal - hikâye dinlemekten başka hiçbir şey daha fazla memnun edememiştir.

Fakat bugüne kadar hiçbir zaman, hikâye etmenin en kolay, aynı zamanda geniş kitleleri içine alan bir eğitim aracı olduğu anlaşılamamıştır.

Bu sanatın yeni kazandığı önem: Belki bu gelişme Froebel takipçilerinin sayesinde olmuştur. Son öğretim kongrelerinde bu sorun üzerinde önemle durulmuştur. "Anlatma", "hikâye etme", artık yalnız Kindergarten'in (Çocuk Krallığı) bünyesinde değil, her derecedeki sınıfta; kısacası çocukların hâlâ çocuk oldukları her yerde kabul edilmiş bir eğitim aracıdır (A. Souché: Quels Livres Faut-il Avoir Lus 1950).

Masal Nasıl Anlatılır?: Bugün eğitim ve öğretimde, okul öncesi ve okul çağındaki çocukları masaldan yararlandırmanın en kolay, en pratik yolu doğrudan doğruya "anlatma"dır. Anlatma yoluyla sınıfta huzur ve neşe yaratmak, öğretmenle öğrenci arasındaki güven ve samimiliğin artmasına hizmet etmek, çocuğun dikkat eğitimini sağlamak, ana dilini geliştirmek ve hayâl gücünü zenginleştirmek amacıyla masal anlatırken mümkün olabildiği kadar halkın sözlü mesaj geleneğine, anlatış özelliğine önem vermek gerekir. Masal, sadece bir konu sorunu değildir. Asıl olan, anlatma güzelliği ve canlılığıdır. Bugün büyük, küçük bir insan düşünemeyiz ki: "Nasıl anlattığımız bence önemli değil, ancak anlattığınız şey beni ilgilendirir!..." diyebilsin.

Masal anlatma tekniğini şöylece özetleyebiliriz:

1) ***Anlatılanı ciddiye almalıdır:*** Küçüklere anlatılacak bir masalı asla küçümsememelidir. Bunun için de anlatmadan önce ciddi bir hazırlık zorunluluğu vardır: İyi bir seçim yapmak, seçilen masalı çocukların karşısına çıkmadan önce birkaç kez sesli

okuyup prova etmek çok yerinde olur.

2) **Anlatmaya başlamadan önce çocukları, dinlemeye hazırlamalıdır:** Anlatacağımız masal üzerinde kısa bir konuşma yaparak çocukların ilgisini uyandırmak, onları sessizce dinlemeye sevk eder. Masala başlarken gerekli sessizlik sağlanmazsa anlatmaya geçivermekte de bir sakınca yoktur. Çünkü ilginç bir masal, ister istemez öğrencileri susmaya mecbur edecektir. Masal anlatırken ise çocukların davranışlarını düzeltmeye ya da onlara ihtarda bulunup öğüt vermeye yeltenmemek gerekir.

3) **Masal, inanılarak ve canlı anlatılmalıdır:** Çocuğun, gerçek dışılığını bildiği halde bütün varlığı ve hayâl gücüyle dinlediği masalı, anlatanın da duyması, gerçekmişçesine anlatması gerekir.

4) **Acele etmemelidir:** Masalın ya da hikâyenin önemli bulduğumuz noktalarının çocuklarca iyi kavranmasını, etki uyandırmasını istiyorsak anlatırken acele etmemeliyiz. Anlatır (ya da yazılısından okurken) hafif jestler ve mimiklerden, kimi yerleri heceler gibi söylemekten, pek güzel bulduğumuz yerleri de ağır ağır tekrar etmekten çekinmemeliyiz.

5) **Anlatmada dramatisasyona kaçmamalıdır:** Masalcının amacı temsil etmek olmadığına göre anlatırken seste belirtilecek hafif bir ton değişiklikleriyle, basit jestler ve mimiklerle yetinmelidir. Bir masalı anlatmakla dramatize etmek ayrı ayrı şeylerdir, bunları birbirine karıştırmamalıdır.

6) **Anlatırken şaşkınlığa kapılmamalıdır:** Yukarıda da belirttiğimiz gibi, masal anlatan, anlatacağını iyi bilmiş, benimsemiş olmalıdır. Fakat bunu, masalı ezberlemek anlamına almamalıdır. Dinleyenlere göre, herhangi bir masalda ufak tefek değişiklikler yapılabilir. Böyle olmakla beraber çok tanınan, ünlü ve klasikleşmiş bir masalın olaylarını, belli başlı konuşmalarını değiştirmek de doğru değildir.

Anlatırken masalın herhangi bir yerini hatırlayamadığımız takdirde kendimizi şaşkınlığa kaptırmamalıyız. Hatırlayamadığımız yeri atlayarak anlatmaya devam etmeliyiz. Bu unutmaya ve tereddüt, önemsiz ise onu atlamakta hiçbir sakınca yoktur. Eğer

unutulan kısım önemli ise oraya daha sonra, hatıra geldiği zaman, uygun bir dönüşle, çocuklara hissettirmeden tekrar dokunulabilir. Fakat bu işi mümkün olduğu kadar dikkatli, çocukların güvenini sarsmayacak bir biçimde yapmalıdır.

7) **Neşe ve haz vermekten kaçınılmamalıdır:** Anlatırken neşeli olmak, dolayısıyla dinleyenleri de neşelendirmek demektir. Neşeli olmanın da iyi anlaşılması gerekir. Dinleyenleri neşelendirmek için anlatanın muhakkak gülmesi gerekmez. Neşeyi, lâtifeyi hissettirmek üzere bazen ses, poz, jest değişiklikleriyle dinleyenlere imâda bulunmak neşeli bir hava yaratmaya yetebilir. Eğer masal anlatan, kendi benliğinden sıyrılıp da anlattığı kahramanın ruhuna bürünecek olursa bunlar kendiliğinden gerçekleşir.

Şunu da hemen belirtelim ki her masal, üvey ana masallarında olduğu gibi, konusu bakımından neşelendirici değildir. Okulculukta, bunlara fazla yer vermemekle beraber anlatılmaları gerektiğinde, neşe yaratma çabasıyla, anormal davranışlara yeltenmemelidir.

Neşeli bir masalın gülünç yerlerinde küçük dinleyicilerin gülmek için kendilerini güç tuttukları görülür. Böyle durumlarda içten gelen bu neşeyi köreltmeye kalkmamalıyız. Bırakalım, çocuklar rahat rahat gülsünler. Toplu gülüşmeye hiç aldırmadan ya da çocukları susturmaya çalışarak anlatmaya devam edersek dinleyenleri bu tabii haktan, konuyu daha iyi yaşamaktan yoksun bırakmış oluruz.

8) **Mübalâğalı ve kuşkulu anlatmamalıdır:** Tutuk, kuşkulu bir anlatmada anlam ortadan kaybolduğu gibi fazla büyü, "şairâne" anlatış, olayların akışını ve heyecanını sarsacağı için çocuğun canını sıkar. Çocuk, anlatmadaki tereddütlerin ya da "şairâne" ayrıntıların bir an önce bitip de olaylara geçilmesini dört gözle bekler. Çocuklara sanat ve edebiyat zevki vermek bahanesiyle söylenen bu gibi sözler, çocuğun bir kulağından girip öbür kulağından çıkar. Yalnız, halk masallarındaki tekerlemeleri şairâne sözler sanıp da atlamak çok yanlış olur. Çünkü masalın başında ya da herhangi bir yerindeki tekerlemeler, rasgele ve gereksiz sözler değildirler.

9) **Anlatırken açıklamalara dalmamalıdır:** Masal ya da hikâye anlatılırken rasgele açıklamalara girişmemelidir. Bu, olayların akışını ve çocuğun dikkatini zedeler. Gerekli araştırmalar ve açıklamalar, anlatmadan sonra yapılmalıdır.

Bir anne, çocuğuna resimli bir masal kitabı göstererek izahat veriyormuş. Kadıncağız öylesine tafsilata girişmiş ki, çocuk muhayyilesinin bu derece tehdit edilmesine, muhayyile hürriyetinden mahrum bırakılışına nihayet isyan etmiş <<Kuzum anneciğim, sen izah etmesen ben daha iyi anlarım!>> diyivermiş. (Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası: İbrahim Alâeddin)

10) **Sesimize ve davranışımıza dikkat etmeliyiz:** Anlatma ve dolayısıyla anlattırma yoluyla anadil eğitimi verme işi, öğretmenin tutumuna bağlıdır. Çocukların karşısında güzel, net, açık konuşabilmek için öğretmenin, sesine ve davranışlarına çok dikkat etmesi gerekir. Sesin çok kuvvetli ya da zayıf olması, "anlatma" dan beklenen ilgiyi hiç indirebilir. Bunun için, sesi, konuşulan yere göre ayarlamayı hiç ihmal etmemelidir.

Anlatılan konuda geçen şahısların konuşmalarını normal bir ses tonu farkıyla belirtmekle yetinmeli, mübalağaya kaçmamalıdır. Söz gelişi ihtiyar bir kadının sözlerini, tıpkı aslındaki gibi, fazla titrek ve ağır; bir çocuğunkini inadına tiz ve kuvvetli söylememeli. Bir devin konuşmasını pek gür; bir insaninkini pek cılız telaffuz etmemelidir. Çünkü anlatma, tam bir temsil demek değildir. Çeşitli tiplerin konuşmalarını, birbirinden ayırt edebilecek kadar belirtmek yeter.

2.3.2. Çocuk Masallarında Aranan Nitelikler

Bir halk masalının yapısındaki hayâl, duygu, hareket ve dil özellikleri arasında, bütün halk sanatlarında olduğu gibi, bir de "ahlâki"lik vardır. Masal, her ne kadar doğrudan doğruya bir "telkin" aracı değilse de dolayısıyla ahlâkidir. Hemen her masalda iyilikle kötülük karşı karşıyadır. Hiçbir masal yoktur ki kötülüğün zaferiyle bitmiş olsun ve hainler gülünç durumda gösterilmesin... Örneğin zalim bir hükümdarın cezasız kaldığı bir masal gösterilemez.

Çocuk, iyilik perilerini pekâlâ, kötüyü cezalandıran, suçsuz kurtaran kahramanlar olarak düşünülebilir. Keloğlan; zekânın, becerikliliğın, iyimserliğın bir örneği değil midir?

Bir halk masalının gayesini, öz koşullarını ve tabiatını zorlayarak kuru bir "telkin" yolu durumuna getirmeye çalışmak doğru bir davranış değildir. "Telkin" ve etki gerçek bir masalın kendi harcında -az ya da çok- vardır; bunu zorlamaya gelmez. Kendisinde

gizli ya da açık hiçbir "ahlâki telkin" bulunmasa bile masal, hiçbir zaman ahlâk dışı (immoral) değildir. Yalnız başına anadilin gelişmesine yaptığı hizmet ya da dinleme-anlatma yolu yordamı sağlaması başlı başına bir kazanç zayıdır.

Çocuklara okutacağımız ya da anlatacağımız masalarda aranması gereken nitelikleri şöylece sıralayabiliriz:

1) İyi bir masal, her şeyden önce, güzel bir heykel ya da tablo gibi, çocuğu büyüleme, her türlü güzellik duygusunu geliştirme amacını gütmelidir.

2) Masal, çocukları neşelendirmeli, neşe içinde ve neşe aracılığıyla onların ruhlarını beslemelidir; iyilik ve yiğitlik duygularını aşılamalıdır.

3) Masal okutur ya da anlatırken şahsa, yer ve zamana uygun bir seçme yapılmalıdır.

4) Bozulmuş, özünü kaybetmiş, sahteleştirilmiş masallardan kaçınılmalıdır. Çocuğun muhayyile gücünü, hareket eğilimlerini, heyecanlarını kötüye kullanan ejderha, hortlak, şeytan masallarından eğitsel bir sonuç beklenmemelidir.

5) Masal konularının, çocuklarca yanlış anlaşılacak yolda olmamasına dikkat edilmelidir. Kadını küçümseyen, toplumun inançlarına aykırı, uyuşukluk, "kadercilik" düşüncelerine dayanan masallar verilmemelidir.

Şunu da hemen belirtelim ki istediğimiz masalı dinletmek ya da okutmak için çocuğu sıkmamamız gerekir. Çünkü o, bir masaldan doğrudan doğruya da, kendi payına yararlı etkiler alır.

2.3.3. Edebiyatımızda Çocuk Masalı

Türk Edebiyatında 18. yy yazarlarından Aziz Efendi türlü kaynaklardan derlediği unsurlarla üç büyük masaldan ibaret Muhayyelat-i Aziz Efendi diye ünlü bir eser yazmıştır. Ziya Gökalp de kendi idealini aşıl原因an yapma masallar yazmıştır. Gökalp bu alanda çok farklı şekillerde hizmet etmiş, bir yandan masalları derleyip yazıya geçirirken, bir yandan da nazma çekerek onların daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. O'nun bu anlamdaki ilk manzum masalı Türkçülük ilkesinin de işlendiği "Alageyik"tir. Aslında bu dönemdeki masalarda Gökalp'in Türkçülük ülküsü ile masal sevgisinin iç içe olduğu görülür. 1914'te de "Kızılelma" isimli eseri yayımlanmıştır. Gökalp çocukluğunda dinlediklerinden başka değişik bölgelerden de masallar dinlemiş ve dinlediklerinden

aklında kalanları yazıya geçirmiştir. Masalları 1923 yılında "Altın Işık" adını verdiği kitabında toplar (Sakaoğlu 1999: 37).

Naki Tezel ise bu konuda bir otoritedir. İlk kitabı "Keloğlan Masalları" adını taşır. Bu kitabında anlatıcıların kimlikleri hakkında bilgi vermemiştir. Daha sonra masalları "Türk Masalları" adı altında yeniden ve iki cilt olarak yayımlanır. Bunlarda 54 masala yer verilmiştir.

Her ne kadar ülkemizde ilk masal çalışmalarının 18.yy.da başladığını söylesek de aslında bu işi ciddi anlamda başlatan Macar asıllı Kunos'tur. Önceleri derleme yoluyla başlayan hizmet, daha sonra değerlendirme ve yorumlama yoluyla devam etmiştir. Kunos'un derlediği masallar arasında yapılan seçmeler kitap haline getirilmiştir. Bunlardan en güzeli Gani Yener'in yayına hazırladığı Türk Masalları'dır (Sakaoğlu 1999: 28).

1940'lı yıllarda ise masal çalışmaları daha bilimsel bir hâl alır. Mehmet Tuğrul ilk derlemelerini daha sonra tezinin konusu olarak seçeceği Mahmutgazi Köyü'nde yapmaya başlar. "Mahmutgazi Köyü'nde Halk Edebiyatı" adlı eser, sunulduğundan 23 yıl sonra yayımlanabilir. Çalışmada masalların yanı sıra halk hikâyeleri, fıkra ve menkıbelere de yer verilmiştir. Tezde köy hakkında açıklayıcı bilgiler verildikten sonra asıl konu ile ilgili bilgilere geçilmiştir. Bu arada anlatıcılar, malzeme ve tasnif gibi masal araştırmaları için önemli olan konulara da yer verilmiştir. Bu derleme o güne kadar yapılan çalışmaların en iyisidir (Sakaoğlu 1999: 43).

Türk masal araştırmaları tarihinde başka bir önemli isim de Prof. Pertev Naili Boratav'dır. Onun masallarla ilgili çalışmaları yalnız derlemelerle sınırlı olmayıp, katalog çalışmalarını ve metin yayınlarını da kapsamaktadır. İlk masal kitabı "Zaman Zaman İçinde", son masal kitabı ise "Az Gittik Uz Gittik" isimlerini taşır. Bu kitapların ara bölümlerinde masal hakkında bilgiler vermiş, Türk masallarının tarihi gelişimi üzerinde durmuştur. Ayrıca hayvan masalları kataloğu ve Türk masal tipleri kataloğu hazırlamıştır. Bu çalışmalarında hocası Wolfram Eberhard ile beraber çalışsa da emeğin çoğunun Boratav'a ait olduğu bilinmektedir.

Masal yazarlarından bahsederken zikretmeden geçemeyeceğimiz bir isim daha vardır ki onu birçok insan zaten bu yönüyle tanımaktadır. Eflatun Cem Güney masal derlemekten çok eldeki metinleri yeniden yazmış ve onları yeniden biçimlendirmiştir. En

ünlü eserleri; En Güzel Türk Masalları, Bir Varmış Bir Yokmuş, Evvel Zaman İçinde, Gökten Üç Elma Düştü.

Bir İngilizce Profesörü olan Ahmet Edip Uysal'ın da yabancı dili çok iyi bilmesi sayesinde masallarımızın birçoğu İngilizceye çevrilmiştir. O, A.B.D.'de Prof. Walker ile birlikte Türk masallarını derlemeye ve İngiliz diliyle yayımlamaya başlamıştır (Sakaoğlu 1999: 47).

Bu alanda yapılan tezler de araştırmalara yeni boyutlar kazandırmıştır. Örneğin "Gümüşhane Masalları" isimli doktora teziyle Saim Sakaoğlu bu alanda bize yol gösteren ilk hocalardan biridir. Aynı tezini geliştirilmiş haliyle "Gümüşhane ve Bayburt Masalları" adı altında yeniden yayımlamıştır (Sakaoğlu 2002).

Alandaki diğer bir doktora tezi de Bilge Seyidoğlu'nun Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar adlı çalışmasıdır (Seyidoğlu 1975).

Önemli bir tez de Umay Günay'a ait olan "Elazığ Masalları"dır. İnceleme ve metin şeklindedir (1975).

Ali Berat Alptekin, "Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması" isimli teziyle alanda çalışma yapanlara yardımcı olurken Esmâ Şimşek de "Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması"nı bilgilerimize sunmuştur.

Masal araştırmalarında bir yörede derlemeler yaparak çalışmak esas olduğundan Mehmet Özçelik "Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma", Behiye Köksel, "Gaziantep Masalları Üzerine Bir İnceleme", Yılmaz Önay "Van Masalları Üzerine Bir Araştırma", Seyit Emiroğlu "Meram İlçesi (Konya) Masalları Üzerine Bir İnceleme", Ruhi Kara "Erzincan Masalları" isimli tezleriyle hem alana katkıda bulunmuşlar, hem de bu alanda yeni çalışmalara başlayan bizlere yardımcı olmuşlardır.

Doktora tezlerinin yanı sıra alanda yapılan yüksek lisans tezleri de mevcuttur. Metin Ergun ve Mehmet Yardımcı'nın tezleri ilk yapılan yüksek lisans çalışmalarıdır.

Masalın eğitimdeki kaynaklık işlevine değinen "Eğitimde Masalın Yeri" isimli kitabıyla Selçuk Kantarcıoğlu eğitimcilerimize ışık tutmaktadır (Kantarcıoğlu 1991).

Bu saydıklarımızın dışında birçok edebiyatçı, yazar ve akademisyen de halk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatı ile ilgili eserlerinde masala yer vermişlerdir. Bu durum bize her geçen yıl masallarla ilgili araştırma sahasının genişlediğini göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MASALIN ÇOCUK EĞİTİMİNDEKİ YERİ

3.1. Masal ve Çocuk Eğitimi

3.1.1. Masalın Eğitimdeki Yeri

Eğitim deyince çocuklarda istenilen davranış değişikliğini sürdürmeye yönelik olarak okullarda devam eden süreç aklımıza gelir. Öğrencilerin eğitiminde etkili olan birçok etken vardır. Bunların en önemlileri aile, okul ve öğretmendir.

Çocuğun aileden sonra en önemli eğitim yuvası okuldur. Bu nedenle okulu onlar için sıkıcı bir yer haline getirmekten kaçınmalı, severek ve isteyerek gideceği bir mekân haline getirmelidir. İşte bu noktada da masallar devreye girmektedir. Çünkü masallar çocukların seveceği çok önemli eğitim araçlarıdır. En önemli işlevi de ahlâki ve toplumsal olmasından kaynaklanmaktadır. Çocuk, masalı zevk alarak ve isteyerek okur. Okurken de birçok yeni şey öğrenir. Sonrasında bu masalları oyunlaştırır. Masalın kahramanları artık onun yeni tanıdığı insanlar değil, en sevdiği kişiler olurlar. Böylece çocuk bu sürecin içinde sosyallik kazanmaya başlar.

Masallar hayâl gücünde sınır tanımayan sihirli bir dünya gibidir. Bu yüzden çocuklar masal okumayı, okutmayı ve özellikle anlattırmayı daha çok severler. Aslında onlar masallarda kendi dünyalarını bulurlar. Cadılar, kötü yürekli üvey anneler, vahşi hayvanlar, büyük saraylar birçok çocuk masalının ayrılmaz parçalarıdır. Aralarındaki korkutucu öğelere rağmen masallar küçükler için vazgeçilmezdir (Şirin 1988: 41).

Masalların çocuklar için vazgeçilmezliğini birçok edebiyatçımızın sözlerinde ve birçok kaynaktan da görmek mümkündür. Dünyaca ünlü kaynak Special of the World'de masal şöyle tanımlanıyor: "Masal sistemli bir şekilde tasarlanmış düşürüncüdür. Yeri geldiğinde gerçeküstü olayları, yeri geldiğinde gerçek ve yaşanması mümkün olayları anlatan bir edebiyat ürünüdür." Masal dinlememiş çocuklar büyüyünce kendi resmini bile cetvelle çizerler, diyor Cemal Süreyya. Gerçekten de masal çocuk gözlerden dünyaya

bakmak değil midir? İşte bu konuda şöyle diyor İsmet Özel: "Masal dinlememiş çocuklar birden büyüyebilir." Çocuk deyince aklımıza asla kötülükler ve çirkinlikler gelmez. O bize daima güzel şeyleri hatırlatır. Yetişkin bir insan olduğumuzda hâlâ içimizde yaşayan bir çocuk var gibidir. Yaşlansak da çocukluğumuz ve gençliğimiz içimizde devam eder. Bunun için severiz çocukları... Çocuk ilk öğrendiği kelimelerle yavaş yavaş dünyasını kurmaya başlar. Eşyalar ve insanlar onun gözünde işte bu kelimelerle anlam kazanmaya başlar. Anne, baba ve çevresindeki diğer insanlar ona dilini öğretirler, yanlış söylediği kelimeleri düzeltirler. Kısaca, çocuk okula başlamadan önce ilk Türkçe derslerini aile çevresinden alır. Derken masalların, hikâyelerin dünyasına adım atar (Şirin 1988: 39).

Çocuk psikologları masalların minikler için sihirlerle dolu bir dünya oluşturduğunu vurgulamaktadırlar. Aynı zamanda gelişmelerinde önemli rol oynadığını da belirtmektedirler. 4-5 yaşındaki günümüz çocukları, masallardaki olayların uydurma olduğunun farkındadırlar. Fakat masal kahramanları sayesinde tecrübeler yaşamakta, iyi ile kötüyü birbirinden ayırt etmeye başlamaktadırlar. Olan biteni çok daha net algılamaya başlamakta, zevkli bir şekilde dünyada iyi ile kötü, çalışkan ile tembel, akıllı ve aptal insanlar olduğunun farkına varmaktadırlar.

Masalların hep mutlu sonla bitmesi aslında bir tür hayat dersidir. İyi olanın eninde sonunda kazanmasıyla kötülük yaparak başarılı olmanın mümkün olmadığını altı çizilmelidir. Cesaretin önemi sürekli vurgulanmaktadır. Zor koşullar ve kötü kalpli insanlarla karşılaşan iyi yürekli ve korkusuz kahramanlar her şeyin üstesinden gelmektedirler. Çocuklarımız da bu sayede cesaret ve özgüven başta olmak üzere birtakım güzel davranışlar kazanmaktadırlar. Bu noktada fabl kavramına da değinmek istiyoruz. Fabl; sonunda bir ahlâk dersi vermek amacıyla kaleme alınan, konusu bitkiler, hayvanlar veya cansız varlıklar arasında geçtiği düşünülen ve genellikle manzum olan edebî yazılara denir. Kişilerin veya toplumun aksayan yönleri fabl aracılığıyla düzeltilmeye çalışılır. Hayatî varlıklar ve olaylar gerçeğe ne kadar yakın olursa fabl o derece etkili ve başarılı olur. Fablın sonunda kıssadan hisse alınabilecek bir dersin verilmesi onu hikâyeden ayıran özelliklerin başında gelir. Fabllarda çocuklar iyilik ve kötülüğün çarpışmasını ve bu çarpışmada iyiliğin kazanacağını görür. Birbiriyle yardımlaşmanın, birbirini sevmenin değerini anlar. Hemen hemen bütün masalarda meziyetler güzelde, iyide ve güçlüde; kusurlar ise çirkinde, kötüde ve zayıftadır(Tezel

1997: 5).

Fabllardan söz ederken adını zikretmeden geçemeyeceğimiz fabl yazarlarına da kısaca değinmek istiyoruz. Hint filozofu Beydeba dünyaca ünlü fabl yazarlarından biridir. O'nun "Kelile ve Dimne"si ile La Fontaine'in fablları bu türün başarılı örnekleridir. Bizde ise Orhan Veli'nin "La Fontaine'in Masalları" adıyla manzum olarak dilimize kazandırdığı çalışma burada anılmaya değerdir (Boratav 1969: 81).

Sonuç olarak denilebilir ki; masalların içinde kahramanları örnek edinilmeye değerler de bulunuyor, şerrinden kaçılması gerekenler de. İşte masalların asıl eğitim değeri de burada. Çocuklarımızın ruhunu iyi örneklere göre inşa ederek onları inandıkları yolda yürüyebilecek, yürüdükleri yolda güçlükleri yenecek, şahsiyetli birer insan yapmak (Kantarcıoğlu 1991: 41).

Bizler de birer eğitimci olarak bu düşüncelerle çocukların ruhunu masalla beslemeli ve bu masallar sayesinde insanları ve toplumu tanımalarına yardımcı olmalıyız.

3.1.2. Masalın Çocuk Eğitimindeki Yeri

Edebî bir tür olarak değerlendirilen masal türü, aslında özellikle çocuklar için üretilmiş olmamakla beraber günümüzde çocuk yazını kapsamında ele alınmaktadır. Gerçekten de masallar çocukların, hele okul öncesi ve okula yeni başlayan bütün çocukların büyük ölçüde ilgisini çekmektedir. Masalın gizemli havası, serüven dolu fantastik olaylar içermesi, çoğunlukla iyilerin kazanıp kötülerin yenilgiye uğratılması masalları çocuklar için ilginç kılmaktadır. Başka bir deyişle masal, çocuğun dünyasına yakın bir dünya sunmaktadır (Dilidüzgün 2006: 1).

Günümüzde masal birçok eğitimci tarafından yararlı olarak görülmesine karşın, bazı ana-baba ve öğretmenler tarafından gerçekçi olmadığı gerekçesiyle dışlanan bir tür olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi değerlendirmelerin kendi içinde hem haklı, hem de haksız yanları vardır. Masalın çocuğu aşırı düş dünyasına sürükleyip çocuğun gerçek dünyaya uyum sağlayamamasından korkmak masal türünü bütünüyle dışlamayı gerektirmemektedir. Çocuğa verilecek masalın bilinçle seçilmesi olası sakıncaları ortadan kaldıracaktır (Dilidüzgün 2006: 2).

Hangi yaşta hangi çeşit kitapların tercih edildiği hususunda yapılan bir araştırma yukarıda belirtilenlere destek niteliğindedir.

6-7 yaşlarında: Kısa, bol resimli, konuları hayvanlar ve devler olan masallar.

9-10 yaşlarında: Harp, casusluk, spor üzerine masallar, alet ve icatlar.

12-13 yaşlarında: Ev hayatına, okul hayatına ait çalışma ve masallar; aşk hikâyeleri, tarihi konular ve diğer konuları içeren kitaplar okunmaktadır (Kantarcıoğlu 1991: 30).

Buna göre denilebilir ki; çocuk aileye ilk adımını attığı günden itibaren ve sonrasındaki eğitim hayatı düzenlenirken çocuğun değişik konularla ilgili ihtiyaçları tespit edilerek çocuğun gelişmesine yardımcı olunmalıdır.

3.1.2.1. İlköğretim Dönemi Çocuklarının Gelişiminde Masalın Önemi

Örgün eğitimin 5-7 yaş arasında başlayıp 11-13 yaş arasında sona eren ilk bölümüne ilköğretim denmektedir (Britannica c.11: 526). Yurdumuzda ise ilköğretim dönemi 6-14 yaşları arasını kapsar ve dört sınıflı ilkokul ile dört sınıflı ortaokul basamaklarını içine alır.

Çocuklarda temel öğrenme ve gelişim süreçlerinin araştırılması, eğitim uygulamalarının incelenmesi, çocukların ilgisini sürekli aktif tutmanın gerekliliğini ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak öğrencilere onların ilgisini çekecek ve zevk alarak eğitim sürecine katılabilmelerini sağlayacak araçlara ihtiyaç duyulmuştur. Masallar da çocuk eğitiminde kullanılacak araçların başında gelmektedir.

Günümüz eğitiminin amaçlarından biri de çocuğun, yaşamın anlamını bulmasını sağlamaktır. Ben nereden geldim, doğum nedir, ölüm nedir gibi karmaşık sorulara çocuğun zamanla tutarlı yanıtlar bulması gerekir. Çocuk başta bu gibi soruları kendi dünyasında anlamlandırır, kendince yorumlar ya da sorunu daha genel bir çerçevede görüp üzerinde fazla düşünmez. Ne var ki sağlıklı bir kişinin gelişimi için yasama, yasamanın anlamına ilişkin sorulara cevaplar bulma zorunluluğu vardır. Bu gibi bilgileri hazır ve paketlenmiş olarak bir kitaptan ya da yetişkinlerden öğrenmesi de olanaksızdır. Aynı zamanda değerlerin edinilmesi olarak da görebileceğimiz bu süreçte nitelikli masalların çocuğa büyük katkısı olacaktır. Masallarda ele alınan konular bir bakıma çocuğun sorunlarına, gerilimlerine gönderme yaparken dolaylı bir yoldan da çocuğun dünyasına girer. Bu bakımdan çocuk bilincine varmadan kendini bulur masalda (Dilidüzgün 1994: 4).

"Eğitimde Masalın Yeri" isimli eserinde konuya geniş bir açıdan bakan Selçuk

Kantarcıoğlu, Şu sözleriyle araştırmaya ışık tutmaktadır: "Eğitim sistemleri düzenlenirken bireylerin istek ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim Mill Eğitim Temel Kanunu'nda konuyla ilgili olarak Şu hükümler yer almaktadır: Mill Eğitim hizmeti, Türk vatandaŐlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir." Masal da çocuklarımızın ilgi alanına girdiğine göre eğitim programları hazırlanırken çocukların ihtiyaçlarına cevap verebilecek, onların hayatı sorgulamalarına ve bu sorgulama ile tanınmalarına sebep olabilecek masallara da yer verilmelidir (Kantarcıoğlu 1991: 29).

2005-2006 eğitim-ğretim yılında yurdumuzdaki bütün ilköğretim okullarında uygulamaya koyulan yeni ilköğretim programının hedefi; okuyan, araŐtıran, sorgulayan, kendi zekâsı ve yeteneğinin farkında olan ve özgüveni gelişmiş bireyler yetiŐtirmektir. Bu programa göre her çocuğun geliŐtirilebilecek bir zekâ alanı vardır. Bu zekâ alanını keŐfedip isteyerek onu Őekillendirmesini sağlamak önemlidir. Bu bağlamda anne-baba ve eğitimcilere büyük görevler düşmektedir. Çoklu zekâ sistemi, her öğrencinin belli bir zekâ gücüne sahip olduğu ve bu zekâ alanını keŐfetmesine yarayan bir ğretim programıdır. ğrenme stratejilerinden "KarŐıllıkı ğretme YaklaŐımı"nı da içine alan bir kuramdır. KarŐıllıkı ğretme yaklaŐımı, öğrenme süreci zarfında öğretmenin öğrenciye sunuŐ yapmasından çok model olmasını gerektirmektedir. Öğretmen düzenlediği öğrenme yaŐantıları yoluyla öğrencilerine model olur. ğrenme stratejilerini nasıl kullandığını sesli bir biçimde düşünerek öğrencilerine gösterir. Daha sonra onları teşvik ederek, destekleyerek bu öğrenme yollarını kullanmalarına yardım eder (Senemoğlu 1998: 581).

KarŐıllıkı ğrenme yaklaŐımı özellikle 4 temel kavrama stratejisinin kazanılmasında etkilidir. Bunlar; zetleme, soru sorma, açıklığa kavuŐturma ve tahmin etmedir. Bu stratejileri öğretmek için ğretmen önce sesli düşünerek nasıl zet yapılacağını öğrencilere gösterir. Daha sonra metinle ilgili nasıl soru sorulacağını, yine sesli düşünerek açıklayıp soru sorar. nc adımda metinde tanı olarak açıklığa kavuŐmayan noktaları sesli düşünerek bulur ve açıklar. Son adımda ise metnin bundan sonra nasıl devam edebileceğini tahmin eder. Öğretmen; zetleme, soru sorma, açıklama, tahmin etme yollarını model olarak gösterdikten sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılarak stratejiyi uygulamaya koyulurlar (Senemoğlu 1998: 582).

Bu yolla öğrencilerin kendi hızlarıyla ilerlemelerine imkân verilmiş olmaktadır.

Çoklu zekâ sistemi ile de öğrencinin beyin gücü faaliyete geçirilmekte, her çocuk bir değer olarak işlenebilmektedir.

3.2. Çoklu Zekâ Kuramına Göre Masalın Faydaları

2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren denenip geliştirilerek uygulanmak üzere kabul edilen öğretim programıyla başta Türkçe ve diğer derslerin öğretimine yeni bir yaklaşım getirilmiştir. Programda yapılandırıcı yaklaşım esas alınmış, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımlarından ve çoklu zekâ kuramından yararlanılmıştır. Bu program, öğrencilerin yaşam boyu kullanacakları 5 öğrenme alanı üzerinde yapılandırılmıştır. Bu alanlar; dinleme, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu alanlarıdır.

Öğrenciye kazandırılacak temel beceriler ise; Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, karar verme, girişimcilik, metinler arası okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme olarak belirtilmiştir (İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı 2005: 3)

Bu noktadan hareketle Türkçe öğretiminde faydalanabileceğimiz kaynaklardan biri de masallar olacaktır. Öğrencileri öğrenmeye güdüleme ve onların aktif olmalarını sağlamada masallar vazgeçilmez araçlardır. Ayrıca her masalda verilen farklı iletiler, değişik zekâ tiplerine sahip tüm öğrenciler için kullanılacak kaynak olma özelliği gösterirler. Burada söz ettiğimiz zekâ tipleri şunlardır:

3.2.1. Kişisel (İçsel) Zekâ

Bazı öğrenciler kişisel olarak daha gelişmişlerdir ve ahlâki olayları daha iyi kavrarlar. İşte masalarda istenen karşılık beklemeden yardım etme, kanaatkârlık, iyilikseverlik, ümitvar olma temaları bu zekâ alanının gelişimini desteklemektedir. Özellikle fabllar bu konuda son derece etkilidir.

3.2.2. Kişilerarası (Sosyal) Zekâ

Çocuk da diğer insanlar gibi toplumun bir üyesi olduğuna göre insanlar arası diyaloga açık olmalıdır. Toplumsal yönü gelişmiş, sosyalliği benimsemiş öğrenciler yetiştirebilmek için masalların sosyallik boyutu fazla olanlarından yararlanılabilir.

Masallarda işlenen bir toplum içinde yaşayan insanların zor anlarında birbirlerine destek olmaları ve nezaket kurallarına dikkat etmeleri gerekliliğini vurgulayan tema, sosyal zekânın işlenmesinde etkilidir.

3.2.3. Görsel (Mekânsal) Zekâ

9-13 yaş arası çocukların beyinlerinde yer almaya başlayan yer (mekân) kavramı, bu zekâ tipinin gelişmesinde etkilidir. Belirtilen yaş grubundaki çocuklar, içinde yaşadığı olayların mekânına daima dikkat ederler. Masallarda geçen cadde, saray, sokak, konak... vb yerler çocuğun masala olan ilgisini artırır. Ana-baba ve eğitimcilerin bu noktada dikkat etmesi gereken husus, masal kitaplarının renkli, görsel öğeler yönünden zengin olmasıdır. Bu tür masal kitapları öğrencinin görsel zekâsının gelişmesine hizmet edecektir.

3.2.4. Sözel (Dilsel) Zekâ

Her masal çocuğa yeni kelimeler, kavramlar kazandırır. Çünkü her masalın içinde farklı ifadeler, söz öbekleri yer almaktadır. Dil gelişimi 6 yaşlarında başlayan çocuk, masallar sayesinde yeni duygu ifadeleri, atasözleri, deyimler, ikilemeler ve dilimize ait birçok özellik öğrenecektir. Öğrendiği bu kavramları da sözlü ve yazılı anlatımlarda kullanmaya başlayacak, böylece programda da belirtilen dilimizi doğru, güzel ve etkili bir biçimde kullanma amacına doğru bir adım atılmış olacaktır.

3.2.5. Doğa Zekâsı (Varoluşçu Zekâ)

Birçok masal, tabiatı ve tabiatüstü öğeleri bünyesinde barındırır. Masalın olay örtüsünün doğada geçmesi ve birçok doğa olayını açıklaması çocuğun doğaya olan ilgisini artırmakta ve çocukta doğayı koruma bilincini geliştirmektedir. Çocuğun merakını artıran bu durum, onu araştırmaya sevk etmektedir. Hiç şüphesiz araştırma bilimsel bir gelişimin temellerini oluşturan başlangıç noktasıdır. Bu bakımdan masalların pek çoğu doğa zekâsının gelişimine katkı sağlar.

3.2.6. Müziksel (Ritmik) Zekâ

Masalların giriş ve sonuç bölümlerindeki tekerlemeler öğrencilerin ritmik zekâsını

geliştirmeye yöneliktir. Bu tekerlemeler, birbirine söyleyiş benzerliği bulunan sözcüklerden oluştuğu için çocuğun hoşuna gitmekte ve masalı ilgiyle dinlemesine neden olmaktadır. Çocuk bazen kendisi de bu söz kalıplarına benzer kalıplar türetme yoluna gitmektedir.

3.2.7. Bedensel (Kinestetik) Zekâ

Masallar, özellikle ilköğretim dönemi çocukları için dramatize yapılarak kullanılabilir en elverişli araçlardır. Masalı oyunlaştırmak çocuğun hem bedenini hem de aklını bir arada kullanmasını sağlayacaktır. Böylece çocuk, bedensel devinimini artırırken masalın içinde geçen kavramları da yaşayarak öğrenecektir (İlköğretim Fen ve Teknoloji 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı 2005: 6.7.8).

3.3. Masallardaki Eğitsel İletiler

"Masallar" sözlü halk edebiyatı türleri içinde ülkeden ülkeye çağdan çağa en çok yayılan yaratmalardır; bunun için de masalların pek çoğu konularında ve anlatımlarında ayrıntılara kadar giden yönleriyle, dilleri ve kültürleri farklı milletler arasında ortaktır (Türk Halk Kültürü Araştırmaları 1999: 55).

Kısa bir söyleyişle, çoğu anlatı türü gibi masal da evrensel bir anlatım türüdür. Masalı, P. Naili Boratav "hayâlî hikâye" olarak tanımlar. Masalı masal yapan da olağanüstülükler, hayâlî unsurlardır. Masallar insanı özellikle çocukluk döneminden başlayarak hayata hazırlayan, içinde yaşadığı kültürel ortamda kendine güvenen bir birey olarak yetiştirme amacını taşıyan araçlardır. Bunu sağlayabilmek için de iletilerden yararlanırlar. İleti; masal içinde okuyucuya, dinleyiciye eğitim amaçlı verilmek istenilendir (Boratav 1969: 96).

Başlağıçtan günümüze kadar derlenmiş masallarda ortaya çıkan iletiler sınıflandırılmış ve 5 ana başlık altında toplanmıştır. Bu başlıkları şöyle sıralayabiliriz:

- 1) Etik İletiler
- 2) Psikolojik İletiler
- 3) Sosyolojik İletiler
- 4) Ekonomik İletiler

5) Öteki İletiler olmak üzere 5 grupta, 19 ana başlık ve 162 ara başlık altında toplanmıştır (Yavuz 1997: 37).

3.3.1. Etik İletiler

Yalan

1. Yalan söylemek insanın başına çok sorun açar, her yalan yeni bir yalanı doğurur.
2. Yalan söylemek, gerçekleri saklamak çok yanlış bir davranıştır. Kişinin kendisine zarar verir.
3. Yalan söyleyerek insanları arkadan vurmak doğru bir davranış değildir.

Dürüstlük

1. Dürüst olanlar her zaman kazanır, dürüst olmayanlar kaybeder.
2. Yapılan işlerde dürüst davranılırsa, başa gelebilecek birçok tehlike önlenir.
3. İnsan doğru davranmazsa kendi kazdığı kuyuya kendisi düşer.
4. İnsanın başkalarını aldatarak kazanç sağlaması yanlış bir davranıştır.
5. Olaylar karşısında gerçekçi davranılmalı, yapmacılıktan uzak durulmalıdır.
6. İnsan yerine getiremeyeceği sözü vermemeli, verilen söz tutulmalıdır.
7. Birtakım hilelere başvurarak başkalarının sırtından geçinenler, gün gelir kendileri acınacak hâle düşerler.

3.3.2. Psikolojik İletiler

Sabır, Kararlılık

1. Eğer insanoğlu isterse her güçlüğün üstesinden gelebilir.
2. Zorluklar karşısında pes etmemeli, azimle ve kararlılıkla mücadele edilmelidir.
3. Hayatta insanın başına her türlü acı gelebilir. Bu acılara karşı dayanıklı olunmalıdır.
4. Kötü olayları bile sabrederek karşılamanın sonu mutlaka güzeldir.

Umut, Şans

1. İnsan bazen hiç beklemediği güzel tesadüflerle karşı karşıya kalabilir.
2. Şans iyi değerlendirilmelidir.
3. Şans en beklenmedik anda insana gülebilir.
4. Hayatta bazı olumsuzluklar olsa bile kişi hiçbir zaman Allah'tan umudunu

kesmemelidir.

Kıskançlık, Korku, Merak

1. Kıskanç insanlar hem kendilerini hem de çevrelerindeki üzerler.
2. Kıskançlık ve hırs sonunda kişinin kendisine geri döner.
3. Başarı ve beceri kıskançlık uyandırabilir.
4. Fazla meraklı olmak insana zarar verebilir.
5. Korku ve baskı, insanı yalana iter.

Özeleştiri

1. Özeleştiri yapmak, insanı daha iyiye götürür, eğitir ve mutlu kılar.
2. Özeleştiri yapmak, hatasını anlamak ve özür dilemek insanı yücelten bir davranıştır.

İyilik – Kötülük

1. İyiler iyilik yaparak kötüler de kötülük yaparak yapmış olduklarının karşılığını mutlaka görürler.
2. Kötülerin yanı sıra iyiler de vardır ve Allah iyilerin yardımcısıdır.
3. Kötülük cezasız kalmaz, iyilik kötülüğü yener.
4. İyiler iyilik, kötüler kötülük bulur.
5. İyi huylu olmalı ve herkesle iyi geçinilmelidir.

Haklılık – Haksızlık

1. Haksızlığa uğrayanlara destek olmak gerekir.
2. Kişi kendi hakkıyla kazandığının tadını hiçbir şeyde bulamaz.
3. Haksızlık yapan yalnız kalır ve mutsuz olur.

Zekâ, Dikkat

1. İnsanları iyi tanımalı, tanımadığımız insanlara karşı dikkatli olmalıyız.
2. İnsan tanımadığı kimselerle fazla samimi olmamalıdır.
3. Kimseye karşı önyargılı olunmamalıdır.
4. Zekâ ve aklını iyi kullanma kaba gücü yener ve en karmaşık sorunları bile çözer.

5. Zekâ ve yetenek zenginlikten daha önemlidir.
6. Toplumda arabozucu kişiler vardır ve bunlara karşı dikkatli olunmalıdır.
7. Aklını iyi kullanmak, kişinin başına gelebilecek felâketleri daha kolay çözmelerini sağlar.

Paylaşım

1. Aile fertleri birbirleriyle her şeyi paylaşmalı, daima birbirlerinden haberdar olmalıdırlar.
2. Çok bencil ve açgözlü olmak insanı canından edebilir.
3. Malını az da olsa paylaşmayı bilmelisin.

Bağışlayıcılık, İncelik

1. Bağışlamak yüce bir duygudur.
2. Bazı yöneticiler çok bağışlayıcı olmadıkları için bunun cezasını misliyle öderler.

Dostluk, Sevgi, Saygı

1. Ana – babaya karşı saygılı davranılmalıdır.
2. Yaşlılara karşı saygılı olunmalı, hürmetle davranılmalıdır.
3. Bazen hayvanların dostluğu insanlarınkinden daha güçlüdür.
4. Bir işe başlarken sevgiyle başlanırsa o işin verimi yüksek olur.
5. Anneler çocuklarına karşı daha duyarlı ve özverilidirler.
6. Seveni sevdiğine vermektenseven olunmalıdır. Seven iki insanı ayırmak doğru değildir.
7. İnsan sevdiği için birçok fedakârlık yapabilmelidir.

3.3.3. Sosyolojik İletiler

Aile

1. Anneler hiçbir zaman evlâtlarının kötülüğünü istemezler.
2. Ailede ben duygusu yerine biz duygusu ile hareket edilmelidir.
3. Çocuklar anne – babalarının sözünü dinlemelidirler.
4. Birlikte yaşayan kardeşler daha mutlu ve güvenli olurlar.

5. Üvey anneler çocuklara kötü davranırsalar bile babalar çocuklarını onlardan korumalıdır.

Yönetici

1. İnsan padişah bile olsa gücüne ve yetkisine dayanarak haksız işler yapmamalıdır.
2. Yöneticiler verdikleri sözü tutmalıdırlar.

3.3.4. Ekonomik İletiler

Paranın Gücü

1. Gözünü para hırsı bürümüş insanları kötü bir son beklemektedir.
2. Paranın açamayacağı kapı yoktur.
3. Çalışan kazanır, para çalışanındır.
4. Paraya çok değer verenler, onu elde etmek için her şeyi yaparlar.

Ekonomik Dayanışma

1. İnsanlar ihtiyaçları kadar para harcamalı, fazlasıyla fakir kişilere yardım etmelidirler.
2. İnsanın değeri sahip olduğu parasıyla değil, iyi niyeti ve güzel aklâkı ile anlaşılır.
3. İnsan hayatında paradan daha değerli olan ailedir.

3.3.5. Öteki İletiler

1. İnsan daima temiz olmalıdır.
2. Kişi kendine güvenmeli, fiziksel özelliklerinden ötürü kaygı duymamalıdır.
3. Cömertlik dinimizin de önem verdiği bir değerdir.
4. İnsanlar üzerlerine aldıkları görevlerinin bilinci ile hareket etmelidirler.
5. Bir olayı tam olarak incelemeyen inat etmek daima zarar getirir.

Yukarıdaki iletilerden hareketle; masallarımızda en çok verilen iletilerin dikkatli olma, insanlara sevgiyle yaklaşma ve aileye önem verme konularının işlendiği tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
HATAY (ANTAKYA) MASALLARININ ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Hatay’da derlediğimiz toplam 54 masalı, ikinci bölümde belirttiğimiz tasnifi göz önünde bulundurarak inceledik. Buna göre incelediğimiz 54 masalın dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. Hayvan Masalları: 13 masal (1-13)
2. Olağanüstü Masallar: 22 masal (14-35)
3. Gerçekçi Masallar: 19 masal (36-54)

Derlenen masallar içerisinde olağanüstü masallar ilk sırada yer almaktadır. Gerçekçi masalların da sayıca olağanüstü masallara yakın olduğu görülmektedir.

Masallar incelenirken aşağıdaki sıralama dikkate alınmıştır:

1. Masalın adı
2. Masalı anlatanın adı, soyadı ve bulunduğu yer
3. Masalın temi
4. Masalın özeti
5. Masalın çocuk eğitimi açısından incelenmesi

BİRİNCİ MASAL

1. Eşeğin Aklı

2. Aziz BÜYÜKÂŞIK, Antakya-Yakto Beldesi

3. Keklik, kaz, ördek, tavuk, horoz, güvercin ve eşeğin bir tarlaya ortak ekin ekmesi ve eşeğin kurnazlığı.

4. Masalın Özeti:

1. Keklik, kaz, ördek, tavuk, horoz, güvercin ve eşek bir tarlaya ekin ekerler ve belli aralıklarla sırası gelen kontrol etmeye gider.
2. Sıra eşeğe geldiğinde, eşek, tarlada ne var ne yok hepsini yer. Sonra da arkadaşlarına gelip "Haydi oraklarınızı bileyin, yarın hasada gidiyoruz." der.
3. Tarlaya vardıklarında tarlanın bomboş olduğunu görürler fakat hiçbiri suçu kabullenmez.
4. Yemin edip kuyudan atlayan, suçlanmaktan kurtulur fakat eşek kuyuya düşer. Arkadaşları da onu terk edip gider.
5. Eşek, kendisini kuyudan çıkarması için oralardan geçen tilkiye yalvarır.
6. Tilki, eşeği kuyudan çıkarır. Tam yemeğe hazırlanacakken, eşek "İstersen kuyruğumdan başla, benim en lezzetli parçam orasıdır." der.
7. Tilki eşeğe kanar ve eşeğin tekmesini yer. Eşek de sırita sırita yoluna devam eder.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, ortak yapılan işlerde herkese eşit derecede görev düştüğü kavratılmıştır.
2. Ortak paylaşımlarda, bütün üründe sadece bir kişinin değil, kaç kişi varsa o kadar eş parçaya ayrılarak tüm ortakların hakkı olduğu kavratılmak istenmiştir. Herkesin hakkını eşit ölçüde almasının adil olduğu, başkasının hakkının yenmemesi kavratılmaya çalışılmıştır.
3. Adalet gerçek manada işlediği vakit, gerçek suçlunun ortaya çıkacağı ve cezasını çekeceği vurgulanmıştır.
4. Masalda, tilkinin karakterinden hareketle, çıkarları ön planda olan bir insanın, kimseye karşılıksız yardım etmeyeceği belirtilmek istenmiştir.

5. Eşek, tilkinin onu kuyudan çıkarması halinde kendisine ne isterse yapabileceğini söylemiş fakat neticede onu kandırmıştır. Bunu, kurnazlığıyla bilinen tilki bile anlayamamıştır. Bu durumdan, en masum şekilde yardım isteyip vaatlerde bulunan birinin sözlerine hemen inanmamak gerektiği anlaşılmaktadır.

İKİNCİ MASAL

1. Ayşe-Fatma Kuzular

2. Metin TEKİN, Antakya

3. Keçinin, otlamaya giderken iki yavrusunu emniyete alması ve yavruların akıllıca davranıp kurdun planını bozmaları.

4. Masalın Özeti:

1. Keçi, otlamaya giderken iki yavrusunu ağıla kapatır ve söyleyeceği türküyü duymadıkça kapıyı açmamalarını tembihler.
2. Kuzu gelir, türküyü söyler ve yavrular kapıyı açar. Durumu fark eden kurt, türküyü söyleyerek kapıyı açtırmaya çalışır.
3. Yavru kuzular sesi tanımaz ve her defasında kurttan bir delil isterler.
4. Sonunda kurdun, onları kandırmaya çalıştığını anlayıp ona oyun oynarlar.
5. Kurt amacından vazgeçerek kaçar.
6. Kuzu gelir, türküyü söyler, kapılar açılır.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Özellikle küçük yaşlarda, anne-babanın sözünden çıkmamanın iyiliğimize olduğu kavratılmıştır.
2. Evde yalnızken, tanımadığımız insanlara kapıyı açmamamız gerektiği vurgulanmıştır.
3. Kuzu, türküyü söyledikten sonra kapıların kendiliğinden açılmasından hareketle, tatlı dilin açamayacağı kapı olmadığı vurgulanmıştır.
4. Her türlü kandırmacaya karşı uyanık olmak gerektiği, hemen kanmamak gerektiği anlaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Hamam Böceği ve Bey Sıçan

2. Gülseren BAHADIRLI, Antakya

3. Bey Sıçan'ın düğününde Kara Hatçe'nin başına gelenler.

4. Masalın Özeti:

1. Bey Sıçan'ın düğünü olur.
2. Kara Hatçe, düğün için hazırlanan yemekleri yerken kendisini küllükte bulur.
3. Kocasına haber yollar kendisini kurtarsın diye.
4. Kocası gelene kadar uykuya dalar, bir de güzel rüya görür.
5. Rüyasında Bey Sıçan'ın evlendiği gelin kendisidir, keyfi yerindedir.
6. Rüyanın en güzel yerinde kocası, Kara Hatçe'yi uyandırır.
7. Kara Hatçe, hem geç geldiği hem de güzel rüyasından uyandırdığı için kocasına küser.
8. Sonunda kocası Kara Hatçe'yi küllükten kurtarır ve beraber düğüne katılırlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, düğünlerin gelenek ve görenekleri yansıtan, birçok insanı bir araya getiren en güzel toplumsal ürün olduğu kavratılmıştır.
2. Toplum içinde meydana gelen güzel olayların tebrik edilmesinin bir gelenek olduğu anlaşılmıştır.
3. Uzun süre küs kalmanın güzel bir şey olmadığı, her anı değerli olan hayatın küslükle değil mutlulukla, hayattan zevk alarak geçirilmesi gerektiği kavratılmak istenmiştir.

DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Horoz

2. Araksi SİLAHLI, Antakya-Vakıflar Köyü

3. Bir horozun ayağına diken batması ve sonrasında gelişen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Bir horozun ayağına diken batar.
2. Fırında ekmek yapan nene dikenini çıkarır, fırına atar.
3. Horoz dikenini ister, ekmek alır gider.
4. Çobanla ekmeği yerler. Horoz, ekmeği geri ister, keçiyi alır gider.
5. Düğünde keçiyi yerler. Horoz, keçiyi ister, gelini alır gider.
6. Tanbura çalan adama gelini verir, tanburayı alır. Bir tepenin ucuna oturur, tanburasını çalar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, horozun yaptıklarından hareketle, cimri insanların, ayağına batan dikenin bile hesabını sorduğu kavratılmıştır.
2. Bir iyilik yaparken karşılık beklememenin insanı daha çok mutlu ettiği kavratılmaya çalışılmıştır.
3. Masalın sonunda, horozun o kadar maceradan sonra elindekileri bırakıp sadece bir müzik aletiyle huzur bulduğunu görüyoruz. Bundan hareketle, müziğin insana maddiyattan daha çok mutluluk verdiği anlaşılmıştır.

BEŞİNCİ MASAL

1. İnatçı Keçi

2. Kemal KIZILDAĞLI, Antakya

3. Keçinin inatçılığı sonucu başına gelenler.

4. Masalın Özeti:

1. Bir gün inatçı bir keçi, ormanda tilki ile karşılaşır.
2. Keçi, gideceği yeri tilkiye söyler.
3. Tilki, keçinin inadını bildiği için onu oyuna getirmek ister.
4. Tilki, keçiye doğru yolu gösterir fakat keçi, onu kandırıldığını düşünerek yanlış yoldan gitmeyi seçer. Tilkinin düşündürmek istediği de budur.
5. Gittiği yolda keçinin peşine ayı takılır.
6. Tam yakalanacağı sırada ormanlar kralı aslan, imdadına yetişir.
7. Keçi, inatçılığı hariç tüm olan biteni aslana anlatır.

8. Aslan, dinlemek için bir de tilkiyi çağırır.
9. O da aslana, keçinin inadını kırmak için böyle bir şey yaptığını söyler. Aynı zamanda ona doğru yolu gösterdiğini de ekler sözlerine.
10. Neticede aslan, tilkiyi haklı, keçiyi haksız bulur ve keçiyi bir hafta tilkinin işlerini görme cezası verir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, birine bir şey yaptırmak istiyorsanız, onu tüm yönleriyle tanımanız gerektiği anlatılmak istenmiştir.
2. Tilkinin kurnazlığından hareketle, her şeyin dışarıdan görüldüğü gibi olmadığı kavratılmaya çalışılmıştır.
3. Kötü huylarına son veremeyen insanların, bunun acısını mutlaka çekeceği ve kendi kendilerine zarar verdikleri kavratılmıştır.

ALTINCI MASAL

1. İyilik Unutulur mu, Unutulmaz mı?

2. Sabit SARIOĞLU, Antakya-Harbiye Beldesi

3. Kurdun köylülerden kaçarak bir yolcudan yardım istemesi ve tehlike geçtikten sonra onu yemek istemesi.

4. Masalın Özeti:

1. Kurt, köylülerden kaçarken yolda karşılaştığı bir amcadan yardım ister.
2. Amca, tehlike geçene kadar kurdu çuvalında saklar.
3. Tehlike geçtikten sonra kurt çuvaldan çıkar ve amcaya 'seni yiyecem' der.
4. Amca, iyilik yaptığını söyleyerek bunun unutulmayacağını belirtir fakat kurt ısrarcıdır.
5. Yolda karşılaştıkları canlılara bunu danışıp ona göre karar vermekte anlaşırlar ve yola koyulurlar.
6. Önce atla karşılaşırlar ve at, hikâyesini anlatarak 'iyilik unutulur' der.
7. İkinci olarak yaşlı bir köpekle karşılaşırlar ve o da hikâyesini anlatarak 'iyilik unutulur' der.

8. Son olarak tilkiyle karşılaşır ve ona da aynı soruyu sorarlar.
9. Tilki kurnazlık yapıp kurdu tekrar çuvala sokmayı başarır. Sonra da sopayla bir güzel döver.
10. Kurt çuvaldan çıktığında 'iyilik unutulmazmış, anladım' der.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, birini korumadan önce onun suçlu olup olmadığına bakılması gerektiği kavratılmıştır.
2. Birinden iyilik gördüğümüzde ona yine iyilikle karşılık verilmesi gerektiği anlaşılmıştır.
3. Atın ve yaşlı köpeğin kendi hikâyelerinden hareketle, insanların hayvanları kullanıp işi bitince onları kapı dışarı ettiği anlaşılmıştır. Bu da bir vefasızlık örneğidir. Bu durum insanlar için de düşünülebilir. Yani; bir insanı, işimizi görene kadar yanımızda tutup artık iş göremez hale geldiğinde kapı dışarı etmek hiç de etik, vicdani değildir.
4. Tilkinin kurnazlığı bize 'dinsizin hakkından imansız gelir' atasözünü hatırlatmıştır.
5. Bir insanın ancak canı yanınca iyiliği unutmadığı anlaşılmıştır.

YEDİNCİ MASAL

1. Kara Hatçe

2. Saadet SEMERKANT, Antakya

3. Kara Hatçe'nin hamama gitmesi ve Sıçan'ın onunla dalga geçmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Kara Hatçe bohçasını alır hamam gider, bunu gören Sıçan onunla,
Kara Hatçe Kara Hatçe,
Koltuğunda çit bohça.
Hamam gider yer beğenmez,
Vereceği bir akça.

diyerek dalga geçer.

2. Ertesi gün Kara Hatçe çamaşır yıkamak için fındık kabuğundan kazan yapar, ceviz kabuğundan leğen yapar, fıstık kabuğundan da küllük yapar.
3. Küllükten su alacağı sırada küllüğe düşer Kara Hatçe.
4. Sıçan gelir ve Kara Hatçe'nin zor durumda olduğunu görüp yardım etmek ister.
5. Kara Hatçe, Sıçan'ın yardımını kabul etmez, çünkü ona küsmüştür.
6. Sıçan da "O zaman ben de üstüne basarım, geçerim. Sen de ölürsün." der ve yardım etmekten vazgeçer.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, Sıçan'ın Kara Hatçe'ye söylediği maniden hareketle, insanların az şey verip çok şey bekledikleri anlaşılmıştır.
2. Bir sözü söylerken insanları gücendirmeden söylemeye dikkat edilmesi gerektiği kavratılmıştır.
3. Kin tutmanın güzel bir şey olmadığı, çoğu zaman bunun kişiye zarar verdiği kavratılmaya çalışılmıştır.
4. Karşı taraftan uzatılan barış elinin (eğer samimiyse) tutulmasında bir sakınca olmadığı anlatılmak istenmiştir.

SEKİZİNCİ MASAL

1. Kaval Çalan Tilki

2. Araksi SİLAHLI, Antakya-Vakıflar Köyü

3. Kaval çalan tilkinin, diğer tilkilerden farklı olması fakat ormanlar kralının bunu içine sindirememesi.

4. Masalın Özeti:

1. Kaval çalan tilki, ormandaki diğer tilkilerden farklı olarak kimseyi aldatmaz ve çok sevilir.
2. Bunu içine sindiremeyen ormanlar kralı aslan, tilkiyi herkesin önünde rezil etmek ve saygınlığını kaybettirmek ister.
3. Aslan, tilkiyi soru yağmuruna tutar. "Sen benim hakkımda 'Ormanlar

Kralı'ndan daha çok tanıyorum, benim kral olmam gerek' demişsin. Ne demek oluyor bu?" diye tilkinin üzerine gelir.

4. O vakte kadar kurnazlık düşünmeyen tilki, bu sorular karşısında tilkiliğini hatırlar ve dikkatleri fil ile kaplanın üzerine yöneltir.
5. Aslan, fil ve kaplana düello teklif eder.
6. Yarattığı kargaşadan faydalanan tilki hemen oradan uzaklaşır.
7. Aslan, fil ve kaplanla girdiği düelloda mağlup olur ve krallığı biter.
8. Kavalıyla ünlenen tilkinin, tilki olduğu vakit (kurnazlık dönemi) başlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, aynı gruba dahil tüm insanların karakterlerinin de aynı olma zorunluluğu olmadığı vurgulanmıştır.
2. Liderlik ve güç tutkunu olan insanların, bulunduğu ortamda ünü kendisini geçecek kişilere tahammülü olmadığı anlaşılmıştır.
3. Aslanın, (tilki o şekilde düşünmemesine rağmen) tilkiye sorduğu sorulardan hareketle, iftiranın hiç de iyi bir davranış olmadığı kavratılmıştır.
4. Kendinden başka herkesi küçük gören kişilerin, hiç kimsenin gözünde değerinin olmadığı vurgulanmıştır.

DOKUZUNCU MASAL

1. Kendini Beğenmiş Uğur Böceği

2. Ayça EZER, Antakya

3. Uğur böceğinin, herkese şans getirdiğine inanması ve bununla övünmesi fakat karıncanın buna inanmaması.

4. Masalın Özeti:

1. Uğur böceği, hangi hayvanın yanında bulursa, ona şans getirdiğine inanır. Bu yüzden de kendini beğenmişlik yapar.
2. Karınca ise, hiçbir şeyin şansla ilgili olmadığını düşünür.
3. Uğur böceği, uğurunu karıncaya ispatlamak ister. Bunun için kendini örümceğin ağlarına atar.

4. Oradan şansla kurtulamayacağını anlayınca karıncadan yardım ister.
5. Karınca da "Seni kurtaracağım. Ama sen de bundan sonra kendini beğenmişlik yapmayacaksın ve burada olanları unutmayacaksın." diyerek uğur böceğine yardım eder.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, kendini kimseden daha üstün ve büyük görmemek gerektiği kavratılmıştır.
2. Kendini ispatlamaya çalışmanın, geri dönüşü olmayan zararlar verebileceği anlaşılmıştır.
3. Kendini bile bile tehlikeye atmanın, kahramanlık değil düşüncesizlik olduğu vurgulanmıştır.

ONUNCU MASAL

1. Kırık Dal

2. Gülseren BAHADIRLI, Antakya

3. Tilkinin kurnazlık yapmak istemesi fakat ormandaki ağaçlardan birinin kırılmış olan dalının, gördüklerini anlatıp tilkinin suçunu ortaya çıkarması.

4. Masalın Özeti:

1. Tilki bir gün ortalığı karıştırmak için sincabın yuvasından cevizleri çalıp kunduzun yuvasına bırakır.
2. Sincap durumu fark edince, ormanlar kralı aslanı bundan haberdar eder.
3. Tilki de tüm ormana, cevizleri kunduzun çaldığını yayar.
4. Kunduz kendini savunmak istese de başaramaz. Kimse ona inanmaz ve ceza almak üzeredir.
5. Karar anında, tilkinin bir ağaçtan kopardığı dal parçası dile gelir ve tüm olanları ayrıntılarıyla anlatır.
6. Gerçekler ortaya çıkınca tilki ormandan kovulur. Kırık dal parçası da ormanlar kralının asası olur.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, birinin konuşmadığını bilmek demenin, gözünün önünde her türlü kötülüğü yapabilecek olmak anlamına gelmediği anlatılmak istenmiştir.
2. Söylenen yalanın bir gün mutlaka ortaya çıkacağı anlaşılmıştır.
3. Yalan söylemenin kötü bir davranış olduğu, yalan söyleyen kişinin sevilmediği ve cezasını mutlaka çekeceği kavratılmıştır.
4. İftira atmanın kötü bir davranış olduğu, bunun, bir başkasının haksız yere ceza çekmesine sebep olabileceği kavratılmak istenmiştir.
5. Bir olaya şahit olduğumuzda, gerçekleri doğru bir şekilde anlatmanın önemi vurgulanmıştır.

ON BİRİNCİ MASAL

1. Kırmızı İbikli Küçük Horoz

2. Aziz BÜYÜKÂŞIK, Antakya-Yakto Beldesi

3. Kırmızı ibikli küçük horozun, birkaç buğday tanesi bulması ve onu ekmek için arkadaşlarına danışması.

4. Masalın Özeti:

1. Kırmızı ibikli küçük horoz bir gün buğday taneleri bulur ve bunları ekmek için arkadaşlarından yardım ister.
2. Ördek de, keçi de, fare de yardım edemeyeceğini söyler ve onu kahve ekmeye yöneltirler.
3. Horoz kahve ekmek için de yardım ister. Fakat yine yardım edecek kimse bulamaz.
4. Horoz kahvesini kendisi eker ve yetiştirir.
5. Horoz kahvesini satmak istediğinde kimse almaz, üstelik fareye de borçludur ve karnı da açtır.
6. Fare, borçlarına karşılık horozun kahvelerine ve tarlasına el koyar. Horozu da, karın tokluğuna yanında çalışabileceğini söyler.
7. Horoz, farenin teklifini kabul eder ve farenin tarlasında buğday yetiştirerek

karnını doyurmaya çalışır.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, horozun elinde tarlası ve buğdayları varken aklını kullanamayıp hepsini fareye kaptırmasından hareketle, elimizdekileri iyice düşünerek değerlendirmemiz gerektiği kavratılmıştır.
2. Danıştığımız insanların, bize sunduğu her fikir yararımıza olmayabilir. Karar vermeden önce dikkatli olmak gerektiği anlaşılmıştır.
3. Keçinin, horozun kahve ekmesi halinde kahveleri satın alacağını söyleyip sonra bundan bir bahaneyle vazgeçmesinden, söylenen, vaadedilen her şeye inanmamamız gerektiği anlaşılmıştır.
4. Farenin, horoza borç para vererek yardım etmesi ve bu parayı horozun en sıkışık olduğu zaman geri istemesi, aslında yardım etmediğini, onun zor durumundan yararlandığını göstermiştir. Bundan hareketle, önce yardım gibi gözükken şeylerin sonunda bir çıkar olabileceği mutlaka düşünülmelidir.

ON İKİNCİ MASAL

1. Kuyruksuz Çakal

2. Nebihe KARASU, Antakya

3. Çakalın, sütü çalmak isterken kuyruğunu kaptırması ve onu geri almak için uğraşması.

4. Masalın Özeti:

1. Çakal, her fırsatta yaşlı kadının sütünü çalar.
2. Yaşlı kadın, en sonunda dayanamaz ve çakalı yakalayıp onun kuyruğunu koparır.
3. Çakal kuyruğunu geri ister fakat yaşlı kadın süt karşılığında kuyruğu geri vereceğini söyler.
4. Çakal, keçiye gidip süt ister. Keçi, dut yaprağı getirirse süt vereceğini söyler.
5. Çakal, dut ağacına gidip yaprak ister. Dut ağacı, onu sularsa yaprağından vereceğini söyler.

6. Çakal, çeşmeye gidip su ister. Çeşme, çocuklar üstünde zıplarsa suyundan vereceğini söyler.
7. Çakal, çocuklara gidip çeşmenin üstünde zıplamalarını ister. Çocuklar, kendilerine kırmızı çizme alırsa gidip çeşmenin üstünde zıplayacaklarını söyler.
8. Çakal, ayakkabıcıya gidip kırmızı çizme ister. Ayakkabıcı, yumurta getirirse kırmızı çizmeyi vereceğini söyler.
9. Çakal, tavuğa gidip yumurta ister. Tavuk, yem getirirse yumurta vereceğini söyler.
10. Çakal, buğday eleyen kadından yem ister. Kadın, çocuğu susturursa yem vereceğini söyler.
11. Çakal, çocuğu susturur yemi alır; yemi verir yumurtayı alır; yumurtayı verir kırmızı ayakkabıyı alır; kırmızı ayakkabıyı verir çocuklar çeşmede zıplar; çocuklar zıplayınca çeşmeden su alır; suyu verir dut yaprağını alır; dut yaprağını verir sütü alır; sütü verir kuyruğunu alır.
12. Yaşlı kadın, kuyruğu yerine birkaç sefer dikse de kuyruk yine kopar.
13. Yoluna devam eden çakal bir düğünle karşılaşır. Orada kendisiyle 'kuyruksuz çakal' diye dalga geçerler.
14. Dalga geçen çakalları üzüm bağına yönlendirip onları kuyruklarından oraya asar. Bağın sahipleri de gelir onların kuyruklarını kopartır.
15. Çakal yüksek bir kayaya çıkar, bunlara bakıp kıs kıs güler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, hırsızlığın kötü bir şey olduğu kavratılmıştır.
2. Hiçbir şeyin izinsiz alınmaması gerektiği, alındıysa da aynen yerine konması gerektiği anlaşılmıştır.
3. Kimsenin dış görünüşüyle dalga geçmemek gerektiği, bir gün aynı durumda bizim olabileceğimiz aktarılmıştır.
4. Hakkıyla alınmak istenen bir şeyin mutlaka bir karşılığı olduğu kavratılmak istenmiştir.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Masal

2. Alkor EZER, Antakya

3. Çakalın, güvercinin yavrularına göz dikmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Çakal, güvercinin ona acıması için, yavrularından birini vermezse kendi kafasını kayalara vuracağını söyler.
2. Güvercin her defasında çakala acır ve bir yavrusunu verir.
3. Güvercin en son kekliğe danışır, ondan sonra hiçbir yavrusunu çakala vermez. Çakal kafasını kayalara vura vura yara eder.
4. Bu fikrin kekliğin kafasından çıktığını bilir, onu kandırır ve kekliğe saldırır.
5. Keklik, çakala besmele çekmesi gerektiğini söyleyince çakal düşünmeden ağzını açar ve keklik kurtulur.
6. Keklik, çakalın haline bakarak onunla alay eder.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, bize zararı dokunacak insanların duygu sömürülerine kanmamamız gerektiği anlatılmıştır.
2. Zor durumda kalınca bilgili birine danışmanın faydalı olacağı kavratılmıştır.
3. Kurnaz birinin elinden, ancak kurnazlıkla kurtulunabileceği anlaşılmıştır.
4. Çakalın, kekliğe sesinin güzelliğinden bahsederek onu yakalamasından hareketle, her güzel söze kanmamak gerektiği kavratılmak istenmiştir.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Ceylan Hanım

2. Necla EZER, Antakya

3. Anneleri ölen iki kardeşin, analıkları(üvey anneleri) kendilerini istemeyince babalarının onları bir dağın tepesine bırakması ve başlarına gelen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Biri kız biri erkek iki kardeşin anaları ölür, babaları da başka bir kadınla evlenir.
2. Analıkları bu kardeşleri evde istemeyince babaları onları bir dağın tepesinde bir kerneb su ve bir ekmekle bir ağacın dibine bırakır.
3. Ertesi gün kız çok susar. Kardeşi uyarmasına rağmen önlerine gelen iki nehirden birinden su içer ve ceylan olur.
4. Bu şekilde yolda ilerlemeye devam ederken padişahın oğluyla karşılaşırlar.
5. Padişahın oğlu, iki kardeşi evine alır, yedirir, içirir. Bir süre sonra da ceylanla evlenir.
6. Padişahın oğlu, emmisinin kızına da söz verdiği için onunla da evlenir ama emmisinin kızı ceylanı çok kıskanır.
7. Kadın, ceylanı seyrana götürdüğü bir gün tuzak kurup onu kuyuya atar, kocasına da yerini bilmediğini söyler.
8. Başka bir ceylan, kuyunun içine ekmek atıp kıza yardım eder.
9. Ceylan kız, hamiledir ve kuyuda ikiz doğurur.
10. Padişahın oğlu, yardım eden ceylanı takip ederek karısının yerini bulur.
11. Karısını ve çocuklarını kuyudan kurtararak onların yerine emmisinin kızını kuyuya bırakır. Böylece karısı ve çocuklarıyla mutlu bir hayat sürer.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masaldan, bir babanın her ne sebeple olursa olsun çocuklarını terk etmemesi gerektiği anlaşılmıştır.
2. Hiç kimseden, kendi çocuklarını terk etmesinin istenmeyeceği kavratılmaya çalışılmıştır.
3. Kıskançlığın iyi bir şey olmadığı vurgulanmıştır.
4. Bizim için değerli olan bir kayıp yaşadığımızda, onu bulabilmek için doğru iz üzerinde gitmenin bizi daha çabuk sonuca ulaştıracakları aktarılmıştır.
5. Yapılan kötülüklerin kimsenin yanına kâr kalmadığı, mutlaka dönüp dolaşıp kişiyi bulacağı üzerinde durulmuştur.
6. Masalda, bir ceylanın, kızın durumuna acıyıp ona sürekli ekmek atmasından hareketle, muhtaç olan kişiye elden geldiğince her şartta yardım edilebileceği kavratılmıştır.

ON BEŞİNCİ MASAL

1. Akıl ile Zekâ

2. Alkor EZER, Antakya

3. Akıl ile Zekâ'nın üstünlük mücadelesi.

4. Masalın Özeti:

1. Akıl ile Zekâ her zamanki gibi yine bir gün tartışırlar. Bu sefer Zekâ üstün gelir ve Akıl bir kenara çekilir.
2. Zekânın hükmettiği adam, evin ortasında gömü bulur ve padişahın kızını istemeye gider.
3. Padişah, adamın kılığını beğenmeyip başını vurdurtmak isterken vezir mani olur. Padişaha akıl vererek bazı şartlar öne sürmesini söyler.
4. Padişah vezirin sözünü dinler ve adama kırk gün süre verir. Bu süre içerisinde dediklerinin yapılması halinde kızını ona vereceğini söyler.
5. Adam, kırkıncı gün padişahın isteklerini tamamlar ve kızı yeniden istemeye gider.
6. Şartların eksiksiz tamamlandığını gören padişah, çaresiz, söz verdiği gibi kızını adama verir. Kızını uğurlarken de ona tembih eder: "Kızım, şimdilik bu adamla gideceksin. Bugün git, yarın bize haber gönder, celladı gönderir adamın kellesini uçururuz, sen de kurtulursun, biz de." der.
7. Kurulan sofrada adam eliyle yemek yiyince kız çok sinirlenir ve üzülür. "Babam, beni böyle bir görgüsüze nasıl vermiş?" diyerek babasına haber yollar.
8. Adam, güvey olduktan sonra hamama gider, orada Akıl gelir başına oturur. Ondan sonra adam kılığının kıyafetinin farkına varır ve kendine çeki düzen verir.
9. Padişahın kızı, adamın bu yenilenmiş, düzgün, görgülü halini görünce hem şaşırır hem de babasına haber yolladı diye üzülür.
10. Padişah, vezir ve cellatla birlikte akşam geldiğinde adamın güzel karşılaması üzerine kızının kedisine haber yollamasına bir anlam veremez. "Kızım, sen beni buraya niçin çağırttın?" diye sorar.

11. Padişahın kızı da durumu kurtarabilmek için: "Seni çağırttım ki, gelip sevin. Görüp mutlu olasın. Çünkü çok üzülüyordun. Şimdi gör damadını da rahat ol! Ben seni bunun için çağırttım." der.
12. Padişah da "Padişahlık artık sana yakışır, oğlum! Ben ihtiyarladım." diyerek başından tacını çıkarır ve damadının başına geçirir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, adamın gömüyü bulunca hemen nasıl da değiştiği görülmüş; fakat bunun görgüsüne bir katkı sağlamadığına bakarak, paranın her şey olmadığı kavratılmıştır.
2. Padişahın damadı olmakla kimseye ihtiyacı kalmadığını düşünen adamın, insanları sadece kullanılacak eşya gibi gördüğü, fakat bunun, arkasından çevrilen dolapları anlamak için yeterli olmadığı, bunu anlamak için akıl gerektiği kavratılmaya çalışılmıştır.
3. Birinin gönlünü kazanmanın tek yolunun para olmadığı; görünüşünün, davranışının ve konuşmasının da (yani görgüsünün) bunda fazlaca etkili olduğu üzerinde durulmuştur.
4. Masalda, aslında aklın ön planda olduğu, zekânın tek başına işe yaramayacağı aktarılmıştır.
5. Bir durumla ilgili çok acele karar vermenin, istenmeyen sonuçlara yol açabileceği; bu nedenle hayâti kararların iyice düşünülerek verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

ON ALTINCI MASAL

1. Arap'ın Sırrı

2. M. İhsan EZER, Antakya

3. Çocuğa hasret bir karı-kocanın bir kızlarının olması ve o kızın başından geçen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan bir karı koca, "Allah'ım bize bir çocuk ver, ister kız olsun

ister erkek olsun, ilk önce kim isterse ona vereceğiz." diye dilek tutar. Allah onlara güzel bir kız çocuğu verir.

2. Kız on beş yaşına gelince, evlendirme vaktinin geldiğini söyleyip kapıya ilk gelene kızı verirler. Verdikleri de bir siyah köpektir. Köpek aslında bir Arap'tır.
3. Arap, kızı önce hamama götürür, mücevherler takar, giydirip kuşatır ve "Ananı göresin gelirse; ben seni götürür, ananı gösteririm" diyip odasına bırakır.
4. Kıza bir kahve verirler, kız kahveyi içer içmez bayılır.
5. Zamanla kızın karnı büyür. Arap, kızı anasını görmeye götürür.
6. Anası, kızı bu halde görünce şaşırarak ona bir kibrit verir ve gece yanında yatamı görmesini söyler.
7. Kız eve gelince anasının sözünü dinler, kahveyi içer gibi yapar ama içmez. Kocasını yanına yanaşınca kibriti yakar ve yanında yatamı görür.
8. Adam, Arap'ı suçlar ve kızı evden götürüp öldürmesini ister.
9. Arap, kıza ve karnındaki bebeğe acıyıp bir zarar vermeden onu sokağa bırakır.
10. Kız yardım istemek için kimin kapısını çaldıysa "Haydi oradan namuzsuz, edepsiz kadın! Yaktın kardaşımızı. Haydi cehennem ol!" diyerek kovulur. Ama en sonunda bir hanım, kızın haline acır ve evine alır. O hanım da, kocasının yılda bir kere görmeye geldiği kız kardeşidir.
11. Kız, bir erkek çocuk dünyaya getirir.
12. Kızın kocası, kardeşinin evine ziyarete geldiği gün, karısına yaptığından dolayı pişmanlığını itiraf eder. Kardeşi de karısını ve çocuğunu onun karşısına çıkararak buluşmalarını sağlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, karı koca aralarında "Kim gelip istese artık verelim, yaşı geldi." diyerek kapıyı açmışlar ve kapılarına ilk gelen canlı olan köpeğe vermişler kızlarını. Bir dilek dilerken, bir sözü söylerken sonuçları düşünülerek hareket edilmeli.
2. Masalda, köpek iyi niyetli bir Arap'tır. Köpek aslında halk arasında kötüyü

çağrıştırırsa da durumun her zaman öyle olmadığı anlatılmak istenmiş, dış görünüşe aldanmamak gerektiği vurgulanmıştır.

3. Masalda, mum simgesel bir aydınlatıcıdır. Gerçekte de bir insanın eşini her yönüyle tanınması, yuvanın daim olabilmesi açısından bir gerekliliktir.
4. Hiçbir şeyin gizli kalmayacağı, her şeyin, en gizli şeylerin bile bir gün mutlaka gün yüzüne çıkacağı aktarılmıştır.
5. Kim isterse istesin, hiç kimsenin canına zarar vermemek gerektiği, her canın kıymetli olduğu kavratılmıştır.
6. Pişmanlıkları telafi etmek için çaba sarf etmek gerektiği, ikinci bir şansın mutlaka olabileceği düşündürülmüştür.
7. Kız sokağa atıldığında hiç kimsenin yardım etmemesinden doğan ümitsizlik, adamın kızkardeşinin kıza acıması ve eve almasıyla yerini mutluluğa bırakmış; bu da bize "Her kötülüğün içinde bir iyiliğin olduğu" felsefesini hatırlatmıştır.

ON YEDİNCİ MASAL

1. Dev Masalı

2. Necla EZER, Antakya

3. Fakir bir balıkçının avlanırken bir devle karşılaşması ve sonrasında gelişen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Fakir bir adam bir gün denize avlanmaya gider.
2. Avın sonunda denizden koca bir fıçı, içinden de bir dev çıkar ve balıkçıyı öldüreceğini söyler.
3. Adam kurnazlık yapıp devin tekrar fıçının içine sokar.
4. Adam fıçıyı denize yuvarlayacakken devin vaatleri sonucu onu tekrar dışarı çıkarır.
5. Dev, sözünde durur ve balıkçıya rengarenk balıkların olduğu gölü tarif eder.
6. Balıkçı, içinde kırmızı, mavi, yeşil, beyaz renkte balıkların olduğu gölden her gün dört tane balığı tutup padişahın sarayına satar.

7. Balıkları alan padişahın hizmetçisi, balıkları temizleyip tavaya koyduğu zaman duvar yarıp bir dev çıkar. "Ey balık, güzel balık! Eski sözün anar mısın, ona sadık kalır mısın?" diye seslenir, balıklar da kafalarını kaldırıp "Tabi efendim!" derler. Hizmetçi de oracıkta bayılır kalır.
8. Sonunda padişah duruma anlam veremeyip mutfağa kendisi geçer ve aynı durumla kendisi karşılaşır bayılır.
9. Padişah, balıkçıyı sorguya çeker ve beraber balıkları tuttuğu göle giderler.
10. Padişahla balıkçı, kentte bir köşke girerler ve büyük bir odada belden yukarısı insan, belden aşağısı taş olan bir adamı inlerken bulurlar. Adam, o kentin kralıdır.
11. Adam, hikayesini padişaha anlatır. Padişah da onu bu durumdan kurtaracağına söz verir.
12. Padişah mağaraya gidip büyücü kadını kılıcıyla öldürür ve büyü bozulur, balıklar tekrar insan olur, balıkçı da bol bol altınlara kavuşur.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, bir tehlike anında hemen o durumdan nasıl kurtulunması gerektiği, kıvrak zekânın önemi kavratılmıştır.
2. Eğer bir insanın doğru söylediğine inanıyorsanız, ona bir şans daha verilmesinin yanlış olmadığı anlaşılmıştır.
3. Elinde gücü olan biri, sinirlendiği zaman gücünü kullanarak kötü şeyler yapabilir. Bundan hareketle, temkinli hareket edilmesinin iyi olacağı anlaşılmıştır.

ON SEKİZİNCİ MASAL

1. İnsan Yaşamının Üç Dönemi

2. Necati AKIN, Antakya

3. Tanrı'nın, eşeği, maymunu ve insanı yaratırken onlara tayin ettiği ömür ve görevler.

4. Masalın Özeti:

1. Tanrı bir gün, bir insanı, bir eşegi ve bir maymunu huzuruna çağırır.
2. Hepsine kırkar yıl ömür biçtiğini söyler.
3. Eşek bunu fazla bulur ve kendisine yirmi yılın yeteceğini söyler.
4. Maymun da bunu fazla bulur ve o da kendisine yirmi yılın yeteceğini söyler.
5. Sıra insana gelince, o kırk yılı az bulur.
6. Tanrı da eşekten ve maymundan aldığı yirmişer yılı insanın ömrüne ekler.
7. O günden beri insanoğlu kırk yıl idealleri peşinden koşar, yirmi yıl hamallık eder ve son yirmi yıl güler, eğlenir ve eğlendirir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, Tanrı'nın her canlıya farklı sorumluluklar yüklediği belirtilmiştir.
2. Eşegin, yaşadığı ömür boyunca çok fazla yük çektiği anlaşılmıştır.
3. İnsanoğlunun hayattaki görevinin ve isteklerinin, diğer tüm canlılardan fazla olduğu vurgulanmıştır.
4. Hayatımızın her noktasını Tanrı'nın tayin ettiği inancı kavratılmıştır.

ON DOKUZUNCU MASAL

1. İsfahan Padişahının Oğlu

2. Mehmet TEKİN, Antakya

3. Uzun bir zamandan sonra çocuğu olan İsfahan Padişahının, çocuğuyla yaşadığı taht mücadelesi.

4. Masalın Özeti:

1. Çok uzun zaman sonra İsfahan Padişahının bir oğlu olur.
2. Çocuk yedi yaşına varınca karşısına bir ihtiyar çıkar ve "*sen artık büyüdün, babanın yerini al*" der.
3. Çocuk ertesi gün babasının karşısına çıkıp tahta geçme isteğini belirtir.
4. Padişah, Kabadayı Rüstem'in kellesini getirirse tahtı vereceğini söyler.
5. Oğlan, Kabadayı Rüstem'le çetin bir mücadeleye girişir ve onu yenerek kellesini babasına götürür.
6. Tahtından hemen vazgeçemeyen Padişah, oğluna, kırk yıldır yenemediği Abu

güneşin kızını getirirse tahtı kendi elleriyle vereceğini söyler.

7. Oğlan yola çıkar, bir dervişle karşılaşır.
8. Derviş, oğlana ne yapması gerektiğini anlatır.
9. Oğlan, dervişin söylediklerini harfi harfine yerine getirir ve girdiği mücadelelerde Abu güneşin kızını almaya hak kazanır. Aynı zamanda mücadeleye giriştiği yiğitler de kendisine katılır.
10. Oğlan, babasına 'geliyorum' diye haber yollar.
11. Padişah, bütün askerlerini donatıp hepsini oğlunun üstüne salar.
12. Oğlan yanındakilerle bütün orduyu yenerek saraya gelir.
13. Oğluyla baş edemeyeceğini anlayan Padişah, kendi elleriyle oğlunu tahta yerleştirir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, yiğitliğin yaş ile ilgili olmadığı; her yaşta, arzu edilene ulaşmak için cesaret gösterilebileceği ve başarı sağlanabileceği kavratılmıştır. Bu durum bize, "akıl yaşta değil, baştadır" sözünü anımsatmaktadır.
2. Padişahın, oğluna, Kabadayı Rüstem'in kellesini getirirse tahtı vereceğini söyleyip sözünde durmaması ve defalarca oğluna direnmesi; fakat sonunda oğlunun azmini görüp pes etmesinden hareketle, adaletin eninde sonunda yerini bulacağı anlaşılmıştır.
3. Karaduman'ın, kırk yiğidini ve Abu güneşin büyük kızını alıp padişahın oğluna katılması, 'bükemediğin bileği öpmek' ifadesini akıllara getirmiş; cesaretle yapılan bir mücadelenin sonunda yenilmenin de bir gerçek olduğunu kabullenmek gerektiği kavratılmıştır.
4. Başarıya ulaşmak için, deneyimli kişilerin verdiği tavsiyelere uymanın bize kazanç sağladığı vurgulanmıştır.

YİRMİNCİ MASAL

1. İyi Kalpli Terzi

2. Melina KARTUN, Antakya-Vakıflar Köyü

3. İyi kalpli bir terzinin, sevdiği kızla evlenebilmek için yarışmaya katılması.

4. Masalın Özeti:

1. Uzak diyarların birinde, ülkenin en tanınan terzisinin dükkânına bir gün bir müşteri gelir ve kendisine bir elbise dikmesini ister.
2. Terzi bu kıza âşık olur. Ona kısa sürede güzel bir elbise diker.
3. Kız elbiseyi almaya geldiğinde ondan para almaz, hediye etmek istediğini söyler.
4. Kız da bunun karşılığında bir gün boyunca dükkânda ona yardım etmeyi teklif eder ve o günden sonra daha sık görüşmeye başlarlar. Çünkü kız da terziye âşık olmuştur.
5. Bir süre sonra kız üzüntüyle terzinin yanına gelerek babasının artık çok yaşlandığını, bu yüzden de ölmeden önce kendisini evlendirmek istediğini söyler.
6. Babası, kızını ülkedeki en yetenekli insanla evlendirmek ister. Bunun için de bir yarışma düzenler.
7. Terzi kara kara düşünürken, iğne ve iplik kendisine yardım edeceğini söyler.
8. Yarışma günü tüm davetliler terzinin diktiği elbiseye hayran kalır fakat tüccar aynı elbiseyi orada tekrar dikmesini ister. Ancak bu şekilde ikna olacaktır.
9. Terzi aynı şekilde elbiseyi diker ve herkesin hayranlığını toplar fakat yarışmanın sonucundan ümitsiz olduğu için sonucu beklemeden dükkânının yolunu tutar.
10. Sonuçlar açıklandıkça kız sevinçle terziyi arar ve onu en son dükkânında bulur. Güzel haberi ona verir.
11. Terzi ile kız evlenirler ve çok mutlu olurlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, iyi kalpli insanların, işini iyi yapan insanların, mükâfatını bir gün mutlaka alacağı kavratılmıştır.
2. İnsanın, bir şeyi gerçekten istiyorsa onun için uğraşması gerektiği anlaşılmıştır.
3. Terzinin yarışma sonucunu beklemeyip dükkânına dönmesinden hareketle, hemen umutsuzluğa kapılmamak gerektiği kavratılmak istenmiştir.

YİRMİ BİRİNCİ MASAL

1. Kazma Dişli Kürek Başlı Kız

2. Mehmet TEKİN, Antakya

3. Kırk tane oğlu olan fakat hiç kızları olmayan bir karı-kocanın, ne olursa olsun bir kız çocuk istemesi ve başlarına gelenler.

4. Masalın Özeti:

1. Kırk tane oğlu olan bir karı-koca, şehirden uzak bir çiftlikte yaşarlar.
2. Ne olursa olsun bir kız çocukları olması için dua ederler.
3. Uzun bir zaman sonra kadın, kazma dişli kürek başlı bir kız dünyaya getirir.
4. Anne-baba, 'büyüyünce düzeler' düşüncesiyle çok önemsemezler.
5. Doğumdan birkaç gün sonra, çiftlikteki atlar birer birer ortadan kaybolur.
6. Kırkıncı oğlan, durumu anlamak için ahırda gizlice beklemeye başlar. Beklemekten yorulduğu zaman ahırdan içeri elinde mumla kız kardeşi girer ve ağabeylerinin atını yer.
7. Ertesi sabah oğlan, annesine tüm gördüklerini anlatır fakat annesi inanmaz. Sinirlenen oğlan, atını alır, çeker gider, çiftliği terk eder.
8. Aradan biraz zaman geçer ve oğlan ailesini özleyerek evine geri döner.
9. Çarşıdan geçerken evdekilere hediye almak ister.
10. Mağazanın sahibiyle sohbet ederken ona kim olduğunu söyler ve adam kendisinden kaçır.
11. Oğlan eve varır ve harabeye dönmüş evi görür. Anne ve babası kuytuda saklanır hâldedir.
12. Kız kardeşi bütün ağabeylerini yemiştir.
13. Oğlan, anne-babasını kurtarmak ister fakat gece olduğu için sabahı beklemeye karar verirler.
14. Oğlan gece nöbet tutarken bir ara dalar ve kalktığında babasını ölmüş bulur. Annesini alıp hemen ordan kaçır.
15. Uzun yol gittikten sonra bir şatoya varırlar.
16. Şatonun sahibi Arap, bahçesinde yabancıları görünce kızır ve kılıcıyla saldırır.

17. Oğlan, Arabı yenererek başını gövdesinden ayırır.
18. Anası ilk görüşünde Arabı sever, kopan başını yanına alır, bir Şeyler sürer, dualar okur ve Arap kalkar canlanır. Hemen oracıkta evlenirler.
19. Arapla anası zamanla oğlandan rahatsız olurlar ve ondan kurtulmaya çalışırlar. Ona tehlikeli görevler verip bir daha dönmemesini sağlamaya çalışırlar fakat her seferinde başarısız olurlar.
20. Son seferde oğlanı, kazma dişli kürek başlı kıza yollarlar.
21. Oğlan ordan bir fare sayesinde kurtulur, eve vardığında aslanlar dile gelip her Şeyi anlatır, oğlan da annesiyle Arap'ı bir kılıç darbesiyle ikiye ayırır ve onlardan kurtulur.

5. Masalın ocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, "ocuk" deyip geçilmemesi, onların sözüne mutlaka kulak verilmesi gerektiği kavratılmıştır.
2. ocuk, anne-baba evinden uzaklaşsa da bir süre sonra ailesinin özlemini çeker. Bundan hareketle, çocuğun anne-babaya gönülden bağlı olduğu, onları hiçbir zaman yok sayamayacağı anlaşılmıştır.
3. Çocuğunun kötülüğünü isteyen bir annenin, bunun cezasını mutlaka bir gün çekeceği vurgulanmış, başka biri için çocuğuna eziyet etmemesi gerektiği anlatılmak istenmiştir.
4. Masalda, yeni doğmuş birkaç günlük bebeğin, ondan hiç umulmayacak davranışlar göstermesinden hareketle; hiçbir tehlikenin küçümsenmemesi ve önleminin erkenden alınması gerektiği kavratılmak istenmiştir.
5. Oğlanın, teneke çalarken karşısına çıkan fare tarafından hayatının kurtulmasından hareketle, hiç ummadığımız birinin bize büyük bir iyiliğinin dokunabileceği anlaşılmıştır.
6. Oğlanın her seferinde annesi için her tehlikeye gözü kapalı gitmesinden hareketle; bir anne için her tehlikenin göze alınabileceği, buna bağlı olarak da annenin bizim hayatımızdaki önemi vurgulanmıştır.

YİRMİ İKİNCİ MASAL

1. Keloğlan ile Padişahın Kızı

2. Saadet SEMERKANT, Antakya

3. Keloğlan'ın, Arab-ı bülbüle sahip olması ve her dileğinin yerine gelmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Keloğlan'ın ninesi, çukrukta yün eğirip eğirdiği yünleri pazarda satar, onlarla geçimini sağlar.
2. Keloğlan bir gün yünleri satar, parasını da oyunda kaybeder. Geriye kalan on parasıyla pazarda satılan bir kutuyu alır.
3. Kutuyu açmasıyla birlikte içinden yarı insan, yarı yılan olan bir yaratık çıkar.
4. Keloğlan, yaratığın dediği yere gider. Kızın babasından Arab-ı bülbülü ister.
5. Keloğlan, gözünü yumar, ağzını açar. Gülle gibi bir şey ağzına girer ve onu yutar.
6. Keloğlan, acaba gerçek mi diye Arab-ı bülbülü dener ve bir at ister. Gözünü yumar, açar ve at yanındadır. Keloğlan'ın her dileği gerçek olur.
7. Keloğlan, ninesine padişahın kızını kendisine istemesini söyler ve saraya yollar.
8. Padişah, kızını vermez, nineyi de saraydan kovar.
9. Keloğlan, padişahın sarayının karşısına onunkinden daha güzel bir saray ister Arab-ı bülbülden ve dileği gerçek olur.
10. Bu sarayı gören padişah, kızını Keloğlan'a verir.
11. Bir Yahudi satıcı, Keloğlan'ın karısını kandırıp, onun Keloğlan'ın ağzından laf almasını sağlar.
12. Yahudi, bir gece gelip Keloğlan'ın ağzındaki Arab-ı bülbülü kendi ağzına geçirir ve konağı Kaf Dağı'nın tepesine taşıtıp Keloğlan'ı da çöplüğe atırır.
13. Durumu haber alan padişah, Keloğlan'ı çağırır, Keloğlan padişahın kırk gün süre ister.
14. Keloğlan, Şahmeran'a gider ve yardım ister.
15. Zümrüd-ü Anka kuşu, konağın yerini bulup Keloğlan'a yardım eder.
16. Keloğlan, karısıyla Yahudi satıcıyı beraber sarılmış görür. Arab-ı bülbülü geri

alır ve konağı eski yerine kondurur.

17. Padişahı çağırıp kızının halini gösterir.

18. Padişah, kızını ve sevgilisini cellatlara teslim eder. Keloğlan'a da küçük kızını verir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, önemli şeyler için gerekli olabilecek parayı boş yere harcamamak gerektiği anlatılmıştır.
2. Keloğlan'ın gülle aşık oynayıp paraları kaybetmesinden hareketle, kumar oynamanın kötü bir alışkanlık olduğu kavratılmıştır.
3. Sır saklamanın önemi vurgulanmıştır.
4. Yapılan iyiliğin karşılıksız kalmayacağı anlaşılmıştır.
5. İnsan eğer bir şeyi isterse, onu eninde sonunda elde edebileceği kavratılmıştır.
6. Eşine ihanet etmenin sonunun kötü olacağı, o kişinin mutlaka cezasını çekeceği kavratılmak istenmiştir.
7. Bir babanın, eşine ihanet eden kızı bile olsa, onu affetmeyeceği anlaşılmıştır.
8. Başkasının malına haksız yere el koymanın cezasız kalmayacağı vurgulanmıştır.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Korku Canavarı

2. Ayça EZER, Antakya

3. Kralın, ülkeye korku salan canavarı bir an önce bulup öldürtmek istemesi

4. Masalın Özeti:

1. Canavar, gökyüzünde dolunay olduğu geceler, kralın hizmetkârlarından birini öldürür.
2. Büyücünün biri krala gelip, onu en iyi yardımcısı yapması şartıyla, canavarın kalbini söküp getireceğini söyler.
3. Günlerden sonra büyücü gelir ve bohçasından canavarın kalbini çıkarıp krala verir.

4. Kral bu duruma çok sevinir fakat büyücüye verdiği sözü yerine getirmez.
5. Bir dolunay gecesini, canavar yeniden ortaya çıkar. Herkes, büyücünün canavarı öldürmediğini anlar.
6. Canavar aslında, kralın yıllar önce öldürmeye çalıştığı ikiz kardeşidir. Büyücü ona yardımcı olmuştur.
7. Canavar, kralın yalvarmalarına aldırmadan onu parçalayıp yer ve kralın yerine geçer. Ülkesini de eski kraldan çok daha iyi bir şekilde yönetir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, makam için, koltuk için insanların birbirine ne kadar çok zarar verdiği görülmüştür.
2. Birine verilen sözün yerine getirilmesi gerektiği, yapılamayacak şeylerin söz verilmemesi gerektiği anlaşılmıştır.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Korkuyu Arayan Çocuk

2. Mehmet KARASU, Antakya

3. Biri kız, biri erkek iki kardeşten erkek olanının, korkunun ne olduğunu bilmemesi ve korkuyu aramak için yollara düşmesi.

4. Masalın Özeti:

1. İki kardeş mağarada yaşarlar.
2. Kız, oğlanın aniden önüne çıkarak onu korkutmak ister.
3. Erkek kardeş, "Sen beni nasıl korkuttun? Bu korku nasıl bir şey? Ben korku nedir bilmiyorum, gidip korkuyu arayacağım." der.
4. Yola çıkar, bir eve misafir olur. Ev sahibi, akşam mezarlıkta helva pişirmesini söyler.
5. Helvadan ev sahibine ve dirilen ölümlere dağıtır. Korkmadığını görünce orayı terk eder, yoluna devam eder.
6. Bir konağa misafir olur. Herkesin korktuğu tabutu görünce açar, içindeki kızın kolundan bileziğini alır, kız yok olur. Korkmadığını görünce yoluna

devam eder.

7. Hamamın önünde korkuyla bekleyen insanları görür.
8. Hamama girer, ayakları taşlaşmaya başladığında orada oturan kızın boynundan kolyesini kapar.
9. Taşlaşan insanlar çözülür. Korkmadığını görünce yoluna devam eder.
10. Bir gemiye biner. Kurban kesmesi zorunludur, yoksa geminin batacağına inanılır. Fakat kurban kesmez.
11. Geminin köşesinde bekleyen kızın parmağından yüzüğü kapar, gemi yoluna devam eder.
12. Geminin durduğu limanda iner, dolaşırken boş bir konağa girer.
13. Ziyetlerini aldığı kızlar, "Madem ki sihrimizi elimizden aldın, bizi de alacaksın." diye tutturur.
14. En güzel yemeği yapanı alacağını söyler.
15. Büyük ve ortanca kızın yemeklerini beğenmez. Küçük kızın tenceresinden bir kuş fırlar çıkar ve bundan korkar.
16. Korkutmayı başardığı için küçük kızla evlenir, mutlu olurlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, belirlenen hedefe varabilmek için yılmadan çabalamak gerektiği anlatılmıştır.
2. Korkmamanın, cesaretli olmanın çok fazla hayat kurtarabileceği anlaşılmıştır.
3. Korkunun kaynağının bilmemek olduğu kavratılmıştır.
4. Batıl inançların, boş inançlar olduğu kavratılmaya çalışılmıştır.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL

1. Kral ve Büyücü

2. Nebihe KARASU, Antakya

3. Kıtık başlayan ülkede kralın kibir yapıp büyücünün sözünü dinlememesi.

4. Masalın Özeti:

1. Bolluğa alışkın olan ülkede böcek istilasından dolayı kıtlık başlar.

2. Kral, ufacak bir buğday tanesinden çok büyük ziyafetler sunan büyücüyü getirir.
3. Büyücü, topraktaki böceklerin temizlenip yakılmasını ve buna kralın da katılmasını söyler.
4. Kral bunu kibir yapar ve büyücünün söylediklerini hiçe sayar.
5. Gün gelir büyücü ölür, bunun üzerine kral kara kara düşünür.
6. Büyücünün söyledikleri aklına gelir ve hemen işe koyulur.
7. Kısa zamanda ülkedeki tüm toprakları temizleyip yeniden ekerler.
8. Yedinci ayın sonunda toprak, ürün vermeye başlar.
9. Kral, herkese, ürettiğinin bir kısmını kötü günler için saklaması emrini verir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, zor şartlarda kibri bir tarafa bırakmanın sorunları daha çabuk çözüme kavuşturacağı anlatılmıştır.
2. İşinin ehli birinin verdiği tavsiyenin büyük önem taşıdığı, mutlaka buna uyulması gerektiği kavratılmıştır.
3. Kötü günler için birikim yapmanın, insanı zor durumlara düşmekten kurtaracağı kavratılmak istenmiştir.

YİRMİ ALTINCI MASAL

1. Küçük Su Pınarı

2. Melina KARTUN, Antakya-Vakıflar Köyü

3. Gençleşmek ve ölümsüzlüğe kavuşmak isteyen bir kralın, küçük su pınarını araması.

4. Masalın Özeti:

1. Kral, çocukluğundan beri, gençleştiren su pınarının varlığını duyar, yıllarca onu bulmak için uğraşır.
2. Bir gün yaşlı bir adam kralın huzuruna gelir ve pınarın gerçek olduğunu söyleyerek onu nasıl bulabileceğini anlatır.
3. Su pınarı, bir asanın büyüyle taş olarak görünmektedir.

4. Kral, adamlarıyla birlikte, asayı elinde tutan adamı bulur ve asayı kullanıp su pınarının ortaya çıkarmasını ister.
5. Adam, bunun kral için çok tehlikeli olduğunu söylese de kral bunu dikkate almaz.
6. Adam, asasıyla taşı su pınarına çevirir çevirmez kral onu öldürür.
7. Su pınarının içine giren kral, bir anda gençleşir.
8. Kral, asayı tekrar suya daldırır ve onu taşa çevirir. Sonra da su pınarını başka kimse kullanmasın diye asayı kırar.
9. Kral, yıllarca mutluluk içinde yaşar.
10. Fakat bir süre sonra sevdiklerinin yaşlanarak ölmesi krala acı vermeye başlar.
11. Kral, asanın sahibini dinlemediği için çok pişman olur, ülkesinden ayrılır, bir çare arar fakat bulamaz.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, bize her yaşın ayrı bir güzelliğinin olduğu kavratılmıştır.
2. Çok istenen bir şeyin, azmedilirse elde edileceği anlaşılmıştır.
3. Bir şeyin tehlikesinden bahsediliyorsa, sonradan pişman olmaktansa önceden onu dikkate alıp ona göre hareket etmek gerektiği vurgulanmıştır.
4. Her ne sebeple olursa olsun, bir insanın canına kıymanın çok kötü olduğu, bunun geri dönüşü olmayacağı anlaşılmıştır.
5. Gençliğin çok kıymetli olduğu ve değerinin bilinmesi gerektiği vurgulanmıştır.
6. İnsanların, gençliği tekrar elde edebilmek için birçok fedakârlığa katlanabileceği anlaşılmıştır.

YİRMİ YEDİNCİ MASAL

1. Lülü

2. Saadet SEMERKANT, Antakya

3. Padişahın uzun yıllar sonra bir oğlunun olması ve onun, ihtiyar nenenin ahını alarak Lülü'nün aşkına düşmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Padişah, oğlu olunca vaadettiği gibi bir dereye yağ, bir dereye bal akıtır.
2. İhtiyar nene, bal ile yağın sonuna yetişir, testisini doldurur.
3. Testiyle yolda giderken, padişahın oğlu sapanıyla testiye kırar.
4. İhtiyar nene, 'Lülü'nün aşkına düşesin' diye beddua eder.
5. Çocuk, aradan çok geçmeden "Ben Lülü'nün aşkına düştüm. Ben bu Lülü'yü bulacağım." der ve yollara düşer.
6. Delikanlı ilk olarak dev karısıyla karşılaşır, ona derdini anlatır. Dev karısı da ona yol gösterir.
7. Yolda karşısına iki pınar çıkar; birinden kan, birinden irin akar. İkisinden de üçer avuç içer. Pınarlar ödül olarak delikanlıya gitmesi gereken yolu söyler.
8. İlerlerken yolda iki kapıyla karşılaşır; biri açık, biri kapalı. Açığı kapatır, kapalıyı da açar. Kapılar ona Lülü'nün yerini söyler.
9. Delikanlı, söylenen konağa varır "Lülüüüüüü Lülü..." diye seslenir. Lülü delikanlıyı görünce saçını sallandırır, oğlanı yukarı çeker.
10. Delikanlı derdini anlatır, o arada kızın anası Dev karısı gelir.
11. Lülü, oğlanı firkete yapıp saçına saklar. Dev karısı karnını doyurur geri gider.
12. Lülü'yle oğlan birlikte kaçarlar, dev karısı peşlerine takılır.
13. Oğlan, Lülü'nün verdiği saç tellerinden kara olanı atar, dev karısının yolu kararır.
14. Epey gittikten sonra dev karısı yetişir. Bu sefer ak saçını atar, arkaları derya olur, dev karısı geçemez.
15. En son kız Yusuf'u ağaç yapar, kendisi de ejderha olur ağaca sarılır.
16. Dev karısı gelir, ağaçtan bir yaprak koparmasını ister, sonra yoluna gider.
17. Kızla oğlan insan olurlar yollarına devam ederler. Oğlanı yolda Zümrüdü Anka Kuşu yakalar ve yutar.
18. Kız, oğlanın konağına varır, karnı aç. Önce sokağa dökülen çöplükleri eşeler. Zümrüdü Anka Kuşu gelir, onunla konuşur gider.
19. Ertesi günü kız konağına alırlar, mutfakta yemek verirler. Zümrüdü Anka Kuşu tekrar gelir, kızla konuşur gider.
20. Bu sefer kıza ipek yatak yorganlar verirler. Zümrüdü Anka Kuşu yine gelir,

kızla konuşur gider.

21. En son dama zift dökerler, Zümrüdü Anka Kuşu'nun karnını yarıp Yusuf'u kurtarırlar.

22. Lülü'yle Yusuf evlenir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, çocukların oyun zannettikleri bazı şeylerin, insanların emeğine zarar verdiği kavratılmıştır.
2. Beddua almanın kötü bir şey olduğu, insanı felakete sürükleyebileceği, bu nedenle kimsenin bedduasını almamak gerektiği anlaşılmıştır.
3. Zor insanların hoşuna gidecek şeyler yaptığımızda (pınarların ikisinden de içilmesi, kapıların açılıp kapanması), onların da bizim derdimizi dinleyip bize yardımcı olabileceği anlaşılmıştır.
4. En zor durumda dahi iletişim kurmanın hayat kurtaracağı kavratılmak istenmiştir.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASAL

1. Mavi Su Damlası

2. Gaye KESKİN, Antakya

3. İyi kalpli padişahın hastalanması ve üç oğlunun onu iyileştirmek için yollara düşmesi.

4. Masalın Özeti:

1. İyi kalpli padişah bir gün çok kötü hastalanır.
2. Uzak diyarlardan gelen adam, padişahın zehirlendiğini ve şifasının mavi su olduğunu söyler.
3. Padişahın üç oğlu mavi suya ulaşmak için yola çıkar.
4. Kanlı dağa vardıklarında her biri farklı yollardan gitmeye karar verir.
5. Büyük oğlan dağın üstünden aşar, kartalın yardımıyla mağaraya ulaşır.
6. Ortanca oğlan dağın etrafından dolaşır, orta yerde aşağı yuvarlanır, atların yardımıyla mağaraya ulaşır.

7. Küçük oğlanın karşısına üç kapı çıkar, üçünü birden açar. Şiddetli yel kötü perileri lavlara atar.
8. Küçük oğlan iki kapıyı kapatır, perilerin kapısından geçerek, onların yardımıyla dağın içinden mağaraya ulaşır.
9. Mağaranın kapısındaki kilidi, büyük oğlan kartaldan kopardığı tüylerden birine üfleyerek kartala açtırır.
10. İhtiyaçları kadar mavi suyu alırlar. Peri padişahının kızı ve atların en şöhretlisi kapıda onları bekler.
11. Kartalın ikinci tüyü sayesinde kısa zamanda hep beraber hasta padişahın yanına varırlar.
12. İyi kalpli padişah bir haftada kendine gelir, iyileşir.
13. Küçük oğlanla peri padişahının kızı birbirine âşık olur.
14. Ortanca oğlanla beraber gelen at, hikâyesini anlatır. Ertesi gün at, ayın on dördü gibi güzel bir kız olur.
15. Büyük oğlan da elinde kalan son kartal tüyünü üfler ve o vakit dünyalar güzeli, gözleri ışık saçan, teni parıl parıl parıldayan bir kız gelir karşısına.
16. Sofralar kurulur, davullar zurnalar çalınır. Üç oğlana kırk gün kırk gece düğün dernek yapılır.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, çocuklar için babanın ne kadar önemli olduğu, onun sağlığına şifa olacaksa her türlü tehlikenin göze alınabileceği kavratılmıştır.
2. Önümüzde birden çok kapı varsa, aklımızı kullanarak, düşünerek hareket etmemizin daha iyi olacağı anlaşılmıştır.
3. İyi kalpliliğin elbet bir gün mükâfatlandırılacağı vurgulanmıştır.
4. İnsanlara, özellikle yaşlı insanlara yardım etmemiz gerektiği kavratılmak istenmiştir.
5. Hakkımız olmayan hiçbir şeye göz dikmememiz, zarar vermememiz gerektiği anlaşılmıştır.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL

1. Nar Tanesi

2. Alkor EZER, Antakya

3. Nar Tanesi'nin, sınıfın piknik gezintisinde kaybolması ve Nurullah Bey'e rastlaması.

4. Masalın Özeti:

1. İhtiyar kadın, torununu piknik gezintisine götürür.
2. Nar Tanesi, arkadaşlarıyla kırlarda çiçek toplarken yalnız kalır. Dağ yarılır ve arasına düşer.
3. Peri padişahının adamları ve kızı Nar Tanesi'ni görür.
4. Peri padişahının kızı, Nar Tanesi'ni kendi evladı gibi görüp evine götürür. Onu güzelce giydirip peri dilleri öğretir, ona peri güzelliği verir.
5. Peri padişahının kızı, evden çıkarken Nar Tanesi'ne kırk odanın anahtarını verir fakat kırkıncı odayı açmamasını söyler.
6. Nar Tanesi, diğer odalardan sıkılır ve kırkıncı odayı açar. Orada Nurullah Bey'i görür.
7. Odadan kaçarken Nurullah Bey'in eli eline değer, eli nur olur parlar.
8. Anası anlamasın diye elini sarar. Anası gelince nar ağacının elini incittiğini söyler.
9. Anası nar ağacına gider sorar, gerçekleri öğrenir, Nar Tanesi'ne kızar.
10. Nar Tanesi, anası gittiği vakit yine Nurullah Bey'i görmeye gider. Bu sefer kaçarken boynuna değer, boynu nur gibi parlar.
11. Anası anlamasın diye boynunu bağlar, anasına da heyva ağacının dikeninin battığını söyler.
12. Anası yine gerçeği öğrenir ve son defa kızı uyarır.
13. Nar Tanesi, fırsatını bulunca yine Nurullah Bey'i görmeye gider. Bu sefer de kaçarken ayağına değer, ayağı nur gibi parlar.
14. Anası anlamasın diye ayağını sarar fakat bu defa anası görür görmez anlar ve göğercinlere emir verir, Nar Tanesi'ni götürüp dışarıda bir yere atsınlar diye. Onlar da denileni yapar.

15. Nar Tanesi ormanda gizlenirken padişahın oğlu ava çıkar ve kızı görür, gözleri kamaşır, alır evine götürür.
16. Kız, kırk gün konuşmayacağını söyler.
17. Bu arada Nurullah Bey, Nar Tanesi gelmezse zehir içeceğini söyler. Ablası, Nar Tanesi'ni bulmaları için göğercinleri yollar.
18. Kız, kırkıncı günün sonunda göğercinleri görür, onlarla haberleşir.
19. Padişaha, has bahçeye çıkmak istediğini iletir.
20. Göğercinler Nar Tanesi'ni has bahçeden alır götürürler.
21. Nurullah Bey'le Nar Tanesi evlenir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masaldan, bir çocuğun tek başına, yanında bir büyüğü olmadan dolaşmasının kaybolmasına neden olabileceği anlaşılmıştır.
2. Bize yapılan uyarıları dikkate almamız, yoksa sonuçlarına katlanacağımız kavratılmıştır.
3. Nar Tanesi'nin peri dili ve kuş dili öğrenmesinden hareketle, farklı diller öğrenip farklı özellikler edinmenin bize faydası olacağı vurgulanmıştır.
4. Bir kere yapılan hatadan ders alıp, onu tekrar yapmamaya özen göstermek gerektiği kavratılmak istenmiştir.

OTUZUNCU MASAL

1. Obur Prens

2. Necati AKIN, Antakya

3. Sürekli yemek yiyen ve çok kilo alan prensin zayıflamaya çalışması.

4. Masalın Özeti:

1. Prens, günün her vakti yemek yer, bu yüzden de çok kilo alır.
2. Kral, oğluna krallığın dışında bir kule yaptırır ve başına da bir nöbetçi diker.
3. Nöbetçi, prene çok az yemek verir. Prens bu duruma gittikçe sinirlenir, üstelik kilo da veremez.
4. Bir gece rüyasında, kendisine iksirin üç damlasını içmesini ve gerisini de

sonsuzu dek saklamasını söyleyen bir kız görür.

5. Uyandıığında masadaki iksiden üç damla içer ve zayıflar.
6. Ülkenin en güzel kızı ile evlenir.
7. Yıllar sonra babası hastalanır ve prens babasının hastalığını iyi edeceğini düşünerek iksirin geri kalanını babasına içirir. Bunun üzerine babası ölür.
8. Prens vicdan azabı çeker.
9. Prens yine rüyasında iksiri veren kızı görür. Babasının neden öldüğünü öğrenir.
10. Bu olay kendisine sabır konusunda güzel bir ders verir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, baştan kabul edilen şartlara uyulması gerektiği anlatılmıştır.
2. Doktora danışmadan ilaç kullanmanın, kötü sonuçlar doğurabileceği kavratılmıştır.
3. Prens, iksiri sonsuzu dek saklamaya sabredememesinin sonucunda meydana gelen olaydan hareketle, sabretmenin önemi anlaşılmıştır.
4. Birine iyilik yaparken bile iyi düşünmek gerekir. Bizim iyilik zannettiğimiz şeyin bazen karşımızdaki kişi için kötülük olabileceği kavratılmak istenmiştir.

OTUZ BİRİNCİ MASAL

1. Padişahın Biricik Kızı

2. Mehmet KARASU, Antakya

3. İki kardeş padişahın çocuklarının, sevdikleri kız için memleketleri gezerek en özel hüneri bulmaya çalışmaları.

4. Masalın Özeti:

1. Birinin üç oğlu, birinin bir kızı olan iki kardeş padişah vardır.
2. Önce büyük oğlan amcasını ziyarete gider, amcasının kızını görür, beğenir ve amcasından ister. Amcası kızını yeğenine verir. Nişan için Nisan'ın 1'inde gelmesini söyler.
3. Sonra ortanca oğlan amcasını ziyarete gider, amcasının kızını görür, beğenir

ve amcasından ister. Amcası kızını yeğenine verir. Ona da nişan için Nisan'ın 1'inde gelmesini söyler.

4. En son küçük oğlan amcasını ziyarete gider, amcasının kızını görür, beğenir ve amcasından ister. Amcası kızını yeğenine verir. Ona da nişan için Nisan'ın 1'inde gelmesini söyler.
5. Nisan'ın 1'i olunca üç oğlan da gitmek için hareketlenir, birbirlerini görünce durumu soruşturup anlarlar.
6. Amcalarına gider, kızla görüşürler.
7. Kız, oğlanlara birer meslek bulup gelmeleri için ay sonuna kadar süre verir.
8. Büyük oğlan uçan halı bulur; ortanca oğlan sihirli bir ayna bulur; küçük oğlan da şifalı elma bulur.
9. Ortanca oğlan sihirli aynaya bakınca kızın hasta olduğunu görürler; büyük oğlanın halısına binip saraya varırlar; küçük oğlanın elması da kıza şifa verir.
10. Kız; büyük oğlana halısıyla başka diyarlara gidip güzel bir kız bulabileceğini, ortanca oğlana aynasından bakıp güzel bir kız bulabileceğini fakat küçük oğlanın elindeki tek elmayı kendisine verdiğini ve elinde hiçbir şey kalmadığını, bu nedenle de onunla evleneceğini söyler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, bir seçim yapmamız gerekiyorsa kendimizi düşündüğümüz kadar karşı tarafı da düşünmemiz gerektiği kavratılmak istenmiştir.
2. Kardeşlerin birbirlerinden bilgi saklamalarının, daha sonra onları karşı karşıya getirebileceği anlaşılmıştır.
3. Çocuğunu evlendirirken kişinin kendi isteklerine göre değil, çocuğunun isteklerini dikkate alarak karar vermesi gerektiği aktarılmıştır.
4. Söz verilen tarihe riayet etmenin önemi vurgulanmıştır.
5. İnsanın elindeki hünelerinin hepsinin de birbirinden değerli olduğu kavratılmıştır.
6. Akraba ziyaretlerinin, akrabalık bağlarını güçlendirdiği anlaşılmıştır.

OTUZ İKİNCİ MASAL

1. Peri Kızı

2. Leman NARİN, Antakya

3. Çocuğu olmayan bir kadının, karga bile olsa doğurmaya razı olması ve o karganın bir peri olması.

4. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan kadının biri, karga da olsa bir çocuk isteyerek Allah'a dua eder.
2. Kadın karga doğurur. Karga aslında peridir.
3. Karga, anası evden gidince ortalığı temizler, meyve sebze toplar, anasına hiç iş bırakmaz.
4. Bir gün padişahın bahçesinden meyve toplarken padişahın oğlu bunu görür ve yüzüğünü alır.
5. Kız, yani karga eve gittikten sonra oğlan, yüzüğün sahibini bulmak için adam yollar.
6. Karga, yüzüğü görünce alır ve kaçır, padişahın oğlu da kargayla evlenmek istediğini söyler.
7. Padişahın oğlunun tüm ısrarlarına rağmen uzun zaman kız, karga kıyafetini çıkarmaz ve sonunda oğlanı bıktırır.
8. Sonunda kızı güzelce giydirip birkaç defa anası ve bacasının arkasından gezmeye yollar. Ana ve bacı, kıza hayran kalır, eve gelince anlata anlata bitiremezler.
9. Oğlan anasıyla bacasının üzüntüsüne dayanamaz ve o güzel kızın gelinleri olduğunu açıklar.
10. Babası tacı oğlana verir, mutlu bir şekilde yaşarlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Allah'tan bir şey dilerken dikkatli dilemek gerektiği, düşünmeden dilenen dileklerin de gerçekleşme ihtimalinin olduğu anlaşılmıştır.
2. Masalda, çocuğun şekli neye benzerse benzesin, anne için onun diğer çocuklardan hiçbir farkı olmadığı kavratılmıştır.

3. Başkasının malını izinsiz almanın çirkin bir davranış olduğu anlaşılmıştır.
4. İnsanlara duygusal yönden eziyet etmenin üzücü bir davranış olduğu kavratılmak istenmiştir.
5. Olduğundan farklı görünmenin, insana bir şey kazandırmadığı vurgulanmıştır.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Rüya Satın Alan Çoban

2. Mehmet TEKİN, Antakya

3. Ak köyün çobanının, Kara köyün çobanının rüyasını satın alması ve sonrasında başına gelenler.

4. Masalın Özeti:

1. Kara köyün çobanı bir rüya görür ve bunu arkadaşına anlatır. Rüyasında bir kolunda ayın, bir kolunda yıldızın, göğsünün üstünde de güneşin yattığını görür.
2. Ak köyün çobanı olan arkadaşı, rüyayı üç koça satın alır.
3. Ertesi gün Ak köyün çobanı yollara düşer, şehre ulaştığı vakit kapılar kapanır, içeri giremez.
4. Gece padişahın kızı, vezirin oğluyla kaçacakken, oğlan sevincinden içip meyhanede sızar. Kız da duvarın dibinde uyuyan çobanı sevgilisi sanıp onunla kaçar.
5. Sabahleyin deniz kenarına ulaşınca çoban denize yıkanmaya girer. Çıkarken de elinde yumurta kadar parlak bir taşla çıkar.
6. Şehre gelince, kızın verdiği altınlarla en güzel evi satın alır.
7. Kız, şehrin sultanına hediye vermek için bir mücevher tabağı hazırlar. Çoban da yolda giderken tabağa bakıp imrenir ve bulduğu yumurtayı da tabağın ortasına yerleştirir.
8. Hediyeyi gören vezir, taşı nereden bulunduğunu sorar, çoban da saf saf anlatır.
9. Vezir, çobanı öldürtüp, yerine kendi oğlunu geçirmeyi düşünür ve onu, yumurtanın diğer tekini bulması için yollar.

10. Çoban yine aynı denize giderek yıkandığı yeri bulur ve yumurtayı ararken bir kapı açılır.
11. Elleri ayakları bağlı güzel kızı kurtarır, elmasları da alır, beraber eve gelirler.
12. Çoban, elmasın tekini vezire götürür. Vezir yine ona bir tuzak kurar.
13. Çoban, ikinci tuzağı da atlatarak Kralın kızını da alır, vezirin istediği gülü de alır. Vezirin yanına gelir.
14. Bunun üzerine vezir, "Oğlum, satın aldığın rüya tamam oldu. Bir koluna ayı, bir koluna yıldızı ve koynuna güneşi yatırdın. Helâli hoş olsun. Ben de kırk gün kırk gece düğününüzü yapayım da bu masal burada bitsin," der.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, insanın kaderinin kendi ellerinde olduğu kavratılmıştır.
2. Sahip olduğumuz bilgileri, niyetinin ne olduğunu bilmediğimiz kişilerle paylaşmamızın bize zararı dokunabileceği vurgulanmıştır.
3. Cesaretli olmanın, insana çok şey kazandıracığı anlaşılmıştır.
4. Kötü emellerine ulaşmak isteyen insanların, iyi insanları kullandıkları fakat şansın iyi insanlardan yana olduğu kavratılmıştır.
5. Düğün gibi toplumsal olayların, geleneklerimizde kırk gün kırk gece gibi uzun sürebileceği anlaşılmıştır.
6. İyi niyetli insanların eninde sonunda mükâfatını alacağı vurgulanmıştır.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Salkım İnci

2. Nebihe KARASU, Antakya

3. Ticaretle uğraşan bir adamın küçük kızının, babasından salkım inciye istemesi ve sonrasında gelişen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Adam işe giderken kızlarının isteklerini sorar.
2. Büyük kızı elmas gerdanlık, ortanca kızı elmas küpe, küçük kızı da hocasına danıştıktan sonra salkım inciye ister.

3. Adam işten döner, kızlarına hediyelerini verir, küçük kızının istediği salkım inci için bir havuz yaptırıp içini temizletir.
4. Salkım inci gelince kızını çağırır. Kız, elindeki sopayla havuza vurunca bir oğlan çıkar, beraber odalarına çıkarlar.
5. Her sabah oğlan, kızın yatağının altına bir altın bırakır, kızın ablası da yatakları düzeltirken altınları görür, alır.
6. Kız bir gün hocasıyla hamama gider, gitmeden önce de yatağın altındaki iki altını bu sefer kendisi alır. Ablası altın bulamayınca çok sinirlenir. Her şeyi dağıtıp havuza atar.
7. Kız havuzun başına gelip kocasını çağıracağı vakit, havuz kanla dolar.
8. Kız bir hamam kiralar, herkes derdini anlatsın da kendisi derdini unutsun diye.
9. Keloğlan gelir hamama, çıkarken de başından geçenleri anlatır, oğlanı hasta gördüğünü söyler.
10. Keloğlan kızı oğlanın yanına götürür.
11. Kız tek tek oğlanın yaralarını temizler, havuzu yıktırıp yeniden yaptırır.
12. Oğlan önce her şeyi kızın yaptığını zanneder ve onu öldürmek ister.
13. Kız olan biteni anlatır, tekrar düğün yaparlar, muratlarına ererler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, istediğimiz şey olmayınca etrafa zarar vermenin, başkalarının canını yakabileceği anlaşılmıştır.
2. Bize ait olmayan bir şeyi izinsiz almanın, hırsızlık olduğu kavratılmıştır.
3. Bilmediğimiz konularda bir bilene danışmanın bize daima yol göstereceği vurgulanmıştır.
4. En umutsuz olduğumuz anda hiç ummadığımız birinin, umudumuzun tekrar yeşermesini sağlayabileceği anlaşılmıştır.
5. Oğlanın havuzdan çıkar çıkmaz kılıcını kullanmak istemesi ve kızın her şeyi anlatarak onu sakinleştirmesinden hareketle, dinlemeden karar vermenin istemediğimiz sonuçlar doğurabileceği, bu nedenle öncelikle sakin bir şekilde karşıımızdakine kulak vermemiz gerektiği kavratılmak istenmiştir.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL

1. Sihirli Heybe

2. Necla EZER, Antakya

3. Fakir bir gencin, zenginliğin hayalini kurması ve bunun için yollara düşmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Fakir genç, hep zengin olmanın hayalini kurar.
2. Uzak memleketin birinde herkese para, altın vs. dağıtan birinin olduğu söylentilerini duyar ve yollara düşer.
3. Vardığı yerde uzun bir kuyruk görür, doğru yere geldiğini anlar.
4. Sıra kendisine geldiğinde yaşlı adam heybesinden sadece bir kaval çıkarıp fakir gence verir.
5. Genç bu işe bir anlam veremez ve neden kendisine altın, para vs. verilmediğini sorar.
6. Yaşlı adam, gencin ihtiyacı olan şeyin kaval olduğunu söyleyip sıradaki kişiye geçer.
7. Genç bu işe sinirlenir ve gece olunca adamın kulübesine gizlice girip heybeyi çalar.
8. Yorulup bir ağacın altında dinlenirken heybeye elini daldırır ve içinin boş olduğunu görüp çok şaşırır.
9. Pişman olup heybeyi geri vermek üzere tekrar yola düşer.
10. Yaşlı adam sabah uyanınca heybesini bulamaz ve gencin kendisine heybeyi getirdiğini görür.
11. Genç, heybeyi teslim ederken birkaç soru sorar.
12. Yaşlı adam kendi hikâyesini anlatır gence.
13. Genç adam, yaptığından bir kez daha utanır ve o günden sonra kavalını çalarak para kazanır, ihtiyacı olan herkese yardım eder.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, aç gözlülüğün iyi bir şey olmadığı, insana bir şey kazandırmadığı anlatılmıştır.
2. Hırsızlık yapmanın bir suç olduğu fakat pişman olup hatasından geç olmadan

geri dönmenin de güzel bir davranış olduğu kavratılmıştır.

3. Bazen bizim gözümüze az gibi görünen bir şeyin aslında çok şey ifade ettiği anlaşılmıştır.
4. İnsanlara yardım etmenin, zengin olmaktan çok daha değerli olduğu vurgulanmıştır.

OTUZ ALTINCI MASAL

1. Büyülü Gözler

2. Sema ÜRKMEZ, Antakya

3. Gözlerine baktığı kişinin geleceğini gören adamla, yaşadığı ülkenin padişahı arasında olup bitenler.

4. Masalın Özeti:

1. Ülkenin birinde, padişah, o ülkede yaşayan, gözlerine baktığı kişinin geleceğini gören bir adamın varlığından haberdar olur.
2. Büyülü gözlere sahip adamı saraya çağırıp kendi geleceğini ve ülkenin akıbetini söylemesini ister.
3. Adam önce söylemek istemez fakat padişahın hiddetlenmesi üzerine denileni yapar. Padişaha güzel şeyler söyler.
4. Padişah, adamı saraya yerleştirip kız kardeşiyle evlendirir.
5. Padişahın iki oğlu olur, ülkesi girdiği savaşları kazanır.
6. Padişahın oğulları büyür. Büyüğü şeytan gibi, küçüğü melek gibidir. Bu durumu fark eden padişah yıllar sonra bir kere daha adama başvurur.
7. Adam bu sefer pek iyi şeyler söylemez. Büyük oğlunun padişahı öldürmek istediğini fakat buna küçük oğlunun mani olacağını; bu suçundan dolayı büyük oğlunun kellesini vurduracağını; uzun bir süre bunun üzüntüsünü yaşayacağını fakat zamanla huzurlu bir hayata kavuşacağını söyler.
8. Bunları duyan padişah söylenenlere inanmaz ve adamın kellesini vurdurtur. Ama gecelerce kâbuslar görür.
9. Yine kâbus gördüğü bir gece korkuyla uyandığında büyük oğlunun elinde

kılıçla üzerine geldiğini görür. Bu sırada küçük oğlu babasını kurtarır.

10. Adamın dediklerini hatırlayan padişah, ona yaptıklarından dolayı üzülür.

11. Büyük oğlunu ölümle cezalandıran padişah da kısa bir süre sonra ölür ve tahtı küçük oğluna bırakır.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, insanların fal, büyücülük gibi konulara kendilerini çok fazla kaptırdıkları, hatta hayatlarını bunlara göre şekillendirdikleri aktarılmıştır. Büyülü gözlere sahip adamın artık insanların gözlerine bakıp geleceği söylememeye yemin etmesi de, insanların bu davranışlarının yanlış olduğunu çocuklara vurgulamıştır.
2. Padişahın, olacakları duyunca adamın kellesini vurdurmasından hareketle, gerçekler acı olsa da bunun kimseye zarar vermeyi gerektirmediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle "elçiye zeval olmaz" sözü akla gelmektedir.
3. Masalda, padişahın büyük oğlunun elinde kılıçla babasının odasına dalmasıyla, her an her türlü teklîkeye hazırlıklı olmak gerektiği aktarılmak istenmiştir.
4. Sinirli ve üzüntülü bir anda acele karar vermekten kaçınılması gerektiği, aksi halde bunun büyük pişmanlıklar doğurabileceği çocuklara iletilmek istenmiştir.
5. Sonunda ölüm olsa bile, gerçekleri söylemekten kaçmamanın, yalan söylememenin büyük bir erdem olduğu kavratılmıştır.

OTUZ YEDİNCİ MASAL

1. Ciğer Hakkı

2. Mehmet KARASU, Antakya

3. Bir karı-kocanın, kurban etini kimseyle paylaşmak istememesi ve bunun devamında gelişen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Fakir bir karı koca, zorlukla bir kurbanlık alır.

2. Bunu kimseyle, hatta aileleriyle bile paylaşmak istemezler. Bunun için her ikisi de kendi anasının yanına varıp bir bahaneyle k s p eve döner.
3. Kurbanı kestikten sonra parçalara ayırıp bir kısıml parçayı duvara asar, bir kısmını da pişsin diye ocağı koyarlar.
4.  telerden bir cadı gelir evlerine, yardım ister.
5. Cadıyı evlerine alırlar bir gece yatsın, dinlensin diye ama huzursuzluktan uyku tutmaz.
6. Sabah bir kalkar bakarlar ki kadın da, ocaktaki kelle de, duvara astıkları parçaların biri de yok. Sırtlanıp gitmiş.
7. Adam çarşıya gider etleri bulmaya.
8. Adam  arşıdayken cadının oğlu eve gelir, "Ağı şakkın birini bulmuş. Öteki şakkı da ver. Ona göre ölçecek" der. Böylece duvardaki ikinci parça da gider.
9. Adam akşam eve gelice öğrenir diğerk parçanın da gittiğini. " yleyse Şu ciğeri getir, yiyelim. Sen anangille kavga ettin, ben babamgille kavga ettim. Bir ciğerk için değerk miydi?" der.
10. İştahları açılınsın diye, yemeğı betonada, açık havada yiyelim, derler.
11. Kadın, elinde eşyalarla merdivenden çıkarken ciğeri elinden düşürür. Böylece ciğeri de yiyemezler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, bayramların ailelerle kutlanmasının, o duyguyu kalabalık yaşamanın daha önemli olduğı kavratılmak istenmiştir.
2. Masalda, karı kocanın kurbanı sadece kendilerine saklamak istemelerinden hareketle, kurban kesmenin asıl amacının, evdekileri doyurmak değil, paylaşarak olmayanları da sevindirmek olduğı, bunun dini bir vecibe olduğı çocuğı aktarılmıştır.
3. Kurban etini paylaşmamak için analarının bile kalbini kıran karı koca, bu etin hayrını görememişlerdir. Bu durumdan, anaların kalbini hiçbir Şey için kırmamanın önemi, onların hayatımızdaki yeri anlaşılmaktadır.
4. Masalda, cadı kadını iyi niyetle eve alarak yardım etmenin güzel bir Şey olduğı vurgulanmış fakat tanımadığımız insanlara da g venmememiz gerektiğı açıkça gösterilmiştir.

5. Masalda geçen, 'Kendisi önde, hanım arkada.' ifadesi, ataerkil bir toplum olduğumuzu, erkeğin ön planda olduğunu vurgulamıştır.

OTUZ SEKİZİNCİ MASAL

1. Beş Paralık Hiç

2. Aziz BÜYÜKÂŞIK, Antakya-Yakto Beldesi

3. Karısının siparişini almak üzere çarşıya giden bir adamın başından geçen olaylar.

4. Masalın Özeti:

1. Kasabaya inen adama, karısı bir sipariş verir. Fakat adam unutkan olduğu için sürekli ne alacağını sorar.
2. Karısı çare olarak ne alacağını sürekli tekrar etmesini öğütler.
3. Adam yolda önce balık tutan bir adamla karşılaşır. Söylediği söz üzerine dayak yer ve lafını değiştirir.
4. İkinci olarak, bir cami avlusunda kaldırılan bir çocuk cenazesine karşılaşır. Söylediği söz üzerine burada da dayak yer ve sonra lafını değiştirir.
5. Üçüncü olarak, kokmuş bir köpek leşiyle karşılaşır. Söylediği söz üzerine etraftakilerden dayak yer ve sonra lafını değiştirir.
6. Dördüncü olarak, yemeklerin güzel kokusunun geldiği bir lokantanın önünden geçer. Burada da lokanta sahibinden dayak yer ve sonra lafını değiştirir.
7. Beşinci olarak, kavga eden iki adamla karşılaşır. Söylediklerini duyan adamlar kavgayı bırakıp bu adama girerler. Bunun üzerine lafını değiştirir.
8. Altıncı olarak, birbiriyle dalaşan iki köpekle karşılaşır. Lafını burada söyleyince etraftakilerden dayak yer ve sonra söylediği sözü değiştirir.
9. Yedinci olarak, bir sarraçla karşılaşır. Burada da sarraçtan dayak yedikten sonra lafını değiştirir.
10. Son olarak da def-i hacetini yapan bir adamla karşılaşır. Bu adamdan da bir güzel dayak yedikten sonra lafını değiştirmek mecburiyetinde kalır ki, karısının siparişi aklına gelir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelemesi

1. Masalda, unutkanlığın ne kadar kötü olduğu, bunun neticesinde başımıza istenmeyen olayların gelebileceği anlatılmak istenmiştir.
2. Masalda, her duruma uygun bir sözün olduğu, bir durum için uygun düşen sözün başka bir durum için hiç de uygun düşemeyeceği kavratılmıştır.
3. Bir sözü düşünmeden söylersek insanların kalbini kırabileceğimiz ve yanlış anlaşılabilenimiz vurgulanmıştır.
4. Masalda, öğrenmenin yaşının olmadığı da çocuklara aktarılmak istenen iletiler arasında yer almaktadır.

OTUZ DOKUZUNCU MASAL

1. Ateş Pahası

2. Reşit ÖĞÜNCÜ, Antakya

3. Padişahın bir handa konaklaması.

4. Masalın Özeti:

1. Padişah soğuk bir kış günü halktan biri gibi gözükerek bir hana girer.
2. İçeride yanan ateşe yüksek bir değer biçer, hava soğuk olduğu için.
3. Hancı, padişahı tanır.
4. Sabah olup padişah ve yanındakiler handan ayrılacakları vakit, padişah borcunu sorar.
5. Hancı da padişahın sözünden dönmeyeceğini bildiği için, akşam yanan ateşe biçtiği değeri söyler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Ne kadar yüksek mevkîde olursak olalım, yine de sorumlu olduğumuz kişilerin rahat ve huzurunu korumak zorunda olduğumuz kavratılmak istenmiştir.
2. Mevkî ne kadar yükselirse, söylenenlerin de o kadar değer kazanacağı belirtilmiştir.
3. Söylenen sözden dönmemenin ahlâki bir erdem olduğu göze çarpmaktadır.

KIRKINCI MASAL

1. Bahçedeki Su Kuyusu

2. Sema ÜRKMEZ, Antakya

3. Kız isteme.

4. Masalın Özeti:

1. Bir aile, güzel bir kızını ailesinden istemeye gider.
2. Damat adayının annesi su ister.
3. Bahçedeki kuyudan su almaya kim gitse geri gelmez.
4. En son damat adayının ailesi merak eder. 'Ne oldu?' diye bakmaya giderler. Bakarlar ki, herkes ağlıyor.
5. Kızın annesi, henüz olmayan torununun kuyuya düşme ihtimalini söyler ve hepsi birden ağlar.
6. Aile, kızını istemekten vazgeçer, gider.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, evliliklerde ailelerin de birbiriyle uyuşmasının önemli olduğu kavratılmıştır.
2. Henüz gerçekleşmemiş bir felâketin ihtimalleriyle, kişinin kendini üzmesinin boşuna olacağı anlaşılmıştır.

KIRK BİRİNCİ MASAL

1. Hammalbaşı Muhammet Paşa

2. Mehmet TEKİN, Antakya

3. Padişah buyruğuna uymayan adamın, önüne çıkan tüm engelleri aşarak ekmeğini kazanması ve Padişahın gözüne girmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Bir gün padişah 'bu gece kimse evinde ışık yakmayacak' diye duyuru yaptırır.
2. Padişah, sokak sokak dolaşırken, buyruğuna uymayan biriyle karşılaşır.
3. Padişah, akşamları zevk ü sefa eden adamın para kazanmasını engellemek için

ülkede hammallığı yasaklar.

4. Hammallık yapamayan adam, ağaç kesip para kazanır. Yine eğlencesine devam eder.
5. Padişah bu sefer oduncululuğu yasak eder.
6. Odunculuk yapamayan adam pazardan tavukla yumurta alıp satar. Yine parasını kazanıp eğlencesini yapar.
7. Adamın bu haline şaşırın padişah, bir yandan da onu azminden dolayı takdir eder ve onu saraya davet eder.
8. Sarayda karşısında padişahı gören adam mahçup olur, özürler diler.
9. Padişah, adamın azminden hoşnut olduğunu söyleyerek onu sadrazamı yapar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, alın teriyle kazanılan parayı harcamanın, kişinin kendi tasarrufunda olduğu vurgulanmıştır.
2. Azimli olan kişinin, önüne ne engel çıkarsa çıksın onu aşarak amacına ulaşacağı kavratılmıştır.
3. Çalışkan ve gözüpek insanların, eninde sonunda mükâfatını alacağı anlaşılmıştır.
4. İnsanların hayatına müdahale etmenin, özgürlüklerini kısıtlamanın doğru olmadığı kavratılmak istenmiştir.
5. Hayatı olağan akışıyla izlemek isteyen bir üst düzey görevlinin, halktan biri gibi davranıp kendini gizleyerek araştırmasını yapmasının, daha doğal sonuçlara ulaşmasını sağlayacağı anlaşılmıştır.

KIRK İKİNCİ MASAL

1. Her Koyun Kendi Bacağından Asılır

2. Kemal KIZILDAĞLI, Antakya

3. Padişahın, sorumsuz ve haylaz oğluna çekidüzen vermek istemesi.

4. Masalın Özeti:

1. Padişah sorumsuz ve haylaz oğlunu birkaç defa uyarır.

2. Oğlu bu uyarıları ciddiye almaz ve bildiğini okumaya devam eder.
3. Padişah, adamlarına bir hayvan leşi bulmalarını ve onu bahçenin ortasına bırakmalarını emreder.
4. Oğlan, leşin kokusunu duyar duymaz leşin kaldırılmasını emreder fakat bu emir yerine gelmez. Oğlan bunun üzerine babasıyla durumu görüşür.
5. Padişah bir gün ülkeyi dolaşmaya çıkar ve çeşmede su dolduran kızların birinden su ister.
6. Kız, suyu vermez, üstüne bir de ihtiyar gördüğü padişahı azarlar. Suyu diğer kız verir.
7. Aradan biraz zaman geçtikten sonra padişah, su veren kızını oğluna istetir. Kız oğlanın ne iş yaptığını sorar. Hasır örmesini bilmiyorsa bir daha gelmemelerini söyler.
8. Kızını merak eden oğlan, yollara düşer.
9. Yolu bir köye düşünce bir hasırcıya misafir olur ve hasır örmeyi öğrenir.
10. Yoluna devam ederken haramilere esir düşer.
11. Haramiler, karşılık olarak altın ister. Kız da padişaha, oğlanın ördüğü hasır istemelerini söyler.
12. Hasır gelir gelmez kız, hasıra örülen haritayı çözer ve oğlanın yerini padişaha söyler.
13. Padişahın ordusu hemen yola çıkıp oğlanı kurtarır, muratlarına ererler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Herkesin, üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi gerektiği vurgulanmıştır.
2. Bir ebeveynin, her zaman çocuğunu doğru yola sevk etmesi ve onu iyi bir fert olarak yetiştirmesinin önemli olduğu kavratılmıştır.
3. Dışardan bakıldığında beddua olarak algılanan bir sözün, aslında iyi bir dileği belirten bir dua olabileceği anlaşılmıştır.
4. Her bir meziyetin, mesleğin kendine göre bir özelliği olduğu ve hiç umulmadık bir anda hayat kurtaracak kadar önemli olabileceği üzerinde durulmuştur.
5. İyi niyetle su isteyen birini geri çevirmenin güzel bir davranış olmadığı görölmüştür.

KIRK ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Karı ile Kedi

2. Mehmet TEKİN, Antakya

3. Bir kadın ile bir kedinin, pekmez yüzünden davalık olması.

4. Masalın Özeti:

1. Bir kocakarı evini süpürürken beş para bulur.
2. Gider o beş parayla pekmez alır, rafa koyar.
3. Kedi gelir, pekmezi döker.
4. Kocakarı da kedinin kuyruğunu koparır.
5. Kedi, kocakarıyı dava eder.
6. Kocakarı, Kadı ile konuşur.
7. Biri pekmezinden, diğeri de kuyruğundan olduğu için Kadı "ödeştiniz" der ve dava biter.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Kedi, canı yandığı için şikâyetçi olmuş fakat kendi yaptığının suç olduğunu fark etmemiştir. Bundan hareketle; kişinin önce kendi yaptığına bakması, sonra karşındakini yargılaması gerektiği kavratılmıştır.
2. Birinin bize zarar vermesi, bizim de aynı şekilde karşılık vermemiz anlamına gelmemektedir. Sahip olduğumuz gücü, saldırı amaçlı değil; kendimizi savunma amaçlı kullanmamız gerektiği anlaşılmıştır.
3. Masalda, iki taraf da birbirine zarar verdiği için iki tarafında haksız olduğu, bu nedenle durumlarının eşitlendiği vurgulanmıştır.

KIRK DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Keloğlan ile Köse

2. Sabit SARIOĞLU, Antakya-Harbiye Beldesi

3. Keloğlan'ın, kardeşleriyle şehit olmaya gitmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Keloğlan ve üç kardeşi, şehit olmak için evden ayrılırlar. Babaları "Gidin ama köselere şehit olmayın" der.
2. Keloğlanın önüne bir köse çıkar ve "Gel, bana şehit ol." der. Israr eder.
3. Keloğlan ısrara daha fazla karşı koyamaz ve "Peki." der. Kösenin söylediği her sözü dinler.
4. Önce öküzleri parça parça eder. Köse, ne yaptığını sorunca "Bir şey yapmadım. Sen, itimin yattığı yeri sür, itimin gittiği yere git, geçtiği yerden geç, demedin mi? İşte buradan geçtim. Yoksa darıldın mı?" der.
5. Köse darılmayacağına söz verdiği için "Yok, darılmadım." der.
6. Akşam oluca Köse, anasına yemek gönderir. Yemekleri merdivene döken ve Köse'nin anasına boş tası veren Keloğlan, kadını öldürür.
7. Ne yaptığını soran Köse'ye, "Yoksa darıldın mı?" der. Köse, darılmadığını söyler.
8. Keloğlan, gece olunca tuvalete gitmek isteyen kızı (Köse'nin kızı), bacaklarından ikiye ayırır.
9. Ne yaptığını soran Köse'ye, "Yoksa darıldın mı?" der. Köse, darılmadığını söyler.
10. Köse, kendilerini de öldürecek diye Keloğlan'dan kaçmak ister ve karısıyla yola koyulurlar.
11. Keloğlan Köse'yle karısını takip eder.
12. Köse bu işe çok bozulur ve karısıyla Keloğlan'ı öldürme planları yaparlar.
13. Plan tersine işler ve Keloğlan kadını öldürür.
14. Ne yaptığını soran Köse'ye, "Yoksa darıldın mı?" der.
15. Köse, "Bre nasıl darılmayayım? Öküzlerimi öldürdün. Anamı öldürdün, biricik kızımı öldürdün, şimdi de avradımı öldürdün, nasıl darılmayayım? Git başımdan biraz da aklım başıma gelsin." der.
16. Keloğlan, Köse'yi de öldürüp köyüne döner.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, baba sözü dinlemenin önemi kavratılmıştır.
2. Bir insanın, ne pahasına olursa olsun, verdiği sözde durması gerektiği anlaşılmıştır.

3. Kötü niyetli insanların eninde sonunda kazdıkları kuyuya kendilerinin düşeceği vurgulanmıştır.
4. Şehit olmanın, toplum değerleri arasında büyük öneme sahip olduğu kavratılmıştır.

KIRK BEŞİNCİ MASAL

1. Kısrağın Altında Buzağı Aramak

2. Tahir NAZLI, Yayladağ

3. Bir çiftçinin ineğinin buzağı doğurması fakat o buzağının, yoldan geçen atın peşinden gitmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Bir çiftçinin ineği buzağı doğurur.
2. O sırada oradan bir atlı koştura koştura geçer.
3. Buzağının ilk gördüğü, at olduğu için onu annesi sanar ve onun peşinden gider.
4. Atın sahibi buzağıyı sahiplenir.
5. Buzağının sahibi Kadı'ya gider, durumu anlatır.
6. Atın sahibi eliyle para işareti yapar ve Kadı'yı kandırır.
7. Buzağının sahibi büyük Kadı'ya gider.
8. Atın sahibi yine aynı şekilde büyük Kadı'yı da kandırır ve buzağı, atın sahibinde kalır.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Buzağının, atın peşinden gitmesi, onun yavrusu olduğu anlamına gelmez. Bundan hareketle, hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığı sonucu çıkarılmıştır.
2. Kadı'nın rüşvet neticesinde yanlış kararlar vermesi, bunun neticesinde haksız haklı göstermesi, adalet sisteminin yanlış işlediğini gözler önüne sermiştir.
3. Atın sahibinin, buzağı üzerinde hak iddia etmesinden, buzağının sahibine haksızlık yaptığı; bundan hareketle insanların kendilerine ait olmayan şeylere de sahip olma arzusunun onları yalan söylemeye teşvik ettiği anlaşılmıştır.
4. Birinci Kadı'nın, çiftçinin alehine kara vermesinin neticesinde temyize gidip

büyük Kadı'ya başvurması; bir kararın yanlış verilebileceği düşüncesiyle, emin olmak amacıyla, bir başka bilirkişinin fikrini de almak gerektiği kavratılmıştır.

KIRK ALTINCI MASAL

1. Köse

2. Gaye KESKİN, Antakya

3. Cimri olan Köse'nin, eve üç tane patlıcan getirmesi ve karısının patlıcanlardan bir tanesini komşuya vermiş olması.

4. Masalın Özeti:

1. Köse, eve yemek getirmez, karısıyla çocuklarını aç gezdirir.
2. Köse birgün, elinde üç patlıcan getirir, karısına patlıcanları saklamasını söyler.
3. Köse'nin karısı, patlıcanlardan birini komşusu isteyince verir.
4. Köse bu duruma çok kızar, üzülür "İşte ben öldüm, gömün beni." der.
5. Birkaç sefer aynı şeyi söyleyince, karısı dediğini yapar.
6. Padişahın kervanı, mezarlığın yanından geçerken, padişahın karısı doğum yapar.
7. Köse, bebeğin yerine kendisi geçer. Bebeği de Köse'nin karısı bulur.
8. Padişahın karısı, Köse'yi hamama götürür. Karısı da bebekle oradadır.
9. Karısı, Köse'yi görünce hemen tanır. Köse de ordan kaçmayı başarır.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, cimriliğin iyi bir özellik olmadığı, etrafındaki insanlara da zararı olduğu aktarılmıştır.
2. İnsanları kandırmanın bir gün mutlaka anlaşılacağı kavratılmıştır.
3. Masalda, patlıcanlardan birinin komşuya verilmesinden hareketle, paylaşmanın çok güzel bir davranış olduğu kavratılmak istenmiştir.

KIRK YEDİNCİ MASAL**1. Küçük Fatma****2. Saadet SEMERKANT, Antakya**

3. Küçük Fatma'nın, kırk haramilere oyun etmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Tüccarın kızı Küçük Fatma, her akşam vezirin ve padişahın kızlarıyla toplanıp peçiç oynarlar.
2. Bir akşam ışıkları söner. Küçük Fatma eline feneri alır, uzaktaki ışık olan tarafa doğru gider.
3. Kaz pişiren ihtiyar amcaya midesinin bulandığını söyler, bal ister. İhtiyarı bal küpünün içine dikip kazları alıp gider.
4. Ertesi gece, ihtiyar amcaya gelip ayak yoluna gitmek istediğini söyler. İhtiyarı oraya sokup kapıyı kilitler, kazları alır gider.
5. Üçüncü gece haramilerin odasını görmek ister. Dedeyi baş haraminin yatağına uzatıp bayıltır, gelin gibi süsler, yine kazları alıp gider.
6. Baş harami gelir, yatağındakini Küçük Fatma sanır, bakar ki dede! Dede her şeyi anlatır.
7. Ertesi gece, Küçük Fatma gelince haramiler ortaya çıkar. Kırk kişiye bir kişi olmaz, diye itiraz eder. Ertesi gün kırk kişiyle geleceğini söyler, gider.
8. Sonraki gece kırk bir kız, göğüslerine pamuk doldurup haramilere gider. Beraber yer içerler. Haramiler içer, kızlar göğüslerindeki pamuğa dökerler. Haramileri sarhoş eder, kalkar giderler.
9. Ertesi gün baş harami çarşafa bürünmüş, Küçük Fatma'nın evini bulur. Küçük Fatma bunu tanır, anasına 'amtim geldi' der.
10. Küçük Fatma evinde baş haramiye türlü işkenceler eder (çamaşır yıkatır, yemek vermez, sopayla döver). Sonunda harami kaçır gider.
11. Ertesi gün harami gelip babasından kızını ister. Babası da verir.
12. Küçük Fatma, düğünden önce helvacıya kendisinin şeklinde bir helva yaptırır, içini de şurupla doldurtur.
13. Düğünün sonunda harami, helvayı Küçük Fatma sanarak hançeri saplar.

Boşalan şurubun tadına bakar, kanı şurup gibi zanneder.

14. Harami pişman olup kendini öldürmeye kalkar. Küçük Fatma saklandığı dolaptan çıkar, sarılırlar. Evlenip mutlu olurlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, uyanık insanlarla baş etmenin ne kadar zor olduğu anlaşılmıştır.
2. Güzel, şirin görünen her şeyin zararsız olduğu düşüncesinin yanlış olduğu kavratılmıştır.
3. En kötü insanı bile yola getirecek bir şeyin mutlaka var olduğu vurgulanmıştır.
4. Haraminin düğün gecesini helvayı Küçük Fatma sanıp hançerlemesinden hareketle, olabileceklerinden önce düşünüp ona göre tedbir alınmasının kötü sonuçları önleyeceği kavratılmak istenmiştir.
5. Bir evlilikte kızın rızasının alınmasının önemli olduğu anlaşılmıştır.

KIRK SEKİZİNCİ MASAL

1. Mutfak Perisi

2. Reşit ÖĞÜNCÜ, Antakya

3. Bir karı-kocanın her gün aynı şeyleri yemesi ve kocanın evde yemek pişmesine izin vermemesi.

4. Masalın Özeti:

1. Çocuğu olmayan bir karı-koca her gün çökelek ekmek yer.
2. Bir gün kadın, komşuya geçer ve orada dolmaları görüp canı ister fakat belli etmez.
3. Komşusu, kadına bir tabak dolma getirir.
4. Kadın domalardan birini yer, geri kalanını da akşama kocasıyla birlikte yemek için saklar.
5. Akşam kocası gelince kadına kızar ve dolmaları çöpe döker. Kadın dayanamaz gece dolmaları çöpten çıkarır yer.
6. Kadın çarşıda kasabın önünde durur ve etlere bakar. Durumu merak eden kasaba olanları anlatır.

7. Kasap akşam mutfak perisi kılığında eve gelir, adamı sopayla bir güzel döver. Evde yemek pişmesini söyler.
8. Ertesi gün adam elinde yemek malzemeleriyle gelir. Yemekler piştikten sonra onları mutfak perisi için evin dört bir kenarına serper.
9. Mutfak perisi akşam tekrar gelir ve tekrar sopayla adamı döver 'yemekleri niye etrafa saçtın, ziyan ettin?' diye. Yemeği pişirip karısıyla yemesini, kendisinin bacadaki kokudan doyacağını söyler.
10. Ertesi gün adam yine elinde yemek malzemeleriyle gelir. Bu sefer pişen yemekleri kendileri oturur yer. Karısı da memnun olur.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, adamın evde yemek pişmesine izin vermemesinden dolayı karısının gözünün dışarıdaki yemeklerde olmasından hareketle, aile fertlerinin gözünü dışarda bırakmayacak şekilde zaruri ihtiyaçlarının giderilmesi gerektiği anlaşılmıştır.
2. Yemek israfının çok kötü olduğu, bir lokma yemeğin bile boşa dökülmemesi gerektiği kavratılmıştır.
3. Komşusunun kadına 'canı çekmiştir diye' dolma vermesinden hareketle, komşu yardımseverliğinin güzel bir şey olduğu kavratılmak istenmiştir.

KIRK DOKUZUNCU MASAL

1. Oduncu ile Oğlu

2. Ayça EZER, Antakya

3. Genç oduncunun daha çok para kazanmak için genç ağaçları hiçe sayması

4. Masalın Özeti:

1. Yaşlı oduncu, çocukluğundan beri babasından öğrendiği gibi, sadece yaşlı ağaçların ölmüş dallarını keserek geçimini sağlar.
2. Yaşlı oduncunun oğlu, diğer ağaçları da keserek daha çok para kazanabileceklerini söyler.
3. Yaşlı oduncu artık iş göremez hale gelir ve türlü nasihatlerle işini oğluna

devreder.

4. Genç oduncu, babasının nasihatlerine aldırmadan bütün ağaçları kesmeye başlar, iyi de para kazanır.
5. Bir gün ağaçlar genç oduncuyu sarıp sarmalar ve biraz canını yakarak durumun ciddiyetini anlatırlar.
6. Genç oduncu yaptıklarından pişman olur ve ormandaki bütün canlılardan özür diler.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, ormanı, yeşili elimizden geldiğince korumamız kavratılmıştır.
2. Büyüklerin nasihatlerini ciddiye almamız gerektiği anlaşılmıştır.

ELLİNCİ MASAL

1. Oduncunun Karısı

2. Muzaffer KAYA, Antakya

3. Oduncu bir adamın kızının, ağaçtaki yuvadan yumurtaları alması ve onları satması.

4. Masalın Özeti:

1. Adam odun keserken kızı da ağaçtaki yumurtaları fark eder ve alıp cebine koyar.
2. Pazarda bir Yahudi, yumurtaları satın almak ister, kız önce vermek istemez. Sonra Yahudi yüklü bir miktar para teklif edince kız yumurtaları satar.
3. O günden sonra kız sürekli o yumurtaları yuvadan alır ve satar. Çok para kazanırlar.
4. Kız bununla yetinemez, ağacı söküp evin önüne getirir. Sonra yuvayı bulamaz diye kuşu da dağdan alır eve getirir.
5. Adamın karısı, adam evde olmadığı bir gün dostunu eve alır. Ona hava atmak için de kuşu keser, pişirir, ikram eder.
6. Adam geldiğinde kuşu ortalıkta göremeyince karısının yaptıklarını anlar ve onu boğazlayıp denize atar.

7. Padişahın oğlu denizdeki kadın cesedini bulur, öldüreni tespit eder.
8. Adamı darağacına asarlar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, kuşun yuvasından yumurtalarını almanın, bir aileyi parçalamak anlamına geldiği, bu nedenle de yumurtaları alan kızın ailesinin parçalandığı anlaşılmıştır.
2. İnsanoğlunun parayı görünce birçok değeri yitirdiği, elindekiyle yetinmediği, hep daha fazlasını istediği vurgulanmıştır.
3. Bir kadının, kocasını aldatmasının çok kötü bir davranış olduğu kavratılmıştır.
4. Kadının, kocasını aldatmasının sonucunda, kocasının onu öldürmesi de haklı görülecek bir durum olmadığı için, onun da yasal yollardan cezasını çekmesi gerektiği aktarılmak istenmiştir.
5. Kuşların, yuvaları taşınca onu bulamayacağı, bu nedenle de yuvalarının taşınmaması gerektiği kavratılmak istenmiştir.

ELLİ BİRİNCİ MASAL

1. Öbür Dünya

2. Sema ÜRKMEZ, Antakya

3. Bir kadının öbür dünyaya gitme vaktinin gelmesi ve kendisinin cennete gitmek istemesi.

4. Masalın Özeti:

1. Azrail, yaşlı teyzenin canını almaya gelir.
2. Teyze öbür dünyada cenneti de cehennemi de görür ve cennette herkesin önünde çeşitli ikramlar görünce cennete gitmek ister.
3. Azrailden rica eder, kendisini tekrar hayata döndürsün de hazırlığını yapabilsin diye.
4. Teyze tekrar hayata döner, pastalar, börekler yapmaya başlar.
5. Hazırlığını bitirince kapısına bir fakir gelir ve yardım ister.
6. Fakire yardım olarak mutfağındaki yanmış pastayı verir.

7. Azrail tekrar gelir, teyzenin canını alır.
8. Öbür tarafta teyzenin önüne sadece birkaç parça yanık pasta verilir.
9. Teyze bu duruma şaşırınca; hayır olarak ne yaptıysa, onun, önüne geleceği söylenir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, öldükten sonra cennetin arzulanı yer olduğu vurgulanmıştır.
2. Bu dünyada yaptığımız hayırların, öbür dünyada mükâfat olarak bize verileceği kavratılmıştır.
3. Bir fakir bizden yardım istediğinde, bizim tüketemeyeceğimiz şeyin ona da verilmemesi gerektiği anlaşılmıştır.
4. İhtiyacı olan insanlara yardım etmenin çok güzel bir davranış olduğu kavratılmak istenmiştir.
5. Ölümden sonra tekrar hayata dönmenin, sadece masallara özgü bir şey olduğu, gerçekte böyle bir şeyin mümkün olamayacağı belirtilmiştir.

ELLİ İKİNCİ MASAL

1. Söz Satan Adam

2. Mehmet TEKİN, Antakya

3. Padişahın Aksakal'dan söz satın alması ve bu sözün, hayatını kurtarması.

4. Masalın Özeti:

1. Aksakallı adamın biri şehir şehir dolaşıp pazarlarda söz satar.
2. Bunu duyan padişah, adamı yanına çağırır ve kendisine söz satmasını ister.
3. Adam, beş altın karşılığında padişaha “Bir işi yapmaya başladığın zaman sonucunu iyi düşün.” sözünü satar.
4. Padişah bu sözü üç levhaya yazdırıp birini baş ucuna, birini yatak odasına, diğerini de misafir odasına astırır.
5. Bir gün padişah hastalanır, hekimler de padişahın kan alınmasını uygun görürler ve berberbaşını çağırırlar.
6. Kara Vezir, padişahı hiç sevmez, onun bir an önce ölmesini ister.

7. Kara Vezir, saraya gelen berberbaşını karşılar ve ona kendi hazırladığı zehirli neşteri vererek, kanı bununla almasını ve bunu kimseye söylememesini tembihler.
8. Berber hazırlığını yaparken duvardaki levha gözüne ilişir ve vezirin verdiği neşteri kullanmaktan vazgeçer, hekimlerin verdiği neşterle işini görür.
9. Gün geçer, padişah iyileşir ve hekimleriyle vezirlerine tertip ettiği ziyafette berberbaşını çağırıp sofranın baş köşesine oturtur.
10. Kara Vezir'in berberbaşına verdiği neşteri dolaptan çıkartır ve o neşterle veziri öldürtür.
11. Kara Vezir'in yerine, kendisine söz satan Aksakal'ı başvezir yapar.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, anlamlı sözlerin insanlar üzerindeki etkisi vurgulanmıştır.
2. Bir işe başlarken sonunu iyi düşünmenin, bizi büyük bir hata yapmaktan kurtarabileceği kavratılmıştır.
3. Bilge insanların sözüne itibar etmek gerektiği vurgulanmıştır.
4. Kara Vezir'in kendi zehirli neşteri ile öldürülmesinden hareketle, kötü niyetli insanların kazdıkları kuyuya bir gün kendilerinin düşeceği anlaşılmıştır.
5. Masalda ayrıca sağlığın önemi vurgulanmıştır.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Tüccarın Oğlu

2. Sabiha KİMYONOĞLU, Antakya

3. Tüccar öldükten sonra oğlu Abdulkasım'ın hayatla mücadelesi.

4. Masalın Özeti:

1. Zengin tüccar ölür.
2. Genç oğlu Abdulkasım, babasının cenazesinde ağlayan üç adamla tanışır.
3. Bu üç adam, babasının kendilerine her gün harçlık verdiğini söyleyerek Abdulkasım'ı kandırıp, en sonunda servetini bitirirler.
4. Çocuk alır başını Mısır'a çalışmaya gider. Orada da bir kızı görür, beğenir.

5. Kız yemek vermek için oğlanı odasına alır, bu sırada cadı görüp padişaha haber verir.
6. Padişah ikisini de sokağa attırır.
7. Oğlan kendine gelince kızı arar bulamaz. Ağacın altında, çuvalın içinde mücevherleriyle başka bir kız bulur.
8. Kızın mücevherleriyle bir konak alır, kızı tedavi ettirir, ona güzel elbiseler diktirir, kızın dediği gibi dükkândaki genci konağa davet eder.
9. Genç kendi alemine dalınca kız da onun kellesini uçurur. Kız daha önce de cadıyı öldürmüştür.
10. Kız, bu iki kişiyi neden öldürdüğünü Abdulkasım'a anlatır.
11. Abdulkasım alır başını Basra'ya gider, çiçek satarak para kazanır.
12. Adamın biri Abdulkasım'ı çok sever, evlâdı yapmak ister ve çok zengindir.
13. Adam ölür, malı mülkü Abdulkasım'a kalır.
14. Abdulkasım bir konak yaptırır, içine hizmetçiler koyar, geleni yedirir içirir, cebine de altınını koyar gönderir. Bu da Reşit padişahın kulağına gider.
15. Reşit padişah derviş olur, Abdulkasım'ı ziyaret eder, yer, içer, çıkarken de develer yükü altını görür.
16. Abdulkasım'ın sevdiği kızı bir balıkçı bulur, onu Reşit padişaha satar.
17. Kızın 'Abdulkasım' diye sayıkladığını duyunca ikisini buluşturur.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, tanımadığımız insanların bizi kandırmasına izin vermememiz gerektiği kavratılmıştır.
2. Elimizdeki serveti düşünmeden harcarsak sonunda muhtaç duruma düşeceğimiz anlaşılmıştır
3. İçki içmenin, insanın kendini kaybetmesine ve yaptığı şeyleri hatırlamamasına neden olduğu, bundan hareketle, içkinin kötü bir şey olduğu kavratılmak istenmiştir.
4. Sahibi olduğumuz paradan insanlara yardım etmenin, rızığımızı bereketlendireceği anlaşılmıştır.
5. Birine zarar vermenin kötü bir şey olduğu vurgulanmıştır.
6. Büyüklerin öğütlerini dinlemenin bize fayda sağlayacağı kavratılmıştır.

7. Birbirini kalpten seven iyi niyetli insanların, bir gün mutlaka kavuşacakları anlaşılmıştır.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Yalan Masalı

2. Sabiha KİMYONOĞLU, Antakya

3. Bir mahkûmun masal anlatması ve cezasının affedilmesi.

4. Masalın Özeti:

1. Adamın biri hapis cezasına çarptırılır.
2. Bir yarışma düzenlenir. Hiçbir kısmı gerçeğe uymayan bir öykü anlatılması gerekmektedir.
3. Adam gerçek dışı öyküsünü anlatır ve affedilir.

5. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

1. Masalda, iyi masal anlatmanın bir yetenek olduğu ve bunun takdir edilip ödüllendirildiği kavratılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. MASAL METİNLERİ

1. EŞEĞİN AKLI

Güvercin bir avuç nohut, keklik bir avuç yem, kaz bir avuç pirinç, ördek bir avuç buğday, tavuk bir avuç yem, horoz bir avuç arpa, eşek ise bir avuç yulaf almış, beraberce ekmeye karar vermişler. Aradan sekiz gün geçmiş, güvercin tarlaya gitmiş, dönüşte ortaklarına ekinlerin çimlendiğini söylemiş. Bir on gün daha geçmiş, keklik gitmiş, ekinlerin büyüdüğünü söylemiş. Ördek ile horoz gitmiş, ekinlerin sarardığını, biçme zamanının geldiğini söylemişler. Sıra eşeğe gelmiş. Eşek gitmiş, tarlada ne var ne yok hepsini yemiş. Arkadaşlarına gelmiş eşek, "Haydi oraklarınızı bileyin, yarın hasada gidiyoruz." demiş.

Bütün gece hazırlık yapılmış. Yemekler pişmiş, herkes azığını almış, tarlaya gitmiş. Tarlaya vardıklarında, bir de ne görsünler! Tarla bomboş. Aralarından hiçbiri suçu kabullenmemiş. Güvercin, "Yemin edelim." demiş. "Kuyu başına geçer, orada yemin ederiz. Yemin eden de, kuyunun üzerinden atlayarak karşıya geçer." Güvercin gelmiş kuyunun başına:

-Hım, hım! Şayet yiyip içtiysem kuyunun içine düşeyim, diyerek atlamış, kaşıya geçmiş.

Keklik, kaz, ördek, tavuk, horoz sırasıyla aynı yemini edip karşıya geçmişler. Sıra eşeğe gelmiş. Eşek:

-Şayet yediysem, içtiysem kuyunun içine düşeyim, demiş ve atlamaya çalışmış.

Lâkin atlayamayıp kuyunun içine düşmüş. Arkadaşları, cezasını bulsun diyerek onu kuyuda bırakıp gitmişler. İhaneti bir türlü affedememişler. Aradan zaman geçmiş, "Beni kurtarın, beni kurtarın!" diye bir ses duymuş oralarda dolaşan tilki. Kuyunun başına gelmiş, eşeği görmüş. Eşek yalvarmaya başlamış:

-Ne olursun tilki kardeş! Beni kurtar da, kurtardıktan sonra ne yaparsan yap! İster ye, ister öldür beni.

Tilki, eşeği çıkarmış ve onu yemeğe karar vermiş. Eşek de bunu kabullenmiş. Tilki

nereden yemeğe başlayayım diye düşünüp dururken, eşek:

-İstersen kuyruğumdan başla, demiş. Benim en lezzetli parçam orasıdır.

Tilki, bu sözlere kanmış, eşeğin arkasına geçmiş, kuyruğunu daha ısırma fırsat bulamadan eşek bir tekme atmış ve tilkiyi on metre geriye fırlatmış. Eşek sırtta sırtta yoluna devam ederken, acılı bir şekilde onu izleyen tilki:

-Eşeğin akıyla hareket edenin sonu budur işte, diye söylenmiş.

Aziz BÜYÜKÂŞIK

2. AYŞE-FATMA KUZULAR

Bir keçinin iki yavrusu varmış, her sabah yaylıma giderken yavrularını ağıla kapatır ve sıkı sıkı tembih edermiş:

-Sakin kapıyı tanımadığınız kimseye açmayın. Ve gidermiş.

Akşam üzeri ağıla dönerken de tâ uzaklardan bir türkü tutturmuş:

Ayşe, Fatma kuzular

Memek doldu sızılar.

Boynuzumda ot getirdim

Memeğimde süt getirdim.

Açın kızlar açın...

Kuzular annelerinin sesini tanır ve kapıyı açarlarmış.

Bir gün bir kurt bu manzarayı görmüş ve türküyü öğrenmiş. Kuzuları yemek için bir akşam erken erken ağıla damlamış:

Ayşe, Fatma kuzular

Memek doldu sızılar.

Boynuzumda ot getirdim

Memeğimde süt getirdim.

Açın kızlar açın...

Kuzular sesin kabalığından ve vaktin erken olmasından şüphelenmişler:

-Göster kuruğunu, demişler. Kurt kuyruğunu sallamış.

-Sen annemiz değilsin, açmayız, demişler.

Ertesi gün kurt bir kuzu kuyruğu bulmuş, bu defa da aynı sözleri tekrar etmiş, yavrular gene şüphelenmişler.

-Göster kulağını, demişler. Göstermiş, gene tanımamışlar. Kapıyı açmamışlar.

Kurt bu defa kulak takmış. Gene tanımamışlar, velhasıl kurt tam bir kuzu postuna sarınmış. Son olarak yavrular:

-Göster dişlerini, demişler, kurt dişlerini göstermiş, bakmışlar kurtuluş yok.

-Evet sen annemizsin, fakat anahtar ağacın altında, git, al, aç, demişler.

Meğer orada bir karabaş, bir çoban köpeği varmış. Kurt, köpeği görünce artık kuzuları yemekten vazgeçerek kaçmış, bir daha da ağıla hiç uğramamış. Anneleri gene tatlı sesi ile:

Ayşe, Fatma kuzular

Memek doldu sızılar.

Boynuzumda ot getirdim

Memeğimde süt getirdim.

Açın kızlar açın...

Deyince kapılar kendiliğinden açılıvermiş... Tatlı dilin açamayacağı kapı var mı?

Mehmet TEKİN

3. HAMAM BÖCEĞİ VE BEY SIÇAN

Bir varmış, bir yokmuş. Günlerden bir gün Bey Sıçan evlenmeye karar vermiş. Düğün dernek kurulmuş. Kırk gün kırk gece eğlenceler düzenlenmiş. Bu arada tepsi tepsi baklavalar, börekler, her şey bolmuş.

Tabi bizim Kara Hatçe bu kokuları duyar da boş durur mu! Baklava tepsisinin başına çökmüş. Tıkır mıkır yerken nasıl olmuşsa kendini bir anda baklava tepsisinin olduğu dolabın arkasındaki küllükte bulmuş. Oradan şöyle seslenip eşine haber ulaştırmaya çalışmış, sıçanlara seslenmiş:

-Tıkır tıkır atlılar

Tıkırtısı tatlılar

Bey evine varasın

Kara Hatçe küllüğe düşmüş

Tez yetişip kurtarasın.

Düğün dernek sesinden bunu duyan olmamış. Kara Hatçe'nin bağırırmaktan sesi kısılmış ve artık yorulup yardım istemekten vazgeçmiş. Öylece olduğu yerde uykuya dalmış.

Rüyasında, kendisini, Bey Sıçan'ın düğünündeki gelin olarak görmüş. Her şey çok güzelmış. Yemişler, işmişler, bir güzel eğlenmişler kırk gün kırk gece. Bizim Kara Hatçe'nin keyfi yerinde. Kırkıncı gecenin sonunda düğün bitmiş, herkes tebrikten sonra evlerine çekilmiş. Bey Sıçan da Kara Hatçe'ye övgüler dizmiş:

-Başımın tacısın sen

Evimin sultanısın sen

Keşke senin uğruna

Dünyayı yoluna sersem.

Tabi Kara Hatçe zevkten dört köşe. Rüyanın en güzel yerinde Kara Hatçe'nin kocası çıkmış gelmiş ve onu bu güzel rüyasından uyandırmış.

Kara Hatçe, hem geciktiği için hem de rüyanın en güzel yerinde uyandırdığı için kocasına küsmüş. Kocası:

-Eleleş, demiş.

Kara Hatçe:

-Ben senden küseleş, demiş. Naz etmiş.

Ama Kara Hatçe'nin beyi onu tutmuş küllükten çıkarmış. Sonra da mutlu mesut düğüne katılmışlar.

Gülseren BAHADIRLI

4. HOROZ

Bir horoz varmış. Onun ayağına tiken batmış. Gitmiş, nene fırında ekmek yapıyor. Demiş:

-Nene ayağıma tiken battı. Çıkar o tikenı.

Çıkarır nenesı de, fırına atar o tikenı. Biraz sonra der:

-Nene ben tikenımı istiyorum.

-E oğlum, demiş, attım. Fırına attım, yandı.

Demiş:

-Senin ekmeğini alacam.

Almış ekmeğini, kaçmış. Kaçmış kaçmış, gitmiş bir yere. Görmüş bir çoban. Keçileri yayıyormuş. Demiş:

-Merhaba.

-Merhaba.

Demiş:

-Ekmek benden, sütü senden. Birlikte yiyelim.

Çoban açmış zaten. Salmış tekenin birisini, yapmış sütlen ekmek yemişler. Demiş:

-Ekmeğimi istiyorum senden.

Demiş:

-Beraber yedik.

Demiş:

-Ben senin tekenı alacam. Tekeyi götüreceım.

-Olur.

-Olmaz.

Demiş:

-Götüreceım senin tekeyi.

Almış tekeyi gitmiş. Gitmiş bir eve bakmış ki bir düğün var. Düğün sahibine de et lazım daha. Demiş:

-Bir teke verim size.

Demişler:

-Ver.

Vermiş tekeyi, kesmişler, yemişler, sarhoş olmuşlar. Demiş:

-Ben tekemi istiyorum.

Demişler:

-Yidik beraber.

Demiş:

-Sizin gelini alıp götürececem.

Almış gelini kaçmış. Az gitmiş çok gitmiş, gitmiş bakmış bir yerde bir adam oturmuş tanbura çalıyor. Gitmiş, demiş:

-Bir gelin verim sana, bu tanburayı ben alıyım.

-Olur.

Vermiş gelini, almış tanburayı. Gitmiş kendi de bir yere, tepenin ucunda oturmuş. Başlamış hem çalmaya, hem söylemeye:

-Tikenı verdım ekmeğı aldım, ekmeğı verdım teke aldım, tekeyi verdım gelini aldım.

Tıngır tıngır tıngır çalmış. Masal da burda bitmiş.

Araksi SİLAHLI

5. İNATÇI KEÇİ

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Bir zamanlar aksi huylu bir keçi varmış. İnatçı keçi hep kendi bildiğini yaparmış. Yaptığının doğru veya yanlış olduğunu hiç düşünmezmiş. Kimseyi dinlemez, her konuda inat edermiş. Bu inadı ona çok şey kaybettirmiş ama bir türlü huyundan vazgeçemiyormuş. Bir gün ormanda tilki ile karşılaşmış. Tilki:

-Hey, inatçı keçi, nereye gidiyorsun böyle, diye sormuş keçiye. Keçi:

-Ormanın diğer tarafındaki şelaleye gidiyorum, demiş.

Tilki, keçinin inatçı olduğunu bildiği için ona bir oyun oynamak istemiş.

-Keçi kardeş, şelaleye vardığında şelalenin hemen dibinde ayının ini var. Merak ediyorum, oraya nasıl gideceksin, demiş.

Keçi bir an durmuş, düşünmüş.

-Olsun, ben yine de gideceğim, demiş.

-Ya ayı seni yakalayıp parçalarsa?

-Hiçbir şey yapamaz. Merak etme sen, diyerek inatla gideceğini söylemiş.

Tilkinin aklına başka bir fikir gelmiş.

-Peki, o zaman şelaleye bu yoldan gideceksin. Öbür yoldan gidersen ayağına çalılar dolaşır, demiş.

Tilkinin kendini yanılttığını düşünmeye başlayan keçi, tilkinin 'gitme' dediği yolu seçmiş. Oysa tilki onu kandırmış. Keçinin diğer yolu seçeceğini bildiği için doğru yolu göstermiş ona. Fakat keçi inatçı ya, yanlış yola sapmış ve oradan ilerlemeye devam etmiş. Eyvah! Bir de ne görsün! Ayının ininin önüne kadar gelmiş. Tabi korkudan ne yapacağını bilememiş. Tam tekrar dönüp gideyim derken ayağı bir çalıya dolanmış ve 'çaaat' diye bir ses gelmiş. Ayı bu sese uyanmış. Keçi arkasına bakmadan kaçmaya başlamış. Keçiyi tam yakalamak üzereyken ayı korku dolu gözlerle kalakalmış.

Karşısında ormanlar kralı aslan ve yardımcıları varmış. Keçi olanları tek tek anlatmış. Tilkinin kendisini kandırdığını, ayının kovaladığını anlatmış ama kendi inatçılığını ve aksiliğini söylememiş. Aslan, tilkiyi çağırtmış ve bir de onu dinlemiş. Tilki uyanık ya! O da aslana keçinin inadını kırmak için böyle bir şey yaptığını söylemiş. Aynı zamanda ona doğru yolu gösterdiğini de eklemiş sözlerine.

Her iki tarafı da dinledikten sonra aslan, tilkinin cezalı olmadığı ve keçinin hatalı

olduğu sonucuna varmış. Keçiye:

-Bu kötü huyunu değiştirmen gerekiyor. İnatçılığından vazgeçmelisin artık. Bak neredeyse ayıya yem oluyordun. Dua et ki ben yetiştim imdadına, demiş.

Bu inatçılığının cezası olarak keçiye, bir hafta boyunca tilkinin tüm hizmetlerini görmesi emrini vermiş.

Kemal KIZILDAğLI

6. İYİLİK UNUTULUR MU, UNUTULMAZ MI?

Bir gün elinde değneği, sırtında çuvalı bir amca yola koyulmuş, gidiyormuş. Bir müddet gittikten sonra bir tane kurtla karşılaşır. Kurt hemen:

-Efendim, ne olur beni koru, beni sakla. Köylüler benim peşimde. Beni haksız yere öldürecekler. Lütfen beni koru, demiş.

Bu yolcu da hemen kurda acıyor tabi. Çuvalını indiriyor, yükünü. Kurdu çuvalın içine alıp, sonra da tekrar yükünü alıp yola devam ediyor. Bir müddet gittikten sonra köylülerle karşılaşılıyor. Köylüler yolcuya sorarlar:

-Ey yolcu! Bir kurdun peşindeyiz. Gördünüz mü? Bizim koyunları yedi.

-Yok, görmedim, der.

Ondan sonra köylüler gider, uzaklaşır. Yolcu da yükünü sırtından indirdikten sonra kurda:

-Tehlike geçti. Köylüler gitti. Gidebilirsin artık, der.

Kurt da yolcunun karşısına dikilir ve:

-Ey yolcu! Ben seni yiyeceğim.

-Ne? Nasıl beni yiyeceksin? Ben seni korudum, kurtardım. İyilik yaptım. İyilik unutulur mu? Sen beni nasıl yersin?

Kurt da:

-Evet iyilik unutulur. Ben seni yiyeceğim, der.

Neyse, 'olur', 'olmaz', 'iyilik unutulur mu unutulmaz mı?' derken bir karara varırlar. Derler ki:

-Yolumuza devam edeceğiz. Önümüze çıkan üç canlıya soracağız 'iyilik unutulur mu unutulmaz mı' diye. Eğer 'unutulur' derlerse beni ye. Ancak 'yok' derlerse de ben giderim. Serbest kalırım.

-Tamam, der kurt.

Yola koyulurlar. Yolda bir müddet devam ettikten sonra yaşlı bir atla karşılaşır. Hemen yolcu sorar ata. Der ki:

-Bir şey soracam. İyilik unutulur mu unutulmaz mı?

-Hayırdır niye sordunuz?

Yolcu, başından geçen olayı anlatır.

-Ben kurda iyilik yaptım, korudum. Köylülerden korudum onu. Çuvalıma aldım vs.

Tehlike geçtikten sonra da bıraktım. O da karşıma dikildi 'Ey yolcu, seni yiyeceğim' diyor. İyiliğimi unuttu. İyilik unutulur mu?

-Yahu ben sizin hikâyenizi dinledim de iyi, güzel. Siz de benim hikâyemi dinleyin. Ondan sonra karar verelim.

Ondan sonra at anlatmaya başlar:

-Ben gençtim, güçlüydüm. Sahibimin arabasını, yükünü çektim. Kendini taşıdım. Ama yaşlandığımda artık iş göremez hale geldim, güçsüz oldum. O zaman da sahibim beni kapı dışarı etti. Yapmış olduğum iyilikleri unuttu. Yani buna göre, iyilik unutulur, der.

Kurt hemen yolcuya döner:

-Gördün mü bak? İyilik unutulur. Ben seni yiyeceğim, der.

-Peki, sormaya devam edecez, derler ve yola devam ederler.

İkinci canlıyla karşılaşır. Bu da yaşlı bir köpektir. Hemen yolcu gelir, sorar köpeğe:

-İyilik unutulur mu, unutulmaz mı?

Köpek der:

-Hayırdır? Niye sordunuz?

Yolcu başından geçeni gene anlatır, yaşlı ata anlattığı gibi. Bunun üzerine köpek de der ki:

-Evet, hikâyem güzel. Bir de ben hikâyemi anlatayım, öyle karar verin siz.

Ondan sonra köpek de anlatmaya başlar:

-Gençtim, güçlüydüm, dişlerim sağlamdı, sahibimin yanındaydım. Onun hayvanlarını, evini korudum; yabancıları yaklaştırmadım. Hep korudum kendisini. Ama yaşlanınca dişlerim döküldü. İyiliklerimi unuttu, beni kapı dışarı etti. İyilik unutulur.

Ondan sonra kurt hemen yolcuya gelir. Yine döner, der ki:

-İşte bak gördün mü? Bu da bana hak verdi. Seni yiyeceğim. Çıkar yolu yok.

O da der ki:

-Peki, tamam. Bir canlıya daha soracaz. Eğer o da hak verirse beni ye. Değilse giderim. Yapacak bir şey yok.

Yola tekrar devam ederler. Bir müddet gittikten sonra bu sefer tilkiyle karşılaşır. Tilkiye hemen sorarlar:

-İyilik unutulur mu, unutulmaz mı?

Tilki sorar:

-Niye? Hayırdır? Ne oldu?

Yolcu da anlatır:

-İşte köylülerden kaçıyordu bu kurt. Ben onu korudum, çuvalıma aldım, sakladım. Ta ki tehlike geçene kadar, köylüler uzaklaşana kadar. Tehlike geçince de bıraktım. Ondan sonra karşıma dikildi. Dedi ki 'Seni yiyeceğim.' İyilik yaptım ben ona. İyilik unutulur mu? Yani beni yiyor. Doğru bir şey mi bu? İyilik unutulur mu?

Tilki düşünür böyle, sonra der ki:

-Yahu ben her şeyi anladım, güzel. Ama benim anlamadığım tek şey, bu kurt bu çuvala nasıl sığırdı kardeşim? Haydi kurt kardeş, göster bana.

Orda yolcu hemen tasdik eder. Der ki:

-Evet, sığırdı. Hem de tamamıyla sığırdı.

Yolcu anlatırken kurt da tasdik eder:

-Evet, sığırdım. Hem de tamamıyla sığırdım.

Tilki de der ki:

-Haydi kurt kardeş, göster bize. Bu çuvala nasıl tamamıyla sığırdın. Kendi gözümle bi göreyim. İnanayım. Ondan sonra kararımızı verelim.

Kurt da:

-Tamam, peki, der.

Hemen çuvala girer, göstermesi için. Çuvala girer girmez bu tilki çuvalın ağzını hemen bi bağlar. Yolcunun elindeki değneği alır. Bu kurta bi güzel sopa çeker. Ondan sonra çuvalı açar, kurtu dışarı bırakır. Kurt bitkin durumdadır. Dişleri de dökülmüştür. Ondan sonra tilki dönüp kurta tekrar sorar:

-Söyle bakalım şimdi, iyilik unutulur muymuş, unutulmaz mıymış?

Kurt da cevap verir:

-Unutulmazmış. Anladım.

7. KARA HATÇE

Bir sıçanla bir Kara Hatçe varmış zamanında. Bunlar bir arada yaşarlarmış. Bir gün Kara Hatçe hamama gitmeye kakmış. Koltuğuna bohçasını almış, hamama gidyo. Bunu da sıçan görmüş.

-Kara Hatçe Kara Hatçe,

Koltuğunda çit bohça.

Hamama gider, yer beğenmez,

Vereceği bir akça.

Buna Kara Hatçe gücenmiş, küsmüş.

-Kara Hatçe Kara Hatçe,

Koltuğunda çit bohça.

Hamama gider, yer beğenmez,

Vereceği bir akça.

Kara Hatçe hamama gitmiş, ondan sonra gelmiş. Ertesi günü çamaşır yıkayıcı, Kara Hatçe bu. Kakmış, fındık kabuğundan kazan yapmış, ceviz kabuğundan leğen yapmış, ondan sonra fıstık kabuğundan da küllük yapmış (Küllük eskiden, küllü suylan çamaşır yıkarlardı. Büyük küp. Onun içine kül ıslarladı. Onun durulan suyunu alıllar, deterjan mı var! Ondak çamaşır yıkarlardı.)

Neyse bu Kara Hatçe kakmış işte bunları koymuş, kazanın altını yakmış, başlamış çamaşır yıkamaya. Eğilmiş küllükten su alacak, küllüğün içine düşmüş Kara Hatçe. Bu sırada sıçan gelmiş, görmüş.

-Eleleş, demiş.

-Git, ben senden küseleş, demiş.

-Eleleş diyom ben sana, demiş.

Onu gelmiş küllükten çıkarmaya sıçan, "eleleş" diyo; o küsmüş ya "yok ben sennen küseleş" diyo. Bi daha diyo kendine:

-Eleleş diyom sağa, diyo.

-Git ben senden küseleş, diyo.

-O zaman ben de üstüne basarım, geçerim. Sen de ölürsün, diyo.

Bu Kara Hatçe de böyle bitiyo.

8. KAVAL ÇALAN TİLKI

Ormanın birinde, kaval çalan bir tilki varmış. Diğer tilkilerin aksine, kimseyi aldatmaz, hile ile uğraşmazmış.

Tüm tilkilerden utanırmış ve onları tanımazmış. Fakat bu duruma aldırılmaz ve çaldığı kaval sayesinde karnını doyurmuş. Ormanlar kralı aslandan sonra ormanın en bilinen, tanıdık ve sevilen yüzüymüş. O kadar ünlüymüş ki aslanı bile geçmiş namı.

Ormanlar kralı bunu duyar da içine sindirebilir mi? Hemen huzuruna çağırılmış tilkiyi. Tüm orman halkını da toplamış. Aslan, tilkiyi orman halkının önünde öldüremeyeceğini bildiği için onu sadece sorguya çekmiş. Sorularıyla tilkiyi bıktırmaya çalışmış.

"Sen benim hakkımda 'Ormanlar kralından daha çok tanınıyorum, benim kral olmam gerek' demişsin. Ne demek oluyor bu?" diye sinirli bir şekilde sormuş.

Tilki o dakika tilki olduğunu hatırlamış ve bunun bir oyun olduğunu düşünmüş. Kellesinin uçmaması için de kafasında bir çözüm üretmeye çalışmış.

-Olur mu kralım! Benim ne haddime bunları söylemek? Biliyorum ki, böyle bir şey söylersem bu sizin kulağınıza zaten gelecek. Ben kendimi neden ateşe atayım? Boynum kıldan incedir. Benim, sizin krallığınıza göz koyacak ne gücüm vaaar ne de deliliğim. Fil kardeşin ya da kaplan kardeşin gücü ve asaleti ne arar bende? Gerçi onların ikisi de olsa sizden üstün gelemezler, demiş.

Bu durumu izleyen bütün hayvanlar fısıldaşmaya başlamış. Aslan bunun üzerine kükretilmiş ve:

-Söylediklerin gururumu okşadı. Tabi ki ne sen, ne fil, ne kaplan, ne de ormandaki diğer hayvanlar bana üstün gelebilir.

Kaplan ve fil bu duruma oldukça bozulmuşlar. Aslana diş bilemeye başlamışlar. Aslan, güç gösterisinde bulunmak için her iki hayvanı da ormanın ortasındaki boş alanda düelloya davet etmiş. Tüm orman halkı hem şaşkınlık hem de merak içindeymiş. Aslanın gururuna yenik düşeceğini bilerek böyle konuşan tilki ordan hemen sıvışmış.

Derken aslan, her iki güçlü hayvanla aynı anda düelloya başlamış. Ama kaplanın pençelerine ve filin gücüne daha fazla dayanamayan aslan malesef yere yıkılmış. Ormanların kralının krallığı burada biterken, kavalıyla ünlenen tilkinin de, tilki olduğu vakit başlamış.

Araksi SİLAHLI

9. KENDİNİ BEĞENMİŞ UĞUR BÖCEĞİ

Bir varmış, bir yokmuş. Hangi hayvanın yanında bulunsa, o hayvana şans getirdiğine inanan ve bununla övünen bir uğur böceği varmış.

Neredeyse, ormandaki bütün hayvanlar da buna inanırmış. Ve çoğu bununla ilgili bir anısını anlatırmış. Yalnız bu durumdan bir tek karınca rahatsız oluyormuş. Hiçbir şeyin şansa ilgili olmadığını düşünürmüş bu karınca. Uğur böceği de bunu bildiğinden, karıncayı pek sevmezmiş ve onun fikirlerine hep karşı çıkarmış. Karıncaya her defasında: -Yanında bir uğur böceği varsa şanslısın; yoksa, başın beladaysa, hiçbir şey yapamazsın, der, dururmuş.

Karınca da ona cevap verirmiş:

-Beladan uzak durur ve çalışırsan hayatın hep yolunda olur. O zaman senin dediğin o şansa da gerek kalmaz.

Bir gün karıncaya kendisinin çok uğurlu olduğunu ispatlamak için, onu örümceğin yuvasına davet etmiş uğur böceği. Örümcek ağının olduğu yere gelmişler. Uğur böceği, karıncaya dönüp:

-Ben birazdan kendimi ağa atacağım. Sen hiçbir şekilde bana karışmayacaksın. Bu örümcek ağını her tarafıma yapıştıracam. Örümcek şimdi yok; ama gelene kadar ben o ağdan şansıyla kurtulmuş olacağım. Bunu yaptıktan sonra sen de herkesin önünde bana inandığını söyleyeceksin. Anlaştık mı, demiş.

Karınca ise:

-Bak seni uyarıyorum. Oradan kurtulamazsın, sonra da örümcek seni yer. Düşünmeden hareket ediyorsun, demiş.

Uğur böceği teklifinden vazgeçmemiş, tekrar etmiş söylediklerini. Karınca istemeyerek de olsa:

-Tamam, demiş bu sefer.

Ama içten içe korkmuş uğur böceğine bir şey olacak diye.

Uğur böceği kendini ağa iyice yapıştırmış. Bu arada karınca saklanmış ve olacakları gizlice seyretmek istemiş. Beklemeye başlamışlar. Sessiz ve korkutucu bir beklemeden sonra uğur böceği ağdan kurtulmak için çırpınmaya başlamış. Ne yapsa olmamış.

-Ne gelen var ne giden. Karınca kardeş, ben burdan kurtulamayacağım galiba. Ne olur, sen yardım et, diyerek karıncaya yalvarmış. Karınca:

-Şimdi benim sözüme geldin mi? Seni kurtaracağım. Ama sen de bundan sonra kendini beğenmişlik yapmayacaksın ve burada olanları unutmayacaksın. Anladın mı?

-Anladım karınca kardeş, hem de çok iyi anladım.

-Benim şimdi yapacağıma 'şans' denmez, 'yardım' denir.

Uğur böceğini, çağırdığı karıncalarla ve onların getirdiği suyla kurtarmış. Uğur böceği bir daha kendini beğenmişlik yapmamış ve karıncanın yanında olup ona hep yardım etmiş. Böylece çok iyi dost olmuşlar.

Ayça EZER

10. KIRIK DAL

Bir varmış, bir yokmuş. Ormanda yaşayanlar, orada olan her şeyi, konuşmayan bitkilerin gördüğüne inanırlarmış. Ve bu yüzden de tüm canlılar hareketlerine dikkat ederlermiş. Ama kötüler, ağaçların konuşamayacağını bildiği için, yine kötülük yapmaya devam ederlermiş.

Tilki bir gün ortalığı karıştırmak için sincabın yuvasından cevizleri çalıp kunduzun yuvasına bırakmış. Sincap, cevizlerinin çalındığını fark edince, durumu ormanlar kralı aslana anlatmış. Tüm orman aranmış. Bu arada tilki, ormandaki hayvanlara:

-Ormanda cevizleri kunduzun çaldığını söylüyorlar, diye haber yaymış.

Tabi iftiranın kaynağı bilinmediği için ortalık iyiden iyiye karışmış. Kunduzun evini aramışlar ve cevizleri onun yuvasında bulmuşlar. Kunduzu hemen aslanın karşısına çıkarmışlar. Aslan, adil yargılama yapmak için herkesi davet etmiş. Kunduza:

-Neden böyle bir şey yaptın, diye sormuş.

-Ben koymadım. O cevizlerin neden orada olduğunu bile bilmiyorum.

Kunduz kendini savunsa da bir türlü kimseyi inandıramamış. Sonunda karar vermeye gelmiş sıra. Tam karar açıklanacakken bir anda bir ses yükselmiş:

-Duruuuuun.

Herkes tilkinin elindeki kırık dal parçasına bakmış. Tilki şaşkınlık içinde elindekini yere atmış.

-Lütfen beni iyi dinleyin. Kunduz suçsuz. Onun hiçbir suçu yok. Cevizleri onun yuvasına tilki bıraktı.

Herkes hayretle kırık dal parçasını dinlemiş. Ormanlar kralı:

-Peki, tilkinin suçlu olduğunu nereden biliyorsun? Ya yalan söylüyorsan.

-O zaman beni iyi dinleyin. Size her şeyi anlatacağım. Sincabın cevizleri çalınırken tilki, cevizleri alıp bir bezin içine koydu. Ve omzuna almak için bir dal parçası aradı. Bulamayınca beni ağacımdan kopardı. Yapraklarımı da kopardı ve beni, bohça gibi yaptığı bezi omzunda taşımak için kullandı. Sonra da bohçanın içindeki cevizleri götürüp kunduzun yuvasına bıraktı. Hatta yolda geyikle karşılaşmış sohbet bile ettiler.

Geyik de söylenenleri doğrulamış. Kral:

-Peki sen nasıl oldu da buraya kadar gelebildin?

-Onu tilki daha iyi bilir. Tilki, kunduzun yuvasına cevizleri koyduktan sonra yorulduğunu

fark etti. Beni baston gibi kullanıp evine kadar gitti. Sonra da bir kenara bıraktı. Bugün de 'Mahkemede kunduzu bir güzel pataklarım' diye beni yanında getirdi.

Herkes olanları hayretle izlemiş. Söylenenler karşısında tilki çaresiz kalmış. Tüm orman halkı kunduzdan özür dileyip hemen oracıkta tilkiyi yargılamışlar. Ve ceza olarak, tilkiyi ormandan kovmuşlar. Dal parçası da ormanlar kralının asası olmuş, artık hep ona hizmet etmiş.

Gülseren BAHADIRLI

11. KIRMIZI İBİKLİ KÜÇÜK HOROZ

Zamanın birinde bir çiftlikte kırmızı ibikli küçük bir horoz yaşarmış. Horoz kendi yiyeceğini kendi bulur ve bu güzel çiftlikte çok mutlu bir hayat yaşarmış.

Bir gün birkaç buğday tanesi bulmuş ve bunları ekerek daha çok yiyecek elde edeceğini düşünmüş. Ancak nasıl ekeceğini bilmediği için arkadaşlarından yardım istemiş:

-Bu buğday tanelerini ekmek için bana kim yardım edecek?

Ördek cevaplamış:

-Ben yardım edemem, ancak istersen sana kahve tohumu satabilirim. Buğday yerine kahve ekersen, çok para kazanır ve istediğin kadar buğday alırsın.

Keçi oradan seslenmiş:

-Ben de yardım edemem, ancak kahve ekersen ürünlerini ben satın alırım...

Fare hemen atlamış:

-Ben buğday ekiminden anlamam ancak kahve ekmek için gereken parayı sana borç verebilirim, sonra ödersin...

Ticaretten ve tarımdan anlamayan kırmızı ibikli şirin horoz, bu sözler sonrasında kahve ekmeye karar vermiş ve buğdaydan vazgeçmiş... Ancak kahve nasıl ekilir bilmediğinden yine yardım istemiş:

-Kahve ekmek için kim bana yardım edecek?

Ördek:

-Ben yardım edemem, ancak kahvenin çabuk büyümesi için gereken gübreyi sana satabilirim, demiş.

Keçi:

-Ben kahve yetiştirmekten anlamam ancak kahveleri zararlı böceklerden korumak için ilaca ihtiyacın var, istersen sana satarım, demiş.

Fare de:

-Gübre ve ilaç için gereken parayı istersen sana borç olarak veririm, demiş...

Sonunda kırmızı ibikli horoz çalışmaya başlamış, çalışmış çalışmış... Kahve yetiştirmek, buğday yetiştirmekten daha zormuş ve daha çok gübre ve ilaç gerekiyormuş. Ama horozumuz sonunda çok zengin olacağını hayal ederek sabretmiş. Sonunda hasat zamanı gelmiş ve gerçekten de horoz çok miktarda ürün elde etmiş, kendisine yol

gösteren arkadaşlarına seslenmiş:

-Kahveleri satmama kim yardım edecek?

Ördek:

-Ben yardım edemem, ancak kahveleri işlemek ve paketlemek için benim fabrikama getirmelisin.

Keçi:

-Ben de yardım edemem, zaten her önüne gelen kahve ektiği için kahve fiyatları çok düştü, senin kahven beş para etmez...

Fare:

-Ben bu işlerden anlamam, ayrıca artık sana verdiğim borçları ödemen lazım...

Sonunda kırmızı ibikli küçük horoz gerçeğin farkına varmış ve buğday yerine kahve ekmenin büyük bir hata olduğunu anlamış, çünkü borç içinde imiş ve yiyecek tek bir lokması yokmuş. Açlıktan ölmek için yine yardım istemiş:

-Yiyecek birkaç lokma bulmama kim yardım edecek?

Ördek:

-Ben yardım edemem, senin hiç paran yok.

Keçi:

-Ben de yardım edemem, zaten herkes kahve ektiği için buğday eken de kalmadı, yiyecek yok.

Fare:

-Ben yiyecek bulamam. Ancak bana borçlarını ödemediğin için para yerine senin tarlanı almak zorundayım. İyi bir horoz olursan, belki senin o tarlada boğaz tokluğuna çalışıp, benim için buğday yetiştirmene izin verebilirim.

Bundan böyle bizim kırmızı ibikli küçük horozumuz, artık farenin olan eski tarlasında buğday yetiştiriyor ve karnını doyurmaya çalışıyormuş...

Aziz BÜYÜKÂŞIK

12. KUYRUKSUZ ÇAKAL

Yaşlı bir kadın her gün ineğinin sütünü sağıp kapının arkasına koyar, çakal da gelip sütü içermiş. Bir, iki, üç derken kadın dayanamamış, eline odunu alıp sütü beklemeye başlamış. Çakal görünür görünmez, yaşlı kadın elindeki odunla çakala vurmuş ve onun kuyruğunu koparmış. Çakal, neye uğradığını şaşırmış, boynunu bükmüş, acılı haliyle:

-Nineciğim, kuyruğumu ver, memleketime gideyim, demiş.

Yaşlı kadın:

-Bana çaldığın sütü getir, ben de kuyruğumu vereyim, demiş.

Çakal, çaresiz bir durumda keçiye gitmiş, ona yalvarmış:

-Bana sütünü ver, yaşlı nineye vereyim. Yaşlı nine de kuyruğumu versin, ben de memleketime gideyim.

Keçi demiş ki:

-Olmaz, bana dut yaprağı getir, sütümü öyle vereyim.

Bu sefer çakal, dut ağacına gitmiş:

-Ey dut ağacı, ey dut ağacı! Bana yaprağından ver, onları keçiye götürüyüm. Keçi sütünü versin, sütü yaşlı nineye götürüyüm. Yaşlı nine kuyruğumu versin, ben de memleketime gideyim, demiş.

Dut ağacı:

-Vermem! Beni sula, yaprağımı öyle vereyim, demiş.

Çakal çeşmeye gitmiş, demiş ki:

-Çeşme kardeş, çeşme kardeş! Bana suyunu ver, dut ağacını sulayayım. Dut ağacı yaprağını versin, yaprağı keçiye götürüyüm. Keçi sütünü versin, sütü yaşlı nineye vereyim. Yaşlı nine kuyruğumu versin, ben de memleketime gideyim.

Çeşme:

-Olmaz! Akşam çocukları getir, üstümde zıplasınlar. Ancak o zaman suyunu veririm, demiş.

Çakal, çocuklara gitmiş, demiş ki:

-Kardeşler, yavrular! Gelin çeşmenin üstünde oynayın, çeşme suyunu versin, suyu dut ağacına götürüyüm. Dut ağacı yaprağını versin, yaprağı keçiye götürüyüm. Keçi sütünü versin, sütü yaşlı nineye vereyim. Yaşlı nine kuyruğumu versin, ben de memleketime gideyim.

Çocuklar da demiş ki:

-Gelmeyiz! Ancak, bize kırmızı çizme alırsan zıplarız.

Çakal ayakkabıcıya gitmiş:

-Usta! Bana kırmızı çizme ver, çizmeleri çocuklara vereyim. Çocuklar çeşmenin üstünde zıplasınlar, çeşme suyunu akıtsın. Suyu dut ağacına götürüyüm, dut ağacı yapraklarını versin. Yaprakları keçiye götürüyüm, keçi sütünü versin. Sütü yaşlı nineye vereyim, yaşlı nine kuyruğumu versin, ben de memleketime gideyim.

Ayakkabıcı:

-Vermem! Bana yumurta getir, demiş.

Çakal, gitmiş tavuklara yalvarmış:

-Tavuk dostlarım, ne olur bana yumurtalarınızı verin, onları ayakkabıcıya vereyim. Ayakkabıcı bana kırmızı çizme versin, çizmeleri çocuklara vereyim. Çocuklar çeşmenin üstünde oynasınlar, çeşme suyunu versin. Suyu dut ağacına vereyim, dut ağacı yapraklarını versin. Yaprakları keçiye götürüyüm, keçi sütünü versin. Sütü yaşlı nineye vereyim, yaşlı nine kuyruğumu versin, ben de memleketime gideyim.

Tavuklar:

-Vermeyiz, bize yem getir, öyle verelim, demişler.

Çakal, gitmiş buğday eleyen bir kadın görmüş, kadına yalvarmış:

-Benim güzel teyzeciğim, bana biraz yem ver, tavuklara götürüyüm. Tavuklar yumurtalarını versin, yumurtaları ayakkabıcıya götürüyüm. Ayakkabıcı bana kırmızı çizme versin, kırmızı çizmeleri çocuklara vereyim. Çocuklar çeşmenin üzerinde oynasınlar, çeşme suyunu versin. Suyu dut ağacına götürüyüm, dut ağacı yaprağını versin. Yaprığı keçiye götürüyüm, keçi sütünü versin. Sütü yaşlı nineye vereyim, yaşlı nine kuyruğumu versin, kuyruğumu alıp ben de memleketime gideyim.

Kadın, beşikte ağlayan çocuğunu göstermiş:

-Git, bu çocuğu sustur. Susturabilirsen yem veririm, demiş.

Çakal, çocuğun beşiğini sallamış, saatlerce uğraşmış uğraşmış ama çocuğu susturamamış. Ne yapacağını bilememiş, sonunda öyküsünü anlatmış. Öyküyü dinleyen çocuk susuvermiş. Böylelikle yemi kadından almış, tavuklara vermiş. Tavuklar yumurta vermişler, yumurtaları almış ayakkabıcıya götürmüş. Ayakkabıcı kırmızı çizmeleri vermiş, çocuklar kırmızı çizmeleri alınca çeşmenin etrafında oynamışlar, çeşme suyunu vermiş.

Suyu dut ağacına içirmiş, dut ağacı yapraklarını vermiş. Yaprakları keçiye yedirmiş, keçi sütünü vermiş. Sütü yaşlı nineye vermiş, yaşlı nine de kuyruğunu iade etmiş. Kuyruğu elinde, onu ne yapsın? Bu kez tekrar yaşlı nineye yalvarmış:

-Nineciğim, ne olur kuyruğumu yerine dikiver.

Nine kuyruğunu dikmiş. Ne var ki, çalıkların arasında dolaşırken kuyruk tekrar kopmuş. Çakal da gitmiş yine yaşlı nineye yalvarıp kuyruğunu diktirmiş. Şansa bak ki kuyruk bir daha kopmuş, ama nine bir daha dikmemiş, çakalı yanından kovmuş.

Çakal dolaşmaya çıkmış. Epey uzaklaşınca bir üzüm bağı görmüş. Yiyebildiği kadar üzüm yemiş, sonra sağını, solunu, burun deliklerini doldurmuş. Biraz daha gitmiş, çakalların düğün yaptığını görmüş. Onları seyre dalmış. Çakallar yeni konuğun kuyruksuz olduğunu görünce "Atvez tvazyan, sen niye bizimle oynamıyorsun?" demişler. Bu söz gücüne gitmiş ya yine de canı çekmiş, inmiş, onlarla oynamaya başlamış. Oynadıkça her tarafından üzümler dökülüyormuş. Çakallar dökülen üzümleri habire yiyorlarmış. Bu üzümler nereden diye sorduklarında, çakal "Dayımın bağından, isterseniz sizi oraya götürüyüm." demiş. Hepsi birden "Hemen!" demişler. Kuyruksuz çakal bunları topluca bağa götürmüştü, her birini kuyruğundan bir ağaca bağlamış. Onlara "Herkes bulunduğun ağacın üzümünü yiyecek!" demiş. Bu arada da yüksek bir yere çıkıp bağırmaya başlamış:

-Ey bağ sahipleri! Üzümler karardı, gelin bakın. Gelirken de itlerle sopaları unutmayın!

Bağ sahipleri sopa ve köpeklerle gelmişler. Havlama sesini duyan çakallar kaçmaya çalışmışlar, kaçmaya çalışırken de hepsinin kuyruğu kopmuş. Kurtulduklarında bakmışlar ki, hepsi alay ettikleri çakal gibi kuyruksuz kalmışlar. Çakal yüksek bir kayaya çıkmış, bunlara bakıp kıs kıs gülüyormuş.

Nebihe KARASU

13. MASAL

Güvercin çalı dalına, keklik kaya dibine yuva yapmış. Oradan çakal geçiyormuş. Güvercinle yavrularını görünce iştahı kabarmış ve güvercine yaklaşmış.

-Ya yavrularından birini bana verirsin, ya da kafamı kayalara çarparım, demiş.

Güvercin dayanamamış, yavrularından birini çakala vermiş. Aynı numarayı tekrarlaya tekrarlaya neredeyse güvercinin yavrularını bitirecekmiş. Güvercin çaresiz, "Bunu bir bilene danışayım." demiş ve keklige gitmiş. Kekliği, yavrularıyla birlikte mutlu bir şekilde oynarlarken görmüş. Durumunu keklige anlatmış. Keklik, ona çok kızmış. "Ne diye yavrularını çakala yem olarak veriyorsun? Başını kayalara vuracaksa vursun." demiş ve çakal bir daha gelirse yavrularını ona vermemesini öğütlemiş.

Güvercin, yuvasına dönmüş. Çakal, tekrar gelmiş: "Ya yavrularından birini bana vereceksin, ya da kafamı kayalara vuracağım" demiş. Güvercin:

-Vermiyorum! Kafanı istediğin yere vur, demiş.

Çakal bu sefer kafasını kayaya vurmuş. Çok acı çekmiş. İkinci sefer vurmuş, kafası yara olmuş. Güvercinden bir tepki görmeyince bir daha kafasını vurmamış. "Bu, keklığın planı." demiş kendi kendine. Keklige gitmiş. Keklik mutlu bir şekilde şarkı söylüyormuş. Çakal:

-Ah keklik dostum! Ne güzel sesin var! Ne kadar da dokunaklı söylüyorsun! Ama gözünü kapayıp da söylersen çok daha güzel olacak, demiş.

Bu övücü sözler karşısında keklik gözlerini kapamış ve şarkı söylemeye devam etmiş. Gözlerini kapamasıyla çakal saldırmış, onu ağzına almış. Vıkıy, vıkıy diye ötmüş keklik ve çakala seslenmiş:

-Bak, çakal! Besmele çekmeden beni yersen sana bir öğün bile yetmem. Ama besmele çekip de yersen beş gün idare edersin, demiş.

Bu sözler çakalın aklına yatmış. Besmele çekmek üzere ağzını açar açmaz, keklik ağzından uçmuş ve kayanın tepesine konmuş. Çakal:

-Ay, cin keklik! Seni hiçbir zaman besmele çekerek yemeyeceğim, demiş.

Keklik ise:

-Senin gibi çakallara bir daha şarkı söyler miyim? diye alay etmiş.

14. CEYLAN HANIM

Zamanında bir adam varmış. Bu adam, karısı ve biri kız, biri erkek olmak üzere iki çocuğuyla birlikte yaşarmış. Günün birinde karısı ölmüş. Karısı öldükten kısa bir zaman sonra başka bir kadınla evlenmiş. Kadın, eve gelir gelmez, "Ben bu çocukları istemiyorum; ya ben ya da bu çocuklar olacak evde!" diye ayaklanmış.

Analıkları istemeyince adam çocuklarını almış ve bir dağın tepesine götürmüş. Yanlarına da bir kerneb su, bir ekmele bir ağacın dibine bırakmış. Akşam olmuş. Çocuklar uyuyunca, adam kernebdeki suyu döküp kabı ağaca asmış. Ekmeği de yanı başlarına koyup gitmiş. Rüzgar vurdukça bu kerneb "tak tak" edermiş. Az öteden bir yırtıcı hayvan gelmiş. Çocuk ne yapsın, çare bulamıyormuş. Kardeşi de derin uykudaymış. Kendi kendine söylenirmiş:

-Tak tak eden kaba ağacık. Beni ezdiren baba ağacık! Çocuk ağladıkça ağlarmış... Tak tak eden kaba ağacık, bizi ezdiren baba ağacık!...

Sabah olmuş. "Gidelim bacı!" demiş çocuk. Az gitmişler, uz gitmişler, çeşmelerin bulunduğu bir yere varmışlar. Ceylan gözünden, öküz gözünden sular akıyormuş. Kız da çok susamış. Hemen ağzını çeşmeye dayayıp su içmek istemiş. Kardeşi: "Aman bacı, içme!" demiş. "Ceylan gözünden içersen ceylan, öküz gözünden içersen öküz olursun." demiş. Fakat çocukcağız ne yapsın, susuzluktan ölecekmiş. Ceylanın gözünden bir avuç su içmiş ve oracıkta bir ceylan oluvermiş. Bu durumlarıyla yollarına devam etmişler. Padişahın oğlu yolda kendilerine rastlamış.

-İn misiniz, cin misiniz? diye sormuş.

Çocuk:

-Ne iniz, ne ciniz, insanoğluyuz, diye cevap vermiş.

Padişahın oğlu bunları evine almış. Yedirmiş, içirmiş, güzelce giydirmiş. Bir gün, beş gün, on gün derken bir süre sonra kızla evlenmiş. Onun tekrar eski haline geleceğini biliyormuş. Bu sefer emmisinin kızı ayaklanmış. Çünkü ona da onunla evleneceğine dair söz vermiş. Emmisinin kızı için de düğün kurmuş.

İki kadın aynı evde bir süre beraber yaşamışlar. Fakat ikincisi pek kıskançmış. Habire kurtulmaya çalışıyormuş birincisinden. Sürekli kendisiyle alay ediyormuş.

Bir gün kocasından izin alıp seyrana götürmüşler kızcağızı. Tuzak kurup kuyuya atmışlar. Akşam olunca padişahın oğlu eve gelmiş. Bakmış ki gelin yok, küplere binmiş.

Emmisinin kızını sıkıştırılmış. O da "Ne bileyim ben, yabandan geldi, yabana gitti." demiş.

Ceylan, bir oraya bir buraya seğırtirmiş kuyunun içinde. Bir ceylan da durumuna acımış sürekli kendisine ekmek atarmış. Hamileymiş üstelik. Günü gelince ikiz doğurmuş kuyunun içinde. Çocuklarına bakıp bakıp ağlarmış. Artık kendini unutmuş, çocuklarının derdine düşmüş.

Bir gün padişahın oğlu, diğer ceylanı ekmek götürürken görmüş ve onu takip etmiş. Kuyunun yanına varınca sesler duymaya başlamış. Kuyunun ağzına yaklaşmış bakmış ki karısı kuyunun içinde ağlıyor, kucağında bebekler. "Ne oldu sana? Bu duruma seni kimler düşürdü?" diye seslenmiş. Kadın da:

-Hey zalim! Beni kuyuya attılar. Bana bakmıyorsun, bari çocuklarına bak. Ekmek gönder, süt gönder, birer kat elbise gönder onlara, demiş.

Kuyuya adam indirmiş. Karısı ve çocuklarını kurtarmış. Ceylan olan karısının neler çektiğini anlaması için bu defa emmisinin kızını kuyuya atmış, karısı ve çocuklarıyla mutlu bir hayata başlamışlar.

Necla EZER

15. AKIL İLE ZEKÂ

İki arkadaş varmış. Biri Akıl, diğeri Zekâyımış. Bunlar sürekli aralarında çarpışmışlar. Her biri kendisinin daha üstün olduğunu savunmuş.

Bir kez Zekâ kızmış. Zekâ kızınca, akıl bir tarafa çekilmiş. Kazmayı eline alıp evin ortasını kazmaya başlamış. Kazdığı yerde bir gömü çıkmış. Altınlar ortaya çıkınca ne yapacağını şaşırılmış. Elindeki kazmayı bırakıp, doğru padişahın kızını istemeye gitmiş. Ayağında çamurlu, yırtık pabuçlar, üzerinde yamalı şalvar, her tarafı çamur içinde. Bu durumuyla padişahın kapısını çalmış. Önünü çevirmişler:

-Ne istiyorsun babalık, niye geldin buraya?

-Çekilin şöyle, padişahın kızını istemeye geldim, diye cevap vermiş.

İçeriye almak istememişler, dinlememiş. Çıkmış vezirin yanına, oradan da padişahın huzuruna:

-Padişahım! Allah'ın emriyle kızını istiyorum, demiş.

Padişah:

-Atın şunu dışarıya, kafasını kesin, diye emir vermiş.

Vezir, razı olmamış bu işe, demiş ki:

-Bir kız istemeyle baş kesilmez. Dur bakalım padişahım, bunun arkasında bir şey var. Kızının hakkını fazla iste. Mehrini veremez, çekilir gider.

Padişah da uymuş bu öneriye, adama demiş ki:

-Sana kırk gün mühlet. Kırk deve yükü altın, kırk deve yükü küncü, kırk tane halayık başını tutacak, öyle getirecek. Bunları alıp geldikten sonra kızımı veriyorum. Fakat kırk birinci günü gelersen, sana kız yok, kız olmadığı gibi başın da gider.

Adam, evine geri dönmüş. Evde altın çok. Evin içerisi altın dolu. İstemediği kadar var. Deve yüklerini doldurmuş, kırk tane halayık tutmuş. Hışhışlarla develeri süslemiş. Kırk birinci günü, develerin sesi şıkır şıkır gelmiş. Vezir, sesleri duymuş, pencereye çıkıp bakmış ki, altın yüklü develer sıraya dizilmiş bekliyor. "Padişahım, kızının hakkı geliyor!" diye seslenmiş padişaha. Padişah inanmak istememiş, o da gelip bakmış ki, kırk tane yüklü deve, ahaliyle birlikte sıra olmuş bekliyor. Neye uğradığını şaşırılmış. Sözünden dönemez. Çaresiz "Gelsin, görüşelim." demiş. Bir açığını yakalayıp onu öldürtmek düşüncesindedir. Adamı içeriye almış. Kızına da hazırlanması için haber vermiş. Kız banyosunu yapmış, çarşafını giymiş, hazır bekliyormuş. Babası kıza:

-Kızım, şimdilik bu adamla gideceksin. Bugün git, yarın bize haber gönder, cellâdı gönderir adamın kellesini uçururuz, sen de kurtulursun, biz de, demiş ve kızını yolcu etmiş.

Kız güzelce giyinmiş bir vaziyette adamın evine varmış. Evini, eşyalarını güzelce dizmiş. Eve geldiğinde, evin tüm eşyaları hazırmış zaten. Padişahlara, vezirlere yaraşır bir ev düzenlenmiş. Sofralar kurulmuş, adam eliyle yemeğe başlamış. Çatal, kaşık tutmayı bilmiyormuş. Sofrada her şey var, her şey çok güzel, ama adam görgüsüzmüş. Padişahın kızı bunu görünce çok sinirlenmiş, üzülmüş. "Babam, beni böyle bir görgüsüze nasıl vermiş?" diye babasına gücenmiş.

O gece güvey olmuş adam. Ertesi günü adamı banyoya götürmüşler. Akıl gelmiş, adamın kafasına oturmuş.

-Gene bana ihtiyacı oldu, diye hava atmış ona.

Adam da:

-Yok, ben padişah damadı oldum, sana da kimseye de ihtiyacım kalmadı, diye cevap vermiş.

Bu kez Akıl:

-Sen uyuyorsun, bir şeyden haberin yok. Padişahın kızı mektup yazdı, akşama cellât gelecek, kafanı uçuracaklar, demiş.

Adam inanmamış. Ben padişah damadıyım, padişah bana kıymaz, beni çok seviyor diye böbürlenmiş Zekâ. Akıl:

-Gene acıdım sana, hele şu kafana oturayım da yerine gelsin demiş, adamın kafasına oturmuş.

Akılın kafasına oturmasıyla birlikte adam sakalını ellemiş, bir karış olduğunu görmüş. Üstünün başının perişan durumunu görünce kendi kendine acımış. Bu şekilde nasıl yaşadığına, insanların huzuruna nasıl çıktığına şaşırılmış. "Yahu ben padişahın damadıyım, ne yüzle böyle saraya gittim." diye utanmış kendinden. Doğru terziye gitmiş. İki elbiselik almış, giyinmiş. Eline sepeti almış, yiyeceklerini, giyeceklerini bu sepete doldurup fakir bir adamın eline vermiş. Berbere gitmiş, güzelce bir traş olmuş. Sözüün kısası güzel bir damat olmuş. Elmas almış, gümüş, altın almış karısına. Hanımların hoşuna gidecek ne varsa bu dünyada, hepsini alıp hanımına hediye etmiş. Kadın şaşırılmış. Evden çıkan adam, bu adam değil. Adam kısa bir zaman içinde bu kılığa nasıl girmiş?

Tam padişah damadı. Acaba kocası bu mu, değil mi diye tereddüde düşmüş bir an. Öğlen vakti hele sofrayı güzelce kurmuş, çatalı, kaşığı eline alınca kadın bir daha şaşırılmış. Çatalı güzel tutuyor. Kaşığı, bıçağı güzel kullanıyor. Konuşması, oturması mükemmel. "Ben babama nasıl mektup yazdım" diye kara kara düşünmeye başlamış. "Ben bunu cellâtların eline teslim etmem." diye söylenirmiş. Neredeyse aklını kaçıracaktı.

Akşam babası, vezir ve cellâtbaşı ile birlikte gelmiş. Adam, bunları güzelce karşılamış, güzel sofralar kurmuş, iltifatlar yağdırmış. Hürmette kusur etmemiş. Padişah düşünmüş:

-Kızım, sen beni buraya niçin çağırttın? demiş.

Kız da:

-E baba! Seni çağırttım ki, gelip sevinesin. Görüp mutlu olasın. Çünkü çok üzülüyordun. Şimdi gör damadını da rahat ol! Ben seni bunun için çağırttm.

Padişah başından tacını çıkarmış, damadının başına geçirmiş.

-Padişahlık artık sana yakışır, oğlum! Ben ihtiyarladım, demiş.

Onlar muradına ermiş. Darısı yetmeyenlere.

Alkor EZER

16. ARAP'IN SIRRI

Zamanında bir adam varmış. Bu adamın çocuğu olmuyormuş. Bir gün:

-Allah'ım bana bir çocuk ver, ister kız olsun ister erkek olsun, ilk önce kim isterse ona vereceğim, diye dilek tutmuş.

Neyse, ayı aydan, günü günden yüce Allah bunlara bir çocuk vermiş. Karısı, bir kız çocuğu doğurmuş.

Zaman dediğin, çabuk gelir geçer. Çocuk büyümüş, on beş yaşına gelmiş. Okula geleli epeyce olmuş. Karı-koca da aralarında "Kim gelip istese artık verelim, yaşı geldi." diye anlaşmışlar.

Sabahtan kapıyı açmışlar. Allah hayırlı sabahlar etsin, içinde bize de. Bir siyah köpek eve geçmiş. "İnna lillah, ve inna ileyhu raciun" deyip kızı köpeğe vermişler. Kızı giydirip, kuşatmışlar, başını bağlayıp uğurlamışlar.

Az gitmişler, uz gitmişler, bir yabana ulaşınca köpek silkinmiş, Arap olmuş. Büyük taşı açmış, kırk basamak merdivenden aşağı inmiş. Kız da arkasından inmiş. Kızı önce hamama götürmüş, mücevherleri takmış, odasını gösterip yanından ayrılmış. Arada bir kızı yoklayıp:

-Ananı göresin gelirse; ben seni götürür, ananı gösteririm, diyormuş.

-Peki, demiş kız.

Her gün, kız kendine yemek pişirir, yemeğini yer, öyle yatarmış. Gece yarısı tam uyuyacağı zaman yanı başında bir ses:

-Arap! Ver bedayi, indir perdeyi! diyormuş.

Kıza bir kahve vermişler. Kız kahveyi içer içmez bayılıyormuş. Zaman geçmiş, kızın karnı büyümüş. Karnına bakıp ağlayınca, Arap:

-Ananı göresin geldi mi? Seni anana götürüyüm mi? diye sormuş.

Kız da:

-Keşke götürsen, diye yalvarmış.

Sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar etsin cümlesine, içinde bize de... Kız elbiselerini giymiş. Arap yine köpek olup önüne düşmüş. Kızı annesine teslim etmiş. Bir yanda köpek, bir yanda ana kız oturuyormuş. Anası:

-Kızım, bir şey görmüyor musun? Bak karnın büyümüş, demiş.

Kız bir şey söylememiş, uyuklamaya başlamış. Köpek de oracıkta uyumuş. Anası

kızı uyandırıp konuşurmaya çalışmış.

-Hiçbir şey görmüyor musun, kızım? Yanında yatanı görmüyor musun? Nasıl oldu bu iş? Al sana küçük bir mum. Kibriti çakıp yakarsın. Gece yanında yatanı görürsün. Yalnız kibritle mumu sakın kimseye gösterme, demiş.

Kız anlatılanları anlamış, arada bir köpek gözlerini açıyormuş, fakat konuşulandan habersizmiş. Köpek önde, kız arkada evlerine dönmüşler. Akşam olmuş aynı ses gelmiş:

-Arap! Ver bedayi indir perdeyi!

İçmek için kıza bir şey vermişler. İçiyormuş gibi yapıp yere dökmüş. Yanına bir adam gelmiş. Adam uzanıp yatmış. Adamın yatmasıyla birlikte kibriti çakmış. Bir de yüzüne bakmış ki: Mahbub-u zaman, afak-i devran, mülk-i Süleyman, ayın günün paresi, karanlık evlerin çırası, bir perçemi altın, bir perçemi gümüş bir yiğit yatıyor yanında. Mumun damlası yüzüne inmiş. Kız tarafından fark edildiğini anlayınca Arap'a:

-Ah Arap, yaktın beni! Allah yaka seni!" demiş, kaybolmuş.

Kaybolurken de Arap'a tembihlemiş:

-Al bunu kes, öldür, ne yaparsan yap.

Kız hamile, karnı burnunda. Nasıl kıysın?

-Ne yaptın, böyle kız? demiş Arap.

Kız da:

-Bir şey yapmadım ki, diye cevap vermiş.

Kıza kıyamamış. Hem kendi bir can, hem de ikinci bir can taşıyormuş. Kıza kıyamayınca, başına örtüyü geçirip bir sokağa bırakmış. Kız az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Altı ay, bir güz gitmiş. Laleyi sümbül biçerek, kahveyi tütün içerek vara vara bir apartmana varmış. Apartmana yaklaşmış. Bir kız çıkmış karşısına:

-Bir sokum ekmek, ne olursunuz, içim kıyıldı, diye yalvarmış.

-Haydi oradan namuzsuz, edepsiz kadın! Yaktın kardaşımızı. Haydi cehennem ol! diye kovmuşlar oradan.

Kız, olanlardan bir şey anlamamış, başka bir eve gitmiş. Aynı cevapla karşılaşmış. Böyle aç, perişan gezinirken, bir hizmetçi kapıdan bir şeyler dökmüş. Hemen çöplere saldırmış, orada yiyecek bir şeyler aramaya başlamış. Evin sahibi durumu görmüş, kıza acımış. Hizmetçiye seslenmiş:

-Şu kadının güzelliğine bakın, sancı da çekiyor, içeriye alın, demiş.

Kızı içeri almışlar. Güzelce karnını doyurmuşlar. Hamama götürüp, güzelce yıkayıp giydirmişler. Karyolaya uzanmasıyla birlikte ağırları tutar. Aynı babası gibi yarı perçemi altın, yarı perçemi gümüş bir oğlan doğurur. Onu evine alan kadın da, kocasının kardeşiymiş. Yalnız kardeşi ile küs imiş. Öteki kardeşlerine haftada bir giderken, bu kardeşinin yanına senede bir gün gelirmiş. Her gelmesinde, avludaki gül ağacı bir gül açarmış. O, gül açtığı gün gelirmiş. Kadın sabah kalkmış bakmış ki, gül açmış, hizmetçileri çağırıp ortalığı temizletmiş. Kardeşi gelince çok sevinmiş, nasıl memnun edeceğini bilememiş. Oğlan:

-Ah ablacığım, kötü bir iş yaptım. Öyle pişmanım ki. Bir kız tanıdım, onu hamile bıraktım. Ona kötülük ettim, ama bir türlü bulamıyorum ki, kendimi bağışlatayım, demiş.

Başına gelenleri bir bir anlatınca, ablası:

-Canım kardeşim! Bak bize misafir geldi. Çocuğu var yanında.

Kızı karşısına geçirmiş. Çocuğu da önüne atmış:

-Al sana karın da, çocuğun da mübarek olsun! demiş.

Onları odada baş başa bırakmış. Onlar yemiş içmiş, muradına ermiş. Darısı yetmeyenlere.

M. İhsan EZER

17. DEV MASALI

Zamanında çok yoksul bir adam varmış. Adam, denize avlanmaya gitmiş. Ağını atmış, ağ önce boş çıkmış. Sonraki atışta ağını çekmeye çalışmış, ağ çok ağırlaşmış. "Hele şükür, büyük bir balık avladım!" diye sevinmiş. Çekmeye çalışmış, çekememiş, kan ter içinde ağ su yüzüne çıkarmış. İçinden koca bir fiçı çıkmış. Fıçının kapağını açmış, içinden simsiyah bir duman çıkmış. Sonra bu duman şekillenip siyah bir dev olmuş. Dev, adama:

-Ben bu denizde yüz yıl kaldım. Beni denizden çıkarmanı zenginliğe boğacağım, dedim. Kimse çıkmadı. Bir yüz yıl daha kaldım, bu sefer beni çıkarmanı öldüreceğim diye ant içtim, demiş.

Adam:

-Yani şimdi beni öldürecek misin? demiş.

Dev:

-Evet! Ne yapayım, öyle ant içmişim, demiş.

Adam kurnazmış:

-Peki, sen bu fıçıdan mı çıktın? demiş.

Dev:

-Görmedin mi?

Adam, inanmam, demiş. Dev yemin billah etmiş.

Adam:

-Peki, gir bakalım bu fıçıya sığabilecek misin?

Dev peki deyip, tekrar duman olup fıçının içine girmiş. Adam hemen kapağı kapatıp fıçıyı denize doğru yuvarlamaya başlamış. O sırada fıçının içinden feryatlar yükselmeye başlamış:

-Aman! Kulun kölen olayım! Ne olursun beni geri atma!

Adam:

-Beni öldüreceksin, nasıl atmayayım?

Dev:

-Sözüm söz. Öldürmeyeceğim, seni zengin edeceğim.

Adam fıçıyı yuvarlamaktan vazgeçmiş. Kapağı açmış. Tekrar dumanlar çıkmış. Dumanlar şekillenip bir dev olmuş.

Dev:

-Beni azat ettin. Ben de sözümde duracağım. Şu tepeleri aştığında dört dağ arasına çıkarsın, orada bir göl var, gölde rengarenk balıklar görürsün. Her gün, her renkten bir tane olmak üzere dört balık götürür, satar, parasıyla çocuklarını doyurursun, demiş.

Adam, hemen tarif edilen yere gitmiş, gölü görmüş, içinde kırmızı, mavi, yeşil, beyaz renkte balıklar varmış. Her birinden bir tane avlayıp götürmüştü. Balıklar, çok güzel, çok farklıymış. O nedenle saraya yakın yerde pahalıya satmayı düşünmüştü. Oraya gitmiş, padişah pencereden balıkların güzelliğini görünce emir vermiş, balıkları aldırması. Hizmetçi kız, balıkları temizleyip tavaya koymuş, onları kızartırken duvar yarılmış, içinden bir dev çıkmış:

-Ey balık, güzel balık! Eski sözün anar mısın, ona sadık kalır mısın? demiş.

Balıklar tavadan başlarını kaldırıp "Tabii efendim!" diye seslenmiş. Hizmetçi kız, korkup bayılmış. Tava da ters dönüp yere düşmüştü.

İkinci gün, adam yine değişik renkten dört tane balık avlamış. Padişahın sarayı çevresinde "Balık, balık!" diye bağırmış. Padişah, balıkları aldırması. Hizmetçi kız, korka korka almış balıkları. Kimseye bir şey demeden balıkları temizleyip tavaya koymuş. Yine duvar yarıp dev görünmüş ve aynı sözleri tekrarlamış. Kız yine bayılmış ve tava ters düşmüştü.

Üçüncü gün aynı olaylar gelişmiş. Padişah öfkelenmiş:

-Üç defa balık aldırıyorum. Daha bir tane bile yiyemedim. Nerede bu balıklar, diye hizmetçiye azarlamış.

Hizmetçi de:

-Padişahım! Üç kezdir ben balıkları temizleyip kızartmak için tavaya koyduğumda, duvar yarıp bir dev çıkıyor. "Ey balık, güzel balık! Eski sözün anar mısın, ona sadık kalır mısın?" diye sesleniyor, balıklar da kafalarını kaldırıp "Tabii efendim!" diyorlar. Ben de bayılıyorum, deyip ağlamış.

Padişah da "Yarın balıkları ben pişireceğim." demiş.

Balıkçı dört balığı güzel bir paraya sattığı için başka yere gitmiyormuş. Ertesi gün tekrar gelmiş. Balıkları almışlar, hizmetçi balıkları temizleyip bırakmış. Padişah gelmiş, balıkları tavaya yerleştirmiş. Yine duvar yarılmış, dev çıkmış. "Ey balık, güzel balık! Eski sözün anar mısın, ona sadık kalır mısın?" demiş. Balıklar da kafayı kaldırıp "Tabii

efendim!" diye seslenince, padişah da orada bayılmış ve tava ters dönüp devrilmiş. Ertesi gün padişah, balıkçıyı çağırtmış:

-Nedir bu balıklar, nerede avlanıyorsunuz? diye bağırmış.

Balıkçı korkmuş.

-Padişahım, vallahi kimseye zararım yoktur! Oradaki tepede bir göl var, ben orada avlanıyorum, demiş.

Padişah:

-Beni oraya götüreceksin, diye emretmiş

Balıkçı:

-Baş üstüne padişahım, demiş.

Padişah, "Balıklarda mutlaka bir sır var, bu sırrı çözmeliyim." diye düşünmüş. Ertesi gün padişah atına binmiş. Balıkçı önde, padişah arkada dört dağ arasındaki göle gitmişler. Padişah gölü dikkatlice incelemiş. Mavi, kırmızı, yeşil, beyaz balıklar yüzüyormuş. Ayrıca orada yapılarıyla dört başı mamur çok güzel bir kent varmış. Ama kentte in cin yokmuş. Kentte gezinmeye başlamışlar. Bir köşke gelmişler. Padişah köşke girmiş, balıkçı da arkasında. Köşkte inleme sesi duymuşlar. Bir odadan bir odaya sesin geldiği yeri aramışlar. Büyük bir odada belden yukarısı insan, belden aşağısı taş olan bir adamı inlerken bulmuşlar. Padişahla balıkçı bu adamla selamlaşmışlar. Adamın bu hale nasıl düştüğünü sormuşlar.

Adam anlatmış:

-Ben bu yerlerin kralıyım. Karımın ihanetine uğradım, demiş. "Karım belli bir saatte bana bir şeyler içiriyor. Ben de beş altı saat deliksiz uyuyordum. Bu arada kendisi çıkıyordu. Bir, üç, beş derken şüphelendim. Verdiği içeceği içer gibi yapıp uyumuş numarası yaptım. Onu takip ettim. Atıyla tepeleri aştı, dağın tepesinde büyük bir mağaraya girdi. İçerden bir dev "Hoş geldin, sefalar getirdin." diyordu. Çıkmasını bekledim. Çıktıktan sonra devi öldürmek için vurdum, öldüremedim. Ama sakat kaldı. Eve hızla dönüp uyur numarası yaptım. Karım, ertesi gün tekrar mağaraya gidip sevgilisinin sakatlandığını görünce çılgına döndü. Eve gelip "Onu sen sakatladın değil mi?" diye haykırdı. Kadın büyücü imiş. "İntikamım acı olacak, seni ebediyete kadar öldürmeyip inleteceğim." dedi ve okuyup üflediği toprağı üstüme attı. Ben böyle oldum. Bir kısım toprağı da kente attı. Oradaki insanlar da balık olup bu gölde yüzdü.

Padişah:

-Ben seni kurtaracağım. Bu mağaranın yerini tarif et, demiş.

Büyücü kadın, sevgilisi olan devle o mağarada yaşıyormuş. Adam padişaha, mağaranın yerini tarif etmiş. Padişah, oraya çok dikkatli gitmiş. Mağaraya varmiş. Büyücü kadın, sevgilisi olan devle sohbet ediyor, ona yemek yediriymiş. Padişah çok dikkatli, sessiz bir şekilde girmiş, kılıcını çekip büyücü kadını öldürmüş. Kadın ölünce sihir bozulmuş. Balıklar eskisi gibi insan olmuş, şehir canlanmış. Padişah, balıkçıya bol bol altın vermiş.

Necla EZER

18. İNSAN YAŞAMININ ÜÇ DÖNEMİ

Tanrı, işi olmadığı bir günde, bir insanı, bir maymunu ve bir eşeği huzuruna çağırır:

-Sizlere kırkar yıl ömür verdim, demiş. Eşek sormuş:

-Ben kırk yıl ne iş yapacağım?

-Yük taşıyacaksın.

-İstemem. Bana yirmi yıl yeter, gerisini al, demiş. Maymun sormuş:

-Ben ne iş yapacağım?

-Sen de herkesi güldürüp eğlendireceksin.

-İstemem. Bana da yirmi yıl maskara olmak yeter, demiş.

Tanrı insana sormuş:

-Senin bir itirazın var mı?

-Var, demiş insanoğlu. Kırk yıl bana yetmez. Çalışıp kazanacağım. Ev, yer-yurt, çoluk çocuk yapacağım, yetmez.

O zaman Tanrı şöyle buyurmuş:

-Öyle ise eşekten artan yirmi yılı sana verdim. Kırk yaşından sonra hamallık yap. Maymundan artan yirmi yılı da al, sana verdim. Altmış yaşından sonra herkesin maskarası ol, çocukları güldür, eğlendir.

İşte o günden beri insanoğlu kırk yıl idealleri peşinden koşar, sonra yirmi yıl hamallık eder, altmıştan sonra da güler, eğlenir ve eğlendirir.

Necati AKIN

19. İSFAHAN PADİŞAHININ OĞLU

Vaktiyle, masallar diyarı İsfahan'da bir padişah varmış. Bunun hiç çocuğu olmazmış. Çok yalvarmış, yakarmış, adaklar adamış, dilekler tutmuş. Gel zaman git zaman bir çocuğu olmuş. Çocuk, masal bu ya, günden güne büyümüş, yedi yaşına varmış. Bir gün sarayın bahçesinde dolaşırken karşısına o güne kadar rastlamadığı bir ihtiyar çıkmış. Ona, "*sen artık büyüdüün, babanın yerini al!*" demiş ve kaybolmuş. Çocuk bunu duyunca düşmüş bayılmış. Çevreden gelenler çocuğu alıp odasına götürmüşler.

Ertesi gün çocuk, babasının karşısına çıkıp:

-Baba artık sen yaşlandın, çekil bir kenara otur, ben tahta geçeyim, demiş.

Babası:

-Olur oğlum, bana Kabadayı Rüstem'in kellesini getir tahttan çekileyim, demiş.

Oğlan, olur demiş, babasının yanından çıkmış. Yanına kıldan ince kılıçtan keskin kılıcını alıp yola koyulmuş. Çocuk büyü yapmayı bilirmiş, oturmuş bir ağacın altında büyü yapmış. Kabadayı Rüstem'in nerede olduğunu aramış. Onu kırk tane yiğidiyle birlikte bir derenin kenarında seyrana gitmiş eğlenirken görmüş. Kalkıp yola koyulmuş, üç günde derenin bulunduğu yatağın başındaki kayalık bir yere gelmiş. Bakmış ki Kabadayı Rüstem ve arkadaşları hâlâ oradalar. Ne yapayım da bunu hemen deneyim diye düşünürken gözü bir kayaya ilişmiş. Kayaya bir omuz vermiş yerinden sökmüş, bayırdan aşağıya yuvarlamış. Kaya tepeden aşağıya yıldırım gibi geliyormuş. Kabadayı hemen olduğu yerden sıçramış ve kayaya bir omuz vurmuş, kaya yön değiştirmiş. Arkasından Kabadayı bir nara atmış:

-Bre hangi yiğittir bu, bana kaya yuvarlayan, beni görünce yolunu değiştirmeyen demiş.

Çocuk ortaya çıkıp "*benim !...*" demiş. Kabadayı çocuğa bakmış, şaşırılmış kalmış.

-Sen deli mi oldun ne? demiş. Sebebini sormuş. Çocuktan "*İsfahan tahtına geçebilmek için bana kellen lâzım*" cevabını alınca gülmeye başlamış.

Ona:

-Gel sen bu sevdadan vazgeç, ben sana buradan istediğin kadar mal vereyim, seni zengin edeyim, demiş.

Çocuk kılıcını çekip:

-Bre Kabadayı işte meydan, kim kuvvetliyse onun dediği olur demiş, sürmüş atını.

Kabadayı'yla tam kırk gün savaşmışlar, ne çocuk yenmiş, ne de Kabadayı. Çocuk

Kabadayı'yı yetmiş yerinden yaralamış. Kabadayı dayanmış.

En sonunda çocuk gene büyü yapmış. Bakmış ki Kabadayı'yı yenebilmesi için yılmış dalından ok yapıp ayağının altından vurması lâzımmış. Çocuk hemen o gece bir ok yapmış, ertesi gün de bir punduna getirip oku atmış. Kabadayı Rüstem'i yenmiş. Başını kesip heybesine koymuş, hemen doğru babasının önüne gelmiş, heybeyi vermiş.

Babası oğlunun bu işi başardığını görünce, ne yapayım diye düşünmüş. Ve "*benim kırk yıldır yenemediğim Abu güneşin kızını alıp gelirse bu iş olur*" diye aklından geçirmiş.

Ertesi gün, "*oğlum git bana Abu güneşin kızını al gel, o zaman ben sana tahtı seve seve veririm*" demiş. Oğlana bir heybe altın ve bir de iyi cins at vermiş. Çocuk yola çıkmış, yolda bir dervişe rastlamış. "*Çocuk, nereye böyle yollanmışın?*" diye sormuş. O da "*Abu güneşin kızını almaya gidiyorum*" demiş.

Derviş:

-Oraya böyle gidilmez gel, istersen seninle yol arkadaşı olalım ama önce sen şu babandan aldığın altınla atı geriye bir yolla ki Abu güneşin kızını getirmek kısmet olursa baban sana "*oraya benim atımla, benim altınımla gittin*" demesin demiş.

Çocuk da ata öyle bir kamçı vurmuş ki at şahlanıp doğru geldiği yere gerisin geri dört nala dönmüş. Dervişle çocuk yola koyulmuşlar. Az gitmişler, uz gitmişler, bir arpa boyu yol gitmişler. Bir ara derviş çocuğa 'gözlerini kapa' demiş, çocuk kapamış; aç demiş, açmış. Korku dağının arkasına geçmişler, geniş ovaların, yeşillenmiş bağların, küçük şelalelerin olduğu herkesin huzurla yaşadığı bir başka masal ülkesine gelmişler.

Derviş, çocuğa:

-Sen bu ağacın altında otur, ben birazdan gelirim demiş ve oradan ayrılmış.

Çocuk kuşların o altın şarkısını dinleye dinleye uykuya dalmış. Biraz sonra Abu güneşin en küçük kızı sarayının bahçesinde gezmeye çıkmış. İlerden çocuğu ağacın altında yatar görünce meraklanıp yanına gitmiş. Ona bir görüşte gönül vermiş. Kıyamamış uyandıramamış, başında sabaha kadar beklemiş. Sabah çocuk gözünü açınca kızı görmüş. Kız ona niye buraya geldiğini sormuş. Oğlan da başından geçenleri tek tek anlatmış. Kız "*buraya gelirken kellenden vazgeçmiş olmalısın, çünkü burada o kızların Karaduman diye bir akrabaları var, kim ki onların kızını ister, onu güreşe davet eder, yenerse öldürür veya onu kendine köle alır*" demiş.

Oğlan "*sen bunları nereden biliyorsun?*" diye sorunca da *ben Abu güneşin küçük*

kızıyım" diye kendini tanıtmış. Oğlan ona daha ilk gördüğünde vurulduğunu anlamış. ne yapalım ne yapalım diye düşünürken derviş çıkagelmiş. "*Oğlum onu ancak güldürürsen yenersin*" demiş. Ve oğlana bir tüy vermiş. "*Bunu onunla güreş tuttuğun zaman sırtına sür*" demiş. Oğlan kızla konuşup ayrılmış. Karaduman denen adamı bulmaya gitmiş. Kentin sokaklarında dolaş dolaşa, sora sora Karaduman'ı bulmuş. Ona:

-Burada Karaduman denen, sözüne güvenilir, yiğit bir pehlivan varmış, demiş. Onunla güreş tutmak için çok uzak yoldan geldim, kazanan Abu güneşin kızını alacaktım.

-Aradığın benim bre pehlivan. Ama sen bilir misin ki ben yendiklerimi kendime köle yaparım.

-Kendine o kadar güvenme, gel bakalım.

Orada hemen güreşe başlamışlar. Karaduman oğlanı şöyle bir tutup sallamış bakmış ki oğlan boş değil.

-Gel etme yiğit, sen bu sevdadan vazgeç, Sana yazık olacak, daha zaman varken çek git yoluna, demiş.

Oğlan:

-Ben buraya seni yıkıp Abu güneşin kızını alıp İsfahan'a padişah olmaya geldim, demiş.

Tekrar tutuşmuşlar, oğlan gene bir punduna getirip bu sefer tüyü çıkarıp Karaduman'ın sırtına sürmüş, onu oracıkta yıkmış. Orada buna şahit olanlar şaşırıp kalmışlar. "*Küçük bir oğlan koskoca Karaduman'ı nasıl oldu da yıktı!*" demişler.

Neyse biz lafı uzatmayalım. Oğlan Abu güneşin küçük kızını alıp kendi ülkesine doğru yola koyulmuş. Karaduman da kırk yiğidini ve Abu güneşin büyük kızını alıp oğlana katılmış, o da onlarla beraber yola çıkmış.

Aradan ne kadar zaman geçtiği bilinmez, epey bir yol almışlar. Oğlanın babasının memleketine bir günlük yere gelmişler. Çocuk babasına haber yollamış:

-Baba, ben Abu güneşin kızını da aldım geliyorum, demiş.

Babası bakmış ki olmayacak, ne kadar askeri leşkeri varsa giydirmiş, oğlunun üzerine yollamış.

Oğlan sabah bakmış ki ne görsün, bütün etrafları çevrilmiş. Bre aman demeye zaman yok, çekmiş kılıcını dalmış aralarına, bir vurmuş beş düşürmüş, yedi gün yedi gece savaşmış.

Sonunda babası bakmış ki oğluyla başa çıkamayacak "*gel bre oğlum al şu*

padişahlığı da hem halk kurtulsun hem de ben senden" demiş ve kendi eliyle tahta oturtturmuş.

Onlar ermiş muradına, biz çikalım kerevetine. Gökten üç elma düştü; biri okuyana, bir dinleyene, biri de bizlere.

Mehmet TEKİN

20. İYİ KALPLİ TERZİ

Uzaaak diyarların birinde, küçük dükkânında işini çok iyi yapan bir terzi varmış. Bu adam, ülkenin en iyi terzisiymiş. Herkes tarafından tanınır ve sevilirmiş. Eline aldığı kumaştan, kısa sürede çok güzel elbiseler çıkarırmış. İğne ve iplikle öyle bütünleşmiş ki, bir elbiseyi dikişini bitirmeden elinden bırakmazmış. İşini de çok severek yaparmış.

Bir gün dükkânına güzel mi güzel, çok zarif bir genç kız gelmiş. Bu kızın babası, ülkenin en zengin tüccarlarından biriymiş. Terziye:

-Sizi bu ülkede herkes tanıyor ve çok güzel elbiseler diktiğinizi söylüyorlar. Ben de kendime güzel bir elbise diktirmek istiyorum, demiş.

-Ta-ta-ta-bi. Na-sı-sı-l iss-ter-se-se-niz, demiş kekeleyerek.

Bizim terzi, bu güzel kıza görür görmez âşık olmuş. Ondan kekeleyesi tutmuş.

Genç kız, ertesi gün elbisesini almaya gelmiş. Terzi, ona elbisesini gösterdiğinde, nerdeyse küçük dilini yutacakmış. O kadar beğenmiş yani. Ne diyeceğini bilememiş. Bunun karşılığında terziye yüklü bir para vermek istemiş. Fakat terzi, parayı almamış.

-Bu elbiseyi size hediye etmek istiyorum, demiş.

-Hayır, olmaz. Böyle karşılıksız bir şey kabul edemem.

-Lütfen kabul edin. Elbiseyi sizin üzerinizde görmek benim için en büyük hediye olacak.

-Madem para almıyorsunuz, o zaman bunun karşılığında size akşama kadar yardım edeceğim. Bunu kabul edersiniz herhalde.

Terzi, genç kıızı akşama kadar göreceğ olmanın sevinciyle:

-Tamam, peki, demiş.

Akşama kadar birbirleriyle çok güzel vakit geçirmişler. Bu sürede kız da terziye âşık olduğunu fark etmiş. Ne var ki genç kız, akşam olmadan evine dönmek zorundaymış. Yeni elbisesini alan kız, evinin yolunu tutmuş. O günden sonra daha sık görüşmeye başlamışlar.

Bir gün genç kız üzüntüyle terzinin yanına varmış. Terziye, babasının artık çok yaşlandığını, bu yüzden de ölmeden önce kendisini evlendirmek istediğini söylemiş. Babası, kıızı ülkedeki en yetenekli insanla evlendirmek istiyormuş. Bunun için de bir yarışma düzenleyecekmiş. Terzi kara kara düşünmeye başlamış.

-Ne yapsam? Ne yapsam? diye.

Aklına bir fikir gelmiş ve kıza:

-Üzülme, yarışmaya ben de katılacağım.

-Ama sen terzilikten başka ne yapabilirsin ki?

-Yarışmaya kadar bulacağım ne yapacağımı.

Kız, terzinin kendisini avuttuğunu düşünmüş. Ümidini biraz da olsa yitirmiş olarak gitmiş. Terzinin akli da kızla birlikte gitmiş.

-Acaba ne yapsam da yarışmayı kazansam, diye düşünmeye başlamış. Saatler ilerledikçe yorgun düşmüş ve uykuya dalmış. Birden:

-Pişşt, diye bir ses, onu uykusundan kaldırmış.

Gözlerini ovuşturmuş, etrafına bakmış, kimse yok. "Yanlış duydum galiba." diyerek geri yatmış.

Kafasını koyar koymaz yeniden:

-Pişşt pişşt, baksana, diyen sesi duymuş.

-Heey, burdayım, diye bağırın iğne, masanın üzerinden zıplaya zıplaya terzinin parmaklarının arasına kendini sıkıştırmış. Sonra iplik:

-Heey, bekle, diyerek yılan gibi kıvrıla kıvrıla iğneye yaklaşır, delikten içeri geçmiş.

Bütün bu olanları terzi hayretle seyrederken bayılıp gitmiş. Birkaç saat sonra kendine gelip gözlerini ovuşturup yeniden bakmış, rüyada değil; kendini çimdiklemiş, hayal de değil. İğne:

-Heey sahip, bizi iyi dinle. Senin ne kadar dürüst, iyi ve çalışkan biri olduğunu biliyoruz. Bu yüzden sana yardım etmek istiyoruz. Bu yarışmayı kazanmak için öyle bir elbise yapmalısın ki, eşi benzeri olmamalı.

-Peki bunu nasıl başaracağım?

-Sen hiç merak etme. Bunu birlikte başaracağız, demiş iğne-iplik.

Yarışma vaktine kadar hiç durmadan çalışmışlar. Yarışma günü gelmiş, çatmış. Birbirinden yetenekli bir çok delikanlı, genç kızla evlenebilmek için yarışma yerinde toplanmış. Yarışma anını beklemeye başlamışlar. Kızın babası, yarışmayı izlemeye gelenler için en güzel yemekleri hazırlatmış, gösterişli evinin bahçesinde misafirleri eğlendirmek için türlü soytarılar getirtmiş.

Yarışma vakti gelmiş sonunda. Bizim terzi heyecanla sırasının gelmesini bekliyormuş. O sırada, birbirinden yetenekli yarışmacılar, yeteneklerini sergilemeye başlamışlar bile. Sıra terziye gelmiş. Terzi öyle bir elbise dikmiş ki, ordaki herkes

şaşkınlıkla elbiseye bakmaya başlamış. Herkesin gözü kamaşmış. Elbise, bulunduğu yere göre renk değiştiriyormuş. Zayıf-şışman demeden her kızın giyeceği şekilde esneklik özelliği varmış.

Tüccar baba, önce gözlerine inamamamış. Terzinin böyle bir elbiseyi dikebileceğine inanmamış ve ondan, herkesin gözünün önünde aynı elbiseden bir tane daha dikmesini istemiş. Terzi, böyle bir duruma hazırlıklı olarak gelmiş. İğne-ipliğini eline alıp, yanında getirdiği kumaşlardan aynı elbiseyi dikmeye başlamış. Herkes, terzinin bunu başaramayacağını düşünürken, iğne-ipliğin de yardımıyla, terzi elbisenin aynısını dikmiş. Kızın babası ve misafirler, şaşkınlıklarını gizleyememişler.

Yarışmacıların hepsi bütün hünelerini sergilemişler ve yarışma bitmiş. Herkes heyecanla yarışmanın sonucunu merak ediyormuş. Terzi, kazanmayacağı korkusuyla yarışmanın sonucunu beklemekten vazgeçip dükkânın yolunu tutmuş.

-Allah bilir, diğerleri ne kadar yetenekliydi? Benim kazanamayacağım ortada. Onu unutmalıyım, diye düşünmüş üzüntüyle.

Biraz zaman geçtikten sonra tüccar baba, kızının evleneceği adamı açıklamış. Terzi, yarışmayı kazanmış. Tüm misafirler sevinç çığlıkları atarak eğlenmeye devam etmişler. Genç kız, bu güzel haberin sevincini paylaşmak için terziyi aramış, ama hiçbir yerde bulamamış onu. En son, terzi dükkânına bakmayı akıl etmiş. Terzi, güzel kızı karşısında görünce:

-Kötü haberi vermeye mi geldin?

-Evet.

-Kiminle evleneceğini bilmek istemiyorum. Git burdan.

-Yarışmayı sen kazandın. Yani seninle evleniyorum.

Terzinin kendine gelmesini sağlamak için, iğne usulca hareketlenip terzinin baş parmağına batmış. Terzi kendine gelmiş ve sevinç çığlıkları atmış.

Terzi ve genç kız, çok güzel bir düğünle evlenmişler ve mutluluk içinde yaşamışlar.

Melina KARTUN

21. KAZMA DIŐLİ KÜREK BAŞLI KIZ

Vaktiyle uzak ÷lkelerin birinde bir karı koca varmış. Bunlar Őehirден uzak bir çiftlikte yaşarlarmış. Çiftlikleri o kadar büyükmüő ki bir ucundan bir ucuna kırk günde gidilmezmiő. Onlar çiftliklerinde mutlu olarak yaşarlarmış. Ama bunların bir tek sıkıntıları varmış. Bunların kırk tane erkek çocukları olduğu hâlde hiç kız çocukları yokmuş. Kız çocukları yok diye üzülrlermiő. Bir kızları olsun diye her gece Tanrı'ya yalvarırlarmıő. Bir gün "*Tanrım, ne olur bize bir kız evlat ver de ister dişleri kazma gibi, kafası da kürek gibi olsun*" diye yalvarmıőlar. Aradan uzun bir zaman geçmiş, gün dönmüş, kervan varmış zamanı gelmiş çiftçinin karısı hamile kalmış. Karı koca çok sevinmişler. "*İnşallah bu sefer bir kızımız olsun*" demişler. Aylar ayları kovalamış, kadının zamanı gelmiş, doğura doğura bir kız çocuğu doğurmuş. Doğurmuş doğurmuş ama kızın kıza benzeyen hiçbir yanı yokmuş. Kafası küreği, dişleri kazmayı andırıyormuş. Önce biraz korkmuőlar, sonra da "*Aman bu daha bir çocuk, düzelir*" demişler. Hiç aldırıő etmemiőler. Doğumdan birkaç gün sonra en büyük ağabeylerinin çok sevdiği atı kaybolmuş. Bütün ahırları, çiftliği, Şehri aramışlar taramıőlar, yok. Sonra biri daha, biri daha kaybolmuş. Kırkınıcı oğlan bakmış ki bu böyle sürüp gidecek "*ben bunu kimin yaptığını bulacağım, bakalım hırsız kimmiő*" demiş.

Ertesi gece ahıra inmiş. Sabahlara kadar beklemiş, kimse gelmemiş. İkinci, üçüncü gece de beklemiş, gene gelen giden olmamış. Ertesi gece yine sabahlamayı göze almış, beklemeye koyulmuş. Gece yarısından sonra çok uykusu gelmiş. Uyursa bu kadar gece boşuna beklemiş olacakmıő. Ne yapsın, ne yapsın diye düşünmüş, düşünmüş tatlı tatlı kaőınmıő, en sonunda parmağının ucunu kesip yarasına tuz basmıő. Acısından sanki gözlerinden alev çıkmış, uyku muyku kalmamış gözünde. Gecenin bir vakti bir tıkırtı duymuş ve ahırın kapısı yavaş yavaş açılmış, içeri solgun, zayıf, titrek bir ışık hüzmesi süzölmüş. Kapı biraz daha açılınca çocuk bir de ne görsün! yeni doğan kardeşleri elinde bir mumla içeri girmesin mi! Çok Şaşırmış. Onun yürüyebildiğini, hele de ıőıkla birlikte buraya kadar nasıl geldiğini merak etmiş. Tam ağzını açıyorken bir de bakmış ki kız doğru ağabeylerinin atının yanına gidip ağzını bir açmış, atın yarısını bir defada ısırmıő. Hemen yemeye başlamış. İkinci bir ısırmayla da atın diğer yarısını yemiş. Yere bir damla bile kan, kılçık düşürmemiő. Sonra da dönüp kendi odasına gidip yatmış. Ağabeyinin gözleri hayretten açılmış, korkudan nutku tutulmuő afallamıő, Şaşırmış kalakalmış.

Ertesi sabah doğruca annesinin yanına gidip akşamki gördüklerini tek tek anlatmış. Annesi "*aman sen de, o senden sonra oldu da sen onun için çekemiyorsun*" demiş. Çocuk yeminler etmiş, yalvarmış kimseyi inandıramamış. bakmış ki olmuyor "*ne haliniz varsa görün ben gidiyorum, ne yaparsanız yapın ama gün gelip de size de sıra gelince beni aramayın*" demiş. Ve atını alıp çekip gitmiş. Aradan ne kadar zaman geçtiğini ne siz sorun, ne de ben size söyleyeyim. Günün birinde çocuk evini özlemiş. Anası, babası, kardeşleri gözünde buram buram tütmeye başlamış. Dayanamamış, çıkmış tekrar evine dönmek için yola koyulmuş. Az gitmiş uz gitmiş, sonunda çiftliklerinin yakınındaki şehre varmış. Bunu orada kimse tanımamış. Şehri dolaşmış, gezmiş. Eve gitmeden hediyeler almak istemiş. Bir dükkâna uğramış. Almak istediklerinin listesini vermiş. Adam listenin uzunluğuna bakıp "*Ooo, ne kadar çok şey lazımmış*" demiş. Sormadan da edememiş:

-Bunları ne yapacaksın oğlum?

Çocuk safça:

-Bunları hediye olarak alıyorum, çoktandır ailemin yanına uğramadım, demiş.

Adam bu defa:

-Sen kimlerdensin? diye sormuş.

Çocuk kim olduğunu söylemiş. Dükkânın sahibi daha lafını bitirmeye zaman vermeden "*Eyvah, eyvahlar olsun*" deyip kaçmaya başlamış. Çocuk bir şey anlamadan alacağını alıp parayı da tezgâha koyup dışarı çıkmış. Sokakta ne tarafa giderse o taraftaki her şeyin bir bir kapandığını görmüş. Yavaş yavaş şehirden çıkmış ve evine doğru yürümeye başlamış. Eskiden temiz, bakımlı olan yolları artık ona o kadar bakımlı gelmiyormuş. "*Yahu benim otuz dokuz tane ağabeyim var. Hiçbiri buraya bakmadı mı?*" demiş kendi kendine. Neyse lafı uzatmayalım, sonunda eve varmış. Varmış varmasına ama ev, bıraktığı eve hiç benzemiyormuş. Her tarafı yıkılmış, bir harabeyi andırıyormuş. İçeri girmiş, annesini babasını aramış. Onları evin bir kısmında gizlenmiş halde bulmuş. "*Anne, baba siz niye saklanıyorsunuz?*" diye sormuş.

Annesi:

-Ah ah oğul senin hakkın varmış. Kız kardeşin bütün ağabeylerini yedi, bugün sıra bize geldi. Hangimizi yiyeceğini bilmiyoruz, diye cevap vermiş.

Bunun üzerine çocuk kendilerine:

-Haydi gelin sizi kaçırayım, demiş.

Ama onlar:

-Gece oldu, yarın gidelim. Belki bizi yemek aklına gelmez, demişler.

Akşam yemeğinden sonra yatmaya gitmişler. Çocuk sabaha kadar uyumayıp nöbet beklemeye başlamış. Ama sabaha karşı çok uykusu gelmiş, bir ara şöyle bir dalıvermiş. kalktığında annesini ağlıyor bulmuş. Kız kardeşi yine iş etmiş ve babalarını yemiş. Çocuk hemen anasını kaptığı gibi oradan kaçırmış. Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, altı ay bir güz gitmişler bir de bakmışlar ki bir arpa boyu yol gitmişler. Sonunda pınar ve ağaçlarla çevrili, yeşilin bin bir tonunun bulunduğu, toprağın, yeşilden başka bir rengin olmadığı bir yere gelmişler.

Yeşil otların içinden birer fıskiye gibi fışkıran saflık simgesi papatyaları, mahzunluk ve duygusallık timsali gelinciklerin eğik boyunlarını, kuşların en son seçtikleri şarkıları ile cenneti andıran bu yerde güzelliği dillere destan olan ve bir şatoya benzeyen evi de unutmadan söyleyelim. Şato, yapı olarak ne kadar güzelse sahibi de o kadar çirkin ve kara kalpli kapkara yüzlü, içi dışı kötülük olan bir adammış. Uzaktan gelenleri görünce "*bunların benim bahçemde işleri ne, niye geliyorlar*" diye kendi kendine söylenmiş. Hemen kılıcını kuşanmış, topuzunu almış, çocuğun karşısına çıkmış. "*Bre çocuk sen kimsin, benim topraklarımda ne yapıyorsun?*" demiş. Kılıcını çekip çocuğa konuşma hakkı vermeden üstüne saldırmış. Çocuk da anasını attan indirmiş ve kılıcını çekip kendini savunmaya başlamış. Onlar savaşmışlar, savaşmışlar sonunda oğlan bir gafına getirip Arap'ın başını kesmiş gövdesinden ayırmış. Hava da iyice kararmış, çocuk onu bırakmış, uykuya yatmış. Çocuğun anası Arap'ı ilk gördüğünde sevmiş. Kalkmış Arap'ın yanına gidip başını yanına koymuş ve bir şeyler sürmüş, orada dualar okumuş, adaklar adamış, Arap'a Tanrı'nın da izniyle şöyle bir vurmuş ve beklemeye başlamış. Neden sonra nasıl olduğu bilinmez, Arap kalkmış ve kadından helâllik dilemiş. Onlar orada evlenmişler.

Sabah olmuş, oğlan kalkmış bir de bakmış ki Arap ayakta, anasıyla evlenmiş. Yapacak bir şey de yok "*bari ben de bu güzel yerde mutlu olurum*" demiş. Onlarla birlikte oturmaya başlamış. Arap ve anası bir süre sonra bundan rahatsız olmuşlar. "*Şu oğlanı nasıl yapsak da öldürsek*" diye düşünmeye başlamışlar. Sonunda "*onu filan dağın ardındaki aslanın yanına gönderelim, onun sütünü getirsin -tabi getirebilirse- biz de ondan kurtuluruz*" demişler. Ama nasıl yollayalım diye de düşünmeye başlamışlar. Kadın

"ben hasta olayım, o nasılsa bana ilaç aramak ister, biz de onu göndeririz" demiş ve öyle de yapmışlar. Çocuk da saf saf yol çıkmış. Denilen yere yaklaşmış. Etrafına şöyle bir bakmış ne görsün? Her taraf kemik dolu. Nasıl yapayım da sütü anneme götüreyim diye düşünmeye başlamış. Gece olmuş, el ayak çekilince sessizce aslanlara yaklaşmış. onları tek tek yenmiş, ana aslanı öldürmüş, derisini yüzmüş, sütü de içine sağlamış. Almış gelirken peşine iki tane aslan yavrusu takılmış. Çocuk onları da almış atının terkisine, doğruca eve dönmüş. Bakmış ki anası kalkmış geziyor, üzülmüş aslanları öldürdüğüne, yavru aslanlara da daha çok bağlanmış, onlara çok iyi bakmış, büyütmüş.

Aradan zaman geçmiş, Arap gene söylenmeye başlamış "*Şunu öldürelim, atı bize kalsın, ondan kurtulalım*" demeye koyulmuş. "*Ama bu sefer öyle bir yere gönderelim ki bir daha hiç gelmesin*". Oturmuşlar, düşünmeye başlamışlar. Nereye nereye derken Arap "*Kaf Dağı'nın ardında devler padişahı oturur, onun bahçesinde bir armut ağacı var, oraya gönderelim ve armut isteyelim*" demiş. Olur mu olur. Devler padişahı nasılsa onu sağ bırakmaz diyerek sevinmişler.

Çocuğa yine aynı yalanı söylemişler, o da inanmış. Yola çıkmış, az gitmiş uz gitmiş, karşısına kim çıkarsa Kaf Dağı'nı sormuş, günlerce dolaşıp durmuş. Sonunda ak saçlı bir ihtiyarla karşılaşmış, ona da sormuş. İhtiyar:

-Oğlum sen Kaf Dağı'nı neden arıyorsun? diye sorunca çocuk başından geçenleri tek tek anlatmış.

İhtiyar:

-Oğlum gel sen vazgeç, daha oradan kimse sağ dönmedi, demiş.

Çocuk vazgeçmemiş. Adam:

-Peki oğlum, ben sana yolu tarif edeyim, yalnız sen de bana söz ver orayı kimseye anlatmayacaksın, demiş.

Çocuk kabul etmiş. Yaşlı adam da yolu tarif etmiş ve ayrılmadan önce çocuğa:

-Oğlum sakın ola aslanlarını yolda yalnız bırakma demiş ve çekmiş yoluna gitmiş. Çocuk tekrar yola düşmüş, sonunda Kaf Dağı'na varmış. Bir ağacın altına yatıp uyumuş. O sırada çocuğun yattığı ağacın arkasında bir mağara varmış. Devlerin de sarayı orada saklıymış. Bir tanesi de nöbet tutuyormuş. Çocuğun geldiğini ve ağacın altında yattığını görünce "*işte bizim yemeğimiz çıktı, gidip diğerlerini de çağırayım*" demiş. Mağaraya dalmış. Çocuğun üstüne yemek için yürümüşler. Ama çocuğun aslanları, hangi dev

gelirse onu bir güzel yemişler. Aradan zaman geçmiş, çocuk uykudan uyanmış, bir de etrafına bakmış ki ne görsün her taraf kan deryası, her yer devlerin ölüleri ile dolu. O zaman anlamış ki aslanları onu mutlak bir ölümden kurtarmış.

Kalkmış bir güzel onlara sarılmış sevmiş. Mağaradan içeri girmiş, armutları toplamış, doğru evine dönmüş. Anası oğlunu yine karşısında görünce şaşırılmış, düşmüş bayılmış. *"Biz bunu gene öldüremedik, şimdi ne yapalım da öldürelim"* demişler. *"Ama bu sefer aslanları bağliyalım da öyle gönderelim, yoksa bunda da başarılı olamayız"* diye düşünmüşler. Aslanları en kalın zincirlerle bağlayıp çocuğu göndermişler. Bu arada eski evlerinden elma almak için kandırılmışlar. Çocuk yola çıkmış, eve varmış. Bakmış ki kardeşi kapının önünde oturmuş bekliyor. Hiç korkmadan yanına gitmiş. Kız, kardeşinin geldiğini görünce onu yemek için planlar yapmaya koyulmuş. Hemen kalkmış, onu en iyi şekilde karşılamış. İçeri çağırılmış. Çocuk teşekkür etmiş.

-Aman kardeşim sen şu sopayı al da tenekeye vur, ben şimdi sana yiyecek bir şeyler hazırlayayım. Ama sen sakın tenekeye vurmaya bırakma, demiş ve hemen içeri dalmış. Çocuk da tenekeye vurmaya başlamış. Bu sırada tarladan bir fare geçiyormuş. Onun tenekeye vurduğunu görünce:

Çocuk:

-Kardeşim içeride bana yemek hazırlıyor, onun için, demiş.

Fare:

-Sen deli misin? O kardeşim dediğin kazma dişli kürek başlı kız değil mi? demiş.

Çocuk da:

-Evet, diye cevap vermiş.

-Onun huyudur bu, şimdi muhakkak dişlerini biliyordur. Sen iyisi mi kaç. Ben senin yerine kuyruğumu buraya vururum demiş.

Vurmaya da başlamış. Çocuk da hemen elmaları toplayıp atlamış atına kaçmış. Aradan zaman geçmiş. Kız dışarı çıkmış. Bir de bakmış ki farenin biri kuyruğuyla tenekeye vuruyor, kardeşi ortalarda yok. Bre aman ne oluyor demeye kalmadan fare bir deliğe kaçmış. Kız etrafa şöyle bir bakmış, kardeşini ufukta ince bir silüet, gölge gibi görmüş. Hemen bir adım, bir adım daha atmış, kardeşine hemen yetişmiş. Tam kardeşini yakalayacakken bir ormana dalmışlar. Çocuk atını bir tarafa atıp ağacın birinin başına çıkmış. Kız kardeşi de onu aramaya koyulmuş. Ağaçları tuttuğu gibi köklerinden koparıp

bir tarafa atıyormuş. Çocuk da ağaçtan ağaca kaçmaya başlamış. Öyle bir an gelmiş ki etrafta hiçbir ağaç kalmamış. Çocuk can havliyle ASLANLARIM !... diye bağırmış. Aslanları da onu nasıl olduysa duymuşlar, kalın zincirlerini bir çekişte koparıp doğruca çocuğun yardımına koşmuşlar. Tam kız, çocuğu yiyecekken aslanlar yetişip kızın üstüne atlayıp kızı parça parça yapmışlar. Çocuk kurtulmuş. Aslanlarını sevmek için tam eğilirken aslanlar dile gelip her şeyi anlatmışlar. Çocuk da doğruca eve gitmiş. Annesiyle Arap'ı bir kılıç darbesiyle ikiye biçmiş, onlardan kurtulmuş. Masal da burada bitmiş.

Mehmet TEKİN

22. KELOĞLAN İLE PADİŞAHIN KIZI

Zamanında bir karının kel bir oğlu varmış. Çocuğun da ihtiyar bir ninesi varmış. İhtiyar, çıkıkta yün eğirip eğirdiği yünleri pazarda satar, onlarla geçimini sağlarmış. Günün birinde oğlan yünleri satar, paralarıyla da gülle aşık oynarmış; paralarını yutuzunca "Eve nasıl gideceğim?" diye düşünmüş, hecil olmuş. Üzölmüş... üzölmüş.

Bir adamın elinde bir kutu varmış. "Haraç mezat! Alan pişman, satan pişman." diye kutuyu elinde gezdiriyormuş. Oğlanın on parası kalmış. Kutuyu almaya niyetlenmiş. "Nasıl olsa bu gece dayağı yiyeceğim, bu kutuyu da alayım." diye düşünmüş. Keloğlan kutuyu satın almış. Biraz öteye gitmiş, içindekileri merak etmiş. Fakat düşünmüş, içinden altın gibi değerli bir şey çıkarsa hem dayak yer, hem de elinden kaçıır. Onun için hiç kimsenin göremeyeceğı bir yere gitmiş, kutuyu açmış. Kutuyu açmasıyla birlikte içinden yarı insan, yarı yılan olan bir yaratık çıkmış. Yaratık demiş ki:

-Ey insanoğlu! Beni kutuya geri koy. Filanca yere git, orada bir delik taş var, delik taşın orada babam duruyor. Babamdan, ne istersen verir. Fakat seni uyarayım, babam sana dünyanın bütün malını teklif etse sakın alma. Dersin ki: "Ben senden Arab-ı bülbülü isterim, onu verirsen alırım."

-Peki, demiş Keloğlan.

Yılanı tekrar kutuya koyup tarif ettiğı yere gitmiş. Orada kutuyu açmasıyla birlikte bir sürü yılan ona sarılmış. Bir taşın altından geçip gitmişler. Keloğlan da onlarla birlikteymiş. Bakmış ki altından bir kürsü, kürsünün üstünde yarı yılan, yarı insan olan bir yaratık oturmuş. Başında altın taç:

-Ey insanoğlu! Benim kızımı kurtardın. Dile benden ne dilersen, demiş.

-Kızınla senin sağlığıın, demiş Keloğlan.

-Olmaz. Dile benden ne dilersin.

Keloğlan bu kez:

-Arab-ı bülbülü isterim senden, demiş.

-Oğlum, yavrum! Sen bu Arab-ı bülbülü çeviremezsin.

Kız da demiş ki:

-Baba! Bu Arab-ı bülbül benden daha mı kıymetli? Bak bu Keloğlan benim hayatımı kurtardı.

-Oğlum! Sakın sırrını kimseye verme. Kimsenin önünde gösterme. Yum gözünü, aç

ağzını.

Keloğlan, gözünü yummuş, ağzını açmış. Gülle gibi bir şey ağzına girmiş ve onu yutmuş. Ne olduğu belirsizmiş.

-Bak oğlum. Git evine her ne dilerse yerine gelecek, demiş yılan baba.

Keloğlan oradan çıkmış, biraz yürüdüktan sonra: "Acaba gerçek mi?" diye düşünmüş. "Bana altın verdiler almadım. Beni mi kandırdılar yoksa?" Kendi kendine konuşurken bir dilekte bulunmuş: "Arab-ı bülbül! Şimdi yanımda bir eğerli at istiyorum." Gözünü açmasıyla birlikte bakmış ki, eğerli at yanında olmuş. Ata binmesiyle eve varması bir olmuş. Eve girmiş. Akşam da olmuş. Allah hayırlı akşamlar eyleye hepimize!

-Akşamın hayırlı olsun nene, demiş.

-Ya mese al heyr! Git başımdan. İpliğin parası nerede? Göttürdün sattın. Yoksa parasıyla kumar mı oynadın? demiş nenesi.

-Hiç sesini çıkarma. Bir sürü yemek getirmişim. Arab-ı bülbül! Şimdi senden türlü taamlı sofraya istiyorum, demiş.

Türlü taamlı bir sofraya düzölmüş ki eller dokunmadık, tencereler görmedik imiş. Nene, dışarı koşmuş. Kap getirip yemeklerden dolduracaktı. Keloğlan da:

-Meraklanma, her gün bu yemekleri yiyebiliriz, demiş.

Âlâ, güzel yemekler yemişler. Biraz sonra:

-Arab-ı bülbül! Şurada senden iki tane karyola isterim, demiş.

Herkes karyolasına uzanıp yatmış. Sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar etsin hepsine, içinde bize de!

-Nene git bana, padişahın kızını iste, demiş.

-Oğlum! Hırifledin mi? Kel başını unutmuşsun. Padişahın kızını sana hiç verirler mi?

Oğlan da:

-Nene! Fazla konuşma. Sen git, bana padişahın kızını iste, demiş.

Karı yuvarlana yuvarlana gitmiş padişahın huzuruna. El pençe durmuş.

-Ne var ber karı? demiş padişah. Etrafindakilere de, şu neneye biraz un, biraz bulgur, biraz yağ verin de gitsin, demiş.

-Ben bulgur falan istemeye gelmemişim, ben dilenci değilim, demiş karı. Senden küçük hanımı istemeye gelmişim. Kel bir torunum var. Allah'ın izniyle kızını istemeye gelmişim.

-Tutun bunu nerdubanlardan aşığı atın, demiş padişah.

Karıya birkaç tane atmışlar, karı sersem olmuş götürmüş, baygın bir durumda bir yere bırakmışlar.

Keloğlan olanları duymuş. Koşmuş, nenesini götürüp tedavi ettirmiş. Birkaç gün sonra karı iyileşmiş. Keloğlan bir gece:

-Arab-ı bülbül! Padişahın konağının karşısında bir konak istiyorum, padişahın konağının beş misli güzel olsun, demiş.

Yum gözünü, aç gözünü. Bakmış ki bir konak. Hizmetçisi ile, uşığı ile mükemmel bir konak. Hiçbir eksiğı yokmuş. Padişah uykudan uyanmış, bakmış ki, uşığı, hizmetçisi ile görkemli bir konak kurulmuş. Gözleri kamaştırıyormuş. Her tarafından mücevherler sallanıyormuş. Büyük bir şaşkınlıkla:

-Lala! demiş.

-Buyur padişahım!

-Bu hikmet, ne hikmet? Akşam bir şey yoktu. Sabahtan bu koca köşk nereden çıktı?

-Vallahi bilmem, padişahım.

Neyse! Elçiye zeval olmaz. Oraya elçi göndermişler. Gidip bakmışlar ki, içinde Keloğlan oturuyormuş. Ona demişler ki:

-Padişah sana selam yolladı, dost musun, düşman mısın?

-Ne dostum, ne düşmanım, ben padişahın kızına talibim.

Hemen gitmişler, padişaha iletmişler. Elçi:

-Padişahım, ne gaflettesiniz ki, kızınızı istiyor.

Padişah da:

-Verdim verişim, yoktur dönüşüm. Mehrini getirsin kızımı vereyim, demiş.

Kızın mehri olan kırk deve altın, kırk deve küncü getirmişler, kızı almışlar. Hamama götürmüşler. Kızı yıkayıp doğru Keloğlan'ın evine götürmüşler.

Keloğlan padişahın kızıyla evlenmiş. Eğlenip gezmişler. Bir gün Keloğlan'ın canı sıkılmış ve bir yerlere gitmeye karar vermiş. O gittikten sonra bir Yahudi satıcı gelmiş sokağa. İğne iplik satıyormuş. "İğne alan, toka alan, iplik alan!" diye bağıırıyormuş. Kıza da yüksük gerekliymiş. Satıcıyı çağırılmış.

-Gel bakalım, satıcı. Senden bir yüksük alayım.

Yüksüğü verdikten sonra satıcı sormuş:

-Hanım kusura bakma, bir şey soracağım.

Kadın:

-Sor, demiş.

Satıcı:

-Baban, yeryüzünün halifesi olduğu halde, senin kocanın hiç malı mülkü yok. Buna rağmen bu kadar para, bu kadar zenginlik nereden geliyor? Baban memleketin padişahı olmasına rağmen o babandan daha üstün. Bunun kaynağı nereden geliyor, bir anlasan.

-Nasıl anlayacağım bre adam, demiş kadın.

-Biraz ekmek vereyim. Döşegin altına açarsın, yatarsın döşeğe. Döndükçe ekmekler ufalır. "Aman kocacığım, bak vücudum kırılıyor, işte ölüyorum" dersin. "Ne olur, bu servetin nereden geliyor, bir anlatsana." dersin.

Kadın, satıcının sözüne kanmış, ekmekleri getirmiş, yatağın altına açmış, kafayı vurup yatmış. Keloğlan gelmiş.

-Ne oldu sana, geçmiş olsun!

-Aman kocacığım! Canım kocacığım! Bak işte kemiklerim kırılıyor. Babamın bu kadar malı mülkü, serveti var. Senin bir şeyin yoktu. Bu saltanat, bu gelir sana nereden geliyor? Yalvarırım söyle.

-Seni alâkadar etmez.

-Canım çıkıyor. Canım çıkmadan önce ne olur bir kelime söyleyen!

-Benim ağzımda Arab-ı bülbül var. Ne istersem yerine getiriyor.

-Oh, rahatladım!

Sarılmış Keloğlan'a ve yatmış.

Kadın yatmada olsun, satıcı bir yere saklanmış, konuşmaları da dinlemiş. Keloğlan'a eğilmiş ve "Arab-ı bülbül, ağzıma geç!" demiş. Arab-ı bülbül de Keloğlan'ın ağzından çıkmış, satıcının ağzına geçmiş. Satıcı:

-Arab-ı bülbül, şimdi Keloğlan'ı çöplüğe koy, demiş. Sonra konağı al, onu Kaf Dağı'nın üstünde isterim.

Konak füze gibi kalkmış, Kaf Dağı'nın üstüne konmuş.

Dünya gevezelerle dolu. Bakmışlar ki, Keloğlan çöplükte yatıyormuş. Birisi hemen padişaha koşmuş:

-Padişahım! Sen gafildesin. Bak damadın çöplükte yatıyor, demiş.

Padişah, adamlarını gönderip Keloğlan'ı huzuruna çağırması, durumu sormuş. Keloğlan:

-Padişahım, bana kırk gün süre tanıyın, demiş.

Padişah mühlet vermiş. Keloğlan yılanın yanına gitmiş. Bakmış ki, kız oracıktaymış. Kızın elini ayağını öpmüş. Başına gelenleri anlatmış. "Beni bu sıkıntıdan kurtarın!" diye yalvarmış. Kız, babasına gitmiş. Keloğlan'ı kurtarması için ricada bulunmuş. Kızın babası:

-Ben dememiş miydim, bunlar insan diye. İnsanoğlu bunlar, sağları solları belli olmaz, bunların sırrı olmaz.

Kızın babası meğer şahmaranmış, yılanların şahı, yılanların padişahı. Kızının yalvarmasına dayanamayan baba, bütün kurda kuşa haber salmış. Hepsi de "görmedik, duymadık" demişler. Baba son bir defa:

-Dünyada hiç kuş kalmadı mı? diye sormuş.

-Filan yerde Zümrüd-ü Anka kalmış, demişler.

Onu da çağırılmışlar. Kuşa, gece bir gürültü duyup duymadığını sormuşlar.

-Duydum, demiş Zümrüd-ü Anka. Kaf Dağı'nın arkasına geçti.

Şahmaran:

-Bu adamı oraya götüreceksin, demiş.

Kırk deve kesmiş, Zümrüd-ü Anka'nın bir tarafına develeri koymuş, öbür tarafına da su doldurmuş. Zümrüd-ü Anka Keloğlan'ı da üstüne bindirip havalanmış. Kaf Dağı'nın arkasına varınca, Keloğlan'ı indirmiş. İnmiş bakmış ki satıcı ile karısı, birbirlerine sarılmış yatıyorlarmış. İçeriye girmiş:

-Arab-ı bülbül, bak Şahmeran beni buraya gönderdi, kendisi gelemedi, sana selam gönderdi. Çıka satıcının ağzından, ağzıma geçesin, demiş.

Kuş ağzına geçmiş. Geçmesiyle birlikte "Arab-ı bülbül, konağı eski yerine isterim." demiş. Keloğlan padişahın huzuruna çıkmış: "Gel padişahım, kızını gözünle gör." demiş.

Padişah bakmış ki, satıcı ile kızı bir yatakta yatıyorlar. Hemen cellâdı çağırması, ikisinin de kellesini vurdurmuş. Öteki küçük kızını Keloğlan'a vermiş. Onlar yemiş içmiş, muradına yetmiş. Darısı yetmeyenlere.

23. KORKU CANAVARI

Bir varmış, bir yokmuş. Zamanın birinde bir ülkenin dışında büyük bir orman varmış. Bu ormanın derinliklerindeki mağaralardan birinde, herkese korku veren bir canavar yaşarmış.

Bu canavar, gökyüzünde dolunay olduğu geceler, kralın hizmetkârlarından birini öldürüyormuş. Krallık ise buna bir türlü çare bulamıyormuş.

Bir gün, büyücünün biri kralın huzuruna çıkmış. Krala bir teklifte bulunmuş:
-Eğer beni en iyi yardımcın yaparsan, sana canavarın kalbini söküp getiririm, demiş.

Kral hemen kabul etmiş bu teklifi. Günler geçmiş, büyücüden tek haber yokmuş. Bir vakit gelmiş, nihayet büyücü kralın huzuruna çıkmış. Bohçasından canavarın kalbini çıkarıp krala vermiş. Kral buna çok sevinmiş.

Büyücü, kraldan kendisinin de şartını (baş yardımcı yapması şartını) kabul etmesini istemiş. Kral, büyücüyü hemen baş yardımcısı yapamayacağını söylemiş. Fakat bunun yerine krallıkta istediği kadar kalabileceğini ve istediği kadar altına sahip olabileceğini söylemiş. Büyücü bu duruma çok sinirlenip oradan uzaklaşmış. Günlerce büyücüden haber çıkmamış. Kral da, bu durumu ucuz atlattığı için seviniyormuş.

Dolunayın olduğu bir gece, yine hizmetkârlardan birisi korku canavarı tarafından parçalanmış. Krallıkta yine bir korku başlamış. Herkes, büyücünün canavarı öldürmediğini anlamış. Bir gece, kral odasına girdiğinde bir de bakmış ki karşısında korku canavarı kendisini bekliyormuş. Kral kaçmaya çalışmış fakat başaramamış. Korku canavarı dile gelmiş:

-Eyyy kral, beni hatırladın mıııı?

Kral şaşırılmış:

-Hayır, demiş.

-Ben, senin yıllar önce öldürmeye çalıştığın ikiz kardeşinim. Beni halkım iyiliklerimle severken, sen hep beni kıskanmıştın. Beni, ormanın derinliklerinde hizmetkârlarına öldürtmeye çalıştın. Beni öldürecekleri sırada büyücü hepsini böceğe çevirdi ve benim de derdimi dinleyip beni bu hâle getirdi. Geceleri canavar olup, her dolunay gecesinde senden ve hizmetkârlarından intikamımı alıyorum. Sana bi teklif sundum, teklifimi kabul etmedin.

Kralın yalvarmalarına aldırmadan onu parçalayıp yemiş ve kralın yerine geçmiş.

Eski kraldan çok daha iyi bir şekilde yönetmiş ülkesini.

Ayça EZER

24. KORKUYU ARAYAN ÇOCUK

Bir varmış, bir yokmuş. Eski zamanlarda biri kız, biri oğlan, iki kardeş varmış. Bu iki kardeş mağarada yaşarlarmış. Bir gün akşam vakti suları bitmiş. Kız, oğlana: "Kalk bize su doldur" demiş. Oğlan da kız kardeşinin gitmesini istemiş. Derken oğlan karanlıkta çıkmış, suyu doldurup gelmiş. Kız mağarada kapının arkasına saklanmış, oğlanın içeri girmesiyle birlikte önüne çıkmış ve "Seni korkuttum!" demiş. Çocuk şaşırılmış:

-Sen beni nasıl korkuttun? Bu korku nasıl bir şey? Ben korku nedir bilmiyorum, gidip korkuyu arayacağım, demiş.

Oğlan yola çıkmış, o dağ senin, şu dağ benim korkuyu arıyormuş. Kimi görse korkuyu soruyor, ama cevap alamıyormuş. Sonunda bir eve misafir olmuş. Yemiş, içmiş, tam yatma vakti geldiğinde ne aradığını sormuşlar. O da başından geçenleri anlatmış ve korkuyu aradığını belirtmiş. Ev sahibi:

-Oğlum, haydi git bu akşam vakti mezarlıkta helva pişir, demiş.

Oğlan, mezarlığa gitmiş, bir kazan helva kaynatmış. Daha helva ocaktan inmeden, her taraftan eller çıkmaya başlamış. Ölüler tek tek dirilmiş: "Biz de isteriz!" diye sıralanmışlar. Oğlan, önce bir tencere doldurup misafir olduğu eve götürmüş. Ardından ölümlere dağıtmış. Böylece de korkmadığını anlamış. Bunun üzerine kazanı mezarlıkta bırakıp yoluna devam etmiş. Az gitmiş, uz gitmiş, önüne bir konak çıkmış. O konağa misafir olmuş. Konak oldukça kalabalıkmış. Kalabalık bir insan grubu toplanmış, korku içinde tir tir titriyorlarmış. Merak edip "Ne oluyor?" diye sormuş, oradakiler de:

-Çık şurada bir gece yat da ne olduğunu görürsün, demişler.

Oğlan, oraya çıkmış. Bakmış ki, bir yatak. Yatağa girip uyumuş. Gece yarısı olunca, bir tabut merdivenlerden aşağı yuvarlanmaya başlamış. O tabutu gören korkudan bayılıyormuş. Kim bu tabutu tutar da açabilirse, padişah kızını ona verecekmış.

Oğlan kalkıyor, tabutu karşılıyor, açıyor. İçinden gül gibi bir kız çıkıyor. Kolunda bir bilezik varmış. Bileziğini kolundan almış. Kızın elinden bileziği alınca, yerinde kalakalmış. Tabut da ortadan yok olmuş. Oğlan, bileziği koluna takıp oradan uzaklaşmış. Padişah, kızını vermek istemiş, fakat kabul etmemiş. Korkuyu aramak için yoluna devam etmiş.

Az gitmiş, uz gitmiş. Gide gide bir memlekete varmış. Orada da bir kalabalık

görmüş. Memleketin bütün insanları sanki orada toplanmış. Bir hamam varmış, hamama giren, taşa dönüşüyormuş. Şimdiye kadar kimse oradan sağ çıkamamış. "Ben sağ çıkabilirim." demiş ve içeriye girmiş. İçeride çok güzel bir kızla bir sürü taşlaşmış insan görmüş. Kız karşıda oturmuş, boynunda da bir altın sallanıyormuş. Bir adım atmış, iki adım atmış, ayakları taşlaşmaya başlamış. Elini uzatıp kızın boynundan altını kapmış. Altını kapınca her şey normale dönmüş. Sihir bozulunca insanlar dirilip konuşmaya, derin bir uykudan uyanmış gibi hareket etmeye başlamışlar. Oğlansa "Yine korkuyu bulamadım." deyip yoluna devam etmiş.

Az gitmiş, uz gitmiş. Gide gide bir deniz kenarına varmış. Bir gemi görmüş. Gemiye binmek istemiş, gemidekiler uyarılmış: "Gemiye binebilmen için bir kurban kesmen gerek." Kurban kesmeden gemiye binmiş. Hâlbuki kurban kesmeden binen olursa, gemi batıyormuş. Binmiş, orada bulunanları da bindirmiş. Herkes sırasıyla kurbanını kesmiş. Sıra kendisine gelmiş, kurbanı yok. Neredeyse gemi batacak olmuş. Bakmış ki köşede bir kız bekliyormuş. Kızın parmağında bir yüzük varmış. Yüzüğü oynatmasıyla gemi batıyormuş. Ani bir hareketle kızın parmağından yüzüğü kapmış ve kaptana "Haydi sür!" demiş. Gemi bir limana ulaşmış. Oğlan karaya çıkıp dolaşmaya başlamış. Dolaşırken bir konak görmüş. İçeriye girmiş, konak bomboşmuş. İçeriye araştırırken birbirinden güzel üç kız görmüş. Kızlar dolaba saklanmışlar. Kendisi de görünmesin diye bir köşeye saklanmış. Kızın biri:

-Ah ayvacığım! Gördün mü başıma geleni? Elimde bir sihrim vardı, ne güzel. Bir yiğit geldi bileziğimi çekti., sihrimi elimden aldı.

Bu kez ortanca kız:

-Ya sen başıma geleni gördün mü? Kim hamama gelse onu taşlaştırıyordum. Valla bir yiğit geldi, boynumdan kolyemi çekti, böylece sihrimi elimden aldı.

Bu kez üçüncü kız:

-Ya benim başıma geleni duydunuz mu? Bütün gemileri deviriyordum. Herkesten kurban yiyordum. Herkesi masrafa sokuyordum. Bugün bir yiğit geldi, elimden yüzüğümü çekip sihrimi aldı.

Oğlan önlerine atılmış. Üçü de şaşırmış. Onu karşılarında görünce "Madem ki sihrimizi elimizden aldın, bizi de alacaksın." diye tutturmuşlar. Oğlan da:

-Ben üçünüzü ne yapayım? Haydi gidin, her biriniz ayrı bir yemek pişirsin. Kim en güzel

yemeği pişirirse onu alırım, demiş.

Her biri ayrı bir yemek pişirmiş. Kúçük kız da kurnazmış biraz. Tencerenin içine kuş koyup tencerenin ağzını kapatmış. Úü de tencerelerini yan yana koymuşlar.

-Haydi demişler, a bakalım hangi yemek daha güzel?

Oğlan birinci tencereyi açmış, beğenmemiş. İkinci yani ortancanın tenceresini açmış, onu da beğenmemiş. Sıra úüncüsüne, yani kúçük kızın tenceresine gelmiş, onu açmasıyla birlikte bir kuş (güvercin) yüzüne fırlayıvermiş. ocuk, şöyle bir geriye çekilmiş, yüzü de değişmiş.

-Korktun değil mi? Ben senin korkuyu aradığını biliyordum, demiş kız.

Oğlan şaşırmış.

-Kim beni böyle korkuttu? diye sormuş.

Kúçük kız:

-Ben seni korkuttum, o tencere benimdi, demiş.

Oğlanla kúçük kız evlenmişler. Yemişler, içmişler, muratlarına ermişler. Darısı yetmeyenlere.

Mehmet KARASU

25. KRAL VE BÜYÜCÜ

Bir zamanlar, bol harcamayı ve lüksü çok seven insanların yaşadığı bir ülkede uzun yıllar sürecektir bir kıtlık başlamış. Ne tarlalardan verim alınabiliyor ne de ağaçlarda meyve yetişiyormuş. Kral bu durum karşısında bir çözüm yolu aramış.

Zamanında, gençken, ufacık bir buğday tanesinden çok büyük ziyafetler sunan bir büyücünden bahsedildiğini hatırlamış. Tüm askerlerine ve halka emir vererek bu büyücünün bulunmasını istemiş. Uzun uğraşlardan sonra büyücüyü bulup getirmişler. Büyücü çok akıllı bir adammış. Krala:

-Bu ülkedeki kıtlık, topraktaki küçük bir böcekten kaynaklanıyor. Bu böcekler artarak toprağı istila etmiş. Ancak bunların sayısı azalırsa tekrar bolluk olur. Bir de, ülkedeki herkes, hatta kral bile biraz bu temizliğe katılmalı, demiş.

Kral bu sözlere çok sinirlenmiş ve:

-Sen nasıl olur da bana toprağı kazmamı, böcek temizlememi söylersin? Ben kralım, diye kızmış. Fakat ona muhtaç olduğu için şimdilik bir ceza vermemiş.

Büyücünden, getirdiğı buğday tanelerinden saraya ve halka ziyafet sofraları hazırlamasını istemiş. Büyücü:

-Peki, diyerek elindeki buğday tanelerinden bir tanesini yemek salonundaki büyük masanın üzerine bırakmış. Farklı sesler çıkaran büyücü, masanın üzerindeki buğdaya dokunduğı an her yer güzel yemeklerle dolmuş. Bu yemekler o kadar çokmuş ki bir haftada ancak bitirmiş. Büyücü bunu ülkenin her yerinde yapmış. Kral da bunun karşılığında büyücüye bir sürü altın vemiş.

Fakat gün gelmiş, büyücü ölmüş. Ülke tekrar eski kıtlık günlerine dönmüş. Herkes kara kara düşünmeye başlamış. Kral ise yaptığı cahilliğı yeni anlamış:

-Keşke büyücüyü o zaman dinleseydim. Keşke kibirli olmayıp ilk dediğini yapsaydım. Şimdi bu sıkıntıları çekmezdik, demiş.

Çok pişman olmuş. Yine de geç kalınmadığını düşünmüş ve ülkeye haber salmış. Topraktaki böceklerin temizlenip yakılmasına kara vermiş. Kendi de dahil, günlerce toprağın eski verimine kavuşması için uğraşmışlar. Uzun bir zamandan sonra tekrar topraklarını ekmeye başlamışlar. Ekme işi bittikten sonra herkes inzivaya çekilip, 'acaba ağaçlar tekrar meyve verecek mi?', 'tarlalardan yine her türlü yiyeceğimizi toplayabilecek miyiz?' diye düşünmeye ve beklemeye başlamışlar.

Yedinci ayın sonunda ağaçlar tekrar meyve vermeye, tarlalar yine her türlü yiyeceği insanlara sunmaya başlamış. Tüm ülkeyi sevinç ve coşku kaplamış. Bu sefer daha tedbirli olan kral, herkese, ürettiğinin bir kısmını kötü günler için saklaması emrini vermiş. Kral ve ülkesi bir daha aynı sıkıntıya düşmemişler.

Nebihe KARASU

26. KÜÇÜK SU PINARI

Her zaman genç olmayı isteyen yaşlı bir kral varmış. Bu kral çocukluğundan beri, gençleştiren bir su pınarının olduğunu duymuş. Fakat kimse nerde olduğunu bilmezmiş. Hayatı boyunca her yere adamlar gönderip su pınarının bulunması için uğraşmış. Fakat bir türlü bulamamış.

Bir gün uzaaak uzak diyarlardan çok yaşlı bir adamı kralın huzuruna getirmişler. Adam, krala, zorlukla konuşarak pınarın gerçek olduğunu ve onu nasıl bulabileceğini anlatmış.

-Kralım, bu su pınarını şu an hiçbir yerde bulamazsınız.

-Neden?

-Çünkü o su pınarı, bir asanın büyüyle taş olarak görünüyor. Ancak o asayı elinde tutan adam, asayı tekrar taşa vurursa su pınarı eski haline gelir. Ama sizi uyarmak istiyorum. Bir defa o suya girip çıktıktan sonra en güzel gençlik halinize döner ve bir daha hiç yaşlanmazsınız. Ve hiçbir şekilde ölmezsiniz. Bunu iyi düşünün.

-Bunu ben de biliyorum (ölümsüzlüğü). Sen bana asayı ve su pınarını nerede bulacağımı söyle, yeter.

-Asanın sahibi; bir tarafında şelale ve güzel bir ormanın olduğu, diğer tarafında ise bir ot bile bitmeyen bir çölün olduğu dağın en tepesinde yaşıyor. Eğer ona ulaşabilirseniz, su pınarının yerini de öğrenebilirsiniz.

Kral, adamlarıyla birlikte kalabalık bir şekilde yola çıkmış. Haftalarca, aylarca aramışlar asanın sahibini. Tam ümitsizliğe kapıldıkları anda dağı bulmuşlar. Büyük bir ümit ve gayretle dağın tepesine ulaşıp asanın sahibini bulmuşlar. Kral, asanın sahibine hep genç kalmak istediğini anlatmış ve su pınarını kendisine vermesini istemiş. Asanın sahibi, bunun kral için çok tehlikeli olduğunu söylemiş.

Kralın emrine karşı gelemeyeceğini anlayınca, kralın hemen yanı başında duran taşa asasıyla sertçe vurmuş. Taş birden su pınarına dönüşmüş. Kral hemen o anda adamlarına asanın sahibini öldürtmüştü.

Su pınarının içine giren kral, bir anda gençleşmiş. Aynada kendini görünce bu duruma çok sevinmiş. Kral asayı suya daldırmış, su tekrardan taş olmuş. Su pınarını başka kimse kullanmasın diye asayı da kırmış. Sonra adamlarıyla birlikte ülkesinin yolunu tutmuş. Yıllarca mutlu yaşamış.

Fakat yıllar yılları kovaladıkça mutluluğun yerini hüzn almış. Bir de çok sıkılıyormuş. Artık hiçbir şeyden zevk almıyormuş. Tüm sevdikleri yaşlanıp ölüyormuş. Onların ölümü, kendisini de her defasında öldürüyormuş. Zamanında asanın sahibini dinlemediği için çok pişman olmuş. Ülkesinden ayrılmış, tekrar yollara düşmüş. Bu durumdan kurtulmak için her yeri gezmiş ama hiçbir zaman aradığını bulamamış.

Melina KARTUN

27. LÜLÜ

Zamanında bi padişah varmış. Bu padişahın hiç çocuğu olmamış. Allah'a yalvarmış, demiş:

-Bana Allah bir çocuk verirse bir dereden yağ akıdırım, bir dereden bal akıdırım.

Allah'ın hoşuna gitmiş. Allah kendine bi evlât vermiş. Bir erkek çocuğu vermiş. Padişaha demişler ki:

-Padişahım, ahdini yerine getir.

Kalkmış bir dereden bal akıdımış, bir dereden yağ akıdımış. Orda da bir ihtiyar varmış. Millet üşüşmüş balı, yağı toplamaya. O da zannetmiş ki, eşkıyalar memleketi bastı. Kendi de saklanmış, dışarı çıkmamış. El ayak çekildikten sonra ihtiyar sokağa çıkmış. Demişler ki:

-Sen nerdeydin sabahtan beri?

-Ben korktum eşkıyalar bastı diye. Saklandım.

-Yook. demişler. Padişah bir dereden yağ akıddı, bir dereden bal akıddı. Onun için bu kalabalık vardı.

-Varım iki tene kanne alim gelim de biraz eve doldurim götürim.

Neyse gidip artık bir damla ordan, bir damla ordan kanelerini doldurmuş. Tam almış eline gidecek zaman elini arkasına komuş, Padişahın oğlu da orda mahallenin çocuklarınnan oyun oynuyomuş. İhtiyarı görmüş. İhtiyara demiş ki:

-Nene ne yapıyorsun?

-Baban böyle dereye akıddı, ben de geldim toplamaya, demiş. Ben de evime gidiyom.

Çektiğinnen sapannan kannesini kırmış, yağını dökmüş. Ehtiyar kadın ne yapsın! Demiş ki:

-Seni baban kaç yılda buldu, sana intizar edemem ama Lülü'nün aşkına düşesin.

Daha bu çocuk, yani delikanlı gibi bi şey. Bunun aklında kalmış bu.

-Lülü kim? Neyin nesi? Ben bunu bulacağım.

Eve gidiyor, ailesine söylüyor.

-Ben Lülü'nün aşkına düştüm. Ben bu Lülü'yü bulacağım.

Yükte hafif, pahada ağır şeyleri yükleniyor, azığını alıyor, düşüyor yola. Elinde asa, ayağında çarık gidiyor. Gideee gide gide gidee bir dev karisine rastlıyor. Dev karisinin sağ yanından gelyo sağ memesini emiyo, sol yanından gelyo sol memesini emiyo, ağzına

bir sakız atıyo. Bir tutam sakız atıyo.

-Mmmmm, eğer sağ yanımdan gelip sağ mememi emmeseydin, sol yanımdan gelip sol mememi emmeseydin seni salları sakızıma katardım. E nere gidiyon sen, diyo kendine.

-Ben Lülü'nün aşkına düştüm, Lülü'yü aramağa gidyom. Ben bu Lülü'yü nerde bulurum?

-Lülü'yü zor bulursun. Bak sana bir tarif ediyim. Seni sevdim, diyo. Sen burdan giderken önüne iki tene pınar gelecek. Birinden kan akyo, birinden irin akyo. Her birinden üçer avuç içersin, geçersin. Ondan sonra önüne iki tene büyük kapı çıkacak. Biri açık, biri örtük. Açığı kapadırsın, kapalıyı da açarsın. Böyle böyle, gide gide Lülü'nün yerini bulursun. Aşşığıdan seslenirsin.

Şimdi tabi bunu böyle söyledi, oğlan buna devam ediyö, gidiyo. Önüne gerçekten iki tene pınar geliyo. Birinden kan akıyor, birinden irin. Her birinden üçer avuç içiyö. Pınarlar diyolar ki:

-Sen kimsenin yapmadığını yaptın, sen bizim akıttığımızdan içtin, sana biz yardım edeceğiz. Derdin nedir?

-Ben Lülü'nün aşkına düştüm. Lülü'yü aramaya gidiyom.

-Yolda iki kapı göreceksin, açığını kapatacaksın, kapalıısını da açacaksın.

Aynen onun gibi önüne iki tene kapı çıkıyo. Açığını kapatıyo, kapalıısını da açıyo. Kapılar diyo ki:

-Yıllardır biri bizi örtmedi, biri açmadı. Sen bunu nasıl yaptın?

-Ben Lülü'nün aşkına düştüm. Lülü'yü arıyom. Peki nasıl bulurum?

Tarif ediyolar kendine.

-İşte gide gide, gide gide bir konağa varacaksın. Bu konağın altından sesleneceksin "Lülü Lülü" diye. Lülü eğer seni severse saçını sallandırır, seni yokarı çeker. Yok sevmezse (orda dev karisinin kızımış Lülü). O şekilde Lülü'yü bulursun.

Aynen dedikleri gibi gide gide, gide gide o konağa rastlıyor. Aşşığıdan çağırıyor:

-Lülüüüüü Lülü...

Lülü kafasını sallandırıyo, bakıyo ki ay parçası gibi bir delikanlı. Saçını ta yokardan sallandırıyo (saçı da çok uzunmuş).

-Sen saçıma tutun, ben seni yokarı çekerim.

Saçını sallandırıyo, çekıyo kendini yokarıya. Oturyolar işte sobet ediyolar.

-Derdin nedir, diyo.

-Derdim böyle böyle, ben senin aşkına düştüm, diyo.

-E benim burda bir anam var, dev karisi. Şimdi gelirse seni yer bitirir, komaz.

-E ne yapalım?

-Ben seni saklarım.

Okuyo üflüyo bir firkete yapıyo saçına takıyo kendini, oğlanı. Derken dev karisi gelyo gümbürdüyerek. Cuuuuup içeri giryo.

-Mmmmm... İnsan kokusu var Lülü.

-Yok yahu sen de. Bura insan nerden gelecek? Ne insan kokusu! Senin leşlerinin kokusu sana gelyo.

Neyse o orda yeyo içyo, tekrardan o dev karisi koya savuşa gidyo.

-Nası kaçalım?

Neyse burdan oğlanla beraber kaçyolar. Lülü diyo ki:

-Sen saçımdan iki tel koparacaksın. Biri ak, biri kara... Bunları koparacaksın. Ben sana yolda söylediğim zaman sen bunları yapacaksın.

Neyse, Lülü'yü alyo kaçyolar bunnar. Dev karisi gelyo. Gelyo bakyolar ki Lülü yok, Lülü kaçmış. Arkalarına düşyo bunlarıın. Gidyoy gidyoy gidyoy işte, bakyolar ki arkadan gelyo; oğlana diyor ki:

-Sen kara saçı at.

Oğlan kara saçı atyo. Bir karanlık olyo, bir karanlık olyo dev karisi yolunu görmüyo, bunlar kaçyo gidyo. Gide gide, gide gide gene epey yol gittikten sonra yine bakyolar ki dev karisi arkalarından gelyo.

-Beyaz saçı at, diyo.

Beyaz saçı atyo. Bu sefer bir derya olyo, bir derya olyo, bunlar geçyo, o dev karisi geçemiyo. Gene bunlar kaçyo. Dev karisi nasıl yol bulduysa gene yavaş yavaş yavaş yavaş bunlara ulaşyo.

-Gene anam gelyo arkadan, diyo.

-Ne yapalım?

Kakyo okuyo, üflüyo Yusuf'u bir ağaç yapıyo, kendi de bir ejderha olyo, tepeden tırnağa ağaca sarılyo Lülü. Dev karisi gelyo bulaşyo bunlara:

-Seni ne yapım ben şimdi, diyo. Yolumda karanlık yoktu, karanlık oldu. Yolumda derya yoktu, derya oldu. Şimdi de ağaç yaptın Yusuf'u, sen ejderha oldun. Bari şu ağacın

hırfından bir tane kopar da yüreğim soğusun.

Kakyo dilinden ejderha bir küçük filiz koparyo atyo aşşağıya. Dev karisi neyse bırakyo bunları gidyolar. Bunlar tekrardan okuyo, üflüyo onu adam(insan) edyo, kendi de adam(insan) olyo gidyolar. O zaman at yok, araba yok, bişe yok. Yürüyerek gidyolar. Giderken yolda susuyolar.

-Gidim sana su bulim gelim de iç, diyo.

Oğlan gidyo su bulmaya. Oralarda oğlanı(Yusufu) Zümrüdü Anka Kuşu yutyo. Kız bir bekliyoo, iki bekiyooo, Yusuf gelmiyo. Sonra bakyo ki kuş olmuş uçyo. Kız yoluna devam edyo. Yavaş yavaş yavaş yavaş gidyo şehri bulyo. Karnı acıkmış, acından ölmüş, yiyecek yok, bi şey yok. Bakmış ki pencerenin birinden bir sofrta silkeliyolar. İçinde kemikler memikler, artıklar... Onları alyo, onları yiyo. Yerken öteden Zümrüdü Anka Kuşu'nun yuttuğu Yusuf gelyo, orya dama konyo.

-Ya Lülü, ya Lülü. Eşta kili, eştiş rabi. Enebeyk ebi, diyo.

-Tahkil zibil, şakil zibil. Lamin yasir ya Yusufi, diyo.

Kuş ağlıyarak uçyo gidyo. Bunu hizmetçiler göryö. Ertesi günü hanıma söylüyolar.

- Hanımım, böyle böyle bugün bi olay oldu, böyle böyle Yusuf'un adı geçti. Acaba bu Yusuf'u... (Yusuf çünkü gitmiş, bir daha dönmemiş.) Ne yapalım? Bunu komşu yapalım.

Ertesi günü bunu içeri alyolar. Mutfağa koyyolar. İşte altına bir hasır açyolar. Biraz yimek mimek veryolar. Bu sefer gine Zümrüdü Anka Kuşu gelyo, dama konyo. Başlıyo gine:

-Ya Lüle ya Lüle. Eşta kili, eştiş rabi. Enebeyk ebi, diyo.

-Tahkil hasir, fakul hasir. Lamin yasir ya Yusufi.

Huuu huuuu diye Anka Kuşu ağlıyarak geri uçyo gidyo. Bunu hizmetçiler tekrar göryö. Diyolar ki, böyle böyle. "Ne yapalım?"

-Biz bu kadına bakalım, bişey yapalım. Anlayalım bunun macerasını.

Ertesi günü ipek yataklar, ipek yorganlar veryolar. Artık içeri alyolar bunu, giydiriyolar, kuşatıyolar, buna bakıyolar. Kıza da söyletiyolar. Kız diyo ki, böyle böyle böyle oldu.

-Yusufu Zümrüdü Anka Kuşu yuttu. Benle beraber gelyodu. Ben bir dev kızıyım. Beni getirdiği yerde Zümrüdü Anka Kuşu kaptı kendini getti. Ben de gele gele buraya geldim.

-E bunu vurup öldürsek mi?

-Yok, diyo. Dama zift dökersiniz. Bu, dama gelip konacak. Yapışır, kakamaz. Ondan sonra anca Yusuf'u kurtarabiliriz.

Kakyolar, dama zift dökyolar. Ertesi günü yine Zümrüdü Anka Kuşu gelyo.

-Ya Lülü, ya Lülü. Eşta kili, eştiş rabi. Enebeyk ebi, diyo.

-Tahkil harir, fakul harir. Lamin yasir ya Yusufi.

O zaman uçmaya kakyoy, kanatları yabışyo orya, kalkamıyo. Zümrüdü Anka Kuşu'nu yakalıyolar. Yavaş yavaş karnını yarıyolar, içinden çıkaryolar. Ondan sonra bunlara kırk gün kırk gece düğün dernek yapıyolar. Padişah oğlunu evlendiryo, bu hikâye de burda bityoooo.

Saadet SEMERKANT

28. MAVİ SU DAMLASI

Çok eski zamanların birinde, bir memlekette iyi kalpli bir padişah yaşarmış. Herkes bu padişahı çok severmiş. Bu padişahın çok güzel bir karısı ve üç oğlu varmış. Ailesiyle birlikte çok mutlu bir hayat sürüyormuş. Herkese adil davranmasıyla bilinirmiş.

Padişah birgün çok kötü bir hastalığa yakalanmış, yatak döşek yatıyormuş. Memleketin en iyi hekimleri, en ünlü büyücüleri her türlü bitkiyi, ilacı denemişler. Ama hiçbiri iyi gelmemiş.

Padişahın hastalığını duyan bir adam, memleketin çok uzak bir köşesinden kalkıp gelmiş ve padişahı görmek istediğini söylemiş. Hizmetçiler, onu padişahın yanına götürmüşler. Onu gördükten sonra karısına ve çocuklarına:

-Padişah zehirlenmiş. Bunu vücuttan atmanın tek yolu, şifalı mavi su.

Büyük oğlu hemen atılmış:

-Peki nerde buluruz bu mavi suyu? diye sormuş.

-Aşılmaz kanlı dağın ötesinde bir şelale var, o şelalenin altındaki mağarada gizli bu dediğim şifalı su.

Bu söz üzerine padişahın üç oğlu da hemen hazırlıklarını yapıp gün doğmadan yola koyulmuş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş, laleyi sümbül biçerek, kahveyi tütün içerek vara vara kanlı dağa varmışlar.

Büyük oğlan:

-Dağın üstünden aşım gidelim, demiş.

Ortanca oğlan:

-Dağın etrafından dolaşım gidelim, demiş.

Küçük oğlan:

-Dağın içinden delip gidelim, demiş.

Bakmışlar ki böyle olmayacak:

-En iyisi herkes kendi bildiği yoldan gitsin. Erken varan, mavi suyu babamıza yetiştirsin, demişler ve birbirlerinden ayrılmışlar.

Büyük oğlan, dağın üstünden aşmaya çalışmış. Yolda, şimdiye kadar hiç görmediği yaratıklarla karşılaşım onlarla savaşmış. Dağın tepesine ileledikçe hava puslanmış, göz gözü görmez olmuş. Oğlan da yolunu şaşım, kaybolmuş.

Ortanca oğlan, dağın etrafından dolaşmaya başlamış. Onun da önüne türlü engeller

çıkılmış. Yol incecik, bir tarafı dağ, bir tarafı uçurum. Her bir adımında yukarıdan bir kaya parçası düşüp, üstünden aşağı doğru yuvarlanıyormuş. Böyle böyle yolu yarılamış. Ama bu sefer daha büyük kaya parçaları gelmeye başlamış. En sonunda dayanamayıp bu kayalardan bir tanesiyle birlikte o da aşağı yuvarlanmış, vadide kaybolup gitmiş.

Küçük oğlan, ağabeylerinden ayrıldıktan sonra biraz gitmiş ve karşısında üç kapı görmüş.

-Acep hangisini açıp geçsem, diye kendi kendine söylenirken, dağ dile gelip konuşmaya başlamış.

-Sağdaki kapıyı açarsan, şiddetli bir yel seni alır, savurur. Nereye gittiğini bilemezsin. Ortadaki kapıyı açarsan, tek bir ipin üzerinde karşıya geçmelisin. Eğer düşersen lavların sıcaklığında erir gidersen. Soldaki kapıyı açarsan periler seni karşılar. Ama aralarında iyiler de var, kötüler de. Kötülerine rast gelersen, seni karanlıklara sürüklerler. Seçimini sen yap, demiş ve susmuş.

Küçük oğlan önce şaşırıp kalmış, hangi kapıdan geçip gitsem diye. Sonra biraz düşününce, üç kapıyı da açmaya karar vermiş.

Önce soldaki kapıyı açmış, ama içeri girmemiş. Kapıyı açar açmaz fısıltılar işitmeye başlamış. Kötü periler, kapıyı kimin açtığını merak edip kapının eşiğinde beklemişler. Sonra ortadaki kapıyı açmış, ama oraya da girmemiş. Kızgın lavların fokurtusunu duymuş ve içine ürperti gelmiş. En son sağdaki kapıyı açmış ve açar açmaz bir kayanın arkasına gizlenip neler olacağını seyretmeye başlamış.

Şimdiye kadar bu üç kapının üçünü de aynı anda açmayı kimse akıl edememiş. Bu yüzden de bu kapılardan giren, bir daha çıkamamış. Sağdaki kapının açılmasıyla, şiddetli yel kendini dışarı atmış ve uzun zamandır beklediği ve yok etmek istediği kötü perilere ulaşma fırsatı yakalamış. Kötü periler de kapı eşiğinde bekledikleri için, yelin onları alıp orta kapıdaki lavlara savurması çok zor olmamış.

Küçük oğlan, olanları korku içinde izlemiş. Ortalık durulduktan sonra da sağdaki ve ortadaki kapıyı kapatıp soldaki kapıdan içeri girmiş. Kötü periler ortadan kalktığı için, onu orda iyi periler karşılamış. Hatta, kendilerini kötü perilerden kurtardığı için, onu peri padişahına götürmüşler. Peri padişahı, küçük oğlanı görünce:

-Çok yiğit bir delikanlıymışsın. Tüm perilerimi kurtardın. Bu iyiliğinin karşılığında seni peri kızım ile evlendirmek isterim, demiş.

-Padişahım, benim için bir lûtuftur bu. Ama benim başka bir isteğim olacak sizden.

-Neymiş bakalım benim kızım ile evlenmekten daha önemli olan şey?

-Padişah babam ölüm döşeğinde. Bu dağın ardında bir şelale varmış. O şelalenin altındaki mağrada şifalı mavi su olduğunu söylediler. Oraya ulaşmam lazım. Yoksa babamı bir daha hiç göremem, demiş üzüntüyle.

Bu duruma peri padişahı ve oradaki tüm periler çok üzölmüş.

-Peki, demiş peri padişahı. Ülkemdeki tüm periler sana yardım edecek ve seni oraya ulaştıracaklar. Allah yardımcın olsun, deyip uğurlamış küçük oğlanı.

Peri padişahının biricik kızı da, bizim küçük oğlana görür görmez vurulmuş. Bunu padişah babasına deyip, onunla birlikte gitmek istediğini söylemiş. Babasının hayır duasını alarak, peri kızı kılığını da gizleyerek diğer perilerin arasına katılmış.

Küçük oğlan gidedursun, gelelim biz diğer oğlanlara.

Büyük oğlan gide gide bir kartal yuvasına rastlamış. Oraya varana kadar çok bitkin düşmüş ve yuvanın kartal yuvası olduğunu bilmeden o karanlıkta bir köşeye kıvrılıp uyumuş. Gün ağarınca kartal, yavrularını beslemek için gelmiş. Onlara solucan getirmiş. Büyük oğlanı da ilk başta yeni doğan kartal yavrularından biri zannetmiş. Getirdiği solucanlardan birini, büyük oğlanın ağzına tıkmaya çalışmış yesin diye. Oğlan zor direniyormuş kartala.

Birkaç sefer böyle olunca kartal şüphelenmiş. Yaklaşmış bakmış ki bu kartal yavrusu değil, bir insanoğlu. Çok sinirlenmiş, yavrularını kaçırmak istediğini düşünmüş. Tam gagasına alıp öldürecekken diğer yavrular mani olmuşlar buna. Onun kendilerine zarar vermediğini söylemişler anne kartala.

Büyük oğlan da başından geçenleri anlatmış.

-Şifalı suya ulaşamazsam padişah babam kalkamaz yattığı yerden. O vakit benim de hayatım zindan olur.

-Sana yardım edeceğim ve seni o dediğin yere götüreceğim, demiş ve sırtına almış büyük oğlanı. Tüylerimden üç tane kopar, sakla. Yardıma ihtiyacın olduğunda bir defa üflersen tez vakitte beni yanında bulursun.

Büyük oğlan koparmış tüyleri saklamış yeleginin iç cebine. Sonra düşmüşler yola. Onlar da gidedursun, gelelim ortanca oğlana.

Ortanca oğlan vadiye yuvarlandıktan sonra bir vakit kendine gelememiş. Oranın

fedailiğini yapan bir grup at, yerde yatan bir insanoğlu görüp yaklaşmışlar. Önce öldüğünü sanmışlar. Tam arkalarını dönüp gidecekken bir ses duymuşlar.

-Yardım edin bana! Lütfen! demiş ortanca oğlan.

Atlardan biri dile gelmiş:

-Ne arıyorsun sen burada? Buralar çok tehlikeli!

Ortanca oğlan da anlatmış başından geçenleri:

-Padişah babam çok hasta, yatak döşek yatıyor. Tez vakitte ona mavi suyu ulaştırmam lazım, demiş.

Atlardan biri:

-Bizim yardımımız olmadan oraya varman mümkün değil, demiş. İyisi mi seni biz ulaştıralım şelaleye, deyip düşmüşler yola.

Üç kardeş kendi yollarında ilerlerken, akılları da padişah babalarındaymış. Onun da durumu gittikçe kötüye gidiyormuş.

Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Gece gündüz yol gitmişler. Sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar etsin cümlesine. İçinde bize de. Varmışlar üçü de şelaleye.

Üç kardeş de birbirini gördüğüne pek sevinmiş. Hemen şelalenin altındaki mağarayı bulmuşlar. Oradan da mavi suya varmışlar, lâkin mavi suyun kilitli bir demir kapısı varmış. Nasıl açacaklarını da bilmiyorlarmış. Büyük oğlan, kartalın verdiği tüylerden birine üflemiş, tüy uçup gitmiş. Göz açıp kapayana kadar karşısında kartalı görmüş.

-Ne istiyorsun ey insanoğlu, demiş.

-Mavi suyun demir kapısında çok güçlü bir kilit var. Nasıl açacağımızı bilmiyoruz. Yardım eder misin? demiş.

Kartal, gagasını kilide yerleştirip kapıyı açmış. Sonra da sıvışıp gitmiş. Üç kardeş girmişler içeriye. İhtiyaçları kadar mavi suyu alıp çıkmışlar oradan. Peri padişahının kızı ve atların en asili, şelalenin başında bu üç kardeşi bekliyorlarmış.

-Siz gitmediniz mi daha, demiş küçük oğlan. Sen neden diğerleriyle birlikte gitmedin, demiş peri padişahının kızına.

-Çünkü ben peri padişahının kızıyım. Babamdan izin aldım seninle gelmek için. Beni ülkene götürür müsün? demiş.

-Evet, tabi götürürüm, demiş sevinerek.

At da ortanca oğlanla gitmek istediğini söylemiş.

-Sen neden benimle gelmek istiyorsun? diye sormuş.

-Bunu ancak oraya vardığımda ve babanı iyileştirdiğimizde anlatabilirim, demiş.

Yalnız bir sorun varmış. Yolu atla giderlerse, çok uzun sürecekmış. Perilerin yardımıyla dağın içinden geçseler, yine de istedikleri vakit varamazlarmış.

Büyük oğlan yine tüylerden birine üflemiş. Göz açıp kapayınca kadar kartal gelmiş.

-Ne istiyorsun ey insanoğlu? demiş.

-Bizi ülkemize en hızlı sen ulaştırabilirsin, demiş.

Kartal, üç kardeşi ve peri kızını sırtına, atı da pençelerinin arasına alıp hasta padişahın ülkesine ulaştırmış onları. Sonra da sıvışıp gitmiş hemen.

Şifalı mavi suyu padişaha içirmişler ve yedi gün başında beklemişler. Yedinci günün sonunda padişah kendine gelmiş. Etrafında sevdiklerini görünce daha çabuk iyileşmiş. Padişah iyileştikten sonra ortanca oğlan atın yanına gelerek:

-Çok şükür babam iyileşti. Yardımların için çok teşekkür ederim. Şimdi anlatacak mısın hikâyeni? demiş.

-Ben çok haylaz bir kızdım. Yaptığım şeyin sonucunu düşünmezdim. Bir gün cadı kadının bahçesindeki ceviz ağacına çıkıp bütün dallarını kopardım. Cadı kadın da olanları görünce çok sinirlendi ve beni bu hale soktu. Ancak birine gerçekten bir iyilik yapıp onun hayatını kurtarırsam eski halime dönebileceğimi söyledi.

-Peki neden hâlâ eski haline dönmedin? Babamın hayatını kurtarmama yardım ettin sen.

-Şimdi bir tane çul getir, üzerime ser ve sabah gelip o çulu kaldır.

Ortanca oğlan denileni yapmış ve çulu sermiş atın üzerine. Sabah olmuş, merakla gitmiş atın yanına. Çulu kaldırmış, bir de ne görsün. Güzeller güzeli, eşi benzeri yok bir huri karşısında. Görür görmez kalbi küt küt atmaya başlamış, huriye âşık olmuş. Hemen onunla evlenmek istediğini söylemiş.

Küçük oğlan da peri padişahının kızıyla evlenmek istediğini padişah babasına iletmiş. Büyük oğlan, kardeşlerinin mutluluklarıyla sevinirken, kendi yuvasını da kurmak istiyormuş. Ama çevresinde ona uygun kimse yokmuş. Kartalın verdiği son tüyü de üflemiş. Göz açıp kapayınca kadar kartal karşısına gelmiş.

-Ne istiyorsun ey insanoğlu? demiş.

-Şöyle bakmaya doyamayacağım, akıllı, dünyalar güzeli başımın tacı bir kızla evlenmek istiyorum. Fakat etrafımda böyle biri yok. Lütfen bana yardım et. Söz veriyorum bir daha seni rahatsız etmeyeceğim, demiş.

Kartal:

-Biraz önce üflediğin tüye bir daha üfle, demiş ve sıvışıp gitmiş.

Büyük oğlan, kartalın dediğini yapmış, son kalan tüye bir daha üflemiş. Tüy, o vakit dünyalar güzeli, gözleri ışık saçan, teni parıl parıl parıldayan bir kıza dönmüş.

Padişah emir vermiş; sofralar kurulmuş, davullar zurnalar çalınmış, üç erkek kardeş için kırk gün kırk gece süren düğün dernek yapılmış. Onlar ermiş muratlarına. Darısı eremeyenlere.

Gaye KESKİN

29. NAR TANESİ

Zaman zaman içinde, garbil saman içinde, deve dellal iken, hâşâ eşekler berber iken, fistahlar kireç iken topuğuma battı bir diken. Hayhası yok, külhancının faltası yok, çarşıya bir cazı gelmiş, boynunda haltası yok. Tek basar, hâşâ çift ..... Namussuza faydası yok. Hamamdan bir kadın çıkmış, peştemalin ortası yok. Vardım baktım yanına:

-Adın ne?

-Emine!

Eğildim baktım yanına, bir yanı bağık bahçelik, bir yanı güllük gülistanlık. Bir yanı çarşı, bir yanı pazar. Bir yanı han, bir yanı külhan. Bir yanında demirciler demir dövüyor, bir yanında kömürcüler kömür yakıyor. Bir yanı sazlık samanlık, bir yanı tozluk dumanlık, bir yanına da padişah çadır kurmuş, askerlerini oturtuyor.

Vara vara vardım Antekye'ye. Ulu minareyi kopardım, belime soktum borudur diye. Asiyi tepeledim geçtim, kurudur diye. Alayı taşları ceplerime doldurdum, darıdır diye.

Oğlanın adı Hiççe. Pişirmiş altmış kazan kelle paça. Yedim karnım doymadı, bir yığın oynamadı, mideceğizim hiç yerine gelmedi.

Ayşe Bacı! Ayşe Bacı! Küllenmeden kömür sacı, pişirmiş altmış iki bazlamacı. Yedim karnım doymadı, bir yığın oynamadı. Mideceğizim hiç yerine gelmedi. Bir günden, evvel günden, bir çuval undan bir somun yaptırdım yedim, karnım doymadı, bir yığın oynamadı, mideceğizim hiç yerine gelmedi.

Var varanın, sür sürenin, destursuz bahçeye girenin yiyeceği zopayı Allah bilir.

Bir varmış bir yokmuş. Eski zaman içinde, bir ihtiyar kadının oğlunun bir kız çocuğu varmış. Çocuk da çok güzelmiş. Her gün okula gider gelirmiş. Günün birinde alayı çocukları bir geziye götürmek istemişler. Kıra gideceklermiş öğretmenleriyle birlikte. Öğretmen çağırılmış:

-Herkes kendi düşergesi yemeğini yapsın, getirsin. Kızım sen de helva ile pilav getirirsin.

Kız, gelmiş nenesine:

-Nene, a canım nene! Yarın öğretmen bizi kıra götürecek. Herkes yanına bir şey alacak. Bize de helva ile pilav düştü.

-Peki, demiş nenesi. Fakat, ben seni yalnız gönderemem. Nereye giderseniz, ben de peşiniz sıra gelirim.

Kadın gerekli hazırlıklarını akşamdan yapmış. Ertesi günü sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar etsin cümlesine, içinde bize de. İhtiyar, kızını önüne düşürür, eşyalarını alır, savışır giderler. Alayı çocuklar toplanır, kadını da aralarına alıp dağ eteği bir yere inerler. Çocuklar sağa sola dağılıp oynamaya başlar. Bütün dikkatleri Nar Tanesi'nin üzerinde. Bir ara topluca yaklaşır:

-Nar Tanesi, Nar Tanesi! Anasının bir tanesi. Şu dağın eteklerinden çiçek toplayacağız, gel beraber gidelim, demişler.

Arkadaşları kızını alıp götürmüşler. Şu çiçek benim, bu çiçek benim, şu daha güzel, bu daha güzel derken dağın tepesine çıkmışlar. Bakmışlar ki epey zaman ilerlemiş, seslenmişler:

-Nar Tanesi, Nar Tanesi! Haydi canım, vakit tamam, yemeğe gitmemiz gerek. Öğretmen bizi merak eder.

Kız:

-Haydi siz gidin. Hele birkaç çiçek daha toplayıp arkanızdan geliyorum, demiş.

Şu daha güzel, bu daha güzel derken, dağ iki parça olmuş. Kız aşağı inmiş. Kız, aşağı inmede olsun, bakmışlar ki bir güllük gülistanlık, ayvalık narlık has bahçe, ucu bucağı görünmüyormuş. Kız, bir gül ağacının altına pusup oturmuş.

Gelelim ihtiyar kadına. Öğrencilerin her biri bir tarafa düşer, tellal çağırır, dağ karış karış aranır, kız bulunamaz. Kadın ağlaya ağlaya evine döner.

Nar Tanesi, bir gül ağacının altında pusup oturduğu yerde, ikinci vakti bakmış ki kırk tane göyercin göğün üstünde "pırr pırrr" diye inmişler. Orada bürkeye batmış çıkmışlar. Her biri bir adam olmuş. Bunların kırkı da, peri padişahının adamlarıymış. Peri padişahının kızı çağırıp:

-Arayın bakalım. Şuracıkta bir insan kokusu var, demiş.

Gezmişler aramışlar, bir şey görememişler. Peri kızı:

-Hele bir de ben bakayım. Malsa sizin olsun, cansa benim olsun. Bir bakmış ki, gül ağacının altında bir kız ki, mahbub-i zaman, afak-ı devran, mülk-i Süleyman, ayın, günün pasesi, karanlık evlerin çırası ne diyim size ay, bedir gibi, demiş.

-Kız! Ne yapıyon orda? Necisin sen?

-Ne inim, ne cinim, insanoğluyum, demiş. Kız başına gelenleri tek tek anlatmış.

Peri padişahının kızı:

-Eh, bari ta'ala bana çocuk vermedi, çocuğum yoktur. Allah bana bu kısmeti gönderdi, demiş.

Kızı evine almış, evlâdı diye kabul etmiş. Evin bütün eşyalarını kendisine tahsis etmiş. Güzelce giydirip peri dilleri öğretmiş. Kendisine peri güzelliği vermiş. Zaten kendisi güzel, peri güzelliği de eklenince, ay gibi olmuş. Anne, yeni kızına kırk anahtar vermiş.

-Kızım, ben olmadığım zamanlarda (göğercin donu -elbisesi- giyer, her gün gezmeye çıkarmış) sen sıkılma. Bu odaları aç, bak içindekilerle teselli ol. Kiminde elmas var, kiminde gümüş, kiminde altın var, kiminde türlü mücevher. Bu eşyaları karıştır, oyna, gez. Otuz dokuz kapıyı aç, yalnız kırkıncıyı açma, demiş.

Kız anası gittikten sonra kalkmış, o odayı açmış, beriki odayı açmış, düşünmüş:

-Allah Allah! Bunca altını, gümüşü, bu kadar eşyayı bana emanet ediyor da; bu odayı niçin açtırmıyor? Ben de bu odayı açıp bakacağım, demiş.

Odada peri padişahının oğlu varmış: Nurullah Bey. Çok güzelmiş. Kendisini devler kapmasın diye o kırkıncı odaya kilitlemişler.

Kız odayı açmış, bakmış ki: Mahbub-u zaman, afak-ı devran, mülki Süleyman, ayın günün paresi, karanlık evlerin çırası bir nur oturmuş, oğlan elinde kitap okuyormuş. Oğlanı görmesiyle birlikte kız kapıyı çekip kaçmaya başlamış. Oğlan arkasından seslenmiş:

-Kız geç içeriye, konuşalım.

-Yok, geçmem demiş kız.

Kapıyı örterken birden oğlan elini uzatmış, eli kızın eline değmiş. Kız kapıyı kilitlemiş. Fakat kızın eli nur olup parlamaya başlamış. Hemen odasına geçmiş. Elini bağlayıp yatağına yatmış. İkinci zamanı anası gelmiş:

-Kızım ne oldu sana? Geçmiş olsun. Niye elin bağlı?

-Anacığım, ben bir nar kopardığım yerde, narın dikenini battı buralığa. Bağladım, demiş kız.

Peri ağaca gitmiş:

-Nar ağacı! Nar ağacı! Ben seni büyüttüm, besledim, suladım. Benim bir tanecik evladım var. Sen ise çocuğumun elini incittin, demiş.

-Hayır sultanım! Sana söyleyeyim, demiş nar ağacı. Kendisi Nurullah Bey'in yanına

geçti. Gel, dedi; gelmedi. Kaçıyordu kalana. Eli eline değdi. Nur olup parlıyor.

Peri ana eve gelmiş. Kızının elini açmış bakmış ki, gerçekten parlıyor. Kıza demiş ki:

-Bak! Bir daha oraya geçersen seni mahvederim.

Kız da:

-Tövbe anacığım. Bir daha gitmem, demiş.

Aradan birkaç gün geçmiş. Anasının evden çıkmasını fırsat bilen kız, tekrar odaları açmış. Nurullah Bey kızı çağırılmış, kız yanına gelmemiş. Kız kaçacağı sırada, oğlanın eli bu kez boynuna değmiş. Boynu parıl parıl parlamaya başlamış. Gitmiş boynunu bağlayıp yatmış. Anası gelmiş:

-Ne oldu yavrum sana? demiş.

Kız:

-Heyva ağacındandır. Heyva koparayım derken boynum sıkıştı dala, acıdı anacığım.

Kadın gitmiş, heyva ağacına. Ağaçla konuşmuş (periler her şeyin dilinden anlarmış) Heyva ağacı:

-Hayır Sultanım! Kendisi Nurullah Bey'in yanına geçti. Gel dedi, gelmedi. Kendisini tutmaya çalışırken eli boynuna değdi, boynu nur oldu, demiş.

Peri ana o vakit kıza:

-Babam başı için, ceddin ruhu için, bir daha oraya geçersen seni bu topraklarda komam, demiş.

Kız da:

-Töbe, bir daha geçmem anacığım! demiş.

Oturmuşlar, yemiş içmişler. Zaman gelmiş, anası gene gitmiş. Anasının gitmesiyle birlikte gitmiş kapıyı açmış. Oğlanın karşısına dikilmiş. Oğlan, kızı çağırılmış, kız gelmemiş.

-Gelirsem, ablan beni öldürür, hapse atar, demiş.

Oğlan, kızı yakalayıp içeriye çekeyim derken eli kızın ayağına değmiş. Bu sefer de ayak parıl parıl parlamış. Kız hemen gidip ayağını bağlamış, döşeğe geçip yatmış. Anası gelmiş. Durumu anlamış. O vakit kırk göğercini çağırılmış:

-Alınız, bunu yabana atınız, demiş.

O mücevherli elbiseler, o ibrişim gibi saçlarla gitmiş. Fakat kız, kuş dili ve peri

dilleri öğrenmiş. Götürüp yazıya, o durumda bırakmışlar. Kırk tane göğercin, göğercin donunu almışlar, bırakıp kızı oralığa sıvışıp gitmişler.

Onlar gitmede olsun, kız "Akşam oluyor, canavarlar beni yer!" diye korkmaya başlamış. Bakmış ki, yanında bir ağaç. Üfürmüş, ağaç ikiye yarılmış. İçine girmiş, ağaç kapanmış. Elbisesi iki parmak kadar dışarıda kalmış.

Ertesi gün o memleketin padişahının tek oğlu, lalasına ava gitmek istediğini söylemiş. Vezirini alıp ava çıkmışlar. Av köpeği, o ağacın altına gelip elbiseyi görünce havlamaya başlamış. Oğlan lalayı çağırmış:

-Lala!

-Buyur padişahım.

-Şu ağacın yanında bir şey görüyor köpek.

-İşte ağaç meydanda. Ortalıkta hiçbir şey yok.

Gözü ilişmiş, bakmış ki gerçekten ağacın bedeninde bir şey parlıyor. Çekmiş, çekilmemiş. Bıçkayı eline almış. Padişahın oğlu bıçkayı eline alınca, kız düşünmüş:

-Yukardan kesseler başım gidecek, aşağıdan kesseler ayağım gidecek. Ortadan kesseler bedenim gidecek. İyisi mi ben ortaya çıkayım.

Kızın ortaya çıkmasıyla oğlanın gözleri kamaşmış. Bakmış ki bir kız, mahub-i zaman, afak-ı devran, mülk-i Süleyman, ayın günün paresi, karanlık evlerin çırası... Bu kızı görmesiyle beraber adam çıldırmış. Meşlehi sırtından soymuş, kızın başını örtmüş. Atının terkesine alıp eve koşmuş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş, laleyi sümbül biçerek, kahveyi tütün içerek vara vara evlerine varmış. Eve indiği gibi:

-Anacığım, her gün size av avlıyorum, bugün size canımı avladım, demiş.

Bir de çıkarmış ki kızı meşlehin altından, ne deyim size, padişahın evi hayatında böyle güzel görmemiş. Kız:

- Biz her vakit konuşmayız, kırk güne kadar konuşmayacağım. Ben peri cinsiyim. Kırk güne kadar ne konuşurum, ne evlenirim. Beni bir odaya koyun. Yanıma kimse gelmeyecek, kimse benimle konuşmayacak, demiş.

Peki, demişler. Kızı bir odaya götürüp yalnız bırakmışlar.

Öte yanda Nurullah Bey, bir gün beklemiş, iki gün beklemiş, gelen giden yokmuş. Bir fincan zehir doldurmuş. Ablasına haber salmış:

-Babam başı için, ceddin ruhu için bu kızı bana bulmazsanız, zehri içeceğim.

-Aman kardaş, etme, eyleme! Şöyle olur, böyle olur. Sana daha güzelini buluruz. İnsanoğlu değil mi?

-Fayda yoktur, çare yoktur. Ya bu kızı bulacaksınız, ya da bu zehri içeceğim, demiş Nurullah Bey.

Kırk tane göğercini, göğün yüzüne seferber etmişler. Göğün yüzünde gezmedik yer komamışlar. Kız yokmuş. Aradan birkaç gün geçmiş. Kız dışarı çıktığında bakmış ki, göğercinler kendisini arıyor. Hizmetçinin birine:

-Kız! Kız! demiş. Buğday getir gel.

Sultan Hanım söyleşti diye, hizmetçiler deli divane olmuşlar. Hemen bir sahnın yem doldurup getirmişler, yemi göğercinlere atmış. Göğercinler inmiş, kendisini görmüşler. Kuş dili ile anlaşmışlar. Göğercinler kıza:

-Nurullah Bey bir fincan zehri koymuş bekliyor. Gelmezsen onu içecek, demişler.

-Ben buraya düştüm. Nasıl kurtulabilirim? Kurtarın beni.

-Padiştan bir has bahçe istersin. Seni seyrana götürürler. Sen bir tarafa gidersen, biz göğercin donu getirir giydiririz.

-Peki, demiş kız.

Söyleştikten sonra göğercinler uçmuş, kız içeri girmiş. Akşam vakti olunca padişahın oğluna haber salmış, demiş ki:

-Benim paşa babandan bir isteğim var, yarın has bahçede seyran istiyorum.

Padişaha haber verirler. Padişah tellal çağırırtır ki, kimse evinde yemek yapmasın. Padişahın has bahçesine gelsinler, seyranına buyursunlar.

Sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar etsin cümlesine. İçinde bize de. Bütün millet, askerler, davullar, zurnalar dünyada ne çeşit çalgı varsa hepsi çıkmış. Kızı tahtırevana bindirmişler. Güzelliğini gören millet, birbirinin yüzüne bakmaz olmuş. Bütün gözler kızın üstünde. Kızı has bahçenin en güzel yerine oturtmuşlar. Kız göğercinleri gökte görünce, hemen ayağa yekınmiş. Yekınmesiyle hizmetçiler yetişmiş. Kız o ibrişim gibi saçlarını iki taraflı boynuna dolamış, arkasından o mücevherli elbiseler yere değmesin diye kollarına sarmış. Eline ibriği almış çekilip gitmiş. Hizmetçiler gidince göğercinler inmiş, yukarıdan göğercin donunu almışlar, kıza giydirip gitmişler.

Nurullah Bey'e, Nar Tanesi geliyor diye haber vermişler. Bütün peri padişahları

toplanmış. Yedi gün, yedi gece davul zurna çalmışlar. Nurullah Bey'e Nar Tanesi'ni almışlar. Onlar yemiş içmiş, darısı yetmeyenlere.

Alkor EZER

30. OBUR PRENS

Bir varmış, bir yokmuş. Obur Prens adlı, günün her vakti yemek yiyen bir prens varmış. Sarayın aşçıları sadece Obur Prens için yemek hazırlar olmuşlar. Kral, oğlunun haline üzülmüştü. Ama ne yapsa fayda etmemiş. Obur Prens de bu durumdan rahatsızmış aslında. Ama dayanamayıp yiyormuş.

Sonunda kral ve yardımcıları akıllarına gelen en iyi fikri uygulamaya karar vermişler. Kral, oğluna krallığın dışında bir kule yaptırmış ve başına da bir nöbetçi dikmiş. Nöbetçi, Obur Prens'e çok az yemek veriyor ve onun dışındaki isteklerini geri çeviriyormuş.

Günler geçmiş. Obur Prens halinden hiç memnun değilmiş. Hem istediği yemekleri yiyemiyormuş, hem de bir türlü zayıflamıyormuş. Artık hayaller görmeye başlamış. Hep ziyafet sofraları geliyormuş gözlerinin önüne. Bir gece rüyasında peri kızı kadar güzel bir kız görmüş. Bu kız, prene bir iksir vermiş ve onu uyarılmış:

-Bu iksirin üç damlasını içeceksin ve geri kalanını bir ömür saklayacaksın. İksirin geri kalan kısmını hiçbir şekilde kullanmayacaksın. Ancak bu şartımı kabul edersen iksir tesirini gösterir.

Prens, peri kızına söz vermiş. Sabah kalktığında da bir bakmış ki masanın üzerinde bir iksir şişesi var. Hemen rüyasını hatırlamış ve peri kızının dediğini yapmış. İksirden üç damla içmiş.

İçtikten sonra bayılan prens, uzun süre kendine gelememiş ve nihayet uyanmış. Aynada kendisini görünce şaşkına dönmüş. Öyle bir zayıflamış ki gözlerine inanamamış ve mutluluktan dünyalar onun olmuş.

Prens bu durumu sarayda büyük sevinçle karşılanmış. Ülkenin en güzel kızı ile evlenmiş.

Yıllar yıllar geçmiş, kral çok hastalanmış. Kimse kralın derdine çare bulamıyormuş. Prens de bu hale dayanacak gücü kalmamış. Bir fikir gelmiş aklına. Yıllardır sakladığı iksir belki de babasının hastalığına iyi gelir diye düşünmüş. Ama peri kızının da söyledikleri aklına geldikçe biçâre kalmış.

-Ama peri kızı benim kullanmamamı söylemişti. O zaman babam kullansa bir şey olmaz, diye söylenmiş kendi kendine.

İksiri ihtiyar babasına içirmiş. Bunun üzerine babası oracıkta ölmüş. Prens,

üzüntüsünden, vicdan azabından günlerce uyuyamamış. Sonunda yorgun düştüğü bir vakit dayanamayıp uykuya dalmış. Rüyasında yine o güzel peri kızını görmüş.

-O iksiri bir daha kullanmamamı söylemiştim sana." demiş peri kızı.

Prens:

-Ben bilemedim. Babam kullanırsa ona iyi gelir diye düşündüm. Çok yanılmışım. Keşke içirmeseydim, keşke, keşke...

Uzun bir sessizlikten sonra:

-Peki, neden bir daha kullanmamalıydım o iksiri?

-Çünkü o iksir bir zehirdi.

-İlk içtiğimde neden zehirlemedi beni?

Sen bana güvenip içtiğin için o üç damlayı büyülü iksire çevirdim. Bu yüzden seni zehirlemedi.

Rüyasından sayıklayarak uyanan prens, yaptığıının ne kadar yanlış olduğunu; sabretmenin ve bir sözü yerine getirmenin ne kadar önemli olduğunu görüp bir daha aynı hataya düşmemiş.

Necati AKIN

31. PADİŞAHIN BİRİCİK KIZI

Bir varmış, bir yokmuş. İki komşu memlekette, iki padişah varmış. Bunların ikisi kardeşmiş. Padişahlardan birinin üç oğlu varmış. Ötekinin bir tek kızı... Amma dünyalar gözeli bir kız. Bembeyaz, kara gözlü, kara kaşlı. Aya 'sen bat be doğum' diyormuş. (Antakya'da beyaz tenli kızlar daha güzel sayılır.)

Büyük oğlan bir gün "Ben amcama gideceğim." demiş. Gitmiş bakmış ki, amca kızı çok güzel. Âşık olmuş kıza. Amcasına "Kızını bana verir misin?" diye sormuş. Amcası da, "Veririm oğlum" demiş. Büyük oğlan "Ne zaman geleyim nişana?" diye sormuş bu sefer. Amcası "Mesela nisan ayının birinde gel." demiş. Bunun üzerine büyük oğlan dönmüş memleketine. Ama kardeşlerine 'Ben amcamın kızını gördüm beğendim, amcam kızını bana verdi.' dememiş.

Arkasından ortanca oğlan da demiş ki "Ben amcamın yanına gideceğim." Haydi o da gitmiş, amcasının memleketine, o da amca kızını görmüş ve hemen âşık olmuş. "Amca" demiş. "Kızını bana verir misin?" Amcası da "Veririm oğlum." demiş. Ortanca oğlan "Ne zaman geleyim nişana?" diye sormuş. Amcası "Mesela nisan ayının birinde gel." demiş. Ortanca oğlan dönmüş memleketine. Memleketine dönünce kardeşlerine 'Ben amcam kızını gördüm beğendim, amcam kızını bana verdi.' dememiş.

Küçük oğlan da "Ben amcamın yanına gideceğim." demiş. Gidince o da amcasının kızını görmüş, görür görmez kıza vurulup âşık olmuş. Küçük oğlan amcasına "Amca bana kızını verir misin?" diye sormuş. Amcası ona da "Veririm oğlum." demiş. Küçük oğlan "Ne zaman geleyim nişana?" diye sormuş. Amcası "Mesela nisan ayının birinde" demiş. Küçük oğlan da sevinçle memleketine dönmüş. O da kardeşlerine 'Ben amcamın kızını gördüm beğendim, amcam kızını bana verdi.' dememiş.

Nisan ayının biri gelince, büyük oğlan "Ben amcamın yanına gidiyorum" demiş. Ortanca oğlan "Bugün ben de gidiyorum." demiş. Küçük oğlan "Ben de amcamın yanına gidiyorum." demiş. Hepsi de birbirine "E, sen niye gidiyorsun?" demişler. Büyük oğlan "Amcam, kızını bana verdi, onun için gidiyorum" demiş. Ortanca oğlan "Bana da kızını verdi, ben de onun için gidiyorum." demiş. Küçük oğlan da "Amcam bana da kızını verdi, ben de onun için gidiyorum." demiş. Hepsi hayretler içinde "E, ne olacak şimdi?" diye birbirlerine sormuşlar. Karara varmışlar, gidelim bakalım, amcamız kimi tercih ederse kızını ona versin. Üçü de gitmişler amcalarının yanına.

Büyük oğlan;

-Amca bana kızını verdin, demiş.

-Evet oğlum verdim, demiş amca.

Ortanca oğlan;

-Bana da verdin amca, demiş.

-Evet oğlum verdim, demiş amca.

Küçük oğlan;

-Amca bana da verdin, demiş.

-Evet oğlum verdim, demiş amca.

E şimdi kız bir tane, talipliler üç tane. Sonunda biri alacak. Kız üçüne birden varamayacağına göre... Amcaları, "Kararı kızım versin" demiş. Kız demiş ki "Baba sen kusursuz oldun, üçü de benim amcam oğlu, hangi birini kırabilirim? Gitsinler herhangi bir meslek edinsinler. Ondan sonra gelsinler. Bunlara gün vermiş kız, mesela ayın son günü geri dönecekler. Oğlanlardan hangisi hünerini amcasının kızına beğendirirse, kız onunla evlenecek.

Oğlanlar yola çıkmışlar. Ayın son günü mesela Kavaslı Köprüsü'nde buluşmayı kararlaştırmışlar. Dünyayı gezmiş her biri. İyi bir hüner bulmak için gezmedik memleket bırakmamışlar.

Büyük oğlan, bir halı bulmuş. Üstüne oturunca nereye gitmek istersen oraya hemen varırmışsın.

Ortanca oğlan, bir ayna bulmuş. Aynayı çevirdin mi, nerde olursa olsun, kimi istersen iste hemen görebilirmişsin.

Küçük oğlan da, bir elma bulmuş. Ölüm döşeginde olan bir insan onu yedi mi; Allah'tan iyilik geliyor, hemen ayağa kalkıyormuş.

Uzatmayalım, bunlar üçü de bir şeyler bulmuşlar. Daha memleketlerine üç günlük yol var, Topboğazı tarafında bir handa karşılaşmışlar. Ortanca oğlan, abisine sormuş, "Abi senin halının vazifesi ne?" Büyük oğlan "Vallahi bu halı üç günlük yolu, kim üstüne binerse binsin bir saatte alır." demiş.

Küçük oğlan, ortanca oğlana sormuş, "Ya senin bu aynanın vazifesi ne?" Ortanca oğlan "Bu aynayı böyle çevirdiğinde; nerde olursa olsun, kimi istersen iste, yanında görebilirsin".

"Ya sen kardeşim, senin bu elmanın vazifesi ne?" diye küçük oğlana abileri sormuşlar. Küçük oğlan "Bu elmanın vazifesi, hayat kurtarmaktır. Bu elmayı yiyen hastaya, ölüm döşeğinde olsa bile derhal Hak Tealâ can verir." demiş.

"E, bakalım şu aynadan," demişler, "amcagil ne yapıyor?" Ortanca oğlan aynayı açmış bakmışlar ki doktorun biri geçiyor, ikisi çıkıyor. Amca kızı ölüm döşeğinde. Hemen kardeşleri, büyük oğlana "Tez koy şu halıyı, gidelim." demiş. Hemen binip gitmişler, dakikasında kızın yanında olmuşlar. Oğlanlar 'Çekilin çekilin!' demişler etraftakilere. Kız elmayı yer yemez kendine gelmiş.

Evet, şimdi karar zamanı. Bu kız kiminle velenecek? He, he hepinize soruyorum, sence ya da sence bu marifetleriyle bir kızı hangi oğlan alacak? Halısı olan büyük oğlan mı, aynası olan ortanca oğlan mı, elması olan küçük oğlan mı?

Düşünün bakalım. Ayna olmasaydı, kızın ölüm döşeğine düştüğünü göremezlerdi. Halı uçup yetiştirmeseydi, vaktinde yetişemezlerdi. Elma olmasaydı, kız canlanamazdı.

Bunu bilmek lazım. Düşünün biraz, ayna olmasa göremezlerdi. On tane halın olsa, ne fayda! Halı olmasa, aynadan görsen ne fayda, vaktinde yetişemezler, kız ölür giderdi. Elma olmasa, on tane ayna, on tane halı neye yarardı? Yani görsen, çabuk yetişsen bile, elma olmazsa kız canlanamazdı. Tabii, aynadan görmezse, halı vaktinde yetişmezse, on tane elma neye yarar ki?

Haydi bilin bakalım kızı kim alacak?

Şimdi cevabı kız vermiş tabii. Kız amca oğullarını yatağının başucuna çağırmış. Büyük oğlana demiş ki: "Amcam oğlu senin halın var, sen istediğin memleketleri tez tez gezersin istediğin gibi güzel bir kız bulup evlenebilirsin."

Ortanca oğlana dönmüş demiş ki, "Amcam oğlu senin de aynan var, bakarsın nerde güzel, beğendiğin bir kız varsa görürsün ve de alırsın."

Küçük oğlanı göstererek "Amma bunun bir elması vardı, ben iyileşeyim diye elmayı bana yedirdi, o da bitti. Benim bununla evlenmem lazım." demiş.

Mehmet KARASU

32. PERİ KIZI

Zamanında bir kadın varmış. Bu kadının çocuğu olmuyormuş. Bir gün gömeç toplamaya gitmiş. Kadın gömeç toplarken yanına bir karga konmuş.

-Allahım, bana bir çocuk ver de, isterse bu karga gibi olsun, demiş.

Zaman geçmiş, kadın hamile kalmış. Doğura doğura bir karga doğurmuş. Karga "gak" deyip, çıkıp rafa oturmuş.

-Hey Allahım! diye yalvarmış kadın. Kurban olduğum, dileğimi kabul ettin, ben şimdi ne yapacağım?

Perilerdenmiş o karga. Anası bir tarafa gidince bütün evi temizlemiş, anasına hiç iş bırakmamış. İşlerini bitirdikten sonra da sepeti boynuna takıp, padişahın has bahçesinden meyve adına ne varsa toplar gelirmiş.

Padişah kuşkulanmış.

-Bu has bahçeye kimse giremez, demiş. Kim gelip de meyveleri topladı?

Çok meraklanmış. Padişahın oğlu:

-Ben, meyveleri toplayanı bulacağım, demiş.

Bir gün, iki gün, üç gün beklemişler. Karga gelmiş, "gak" deyip sepeti indirmiş. Meyvelerin en güzellerini seçmiş, sepete koymuş. Padişahın oğlu da onu pencereden izliyormuş. Karga, elbisesini soyunmuş. Peri kızımıymış. Yüzüğünü çıkarmış, havuzun kenarına koymuş. Padişahın oğlu da, yüzüğü gizlice çekip almış. Karga çimmiş, banyosunu yapmış ve bakmış ki yüzük yerinde yok. Başlamış ağlamaya. Ağladıkça ağlamış, sonra giyinmiş, sepetini yakasına takmış gitmiş. Padişah oğlu da anasına gitmiş, demiş ki:

-Anacığım, bu yüzük kimin parmağına olursa, onu bana isteyeceksiniz, yoksa kendimi öldürürüm!

Annesi mahalle mahalle gezmeye başlamış. Gelmişler karganın evine:

-Kızınız var mı?

-Hayır yoktur, demiş kadın.

Karga da bir köşede duruyormuş. Şehzadenin anası, kargaya dönmüş:

-E bre kızım, bu yüzük parmağına olur mu? Bir dene bakalım.

Karga yüzüğü kapmış ve kaçmış. Gitmiş oğlana durumu bildirmişler, oğlan:

-Gidin, bana kızı isteyin, diye ayaklanmış.

Bu nasıl olur? Anayla baba direnmişler. "Bre oğlum, sen bir padişahın oğlusun, şerefimize nasıl yediririz bunu, bir kargayla nasıl evlenirsin?" demişlerse de, oğlan bir türlü caymamış... Padişah da çaresiz, gitmiş Allahın emriyle kızı istemiş. Kızın ailesi naz yapmış bu sefer "Bizim kızımız tahtırevanda gider, biz ağırlığınca altın isteriz." demişler. Padişah, her şeyi kabul etmiş.

Düğün günü gelmiş. Kargayı tahtırevana oturtmuşlar. Davul, zurna kıyamet de, ortada gelin yok. Açmışlar tahtırevanın kapısını, karga yürüye yürüye padişahın oğlunun odasına gitmiş, ama her gelen gelini arıyormuş. Padişahın oğlu "Ben her şeye razıyım." diyormuş.

Damat girip karganın odasına "Haydi, çıkar şu karga giysisini, ben seni gördüm." demiş. Karga, hiç seslenmemiş. Her sabah insan gibi merdivenlerden inip çıkıyormuş. Her gören de ona taş atıyormuş. Kaynana kafasına vurup duruyor, "Oğlumun layığı sen misin?" diye kargaya bağıryormuş. Oğlan seyrediyormuş. Nihayet bir gün: "Sen üstündekileri çıkarıyor musun, çıkarmıyor musun?" diye azarlamış kargayı. Karga çıkarmamış, bildiği şekilde hareket etmeye devam etmiş.

Bir gün düğüne gittiklerinde "Ah oğlum!" demiş annesi oğluna. "Ne ettin bana, şöyle herkesinki gibi bir gelini önüme düşürüp de gidemedim. Ne diyeyim sana yavrum!"

Annesiyle kardeşi gidiyorlar düğüne. Kargaya da "Kalk seni de götürelim" diyorlar. "Güzel elbiselerini giy de mahçup olmayalım ele güne karşı." Oğlan da aynı şeyleri söylüyor kendisine.

Kız, güzel elbiselerini giydiğinde, oğlan bakmış ki peri kızı. Kızı annesinin peşinden göndermiş. Kızın gelmesiyle birlikte kimse geline bakmaz olmuş. Bütün gözler peri kızında. Oğlanın annesiyle kardeşi iç çekip duruyorlarmış. "Ah! Şöyle bir gelinim olaydı, ne olurdu?" Ağlamaya başlamışlar oracıkta. Kızı da "Ne olurdu, benim de böyle bir yengem olsa!" deyip kıza sarılıp ağlıyormuş. Kim olduğunu sorduklarında: "Ben falanca padişahın geliniyim." diyormuş. Kendilerine başka bir isim vermiş. Gelmişler oğlana:

-Ah oğlum! Bir güzel gördük, bir güzel gördük ki... ne diyelim tam bir peri kızı. Ne olurdu böyle bir gelinimiz olsaydı.

Oğlan da:

-Allah Kerim! diyormuş.

İkinci bir düğüne gitmişler. Bu sefer maviler giydirmiş kıza. Gene aynı şekilde kızı annesinin yanına oturtmuş. Eve gelmişler aynı hikâye:

-Oğlum, bir gelin gördük, bir gelin gördük ki! Allah bana böyle bir gelin vereydi de, öldüreydi.

Üçüncü kez hamama gidiyorlar. Kız da peşlerinden gitmiş. Oğlan: "Annemin canını yaktığın yeter." demiş. "İşte yakacağım bu karga giysisini."

Oğlan karganın elbiselerini yakmış. Kız, yanık kokusunu alır almaz "Artık ben duramam, gideceğim." demiş. Saçı kurumadan eve koşmuş ve "ne yaptın?" demiş.

-Yeter! demiş kocası. Anneleri çalkalayıp durdun. Ne dersen de, artık seni onlara göstereceğim.

Yine annesi gelmiş:

-Ah oğlum! Gözlerin kör olsun! Ettin bize edeceğini. Biz karganın layığı mıyız? Bir gelin geldi, görmelere mahsus.

Anası, babası, kardaşı oradaymış. Oğlan:

-O gelin, senin gelinin olsa ne edersin? demiş.

Anası:

-Servetim senin olsun, demiş.

Bu sefer kardeşine:

-Bacı, kele! O gelin yengen olsa ne yapardın?

Kardeşi:

-Sandıktaki bütün çeyizlerim, kolumdaki avadanlıklarım onun olsun!

-Haydi bakalım, inin aşağıya, demiş oğlan.

İnmişler bakmışlar ki, hamamdaki kız. Henüz saçları kurumamış.

Oğlan "Haydi önce babamın, sonra annemin elini öp" demiş kıza. Kız, annesinin, babasının elini öpmüş. Padişah, tacı oğlanın başına koymuş. "Bu tac sana daha çok yakışır" demiş. Annesi ile kardeşi ne var ne yok hepsini kıza vermişler. Muratlarına ermişler. Darısı ermeyenlere.

33. RÜYA SATIN ALAN ÇOBAN

Evvel zaman içinde iki köyün çobanları sürülerini alıp köylerinin hududuna kadar otlatır, öğle paydosunda biraz da sohbet ederlermiş. Akşama doğru herkes köyüne gider ve günler böylece birbiri ardına yuvarlanırmış.

Bir gün Kara köyün çobanı bir ak rüya görmüş ve arkadaşına anlatmış:

-Yahu ben gece rüyamda bir kolumda ayın, bir kolumda yıldızın, göğsümün üstünde de güneşin yattığını gördüm. Ne dersin?

-Aman arkadaş bu rüyayı bana satar mısın?

-Sen deli misin, rüya satılır mı?

-Ne üstüne lâzım, bak sürümün içinden beğendiğin üç koçu al ve bu rüyayı bana sat olmaz mı?

-Sattım gitti.

-Beğendiğin koçlar senin olsun, verdim gitti, demiş.

Ertesi gün Ak köyün çobanı sürüyü dağıtıp yollara düşmüş. Akşama doğru bir şehrin surları görünmüş. Yürü baba yürü, tam şehre ulaştığı zaman kapılar kapanmış ve dışarıda kalmış. Gece vakti çıkınını başı altına koyup bekleme taşının üzerinde uykuya dalmış.

Memleketin padişahının kızı da o gece vezirin oğlu ile kaçmaya kavilleşmişler. Vezirin oğlu sevincinden içkiyi çokça kaçırıp meyhanede sızmış. Kız surların kapısından çıkınca bekleme taşında uyuyan genci sevgilisi sanıp:

-Haydi atlara atlayalım diye dürtmüş, uyandırmış.

Ak köyün ak bahtlı çobanı fırsatı kaçırmayıp kızı alıp kaçmış. Sabahleyin bir deniz kenarına ulaşmışlar. Çoban denize yıkanmaya girmiş. Batıp çıkarken eline yumurta kadar parlak bir taş gelmiş. Onu da alıp koynunda saklamış.

Kız da çobanla kaçtığına pişman olmayıp "*demek kismetim bu imiş*" diye teselli bulmuş. Az gitmiş uz gitmişler, bir güzel kente gelmişler. Kız:

-Git bize en güzel evi satın al, diye bir avuç altın vermiş.

Ev alınmış, yerleşmişler. Şehrin Sultanına bir hediye vermek âdet imiş. Kız bir tabak cevahir doldurmuş, üstünü örtmüş, çobanı Sultana göndermiş. Yolda giderken çoban tabağı açmış, imrenmiş. Koynundaki yumurtayı da ortasına koymuş. Meğer bu çok değerli bir elmas imiş. Sultan ile vezir otururken hediyeyi vermiş. Vezir:

-Bunları nereden buldun? diye sormuş.

Çoban da başından geçenleri saf saf anlatmış. Vezir içinden, şu aptal çobanı öldürtüp yerine kendi oğlunu koymayı düşünmüş.

-Bu yumurtanın bir teki daha olacak, çabuk onu da getir, yoksa kellen cellatlara gider.

Çoban ağlayarak eve dönmüş. Karısına meseleyi anlatmış. Denize gitmeye karar vermiş. Gitmiş. O yıkandığı yeri bulmuş. Ayağı ile oynarken bir kapı açılmış. İçeri girmiş. Peri padişahının has bahçesinde bir dünya güzeli oturuyor. Amma elleri ayakları bağlı. Hemen bıçağını çıkarıp kurtarmış. Kız "aman" demiş, "*şimdi dev gelir ikimizi de yer. Fakat onun canı şu sandığın içinde. Orada bir kuş var, onun başını kesersen dev ölür.*" Çoban hemen sandığı açmış, kuşu kaçırmadan yakalamış, başını kesmiş. Sihir bozulmuş.

Dünya güzelini ve elmasları alıp evlerine gelmişler. Karısına olanları anlatmış. O da razı olup iki kuma kucaklaşmışlar. Çoban elmasın tekini vezire götürmüş. Vezir:

-Aferin çoban, anlat nasıl yaptın?

Çoban anlatmış. Vezir gene bir tuzak kurmuş.

-Padişahımızın annesi çok hasta. Ona filan yerde bir gül var, soldurmadan getirip koklatırsak iyileşecek. Onu da sen yaparsın. Yapmazsan kellen cellatlara gider.

Çoban gene ağlayarak eve gelmiş. Dünya güzeli kız sihir bilirmiş. Hemen mendile bakmış:

-Oraya gitmek için Karıncalar Vadisi'nden geçeceksin. Her karınca at kadar. Fakat korkma, yanına biraz içyağı al, önlerine at, seni sırtlarına bindirip geçirirler. Sonra Kartal kayalıklarına çıkarsın. Oradaki kuşlara da et götür. Seni bindirip yedi deniz üstünden uçururlar. Bir adaya yakın seni denize atarlar. Balıkları unutma, onlara da yosun kurusu götürürsen seni adaya çıkarırlar. Adada kralın sarayı var. Kapısında iki taş var. Biri dilek taşı, diğeri Kralın kızını istemeye mahsus. Sen dilek taşına otur. Gülü iste, hemen al gel.

Çoban, kızın dediklerini harfiyen yapmış. Fakat yanlışlıkla dilek taşı yerine kız isteme taşına oturmuş.

Babası ile kızı bu yiğit çobanı görmüşler. Kız âşık olmuş. Kralın şartı; "kim kızımın sırtını yere getirir ise kızı ona veririm" imiş. Meydan kurulmuş. Çoban güreşe çıkmış. Kuvvetli olduğunu ispat edip kızın sırtını yere getirmiş. Onu da almış. Gülü de almış. Vezirin yanına gelmiş. Vezir:

-Oğlum, satın aldığın rüya tamam oldu. Bir koluna ayı, bir koluna yıldızı ve koynuna güneşı yatırdın. Helâli hoş olsun. Ben de kırk gün kırk gece düğününüzü yapayım da bu masal burada bitsin, demiş.

Onlar yemiş, içmiş, muradına ermiş. Darısı ermeyenlere...

Mehmet TEKİN

34. SALKIM İNCİ

Zamanında bir adam ve bu adamın üç kızı varmış. Bu kişi ticaretle uğraşmış. Bir gün işe gideceği sırada kızlarını yanına çağırarak, ihtiyaçları olup olmadığını, kendisinden bir şey isteyip istemediklerini sormuş. Büyük kızı elmas gerdanlık, ortanca kızı elmas küpe istemiş. Küçük kız hocasına soracağını söylemiş.

Sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar etsin! Kız, hocasına, babasının yarın işe çıkacağını ve ondan ne isteyebileceğini sormuş. Hocası kıza: "Sen babandan salkım inciye iste." demiş. Küçük kız da akşam eve gelince, babasından kendisine salkım inciye getirmesini rica etmiş.

Adam, işine gitmiş, alacağını almış, vereceğini vermiş. Kızların siparişlerini yerine getirmiş. Yarı yola gelince, küçük kızın siparişini unuttuğunun farkına varmış. Geri dönmüş, tüccarın birisine, küçük kızın isteğini açıklamış ve onu nerede, nasıl bulabileceğini sormuş. Tüccar, böyle bir şey duymadığını, bunun için salkım inciye nerede bulabileceğini bilmediğini, karşıdaki leylaki apartmana sormasını öğütlemiş.

Adam tarif edilen yere gidip, kızının siparişini rica etmiş. Küçük kızını çok sevdiğini, bunun için siparişini yerine getirmeden eve gidemeyeceğini anlatmış. "Peki" demişler "vermeye verelim, ama kızın güzel mi?" "Çok güzel!" demiş adam. Çıkarıp fotoğrafını göstermiş kendilerine. Onlar da kızı çok beğenmişler ve bir gün sonra gelip salkım inciye almasını söylemişler.

Ertesi gün adam gelmiş. "Salkım inci senindir, ama saklaması zordur. Onun için sen memlekete gidince, havuşa bir havuz yaptırır içine de kırk metre boru döşetirsin. Havuzun içini de tertemiz yaparsın." demişler. Bir de eline çubuk vermişler, saklaması için. Saat on iki olunca kız elindeki çubukla havuza vuracak, havuza vurmasıyla birlikte havuza su gelecek, salkım inci de suyla birlikte gelecekmiş.

Tüccar, olanlardan bir şey anlamamış. Evine gitmiş. Büyük kızı ile ortanca kızının siparişlerini vermiş. Küçük kıza da, "Senin siparişin sonra gelecek." demiş.

Sabah olmuş. Allah hayırlı sabahlar eyleye! Tüccar, mimarbaşlarını çağırarak, havuzu yaptırmış, boruları döşetmiş. Havuzun içi camlarla silinmiş, tertemiz olmuş. Saat on iki olunca, kızı çağırarak, giydirmiş ve tarif ettikleri gibi sopayı eline vermiş. Kız sopayı havuza vurmuş, vurmasıyla birlikte bakmış ki, bir oğlan; mahub-u zaman, afak-i devran, mülk-i Süleyman, ayın, günün pasesi, karanlık evlerin çırası, Halep'in su palızası,

bir perçemi altın, bir perçemi mücevher, gözler böyle güzel görmemiş. Kız da gelinlik giymiş. Kızı görmesiyle kol kola girip, odalarına geçmişler.

Yemişler içmişler, sehre karşı oğlan kaybolmuş. Her gün yattığında kızın altına bir surra koyup tekrar yerine gidiyormuş.

Sabah olmuş, Allah hayırlı sabahlar etsin, içinde bize de. Ablası her gün gelir, kızın yatağını düzeltirmiş. Oğlanı gören yokmuş. Bu böyle devam edip gidiyormuş.

Günün birinde hoca gelmiş: "Kızım, kocandan izin al, seni gelin hamamına götürüyüm." demiş.

Akşam olmuş, yemiş, içmişler, gülmüşler, oynamışlar. Kız kocasına, hocasının bugün geleceğini ve kendisini gelin hamamına götürmek istediğini söylemiş, izin istemiş. Kocasını da:

-Peki canım, başım üstüne. Her gün başının altına bir surra koyuyorum, bugün iki surra koyacağım, demiş.

O zaman kız anlamış ki, altınları ablası alıyormuş. Kimseye bir şey söylememiş. Sabahtan kalkmış, iki keseyi sandığına saklamış. Hocası gelmiş:

-Ne var kızım? demiş.

Kız da olanları anlatmış, hazır olduğunu ve hemen gidebileceklerini söylemiş.

Ablası gelip, yatağını düzeltmiş. Ama her günkü altınlar yokmuş. Sesini çıkarmadan beraber yola koyulmuşlar. Abla, yarı yoldan eve dönmek istediğini, bazı eşyaları unuttuğunu söylemiş. Eve gelmiş, kapıyı açmış. Evde ne var ne yok hepsini kırıp, havuza atmış. Attıktan sonra da hamama, kardeşlerinin yanına gitmiş.

Hamamdan dönmüşler, herkes odasına çekilmiş. Saat on iki olunca aşağı inmiş küçük kız. Sopyayı havuza atmış, atmasıyla birlikte bakmış ki su kanlı. Kocasını da havuzdan çıkarmış. Küçük kız orada bayılmış. Uzun süre haber alamayınca kız iyice süzölmüş, ipliğe dönmüş. Bunun üzerine hocasına danışmaya karar vermiş. Başına gelenleri hocasına tek tek anlatmış. Hocası da:

-Kızım, bu iş aklını kaybetmekle olmaz. Bir haber almak lazım. Senin teselli olman lazım. Bunun için bir hamam kiralarsın. Bir tellâl görevlendirirsin, derdini söyleyen beleş yıkanacak dersin. Sen de gallenin başına oturur dert dinler, böylece derdini unutursun, demiş.

Kız, hocasının tavsiyelerini yerine getirmiş. Bir hamam kiralamış. Herkes başına

gelen olayları tek tek anlatmaya başlamış.

Bir Keloğlan varmış. Seyrana gidip karkış satarmış. Bu Keloğlan'ın dili biraz eğri diye herkes karkışını almış. Ötekiler bir tabla satacağına, bu dört tane satarmış. Öbür satıcılar bu oğlanı kıskanmışlar, tablasını, başının külâhını kör kuyunun içine atmışlar. Beklemiş, herkes seyrandan gittikten sonra yavaş yavaş o kör kuyuya inmiş. Külâhını almış, karkış tablasını almış. Bakmış ki kuyunun içinde bir delik var. Biraz daha açıp ortalığı gözlemiş, bakmış ki, bir güllük gülistanlık, heyvalık narlık. Delikten girip bir nar koparayım derken iki tane koparmış, her koynuna birini sıkıştırmış. Bir ses geliyormuş oracıktan:

-Ah! Aman! Öldüm, aman bacım, aman kız kardeşim! Yaralarımı tutun. Aman dökülüyor cıncıklar, aman kardeşim gel topla!

Keloğlan, bu sesi duyunca kuyudan çıkıp kaçmış. O gece de anasına "Hamama gidip yıkanalım." diye yalvarmış. Anası da: "Gözün kör ola. Herkes gidip derdini anlatıyor. Sen ne anlatıp da yıkanacaksın?" demiş. Keloğlan, "Benim de anlatacaklarım var. Ne olur götür de, şu kel kafam temizlensin." diye yalvarmış.

Sabah olmuş, Allah hayırlı sabahlar eyleye! Keloğlan ile anası hamama gitmişler. Yıkanmışlar. Çıkarırken Keloğlan anlatmaya başlamış:

-Hamamcı hanım! Ben seyrana giderim. Dilim tutulur, dua ederim herkese. Herkes benim karkışımı alır. Karkışılarımı almak için kuyuya indim, bir delik gördüm kuyuda, öteki tarafa geçtim. İki tane nar kopardım ağaçtan. Bir de baktım ki, orada hasta yatıyor. Bağırıp yalvarıyor, ağlıyor. "Ne olursun kardeşim, döktür şu cıncıklarını, öldüm." diye bağırıyor. Ben de korktum, kaçtım. İşte iki tane nar. Al sana fedâ olsun.

-Aman Keloğlan, bu hamam kökünden senin olsun, beni oraya götür, demiş kız.

Hocasını çağırmış, duyduklarını ona da anlatmış. Hoca da:

-Filan yerde iki tane tavus kuşu var. Onları boğazlatırsın. Teleklerini, içlerinin yağını alır, kutuya doldurursun. Onları çantaya koy. Sen kendine derviş kıyafeti yaparsın. Bu kuyuya oğlan seni indirir, iner çıkarısın. "Dertlere şifayım!" deyi çığırırsın. Bu tavuğun yağını sürersin. Bu teleklerinden o cıncıklarını dökürsün, hamama getirirsin. O havuzu kökünden söktürür yeniden yaptırırsın. Böylece tekrar kocana kavuşursun, demiş.

Kız hocasının dediğini yapmış. Kocası aslanlar gibi olmuş.

-Derviş Baba! Dile benden ne dilersen, demiş.

-Senin dūřmanın var. Hakimin başı için vurmayaına dair yemin et bana. Kimseye zarar vermeyeine dair sōz ver, diye karşılık vermiş dervif.

Kız, havuzu yeniden yaptırmış. Ertesi gūnū havuza su gelmiş. ubukla vurmasıyla birlikte oğlan çıkmış. Elinde kılıcı. Kılıcını çekip kızın kafasını kesecekmiş. "Hakimin başı ūzerine yemin etmiştin." demiş kız. Oėlan kılıcını indirmiş. Kız, başına gelenleri anlatmış. O zaman kızı affetmiş. Kızın kardeşlerini çağırtmış, tekrar kırk gūn kırk gece dūėūn olmuş. Salkım inciye almış. Onlar muradına ermiş. Darısı ermeyenlere.

Nebihe KARASU

35. SİHİRLİ HEYBE

Evvel zaman iken, deve tellal iken, saksağan berber iken... Ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken. İp koıtu, beşik devrildi. Anam kaptı maşayı, babam kaptı meşeyi, döndürdüler dört köşeyi. Dar attım kendimi dışarı... Kaç kaçmaz mısın... Vardım bir pazara. Bir at aldım dorudur diye. Bineyim dedim, at bir tekme salladı bana geri dur diye... Padişahın topları ateşe başladı. Topladım gülleleri cebime koydum darıdır diye. Tozu dumana kattım, Edirne'ye yettim. Selimiye minarelerini belime soktum borudur diye. Yakaladılar beni tımarhaneye attılar delidir diye. Babamdan haber geldi, onun eski huyudur diye. Bereket inandılar, tutup beni saldılar. Neyse uzatmayalım, masala başlayalım...

Bir varmış, bir yokmuş. Köyün birinde fakir bir genç varmış. Bu genç hep zengin olmayı hayal edip durmuş.

Günlerden bir gün köyde bir dedikodu yayılmış. Yedi dağın ötesindeki memlekette zengin bir adamın herkese para ve altın dağıttığı söylenmeye başlamış. Ama kimse inanmamış bu dedikoduya. Bizim fakir genç bunu duyar da yerinde durur mu?

Hemen yola çıkmış. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe yel gibi gitmiş, yedi dağın arkasındaki memlekete ulaşmış. Vakit kaybetmeden çevresinde gördüğü insanlara bu zengin adamı sormuş. Kasabanın çıkışındaki değirmende yaşadığını öğrenmiş. Değirmene doğru yaklaştıkça insanların uzuuun bir kuyruk oluşturduğunu görmüş. Doğru yere geldiğini anlayıp sıraya girmiş. Sıra kime gelse, elinde altın, bulgur, para, horozla döndüğünü görmüş. Hem şaşırmış hem de mutlu olmuş. Sıra kendine gelince bir bakmış ki karşısında ihtiyar, çelimsiz bir amca değirmenin önünde bir iskemleye oturmuş. Önünde de bir heybe varmış. Ayağında çarık, üzerinde de eski ama temiz elbiseler olan yaşlı amca bizim fakir gence bakmış ve büyük heybesinin içinden bir kaval çıkarıp vermiş. Bu duruma hem şaşırın hem de çok sinirlenen genç:

-Bu kaval da ne? Ben bununla ne yapabilirim ki? Herkese altınla para verdin. Ben de onun için gelmiştim. Bana neden vermedin, demiş.

Yaşlı amca:

-Senin ihtiyacın olan, para ve altın değil, işte bu kaval, demiş.

Bunun üzerine fakir genç sinirli bir şekilde kavalı da alıp orayı terk etmiş. Değirmenden uzaklaşırken bunca yolu boşa geldiğini düşünüp durmuş. Bu sırada aklına

bir fikir gelmiş ve bunun için geceyi beklemiş.

Gece olduğunda bizim genç, değirmenin yanındaki küçük kulübede kalan yaşlı amcanın evine girmiş. Yaşlı amcanın uyuduğunu görünce başucundaki heybeyi alıp oradan hemen kaçmış.

Kasabadan iyice uzaklaştıktan sonra yorulduğunu fark edip olduğu yerde mola vermiş."Şu heybeyi bir kullanalım bakalım" diyerek heybenin içine elini atmış. Ama bir şey çıkmamış. Tekrar denemiş, yine olmamış. Heybenin içine, dışına bakmış, boş.

"Ama nasıl olur? O yaşlı adamın her şeyi bu heybenin içinden çıkardığını gözlerimle gördüm." demiş ve dizlerinin üstünde üzgün bir şekilde öylece kalakalmış. Uzun bir süre sessizce kıpırdamadan durduktan sonra bunun nasıl olabileceğini düşünmeye başlamış. Ardından yaşlı adamın kendisine neden sadece kaval verdiğini çözmeye çalışmış. Fakat aklındaki sorulara bir türlü cevap bulamamış.

Merakını bir türlü yenemeyen genç geri dönüp hem heybeyi yaşlı adama vermek, hem özür dilemek, hem de sorularının cevabını bulabilmek için tekrar değirmene doğru yola koyulmuş.

Bu arada uyanıp da heybesini başucunda bulamayan amca da:

"Vardır bu işte bir hayır." diyerek günlük işleriyle ilgilenmeye başlamış. Değirmene doğru ilerlerken birinin kendisine doğru yaklaştığını görmüş, fakat kim olduğunu çıkaramamış. Fakir genç, yaşlı adama yaklaşarak mahcup bir şekilde:

-Ben büyük bir hata yaptım ve heybenizi sizden çaldım. Çok özür dilerim.

-Şimdi hatırladım seni... Sen o verdiğim kavalı beğenmeyen çocuksun. Hatanı anlayıp geri gelmene sevindim. Zahir heybe senin işine yaramazdı.

-Ben de en çok bunu merak ediyorum. Nasıl oluyor da bu heybeyi sadece sen kullanabiliyorsun?

-Madem bu kadar merak ediyorsun, o zaman beni iyi dinle çocuk, demiş ve başlamış anlatmaya:

-Ben de senin gibi fakir bir gençtim. Çalışmayı çok severdim. Bir yandan da çevremdeki insanlara elimden geldiğince yardım ederdim. Fakat hep yeni yerler görmek ve tanımadığım insanlara da yardım etmek istiyordum. Bunun için yollara düştüm ve gittiğim her yerde yeni insanlarla tanıştım. Farklı işlerde çalıştım. Günlerden bir gün uzak diyarların birinde bir değirmencinin yanında işe başladım. Hem çevremdeki insanlara da

yardım ediyordum. O kadar çok çalışıyordum ki değirmenci beni çok seviyordu. Bir oğlu vardı ama onu ne arar ne de sorardı. Beni oğlu gibi seven değirmenci, ölmenden önce değirmenini ve geri kalan tüm mirasını bana bıraktı. Ölmeden önce bana bir söz verirdi. İnsanlardan hiçbir zaman yardımımı esirgemeyeceğime, çok çalışacağıma ve değirmeni satmayacağıma yemin ettim. Ve yeminime sonuna kadar bağlı kaldım. Hatta bana bıraktığı evleri satarak fakirlere yardım ettim. Bana da bu gördüğün değirmen ve yanındaki küçük kulübe kaldı.

Genç adam, yaşlı amcanın hikâyesini şaşkınlıkla dinlemiş. Bir yandan da sabırsızlıkla sormaya başlamış:

-Peki heybeyi nasıl buldun?

Yaşlı amca anlatmaya devam etmiş:

-Bir gün değirmende çalışırken yaşlı bir amca geldi. Benden su ve ekmek istedi, ben de verdim. Biraz dinlendikten sonra kasabanın çıkışına kadar elindeki yüke yardım edip edemeyeceğimi sordu. Ben de 'tamam' deyip kasabanın çıkışına kadar ona yardım ettim. Bana, çok yardımsever ve çalışkan olduğumu, bunun karşılığında bir dileğimi yerine getirebileceğini söyledi. Bunun üzerine ben de, insanlara daha çok yardım etmek istediğimi söyledim. O da bana bir heybe verdi ve bu heybeye elimi daldırdığımda ihtiyacı olan birinin isteğini gerçekleştirebileceğimi söyledi.

Bizim fakir genç hemen atılmış:

-Peki, benim kaval ihtiyacım olduğunu nereden çıkardın?

Yaşlı adam:

-Hayatımda o kadar çok insan tanıdım, o kadar çok işte çalıştım ki artık insanların neye ihtiyacı olduğunu anlayabiliyorum. Sen iyi bir gençsin. Çalışmaya ihtiyacın var. Senin çok iyi kaval çalacağını ve bununla çok para kazanacağını biliyorum. Bu nedenle sana bir kaval verdim.

Yaşadığı bu olaydan çok etkilenen fakir genç, yaşlı amcaya çok çalışacağına ve insanlara yardım edeceğine söz vermiş. Hayatı boyunca sözünde durup çok çalışmış ve ihtiyacı olan herkese yardım etmiş.

36. BÜYÜLÜ GÖZLER

Bir zamanlar büyülü gözlere sahip ama çok mutsuz bir adam yaşarmış. İnsanların gözlerine bakıp, onların gelecekte neler yaşayacağını görürmüş.

Yıllarca bir çok insanın gözlerine bakıp onların ne olacağını söylemiş ama artık bakmak istemiyormuş. Çünkü insanların, geleceklerini öğrendiklerinde hayatlarını değiştirdiklerini fark etmiş. Bu durum karşısında bir daha kimseyle geleceği hakkında konuşmamaya yemin etmiş.

Ülkenin padişahı, büyülü gözlere sahip adamdan haberdar olmuş. Adamı huzuruna çağırması ve demiş ki:

-Yıllardır ismini duyuyorum. Sihirle, büyüyle yaşayan kişilere pek inanmam. Ama senin farklı olduğunu söylediler. Yakında ülkemizi bir savaş bekliyor. Ve benim de kısa bir zaman sonra bir çocuğum olacak. Kız mı, erkek mi bilmiyorum. Ama acaba ne olacak diye de merak ediyorum. Bu merakımı da sen giderebilirsin.

-Padişahım! Artık hiç kimsenin gözlerine bakamıyorum. Bunun için yemin ettim.

-Bu ne cesaret, bana nasıl karşı gelebilirsin! Kellenden olmak istemiyorsan dediğimi yap!

Korkudan padişahın gözlerine bakan adam, uzun bir süre baktıktan sonra suratı asılmış ve gözlerinden yaş gelmiş. Padişah bunu fark etmiş:

-Çok mu kötü şeyler olacak?

-Hayır padişahım, sevincimden ağlıyorum. Çok güzel bir geleceğe sahipsiniz. Yakında olacak savaş, zor geçecek. Fakar kazanacaksınız. Gelecekte iki oğlunuz olacak ve çok mutlu bir yaşam süreceksiniz.

Bu sözler padişahın hoşuna gitmiş. Bunun üzerine adama sarayda bir yer vermiş ve onu kız kardeşiyle evlendirmiş.

Gel zaman git zaman adamın dedikleri bir bir çıkmış. Padişahın iki oğlu olmuş ve savaşı kazanmışlar. Fakat adam, nedense, kralın huzuruna çıktığı ilk günden beri huzursuz ve mutsuzmuş.

Derken yıllar geçmiş ve padişahın oğulları büyümüş. Büyük oğlu şeytan gibi, küçük oğlu ise melek gibiymiş. İki kardeş birbiriyle hiç geçinememiş. Büyük kardeş çevresindeki herkesi köle gibi kullanırmış. Padişah bu duruma çok üzülüyormuş. Sonunda dayanamayıp büyülü gözlü adamı çağırması:

-Hani ben gelecekte mutlu olacaktım!

-Evet padişahım. Yine söylüyorum; mutlu olacaksınız. Mutluluğu kazanmak için bazı sıkıntılar çekmek zorunda kalabilirsiniz. Ama sonunda mutlu olacaksınız, merak etmeyin.

-Nasıl sıkıntılar?

-Padişahım, büyük oğlunuz sizi öldürmeye çalışacak ve buna küçük oğlunuz mani olacak. Bunun üzerine büyük oğlunuzun kellesini cellatlara aldıracaksınız. Bu olaya bir süre üzüleceksiniz. Fakat küçük oğlunuz size her şeyi unutturacak.

Padişah bu söylenenlere inanmamış ve bu duruma çok sinirlenmiş. Cellatlara adamın başını kestirmiş. Fakat padişah uzun bir süre, geceleri kâbus görmeye başlamış. Kâbusunda, gözleri büyülü adamın, elinde kılıçla ağlamaklı bir şekilde üzerine doğru geldiğini görmüş.

Zaman içinde hayat normale dönmüş. Artık kâbus görmüyormuş. Unuttuğunu sandığı adamı uzun bir süre sonra yine bir gece rüyasında görmüş. Aynı kâbusla uyanmış yatağında. Ama bir de ne görsün; büyük oğlu sinirli bir şekilde kılıçla üzerine doğru geliyormuş. Yatağından fırlayan kral olanlara inanmamış. Birden, içeri kralın küçük oğlu, vezir ve askerlerle birlikte girmiş. Büyük kardeşi yakalayıp tutsak etmişler.

Padişah, adamın dediklerini hatırlamış ve ona yaptıkları için üzülmüş. Padişah, adam huzuruna çıktığında neden ağladığını şimdi daha iyi anlamış. Ama olan olmuş.

Kellesi alınan büyük oğlunun ölümünden kısa bir süre sonra padişah ölmüş ve yerine küçük oğlu geçmiş.

Sema ÜRKMEZ

37. CİĞER HAKKI

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde bir kadınla kocası yaşarmış. Bunlar çok fakirlermiş. Kurban bayramı yaklaşmış, yoksul olmalarına rağmen bir kurbanlık almışlar. Adam, karısına demiş ki: "Bu kurbanı besledik, büyüttük. Sen git anangille kavga et, ben de gidip anamgille kavga edeyim de, kurbanı baş başa yiyelim. Yiyemediğimizi de kavurup saklayalım." Bu teklif karısının da hoşuna gitmiş ve "Peki bey! Dediğin olsun." demiş, anasigilin yolunu tutmuş. Kapıyı çalmış, anası açmış kapıyı. Açmasıyla da: "Ne biçim anasın? Bir saattir beni kapının önünde bekletiyorsun. Beni hiç sevmiyorsun." şeklinde siteme başlamış. Anası yemin billâh ettiyse de, kızını ikna edememiş. Bir taraftan ana, kızını iknaya çalışırken bir taraftan da kız sitem etmeye devam edermiş. "Koyunun satılını kırdınız, hiç otlatmadınız." filan. Anasını güzelce kırdıktan sonra eve dönmüş. Kocası da gitmiş anasigile ve benzer gerekçelerle onları küstürüp eve dönmüş.

Bayram sabahı gelmiş, koyunu kesmişler. İki şak edip asmışlar duvara. Kellesini, paçasını da ocağa atmışlar. Öteden bir cadı gelmiş, "Aman kızım, misafir alın beni." diye yalvarmış. Kadın da:

-Pek yerimiz yok teyzeciğim, ama alalım, demiş.

Karı koca odalarına çekilmişler. Nasıl olsa sabaha kadar ilik gibi pişer diyerek kelleyi ocağın üstünde bırakıp yatmışlar. "Sabaha kadın gider, rahat rahat yeriz." deyip uyumaya çalışmışlar.

Ev sahipleri yatar yatmaz, cadı başlamış etrafı koklamaya. Bakmış ki, kelle ilik gibi pişiyor. Kadın çağırılmış o anda:

-Bre nene, bre nene! Sormayı unuttuk, hangi köydensin sen?

-Valla yavrum, başlama köyündenim!

Tekrar yatmışlar. Akılları fikirleri ocakta. Bir türlü uyku tutmuyor. Kadın yine sormuş:

-Bre nene, bre nene! Unuttuk adını. Hangi köydendin sen?

Cadı:

-Valla yavrum, halaslama köyündenim, demiş.

Demesiyle birlikte şakkın birisini sırtına vurmuş, oradan kaçıvermiş.

Sabahleyin kadıncağz kalkmış bakmış ki, ocakta bir şey yok. Cadı, kelleyi silip süpürmüş, şakkın birini de alıp yok olmuş.

Adam, elbiselerini giyinmiş, Şu çarşı senin, bu çarşı benim, Şakkı arıyor. Önüne gelene de durumu anlatıp yardım istiyormuş.

Cadının yeni yetme bir oğlu varmış. Cadı, oğlunu kurbanın geri kalanını getirmek üzere göndermiş. Çocuk eve gelmiş.

Kadına:

-Ağa Şakkın birini bulmuş. Öteki Şakkı da ver. Ona göre ölçecek, demiş.

Geri kalan bölümü de yüklenip gitmiş. Ellerinde kala kala bir tane ciğer kalmış. Adam, akşam eve gelince:

-Hanım, hani Şakkın birisi! demiş.

Kadın:

-Sana gönderdim ya! Oğlan geldi, "Ağam eti buldu." dedi. Ölçmek için öbürünü istemiŐsin. Oğlan öbür Şakkı aldı gitti, demiş.

Adam, çaresiz. "Öyleyse Şu ciğeri getir, yiyelim. Sen anangille kavga ettin, ben babamgille kavga ettim. Bir ciğer için değer miydi?" KalkmıŐlar, ciğer betonda yemek istemişler. Açık havada iŐtahtları açılınsın diye. Eski zaman adamı, zıbını da giymiş. Kendisi önde, hanım arkada. Hanımın bir elinde ciğer, bir elinde de ekmek sinisi kucaklamıŐ gidiyor. Kadın, adama yetişeyim diye merdivenleri çıkarken ciğer elinden düşüvermiŐ, betondan aşağı. Böylece ciğer de yiyememiŐler.

Mehmet KARASU

38. BEŞ PARALIK HİÇ

Bir varmış, bir yokmuş. Kasabaya inmeye hazırlanan bir adama karısı, "A herif, bir de beş paraya hiç al." demiş. Üstünü giyinirken ne alacağını unutmuş ve bir daha karısına sormuş. Ayakkabısını giyinirken bir daha unutmuş ve sormuş. Evinden 50-100 metre uzaklaştıktan sonra unutmuş ve geri dönüp karısına yine ne alacağını sorunca karısı:
-Madem unutuyorsun o halde giderken yol boyunca 'yallah hiç, yallah hiç' de, unutmazsın, diye tembih etmiş.

Adamcağız da "Yallah hiç, yallah hiç!" diye koyulmuş ve bir nehrin kenarına varmış. Orada balık tutan bir adamın başına dikilmiş bir halde "Yallah hiç, yallah hiç!" diye söylenirken balıkçı, işini bırakıp adamın üzerine yürümüş ve iki tokat salladıktan sonra:

-Be adam! Ben burada iki saattir avlanıyorum, bir tek balık bile tutamadım. Hâl böyleyken "Yallah hiç, yallah hiç!" demek yakışır mı? demiş.

Adam:

-Peki o halde ne diyeceğim? demiş.

Balık tutan adam:

-İki üç tane büyüklerinden inşallah! İki üç tane büyüklerinden inşallah! dersin, demiş.

Adam, "İki üç tane büyüklerinden inşallah!" diye diye bir caminin avlusuna varmış. Camide küçük bir çocuğun cenazesi kaldırılıyormuş. Cenaze sahipleri büyük bir üzüntüyle ağlaşıyorlarmış. Adam orada tekerlemeyi söyleyip durunca büyük bir öfkeyle üzerine yürümüş ve adamı bir güzel dövmüşler. Adam:

-O halde ne diyeyim peki? diye sormuş.

Cenaze sahipleri:

-Ne iyiydi! Ne akıllıydı! Allah rahmet eylesin! diyeceksin demişler.

Böyle diye diye, kokmuş bir köpek leşinin bulunduğu bir yere varmış. Oradan geçenler köpek leşine rahmet okuyan bu adama ikişer tokat sallayınca, peki ne diyeceğim, diye sormuş. Oradan geçenler:

-Öf ne kötü! Öf ne pis! diyeceksin demişler.

Bunu diye diye nefis yemeklerin kokusu dışarıya kadar vuran bir lokantanın kapısına gelmiş. Kapıda, "Öf ne kötü! Öf ne pis!" diyen birini gören lokanta sahibi dışarı çıkıp iki tane tokat salladıktan sonra hiddetle "Ulan sen benim müşterimi kaçırmaya mı

geldin? Bu ne biçim sözler? diyince, adam, "Peki ne diyeceğim?" diye sormuş. Lokanta sahibi:

-Oh ne nefis! Oh ne mis! diyeceksin, demiş.

Bunları söyleye söyleye, kavga eden iki adamın yanına varmış, biri tokat atınca, oh ne nefis; diğeri mukabele edince de oh ne mis diyormuş. Kavga edenler, birbirlerini bırakıp üzerine yürümüşler ve bir güzel pataklamışlar. Adam, e ne diyim deyince, kavga edenler: "Ey Müslümanlar, gelin mümin kardeşlerinizi ayırın diyeceksiniz!" demişler.

Bunu diye diye hırlaşıp havlayan ve birbirleriyle dövüşen iki köpeğin yanına varmış. Oradan geçenler köpeklerle mümin diyen ve kavgalarını ayırmalarını isteyen bu garip adamı bir güzel dövmüşler. O da peki ne diyeyim deyince:

-Hoşt, hoşt! diyeceksin, demişler.

Adam, "hoşt hoşt" diye diye bir sarraca varmış. Sarraç çalışırken lastik ve köseleyi ağzıyla ısırıp çekiyormuş. Kapıda ona "Hoşt, hoşt!" diyen adamı görünce işini bırakıp üzerine yürümüş ve iki tokat atınca, "Peki ne diyeceğim?" demiş. Sarraç:

-Sün, ey mübarek, sün! diyeceksin, demiş.

Böyle diye diye bir duvarın dibinde def-i hacet yapan birinin yanına varmış. Başında dikilmiş, böyle konuşan adamı görünce işini yarıda bırakıp pantolonunu çekmiş, adamın üzerine yürümüş, bir güzel dövdükten sonra, o da peki ne diyeyim deyince, karşısındaki adam hiddetle:

-Ne diyeceksin be adam! Def-i hacet yapan adama ne denir? "Hiç diyeceksin hiç!" demiş.

Gün boyunca hiç uğruna bir araba dolusu sopa yiyen adamcağız da: Hay Allah razı olsun! Bana hatırlattın, ben de kasabaya "beş paralık hiç" almaya gitmiştim." diyerek, karısına "beş paralık hiç" almak üzere oradan uzaklaşmış.

Aziz BÜYÜKÂŞIK

39. ATEŞ PAHASI

Eskiden oteller ve bu gibi şeyler yokken hanlarda hem araç (yani atlar için, arabalar için) hem otel (yani kalacak yer) temin edilirdi. Padişahlar kılık kıyafetlerini değiştirip gezerlermiş memleketin içinde bir şehirden bir şehre. Bakarlar milletin haline nasıl diye. Padişahtan memnunlar mı, değiller mi diye.

Bir gün şiddetli soğuklar vardı. Kış günü geçiyorlar bir hana. Tabi atlarıyla. Atlarını alıyor biri, geçiyor oturuyorlar. Uyku zamanına daha epey var. Erken varmışlar. Hava da çok soğuk. Adam bir ateş yakmış ki odada, tabi han da kalabalık, gelenler çok. Oturmuşlar. O kadar soğuk ki... Padişah demiş ki:

-Allaaaaah!

Bilmiyorlar padişah olduğunu. Dev gibi bir adam sanıyorlar onu.

-Bu ateş bin altın değer, demiş.

Neyse kalkıyorlar, gidiyorlar, herkes yatacak. Sabahleyin eniyorlar, kahvaltı yapacaklar. Oturmuşlar. Hancı bakıyor ki:

-Bu padişah, demiş.

Anlamış padişah olduğunu.

Kahvaltıyı yapıyorlar, oturuyorlar beraber. Artık gidecekleri zaman tabi borcunu soracak:

-Evlâdım, demiş, borcumuz ne kadar?

-Efendim, demiş, ateş pahası.

Bin altın demiş ya.

-Nasıl yani?

-Bu ateş bin altın değer demiştiniz, değil mi akşam. Bin altın vereceksiniz.

Adam (padişah) çıkarmış vermiş. Sözünden döner mi! Değerini kendi biçti.

Reşit ÖĞÜNCÜ

40. BAHÇEDEKİ SU KUYUSU

Bir evde gelinlik çağa gelmiş, güzel bir kızcağız varmış. Bu kızın methini duyan bir aile, bu kızı istemeye gidiyor. Gidiyorlar, oturuyorlar.

Damat adayının annesi, kızcağızın ailesinden bir bardak su istiyor. Kızın küçük kardeşi bahçeye gidiyor, kuyudan suyu çekiyor, bardağa doldururken kuyuya bakıyor ve ağlamaya başlıyor. Gelmiyor. Su gitmiyor yani içeriye. Bu sefer kızın annesi diyor ki öbür kızına:

-Sen git, getir.

Bu kız da giyor, gelmiyor. Öbür kıza bakıyor. En son gelin adayı kız da gidiyor, gelmiyor. Anne de gidiyor, gelmiyor.

Damat adayının ailesi, damat, hepsi gidiyorlar, "Ne oldu bunlara? Bahçeye giden gelmiyor, bahçeye giden gelmiyor."

Gidiyorlar, bakıyorlar ki; bahçede kızın ailesi ve kızlar, hepsi oturmuşlar, kuyuya bakarak ağlıyorlar.

-Niye ağlıyorsunuz? Ne oldu? Bir şey mi var, diyorlar.

-İşte biz kızımızı evlendireceiz, size vereceiz. Ondan sonra torunumuz olacak. Torunumuz gelecek bahçeye, susayacak, su içmek isteyecek. Biz ona su verirken o, kuyuya düşecek. Aaaaahh ahh, diye hepsi ağlamaya başlıyorlar.

Damat adayının ailesi kızı istemekten vazgeçiyor. "Çünkü bunlar, akılları sağlam bir aile değil." diyorlar.

Sema ÜRKMEZ

41. HAMMALBAŞI MUHAMMET PAŞA

Allah rahmet eylesin Hacı canbaza... Bize bir at verdi dorudur diye. Ulu minareyi beline soktu borudur diye. Top güllelerini doldurdu darıdır diye. Ayağının birini Cebrail tepesine attı.. Birini Kızıldağ'a uzattı. Öyle bir nâra, öyle bir nâra attı ki: Allaaaahh...

Evvel zaman içinde öyle zalim bir padişah vardı ki kimse emrinden dışarı çıkamazdı. Bir gün tellâl çağırıp:

-Duyduk duymadık demeyin, Padişahın fermanıdır: Bu gece kimse evinde ışık yakmıyacak!...

Padişah, buyruğunun tutulup tutulmadığını anlamak için gecenin bir vakti lalası ile tebdli kıyâfet ederek şehri dolaşmaya başlar.

Fakir fukara semtlerini dolaşırken bir evin kapı aralığından bir damla ışık ve bir düm tek sesi işitirler. Kapıyı iter ve içeri girerler:

-Selâmun aleyküm erenler.

-Ve aleyküm selâm derviş babalar, buyrun.

-Yahu siz padişahın buyruğunu duymadınız mı?

-Duymasına duyduk amma, padişah bizim gibi kullarını düşünüyor mu? Sabahtan akşama kadar hamallık edip on beş para kazanıyorum. Beş pak ekmek, beş pak tembek, beş pak da dümbek aldım mı işim tamam. Sabaha kadar ben çalarım avrat oynar, tembek tükenir, dümbek patlar, girer yatağa yatarız. Ertesi günü gene akşama kadar hamallık eder padişahımıza dua ile günü tamamlarız. Kimseye bir zararımız yok. Allah padişahımıza uzun ömür versin, bizi de rahat bıraksın.

Padişah lalaya bakar, lala Padişaha. Öfkesi yatıştır, hele şuna bir oyun oynayalım, der içinden. Kapıya bir işaret koyar ve giderler.

Sabahleyin gene münadiler bağırır:

-Padişah buyruğudur: Bugün kimse hamallık yapmıyacak.

Pazar yerinde işler durur, Memo'nun ipi elinde kalır. Öğleye kadar hangi yana başvurduysa kimse bir iş vermez. Ağaçtan keser, akşama kadar onu satar, bu defa otuz para ile biraz zeytin peynir alabilir.

Gecenin bir vakti olur, derviş babalar gene gelir. Bakarlar ki işler yolunda.

-Yahu derler, derviş baba. Padişah hamallığı yasak etti, sen ne yaptın?

-Allah Padişaha uzun ömür versin, çok isabet buyurmuş, benim aklım yokmuş, sabahtan

akşama yük taşımaktan belim iki kat olurdu. Bugün ise bir yük odun kestim, daha çok kazandım. Kısmetimiz bolmuş derviş baba, buyrun siz de yiwin.

Ertesi gün odunculuk da yasak edilir. Memo iş değiştirmeye alıştı artık. Kızmaz, gider pazara, tavuk alır, yumurta alır, büyük çarşıda satar, daha da çok kazanır.

Uzatmayalım, akşam olur. Derviş babalar gene gelir. Bakarlar ki dümbekler ve tembekler çiftler çiftler.

-Ne yaptın, diye sorarlar.

-Bugün her günden daha çok kazandım. Bize uğur getirdiniz derviş babalar. Bugün ticaret yaptım, tavuk alıp sattım, hem hafif bir iş, hem de çok kazançlı. Bir daha ne hammallık yaparım, ne de odunculuk. Padişahım çok yaşasın. Buyruğu başım üstüne, amma, şu gecelerime bari karışmasın. Bu benim özel hayatım. Tembek de içerim, dümbek de çalarım. Evimin padişahı benim.

Derviş düşünür ve ona bir kâğıt verir.

-Yarın bu kâğıdı göster, seni yanıma getirirler, sen de bana misafir olursun, der ve gider.

Ertesi gün adam saraya gider, kâğıdı muhafızlara gösterir ve içeri geçer. Onu Padişahın yanına götürürler. Karşısında Padişah olarak gece gelen dervişi görünce önce şaşıır. Sonra kendine gelerek:

-Size karşı bir kusurum olduysa affedin Padişahım, der.

Padişah tüm olan biteni anlatır ve adamın azminden hoşnut olduğunu söyler ve onu sadrazamı yapar.

Mehmet TEKİN

42. HER KOYUN KENDİ BACAĞINDAN ASILIR

Vaktiyle uzak ülkelerin birinde bilge bir padişah varmış. Ülkesinde huzur, mutluluk, esenlik sürüp gidermiş. Ülkenin padişahının gayet sorumsuz, hatta haylaz bir oğlu varmış. Bir gün, babası oğlunu yanına çağırır ve "*Oğlum gel kendine çeki düzen ver.*" demiş. Oğlansa "*Boşver baba, nasıl olsa herkes kendi yaptığından sorumlu olacak, her koyun kendi bacağından asılacak*" demiş. Padişah, oğlunu bir iki defa daha uyarır ama boşuna, değişen hiçbir şey yok. Sonunda bir emir verir:

-Bana bir leş bulun. Her tarafı kurtlansın, kokusu dört bir yandan duyulsun, demiş.

Adamları emri ikiletmemiş, bir eşek leşi bulup getirmişler ve sarayın en güzel gül bahçesinin içine koymuşlar. Padişah da:

-Benden emir gelmeden onu yerinden oynatmayın, diye emir vermiş.

Oğlan arkadaşlarıyla gezintiden dönüyormuş. Daha saraya girerken pis kokuyu duymuş. Hayret edip kokunun geldiği yeri aramış. Leşi görünce:

-Kaldırın bu leşi buradan, diye emretmiş.

Ama kimse emrine uymamış. Adamların hiçbirinde hareket görmeyince sebebini sormuş. Adamlar:

-Babanızın emri var, dokunamayız, demişler.

Oğlan da arkadaşlarını bırakıp doğruca babasının yanına gitmiş ve ona durumu sormuş. Padişah:

-Oğlum, her koyun kendi bacağından asılır deyip duruyorsun ya. Bana ne o leşten. O da, kendi bacağından oraya bağlanmış, ben ona karışamam, demiş.

Oğlan:

-Onu oraya senin emrinle bağlamışlar, deyince de...

-Oğlum, sen de benim emrimle bu saraya girip çıkıyorsun, demiş.

Aradan epey zaman geçmiş. Oğlan davranışlarını düzeltmiş amma padişahın istediği gibi olmuyormuş. Bir gün tebdili kıyafet edip ülkesini gezmeye çıkmış. Yolu bir çeşmenin yakınına düşmüş. Bakmış ki iki kız biri testiyle, diğeri maşrapa ile gözlerden tulumlarını dolduruyorlar. Selam vermiş ve maşrapa ile doldurandan su istemiş. Kız:

-İn o atından ihtiyar, elinle iç. Elin ayağın kırık mı? demiş.

Bunun üzerine, elinde testi olan kız su vermiş. Adam suyu içmiş. Tam gidecekken testiye verene "*Allah sana kötü huylu*", diğesine de "*sana da iyi huylu bir adam nasip*"

etsin" deyivermiş ve atını sürüp gitmiş.

Kızlar suyu doldurup eve dönünce durumu analarına anlatmışlar. Testiyi verenin anası ağlamaya başlamış "*A benim iyi kızım, sen ne yaptın ki sana bu adam kötü söyledi*" demiş. Oraların en bilgili kişisine gidip anlatmışlar, "bu ne ola ki?" diye sormuşlar. Adam gülüp:

-Bunda kötü bir söz yok, doğru söylenmiş. Senin kızın iyi yürekli, ona kötü biri gele ki kızın onu iyiye ilet, demiş.

Çok geçmeden padişahın adamları gelmişler, iyi yürekli kızı padişahın oğluna istemişler. Kız hemen atılmış ve oğlanın ne iş yaptığını sormuş. Adamlar şaşırılmış. Kız:

-Eğer oğlan hasır örmesini de bilmiyorsa bir daha gelmeyin, demiş.

Durumu oğlana söylemişler, oğlan merak edip kızı görmek için düşmüş yollara. Yolu bir köye uğramış. Orada, masal bu ya, bir hasırcıya misafir olmuş, hasır yapmasını öğrenmiş ve yoluna devam etmiş. Bir geçitte oğlanı haramiler esir almışlar. Padişaha haber yollamışlar:

-Oğlunu istiyorsan şu kadar altını bize yollayın, demişler.

Haber hemen bütün ülkede duyulmuş. İyi yürekli kız hemen padişahın yanına gidip:
-Efendim, sizin oğlunuzu kaçırarlardan oğlunuzun işlediği hasırı getirmelerini isteyin, ondan sonra ne verecekseniz verin, demiş.

Denilen yapılmış. Aradan iki ay geçmiş ve sonunda hasır gelmiş. Kız almış eline hasır ve padişaha dönüp:

-Efendim, oğlunuz filan dağın filan mağarasında esir edilmiş, demiş.

-Kızım nasıl anladın?

-Oğlunuz, gerçekten iyi bir sanatçı, yaptığı hasırda yerinin haritasını gizlemiş.

Kız, yapılan haritayı padişaha vermiş. Hemen bir ordu yollamışlar ve oğlanı orada elleriyle koymuş gibi bulmuşlar, kurtarıp saraya getirmişler. Oğlan saraya gelince iyi yürekli kızla hemen evlenmiş. Padişah da:

-Oğlum, gördün mü akıllı bir gelin senin hayatını kurtardı. Sarayın bahçesindeki leşin yapamadığını inşallah bu kız yapar, demiş.

Onlar ermiş muratlarına, biz çıkalım kerevetlerine.

43. KARI İLE KEDİ

Bir varmış, bir yokmuş, fakir bir kocakarı varmış. Bir gün ev süpürürken beş para bulmuş, bununla pekmez almış, rafa koymuş, kedi pekmezi dökmüş, o da kedinin kuyruğunu koparmış.

Mahkemeye, Kadı'nın önüne çıkmışlar. Kedi, kocakarıdan davacı olmuş. Kedi:

-Kadı efendi, ben bu kocakarıdan davacıyım, kuyruğumu kopardı.

Kadı öfke ile kocakarıya sorar:

-Neden bu zavallı hayvanın kuyruğunu kopardın?

Kocakarı:

-Dur anlatayım Kadı Efendi, diye başlar, sonra devam eder:

-Ev süpürdüm Kadı.

-Ayrıca oldun karı.

-Beş para buldum Kadı.

-Zengin oldun karı.

-Pekmez aldım Kadı.

-Şirin oldun karı.

-Rafa kodum Kadı.

-Uzun boylu oldun karı.

-Kedi döktü Kadı.

-Kısmetinden çıkmış karı.

-Ben de kedinin kuyruğunu kopardım Kadı.

-Ödeştiniz karı.

Kadı hükmü verir ve dava da burada biter.

Mehmet TEKİN

44. KELOĞLAN İLE KÖSE

Zamanın birinde bir Keloğlan varmış. Bunun da üç kardeşi varmış. Keloğlan babasına demiş ki:

-Baba biz şehit olacağız.

Babası onlara:

-Gidin ama köselere şehit olmayın, demiş.

-Peki, demiş Keloğlan ve kardeşlerini alıp yola çıkmış. Bir köye varmış. Önüne bir köse çıkmış.

Köse:

-Oğlum, nereye gidiyorsunuz? demiş.

-Ben şehit olacağım, demiş, Keloğlan.

Köse:

-Gel, bana ol.

Keloğlan:

-Sen kösesin, sana olamam, demiş.

Öteye gitmiş Keloğlan, Köse tekrar önüne çıkmış, beriye gitmiş, tekrar önüne çıkmış. Bakmış ki Köse'den kurtuluş yok.

-Peki, olurum sana, ama nasıl?

Köse:

-Şimdi bak! Bir tane itim var. Gittiği yerden gideceksin, yattığı yeri süreceksin, geçtiği yeri geçeceksin.

Keloğlan:

-E, peki! demiş.

Köse:

-Bütün ekmeği bölmeyeceksin, parçayı da yemeyeceksin.

Keloğlan ona da 'peki' demiş. Demiş ama neredeyse açlıktan geberecekmiş. Ekmeği bölmemiş. Parçayı da yiyememiş. Ne yapsın! Bakmış ki, köpek bir kayalığın üstüne yatmış. Başlamış köpeğin yattığı yeri sürmeye. Sürülür mü köpeğin yattığı yer? Pat, pat köpeğe vurmuş. Köpek, korkusundan kaçmış. Tabii Keloğlan da korkuyormuş. Öküzleri keyirmiş, kendisi de köpeğin peşi sıra gelmiş. Köpek bakmış ki kapı kapalı, ne yapsın? Şöyle küçük bir delik varmış. Delikten geçmiş. Öküzler geçememiş bu delikten.

Kalkmış, onları parça parça etmiş. Parçaladıktan sonra ağası gelmiş:

-Ne ettin bre Keloğlan, demiş.

Keloğlan:

-Bir şey yapmadım. Sen, itimin yattığı yeri sür, itimin gittiği yere git, geçtiği yerden geç, demedin mi? İşte buradan geçtim. Yoksa darıldın mı?

-Yok, darılmadım.

Darılmayacağına söz vermiş Köse. Eve gelmişler. Akşam olmuş, yemek yapmışlar. Köse, bir tas doldurmuş "Al şunu anama götür." demiş. Biraz yüksekte anası oturuyormuş. Keloğlan tası almış, çıktığı sırada tasta ne kadar yemek varsa hepsini merdivene yığmış, kadına boş tası çıkarmış. "Al, sana köfte göndermişler." demiş kadına. Kadın bakmış ki, köftenin sadece suyu gelmiş. "Al, geri götür." diye sinirlenmiş. Keloğlan geri gelmiş. "Biraz daha koy, onları almadı." demiş. Kadın biraz daha koymuş ve "Al, yine almazsa onu öldür." demiş. "Peki" demiş Keloğlan ve köfteleri merdivene yığarak gitmiş. Tutmuş orada kadını öldürüvermiş. Ağası gelmiş:

-Ne ettin bre Keloğlan? demiş.

Keloğlan:

-Vallahi, bacı köfteleri gönderdi. "Almazsa kendisini öldür." dedi. Kadın, köfteleri almadı, ben de öldürdüm. Yoksa darıldın mı?

Köse:

-Yok, darılmadım, demiş.

Neyse, yine akşam olmuş. Bir kızları varmış. Kız da tuvalete gideceğim diye tutturmuş. Ağası,

-Kalk bre Keloğlan, kızı tuvalete götür, demiş.

Keloğlan, kızı tuvalete götürmüş. Götürürken de kıza: "Nenen gibi öldürürüm seni. Allah vere de yapasın!" demiş. Kız, korkusundan, yapmadan geri gelmiş. Fakat gelir gelmez de "Tualete gideceğim." diye tekrar tutturmuş. Ağası:

-Kalk bre Keloğlan, götür kendisini. Bu sefer de yapmazsa iki parça et, demiş.

Keloğlan kızı götürmüş, kalçasından tutmuş ve iki parça etmiş, geri gelmiş. Ağası şaşkın.

Keloğlan:

-Sen, "Bir şey yapmazsa, kendisini iki parça et." demedin mi? Götürdüm bir şey yapmadı.

Ben de senin sözüne uyarak onu iki parça ettim. Yoksa darıldın mı?

Köse:

-Yok, darılmadım, demiş.

Neyse Köse kalkmış, karısına:

-Haydi avrat, gidelim. Keloğlan gitmeden biz gidelim. Yoksa bizi de öldürecek, demiş.

Köse ile karısı yola çıkacaklarmış. Yola çıkmadan önce yağlı böreklerden yapmış kadın. Börekleri sandığa koymuşlar. Keloğlan da onları gözlüyormuş. Bir yolunu bulup sandığın içine yerleşivermiş. Ekmekleri, börekleri de üstüne çekmiş.

Az gitmişler, uz gitmişler. Bir suyun dibine varmışlar. Duralım mı, durmayalım mı diye tartışırken Keloğlan'ın çiş gelmiş, sandığın içine işemiş. İşediği yerde adam karısına söyleniyormuş:

-Bre avrat, ne kadar yağlı yapmışsın bunları!

Adam da yağ niyetine Keloğlan'ın sidiğini içiyormuş. Orada durmaya karar vermeleriyle Keloğlan da sandıktan çıkıvermiş. "Ne bre Keloğlan? Nereden çıktın?" demişler.

Keloğlan:

-E, niye! Bir adamın ağası neredeyse azabı orada değil mi? Ben de yanınızdayım işte. Yoksa darıldın mı?

Köse, 'yok' demiş.

Köse ile karısı düşünmüşler, taşınmışlar "Şunu sudan tarafa yatırıp uyuyunca suya itip düşürelim ve kurtulalım." demişler.

Sudan tarafa Keloğlan'ı yatırmışlar, kendileri de öbür tarafa yatmışlar. İkisi uyumuş. Bu sefer Keloğlan ikisinin arasına girmiş. Herif uyanmış:

-Yit, yit... Yit avrat yit... diye fısıldamış. Keloğlan kadını suyun içine itivermiş. Köse derin bir oh çekmiş ve "Kurtulduk!" diye bağırmaya başlamış. Keloğlan da:

-He vallahi ağa! Kurtulduk şu o...dan, demiş.

Köse ağlamaya başlamış:

-Ne ettin bre Keloğlan?

Keloğlan da:

-Sen it demedin mi? Ben de ittim işte! Suda kaybolup gitti. Kurtulduk kendisinden. Yoksa darıldın mı?

Köse:

-Bre nasıl darılmayayım? Öküzlerimi öldürdün. Anamı öldürdün, biricik kızımı öldürdün, şimdi de avradımı öldürdün, nasıl darılmayayım? Git başımdan biraz da aklım başıma gelsin.

Keloğlan, Köse'yi de öldürüp köyüne dönmüş. Yedi gün yedi gece davullar, zurnalar çalmış. Muradına yetmiş. Allah cümlemizi murada kavuştursun!

Sabit SARIOĞLU

45. KISRAGIN ALTINDA BUZAĞI ARAMAK

Evvel zaman içinde adamın biri atına binmiş koptura koptura gidermiş. Yolun kenarında bir çiftçinin ineği kıvranıyormuş. Atlı tam oradan geçerken bir buzağı doğurmuş. Buzağı gözünü açmış ve anasından önce koşan kısrağı görmüş.

-Aman anam, beni bırakıp nereye gidiyorsun? diye atın ardından koşmaya başlamış. At koşar, buzağı koşar; bunu gören köylü:

-Anan burda, sen nereye kaçyorsun, diye kovalamaya başlamış. Nihayet bir memlekete ulaşmışlar.

Atlı:

-Buzağıyı benim atım doğurdu, benimdir, diyerek ona sahip çıkmış.

İnek sahibi:

-Buzağı benimdir, ver, demiş. Sonunda kadıya gitmişler.

Kadı davayı dinlemiş. At sahibine:

-Kısrak buzağı doğurur mu, diye sormuş.

-Doğurur kadı efendi, doğurur, demiş. Bir eliyle de para sayar gibi parmaklarını on defa oynatıyormuş. Parmak oynayınca kadının göbeği de oynamaya başlamış, kara kaplıya bakmış ve,

-Elcevap: Doğurur... Doğurur oğlum, diye hüküm vermiş.

İnek sahibi dâvayı temyiz edince, daha büyük kadıya gitmişler. Kadı sormuş:

-At dana doğurur mu?

-Doğurur kadı efendi, doğurur, diye gene parmağını on defa oynatmış atlı.

Kadı:

-Doğurmaz, demiş. Atlının parmağı on defa daha oynamış.

Kadı tekrar:

-Doğurmaz, demiş. Atlının parmağı bu sefer kırk defa oynamış.

Kadı kara kaplıya bakarak:

-Eh, kırk yılda bir kısrak buzağı doğururmuş, kitap yazıyor, demiş ve dâva sona ermiş.

İşte o tarihten beri atın altında buzağı aramak âdet olmuş...

46. KÖSE

Zamanında bir köse varmış. Çok cimriymiş. Evine doğru dürüst yemek getirmez, karısı ve çocuklarını aç gezdirirmiş. Üstelik yemek pişirmiyor diye karısına dayak da atıyormuş.

Nasıl olmuşsa bir gün Köse evine üç tane patlıcan getirip karısına "Al sakla." demiş. Akşam olmuş, komşuları rica etmişler, kadın patlıcanların birini onlara vemiş. Sabahleyin Köse karısına sormuş, patlıcanlar kaç tane diye. Karısı da, 'iki' demiş. Bunun üzerine Köse, "İşte ben öldüm, gömün beni." demiş, düşüp ölü numarası yapmış. Karısı: "Bre aman koca, seni yıkayacaklar, hocayı çağıracaklar, kefenleyip mezara koyacaklar." Köse gözlerini açmış: "Patlıcanlar kaç tane?" demiş. Karısı tekrar: "Valla üç tane getirdin, birini komşular yedi, iki tane kaldı." Köse: "Öyleyse bırak, beni gömsünler." demiş tekrar.

Yıkamışlar, kefenlemişler, namazını kılmışlar, artık mezara götürecekler. Karısı, "Durun, kocama bir şey söyleyeceğim." demiş. "Aman koca, bak şakası yok, seni götürüyorlar. Bizi öksüz koma, gel vazgeç bu işten." Köse, inadını sürdürüyor, patlıcanlar kaç tane diye. Karısı tekrar 'iki' deyince "Öyleyse gömsünler. Yaşamak istemiyorum." diye son sözünü söylemiş.

Herifi mezarlığa götürüp gömmüşler. Oradan da padişahın kervanı geçiyormuş. Kervan yolu mezarlığın ortasından geçiyormuş. Kervanın içinde padişahın yüklü avradı varmış. Tam oraya gelince, sancıları tutmuş. Mezar yeni olduğu için "Şurada doğursun." demişler. O deyyus Köse de, konuşmaları dinliyormuş. Padişahın avradı doğurur doğurmaz; o deyyus Köse doğan çocuğu aşağıya atmış, kendisi avradın altına geçmiş. "Breh!" demişler. "Sakallı, dişi çıkmış. Padişahın çok garip bir oğlu olmuş." Bir iki melhefe sökmüşler, kendisini sarmışlar ve katır üstüne koyup yollarına devam etmişler.

Yedi gün sonra padişahın avradını hamama getirmişler. Köse'nin avradı da, bebeği bulup hamama getirmiş. Padişahın avradı küçük bebeği görünce, kucağına alıp sevmek istemiş. Köse'yi de sevsinler diye onlara uzatmış. Köse "ıh, ıh, ıh" diye başlamış ağlamaya. Karısı dayanamamış. "Ya deyyus Köse! Bir patlıcan için ölen sen değil misin? Vay deyyus vay!" Oradakiler 'sövme padişahın oğluna' diye çıkışmışlar. Kadın da: "Şu gördüğünüz deyyus benim kocamdır. Bir patlıcan için ölmüş." demiş.

Herkes peştemalini toplayıp kaçmış. Kaçarken de Köse'ye vuruyorlarmış. Köse

hamamdan çıkıp yine kaçmayı başarabilmiş.

Gaye KESKİN

47. KÜÇÜK FATMA

Zamanında bir tüccarın Küçük Fatma isminde bir kızı varmış. Bu kız her akşam bir vüzaranın kızlarınnan, padişahın kızlarınnan hepsinden kırk bir kız toplanıllar, bunlar her gece peçiç oynarlarmış, oyun oynarlarmış.

Bi akşam ışıkları sönmüş. Ne yapsınlar? Işık yok! Bakmışlar ki uzaktaaaan bir ışık görüyor. Küçük Fatma eline fenerini almış, çıkmış gitmiş o ışığa doğru. O ışığa gide gide gidiyor bakıyor ki orda bir ihtiyar oturmuş, haramilerin yerimiş orası, oturmuş orda kaz pişiriyo. Kırk haramiler varmış orda. Kaz pişiriyo.

-Selâmünaleyküm amca, demiş.

-Aleykümselâm kızım, demiş.

-Ne yapıyorsun, demiş.

-Valla haramilere kaz pişiriyorum, demiş.

-Biz de ışığımız söndü, ışığımızı yakmaya geldik, demiş.

Şimdi ne yapsın! Bu ihtiyarı şey yapsın da kazları alsın..

-Dede, demiş, benim midem bulandı. Balınız var mı?

-Var, demiş.

-E bana göster, demiş.

Götürmüş küpe, demiş "Eğil çıkar bana bakim bu baldan, ben de yiyim." İhtiyarı küpün içine eğiyor, onun içine diyor kendini, orda bırakıyor. Kırk tane de kazı alıyor, gidiyor. Her gece bu böyle devam ediyor. Ertesi gece gene gidiyor. Ertesi gece de ne yapsın?

-Dede, diyo, sizin burda ayakyolu var mı, diyo.

-Var kızım, diyo.

-Beni ayakyoluna götürü müsün, diyo.

-Götürürüm, diyo.

Götürüyo kendini.

-E evvele sen içeri gir de, diyo, ben korkarım. Belki içerde kimse var!

Evvela ihtiyarı içeriye sokyö, kapıyı da kapatıyor. Yine kazları alyor, gidiyor. Üçüncü gece gene geliyor.

Şimdi o tabi kazları gittikten sonra kırk haramiler geliyor. Geliyo iki gecedir bakyolar ki ne kaz var ne dede var. Dedeyi arıyolar bulıyolar: Dede, diyolar, nooldu?

-Birinci gecesinde midem bulandı, bal almaya eğildim, içine düştüm, diyo. İkinci gece de, diyo, kapı üstüme kapandı, diyo.

Haramiler diyo ki, bunda bir iş var!..

Üçüncü gece şimdi Küçük Fatma ne yapsın? Gelyor, tekrardan "Dede, diyor, sizin haramilerin odası var mı?" diyor. "Var kızım" diyor.

-Gel bana yatağını göster, diyo, bakalım nasıl bişey..

İçeri geçyolar.

-Dede, diyo, evvela sen uzan şu yatağa bakim, diyo.

Dede yatağa uzanıyo, dedeyi bayıltıyo. Güzeelce dedeyi bir süslüyo, allıyo pullıyo duvaklıyo. Öyle yatırıyo, bayıltıyo dedeyi. Yine kırk kazı alyo gidıyo. Haramiler gelyoo, dedeyi aryolar aryolar, dede yok. Kazlar da yok. Suyuna pilav yapıyolar kazların, yiyolar. Üç gece böyle devam ediyoo.

-Bu, diyo. böyle olmaz.

Arıyolar, dede yok. Baş harami geçyo odasına bakıyo ki orda bir güzeel gelin yatıyo. "Eh bulduk" diyo. Yatağa girıyo, o yandan dürtüklüyo, bu yandan dürtüklüyo ses seda yok. Ondan sonra bakıyo ki erkek. Kadın değil. Haydi ötekileri de uyandırıyo."Gelin bakın dedeye noolmuş."

Geliyolar, bakıyolar ki dede gelin olmuş.

-Dede anlat bakalım, diyo, bu iş nedir? Sen üç gecedir bizi kazların suyuna pilav pişirttin, yedirdin, diyo, kazlar gitti.

-Valla durum bundan ibaret, diyo, üç gecedir bir kız geliyor, bana böyle böyle yaptı, ben de sesimi çıkaramadım. Beni bayılttı, bıraktı. Kazları da aldı gitti.

Ertesi gece Küçük Fatma yine gelyoo. Bu sefer kırk harami saklanyor. Bu gelince bunlar ortaya çıkıyo, gel bakalım, diyolar. " sen bize üç gecedir, dört gecedir kazları alıp götürüyorsun, biz suyuna pilav yapıp yiyoruz. Anlat bakalım bu durum nedir?"

-Duruuuun, diyo, siz kırk kişisiniz ben bir kişiyim. Yarın gece ben kırk kişi gelirim size. Her birinize bir tane" diyo, "Peki" diyo, bırakıyo kendini haramiler.

Gidiyor kazlar yok. Kızlar bekliyorlar kaz gelecek de yiyecekler.

-Her gece papaz pilav yemez, diyor, yarın akşam hepiniz benden beraber gideceksiniz, diyo.

O diyo "olmaz", o diyo "olur", öbürü diyo "olmaz" ..

-Siz, diyor, şey yapacaksınız, göğüslerinize pamuk dolduracaksınız, gideceksiniz. Nasıl gideceksiniz, öyle de geleceksiniz. Hiç korkmayın." diyo.

Neyse ertesi akşam bunlar tekrar gidyoalar. Haramiler bunları karşılyo. Sofra kuryolar, yiyolar, içyolar. Onları içiryolar, kenler göğsüne döküyo, onlar içyo, kenler göğsüne döküyo. Tabi bunlar, onları sarhoş edyolar, kızları toparlyoo, alyo geri götürüyo. Şimdi haramiler sabahtan uyanıyo bakıyo ki gene kız gitmiş "Eyvah, diyo, bu gene bize oyun oynadı. Ben bunu nasıl bulurum?"

Daha evvel sorıyo, sen kimin kızıydın. Ben, diyo, falan tüccarın kızıyım. Ertesi günü baş harami sora sora bunların evini bulıyo, evlerine gelyo. Küçük Fatma tabi bunu görünce tanıyo. Anasına diyo, ana koş halam geldi halam, amtim, diyo.

-Amtim geldi, diyo.

-Kele ne amtisi, diyo.

-Amtim geldi, sen bilmiyon, uzaktan geldi bu, diyo.

Neyse çarşafa bürünmüş o da tabii, yüzünü göstermiyo.

-Haydi şu kazanı koy da, diyo, amtim çok güzel çamaşır yıkar, diyo.

Kazanı da yakyolar, oturyo leğenin başına, akşama kadar bu kadına çamaşır yıkattıyo. (Adama yani kadın dediğim..)

Akşam olunca "Haydi ana, diyo, şu amtime bir mercimekli aş pişir de.. Yoruldu, yemek yesin" diyo. Kakyolar, aşı pişiryolar. Yiyecekler.. "Yooook, diyo, amtim şimdi yorgun. Yiyemez. Beklesin, yarın sabah yer" diyo. "Bu gece yatsın."

O gece haramiyi orda yatıyo. Aşı da getiryo mükebbenin altına koyıyo, yanına da kendi yatıyo, eline de bir sopa alyoo. Gece harami uyuyamıyo, aç. Kakyo bi kere leğeni tıngırdadınca, 'tıngır' etti mi bi tane bir sopa yerleştiryo haraminin kafasına. "Pest... Amtimin aşını yeme" diyo. Sabaha kadar bu adam dayak yiyoor. Ertesi günü "Ana, diyo, getir amtim acıktı, aş yesin." "Yok yok yok yok, diyo, ben ne aş istiyoom ne ekmek istiyom" diyo. Çekyo gidıooo harami...

Babasına diyo ki "Baba beni kimse gelir isterse senden, diyo, vermemezlik etme, beni ver" diyo. "Peki" diyo babası.

Bu harami, bir gün çıkıyo gelyo babasının yanına, kızını istiyoo. Veryo kızı "Kızı verdim" diyo. Harami ona artık ne şekilde görülüyorsa giyili kuşalı, efendi.

Gelyo "Kızım, diyo, seni bir kocaya verdim bugün" diyo. "Peki baba" diyo.

Kakyo helvacıya kendi şeklinde bi helva yaptıryo. "İçini de, diyor, şurup dolduracaksın. Benim kılığında bir helva yapacaksın, heykel yapacaksın, içini de şurup dolduracaksın."

Helvacı yapıyo bunuu.. Artık düğün dernek kurulyo, gece herkes dağıldıktan sonra harami içeri geçyo. O heykeli de getiryo Küçük Fatma, o evin ortasına dikyo, kendi kıyafetinde giyili kuşalı. Harami de zannediyo ki Küçük Fatma o. Başlıyo saymaya "Bir gece geldin, dedeyi bal küpünün içine koydun, kazları aldın gettin" diyo, o kafasını sallıyo. "İkinci gece geldin, dedeyi abdeshaneye hapis ettin, kazları aldın gettin" diyo. "Üçüncü gece geldin, dedeyi gelin ettin yatağıma soktun" diyo, o kafasını sallıyo. "Seni, diyo, vurup öldürmezsem ben, yüreğim soğur mu" diyo. "Geldim, bana amtım diye dünyanın çamaşırını yıkattırdın, beni acacına sabaha kadar koydun, sabaha kadar da sopa yedim" diyo, ona da kafasını sallıyo. "Ben seni öldürmeyim de kimi öldüreyim" diyo. Bir hançer saplıyo karnına, şurup boşalyo. Şurup boşalınca bu sefer "Şu kanından içim de, diyo, yüreğim soğusun" diyo. Alyo bi avuç şuruptan içyo, o zaman harami diyo ki "Senin kanın bu kadar tatlıymış, sen ne kadar tatlımışsın" diyo. "Ben kendimi öldürmeyim de kimi öldüreyim" diyo.

O zaman kendi saklandığı dolaptan çıkyo, "Ben burdayım" diyo. Birbirlerine sarmaş dolaş olyolar, evlenyolar, mutlu olyolaar.

Saadet SEMERKANT

48. MUTFAK PERİSİ

Zamanında çok yoksul bir aile varmış. Çocukları olmazmış. Her gün adam işine gider, kadın onu evde yalnız başına beklermiş. İşinden de azıcık para kazanıyormuş. Kazandığı parayla da ekmek alır, ekmeğin üzerine azıcık çökelek koyar getirirmiş. Her gün aynı şeyleri yerlermiş. Öyle alışmışlar.

Bir gün kadın, kocasından habersiz, komşulara geçmiş. Komşularda da dolma pişiyormuş. Dolmayı görünce canı çekmiş, ama bunu hissettirmemiş. Hiçbir şey söylemeden evine geri dönmüş. Ama gözü de dolmada kalmış. Komşular, "Yazık bu kadına, belki canı çekti, günahdır." diyerek bir tabak dolma götürmüşler. Kadın, dolmayı görünce bir sevinmiş, bir sevinmiş ki! Dayanamamış, bir tanesini hemen yemiş, artanını da "kocamla birlikte yerim" diye saklamış.

Akşam olmuş, Allah hayırlı sabahler eyleye, içinde bize de! Kocasını bir ekmek ve bir parça çökelekle birlikte eve gelmiş. "Şu yemekleri getir de yiyelim." demiş karısına. Kadın, yemekleri getirirken dolmalar dikkatini çekmiş. "Nedir bunlar, nereden geldi?" diye sormuş sinirlice. Kadın da: "Vallahi, komşular getirdi, ben de kıyamadım sana, boğazımdan inmedi, beraber yiyelim diye sakladım." demiş. Kocasını: "Getir bunları bakayım, sen bunların adını biliyor musun? Kadın: "Yok!" demiş. "Bak, bunların adı dolma, bir tanesini bile yersen kötü kadın olursun." demiş kocası.

Dolmaları yememişler, çöpe atmışlar. Her zamanki gibi ekmek ve çökelekle karınlarını doyurup yatmışlar. Adam uyuduktan sonra, kadın kalkmış, dolmanın tadını bir türlü unutamamış. Hala canı dolma çekiyor. Dolmaları döktüğü yerden almış ve "Kötü kadın olmaya oldum madem, hepsini yiyeyim." demiş ve dolmaların hepsini büyük bir iştahla yemiş.

Aradan birkaç gün geçmiş. Kadın çarşafını giyinmiş, bir kasap dükkânının önünde durmuş. Dükkânın önünde dikildiğini gören kasap merak edip, kadına ne istediğini sormuş. Kadın zaten çok safmış. Başına gelenleri bir bir anlatmış ve "Gördüğün gibi ben kötü kadın oldum, bunun için burdayım." demiş. Kasap, kadına acımış ve "Yok kardeşim, sen çok temiz kalpli bir kadınsın. Haydi evine git, senin evinde hiç et pişmediği için böyle düşünüyorsun. Ben akşama gelir, o kocan denen adama gösteririm. Yalnız, sen kapıyı açık bırak." demiş.

Akşam olmuş, kasap bir teneke pekmez sürünüp üzerine pamukları düzmüş. İnsana

benzer bir yanı kalmamış böylelikle. Eline bir sopa almış, doğru mutfağın arkasına saklanmış. Adam, dışarı çıkmak isteyince ona bir güzel sopa çekmiş. "Hani mutfakta yemek kokusu yok. Tencereler niçin kaynamıyor? Dolma niye pişmemiş? Oruklar nerede, nereye gitti? Senin mutfağında hiç mi yemek pişmez? Ben bir mutfak perisiyim, karnımı doyuracaksın." deyip sopayı basıyormuş. Biraz zaman geçmiş, adam gelmeyince, karısı merak edip kalkmış kocasına bakmaya. "Nerede kaldın, niye gelmedin?" diye sormuş. Kocası: "Suss! Başıma gelenleri sorma. Mutfak perisi geldi, evde yemek pişmiyor diye bana bir güzel dayak attı. Yarına güzel şeyler alayım da, mutfakta pişir. Şu yemek perisinin gözü doysun." demiş.

Sabah olmuş, Allah hayırlı sabahlar etsin! Adam işine gitmiş. İşini bitirmiş. Sepet dolusu eşyayla birlikte eve gelmiş. "Al avrat! Pişir de, mutfak perisinin gözü doysun." demiş. Kadın yemekleri pişirmiş. Kocası gelip yemekleri mutfağın çevresine dağıtmış. Akşam olmuş, kasap mutfağa girmiş bakmış ki, yemekler her tarafa dökülmüş. Sopayı tekrar eline almış ve başlamış atmaya. "Bu yemekleri niye dökmüşsün? Bak üstüme başıma, bunlar hep senin döktüğün yemeklerden. Sen yemeği pişir, karınla ye. Ben bacadan bakar, kokudan da doyabilirim, böyle dökme sağa sola." demiş ve çıkıp gitmiş.

Sabah adam işine gitmiş. İşini bitirdikten sonra kazandığı paralarla çarşı pazar alışverişi yapmış, eve getirip pişirmişler, karısıyla birlikte doya doya yemişler. Adam böylece terbiye olmuş, muratlarına ermişler.

Reşit ÖĞÜNCÜ

49. ODUNCU İLE OĞLU

Bir varmış, bir yokmuş. Zamanın birinde yaşlı bir adam varmış, odunculuk yaparmış. Bu oduncunun bir de genç bir oğlu varmış.

Yaşlı adam, çocukluğundan beri odunculukla uğraşmaktaymış. Babasından öğrendiği bu mesleği çok seviyormuş. Oduncu, yaşlı ağaçların ölmüş dallarını keserek geçimini sağlıyormuş.

Ağaçları keserken onlara zarar vermemek için dikkatli keser, genç ağaçlara dokunmaz ve ormana hiçbir şekilde zarar vermezmiş. Oğlu bu durumdan hep şikâyet edermiş:

-Neden daha fazla para kazanamıyoruz? Daha fazla ağaç kessek ne olur sanki, diyormuş her defasında.

Ama adam, oğlunu dinlemiyormuş. Her seferinde, ormanın bir ana gibi sürekli şefkât gösterdiğini ve insanların karnını doyurduğunu söylermiş.

Yıllar yılları kovalamış. Oduncu eskisi kadar çalışamıyormuş. Odun işine artık oğlu gidiyormuş. Oğluna her gün:

-Sakin ha! Ormana zarar verme. Sadece yaşlı ağaçlardan keseceksin. Yoksa orman bizi cezalandırır, dermiş.

Bir gün genç adam, babasının sözünü dinlememiş ve gözüne kestirdiği her ağacı kesmeye başlamış. Babasına bundan bahsetmemiş. Genç adam artık çok para kazanıyormuş. Ama yanlış yaptığı günden beri geceleri uyuyamaz olmuş. Kâbuslarında; kestiği ağaçlar üzerine üzerine gelip bir daha ağaç kesmemesini söylüyormuş.

Bir sabah yine yola çıkmış odun kesmek için. Ormanda gezerken bir ürperti hissetmiş içinde. Sanki birileri onu takip ediyormuş. Biraz daha yürüdükten sonra birden kollarını bir şeyler sarmaya başlamış ve ayakları yerden kesilmiş. Sarmaşıklar, kollarını ve ayaklarını sararak genç oduncuyu havaya kaldırmış. Korkudan titreyerek ne yapacağını şaşırılmış genç oduncu. Büyük bir gürültüyle ağaçlar yerinden oynayıp geri çekilmişler ve genç adamın olduğu yeri boşaltmışlar. Ağaçlar homurdanıp:

-Biz de onu yok edelim, demişler.

Birden tüm ormana sessizlik çökmüş. Yeri sallayarak, yavaş yavaş dev bir şey, genç adamın bulunduğu yere doğru yaklaşmaya başlamış. Ağaçlarla hayvanlar, gelen o dev yaratığa yer açmışlar. Genç adamın karşısına kocaman bir uluçınar dikilmiş:

-Bana bak delikanlı! Sen oduncunun oğlusun, değil mi, diye sormuş.

-Evet.

-Beni iyi dinle! Baban çok iyi bir insandı. O, ne yapacağını çok iyi biliyordu. Hatta seni de hep uyarır, orman hakkında nasihat ederdi. Baban ormanı hem seviyor, hem koruyor, hem de buradan geçimini sağlıyordu.

-Babam çok az para kazanıyordu. Hem siz nasıl oluyor da bize her türlü fayda sağlıyorsunuz?

-Bak evlat! İnsanlar burada piknik yaparlar, gölgemizde dinlenirler, ağacımızı kesip para kazanırlar, meyvemizden yerler, yuvası orman olan hayvanlardan yararlanırlar... Bu saydıklarım yetmez mi?

-Haklısın ama az para kazanıyoruz. Fazladan ağaç kesmenin ne zararı olabilir ki?

-Peki. Bu ağaçları kestiğini düşünelim. Ya sonra? Burdaki hayvanların nesli azalacak. Meyve veren ağaçlar olmayacak. Oksijen üreten ağaçlar yok olmuş olacak. Gölgesinde dinlenemeyeceksin, eğlenemeyeceksin. Tekrar daha az para kazanmaya başlayacaksın. Belki de hiç kazanamayacaksın. Ormanlar şefkâtlidir. İnsanlara her türlü fedakârlıkta bulunur. Peki sen neden baban gibi ormanlara şefkâtlı davranmıyorsun?

Genç adam, bu durumdan epeyce etkilenmiş, ağlamaklı bir sesle:

-Ormandaki bütün canlılardan özür dilerim. Böyle olmasını istemezdim. Üzgünüm. Bir daha kesinlikle ormana zarar vermeyeceğim. Babam gibi bana da şefkât gösterin. Ormanı sevip koruyacağım, demiş.

Genç adam bir daha asla ormana zarar vermemiş, ormanı korumuş. Babası gibi odunculuğa devam etmiş. Bir ağaç kesiyorsa, yerine beş ağaç dikmiş.

Ayça EZER

50. ODUNCUNUN KARISI

Evvel zaman içinde bir adam varmış. Bu adamın üç tane de kızı varmış. Adam, her gün dağa gidip odun getirirmiş. Bir gün kızlarından birini beraberinde götürmüş. Adam odun keserken, kız bakmış ki, bir kuru ağaç, ağacın üstünde bir yuva, yuvanın içinde de iki tane yumurta. Kız, yumurtaları yuvadan alıp cebine saklamış. İşleri bitmiş, odunu yükleyip doğru pazara. Pazarda bir Yahudi çıkmış önlerine. Yahudi:

-Kızım, elideki yumurtayı satar mısın? demiş.

-Ne yumurtası! Bende yumurta filan yok. (Unutmuş, yuvadan aldığı yumurtaları.)

Yahudi:

-Hani şu sağ cebinde iki tane yumurta var ya! Onları bana satar mısın? demiş.

Kız:

-Yok, satmam, demiş.

Yahudi bir türlü peşlerini bırakmamış. Yüklü bir miktar teklif edince de kız, yumurtaları Yahudiye satmış. Evlerine gelmişler, ceplerinde yüklü bir para. Elbise almışlar, zahre doldurmuşlar. Para yine bitmemiş. Her Allah'ın günü kız, babasıyla gidip aynı yerden yumurtaları getiriyor ve aynı paraya satıyormuş. İyice zengin olmuşlar.

Para geldikçe, bunlar daha fazlasını istiyorlarmış. Sonunda kız, "Ben gider, o ağacı parçalarım. Her gün iki yumurta için gideceğime, yumurtalar yanıma gelsin." demiş. Gitmiş, ağacı parçalayıp evin önüne getirmiş. Kuş dolanır bakar ki, ağaç yok. Kuş ağacını bulamıyor ki yumurtalarını bıraksın. Kız, bir gece dağda yatar. Kuş gelir gelmez onu yakalayıp eve getirir. Kuş öyle güzelmiş ki, onu gören bayılıyormuş.

Bir gün adam, birkaç günlüğüne sefere çıkmış. Kadının da dostu varmış. Kocasının gidişini fırsat bilen kadın, dostunu evine çağırmış. Dostunun gözüne girmek için, o güzel kuşu kesip ona ikram etmiş.

Gel zaman, git zaman bunların tekrar paraya ihtiyaçları olmuş. O kadar çok harcıyorlar ki, para dayanmıyor. Adam kuşu aramış, karısının onu dostuna ikram ettiğini anlamış. Adam karısını orada boğazlayıp denize atmış.

Padişahın oğlu ava çıkmış, adamlarıyla birlikte. Avlandığı yerde bakmış ki, bir sandık. Adamlarına: "Cansa benim, malsa sizin olsun." demiş. Açmış bakmışlar ki, sandığın içinde boğazlanmış bir kadın. Sora sora kimin avradı olduğunu anlamışlar.

Adamı darağacına asmışlar. Siz sağ olun!

Muzaffer KAYA

51. ÖBÜR DÜNYA

Zamanın birinde yaşlı bir teyze varmış. Vakti zamanı geliyor, yaşlanmış, azrail geliyor, canını alıyor. Öbür dünya hâlini görüyor. Bakıyor ki; cennette herkesin önünde yemekler, ikramlar... Cennetle cehennemi görüyor ve azraile yalvarıyor, diyor ki:

-Ben buraya geçmek istiyorum. Cennete gitmek istiyorum. Ne olur bana zaman ver. Ben gidip hazırlık yapıp geleyim.

Çok yalvarıyor. Olmazmış ama masal bu ya! Olmuş. Azrail:

-Tamam, diyor.

Teyzeye mühlet veriyor. Tekrar canını kazanıyor kadın, dünyaya dönüyor. Kadın hemen daha kendine gelir gelmez hemen başlıyor pastalar, yiyecekler, bir sürü yemeler, içmeler hazırlamaya. Aklı sıra, onu öbür dünyaya götürebileceğini düşünüyor.

Bu kadar bir sürü hazırlıklar yaparken, yemeler, içmeler hazırlarken kapı çalıyor. Fakirin birisi:

-Teyzecim, Allah rızası için bana bir yardımda bulunun, diyor.

Geçiyor mutfağa, bakıyor. O kadar yemekler hazırlanmış, her şey var. Orada yanık pasta varmış. Almış o yanık pastayı, fakire vermiş. Ondan sonra kapatmış kapıyı. Azrail gelmiş. Bunun da hazırlığı bitmiş. Azrail demiş:

-Tamam mısın?

-Evet, hazırım. Artık beni alabilirsin. Ben hazırlığımı yaptım.

Ve gidiyor. Öbür dünyada kendi de bekliyor işte önüne gelsin izzet-i ikramlar, işte yemekler hazırlamış o kadar. Gele gele önüne iki üç tane yanık pasta geliyor.

- Ben o kadar hazırlık yaptım. Bu mu geldi benim önüme, diyor.

-Eee, öbür dünyada senin yaptığın hayırlar önüne gelir. Hayır olarak da bunu yaptın, bu senin önüne gelir.

Sema ÜRKMEZ

52. SÖZ SATAN ADAM

Aksakallı adamın biri şehir şehir dolaşır, pazarlarda söz satarmış. Bir gün Padişah bunu duymuş. Merak ederek yanına çağırılmış.

-Bana da söz satar mısın, demiş.

-Olur... Beş altın verirken sana da söz satarım, demiş.

Padişah lalasına beş altın vermesini emretmiş. Aksakal da:

-Bir işi yapmaya başladığın zaman sonucunu iyi düşün.

-Bana sattığın söz bu kadar mı?

-Evet.

Padişah düşünmüş taşınmış bu sözü üç levhaya yazıp birini başucuna, diğerini yatak odasına, üçüncüyü de misafir odasına astırmış.

Günlerden bir gün Padişah hastalanmış. Hekimler başucunda toplanıp kendisinden kan alınmasını salık vermişler. O vakitler kan alma işini berberler yaparmış. Zamanın berberbaşını çağırılmışlar.

Berberbaşı saraya geldiği zaman onu "*Kara Vezir*" karşılamış. Kara Vezir, Padişahı hiç sevmez ve bir an evvel ölmesini istemiş. Berbere:

-Padişahın kanı ne ile alacaksın? Neşterini göreyim, demiş.

-İşte neşterim. Bununla alacağım.

-Senin o neşterin çok paslı, al benim hazırladığım neşterle işini gör ve sesini çıkarma, diyerek cebine de bir kese altın indirmiş. Meğer verdiği neşter zehirli imiş.

Berber padişahın huzuruna girmiş. Hazırlığa başlarken duvardaki levha gözüne ilişmiş: "BİR İŞE BAŞLARKEN SONUNU İYİ DÜŞÜN".

Berber de düşünmeye başlamış: "Kara Vezir niçin bana bu parayı verdi, niçin neşterimi değiştirdi?"

Padişah:

-Haydi oğlum, hekimlerin dediğini yap.

-Yapamayacağım Sultanım, çünkü kapıdan girerken Kara Vezir cebime bir kese altın koydu ve neşterimi değiştirdi.

-Aferin oğlum, sen o neşteri bize ver ve işine hekimlerin vereceği neşterle devam et.

Berber gereken kanı almış. Padişahın ihsanı olan iki kese altını cebine koymuşlar, evine yollamışlar.

Gün geçtikçe Padişah iyileşmiş ve ayağa kalkmış.

Bir gece hekimlerine ve vezirlerine bir ziyafet tertip etmiş, berberbaşını da çağırıp sofranın baş köşesine oturtmuş. Kara Vezir, Padişaha:

-Sultanım, bu berberbaşının baş köşeye oturması bu kadar gerekli mi?

-Sus, sen karışma, demiş. El çırparak Kara Vezirin neşterini dolaptan çıkartmış.

-Haydi oğlum, şu Kara Vezirden de kan al göreyim, demiş.

Kara Vezir hatâsını anlamış ve af dilemişse de o zehirli neşterle kanı akıtılarak öldürülmüş. Etrafındakilere:

-Şimdi kimi Kara Vezirin yerine vezir yapayım, diye sormuş.

Herkes berberbaşını teklif etmiş. Padişah:

-Bana söz satan "*Aksakal*"ı bulun. Onu başvezir yaptım, diye ferman buyurmuş. Ve, siz de "BİR İŞE BAŞLARKEN SONUNU İYİ DÜŞÜNÜN" demiş.

Mehmet TEKİN

53. TÛCCARIN OĞLU

Zamanında zengin bir tüccar ile genç bir oğlu varmış. Zamanı gelmiş, adam hastalanıp ölmüş. Sabahleyin çocuk rihlesini çözmeye, Kur'an okumaya gidiyormuş. Bakmış ki, üç dört kişi "Ciğerim baba!" diye feryat ediyor. Çocuk yaklaşmış "Nereden babanız oluyor, siz onu nereden tanıyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Babamız değildi, ama babamız gibi bize bakıp her türlü ihtiyacımızı karşılıyordu." diye cevap vermişler. Çocuk da, "Korkmayın, bakın ben sağım. Ben de her türlü ihtiyacınızı karşılarım diye umut vermiş onlara. Babasını beraberce toprağa vermişler.

Çocuk, babasının işinin başına geçmiş. Bu adamlar her gün mağazaya uğrar, harçlıklarını alıp giderlermiş.

Bir gün çocuğa (Adı Abdulkasım imiş) "Haydi bugün kıra gidelim, acını bir parça unutursun." demişler. Çocuk her ne kadar gitmek istemese de, kandırıp götürmüşler. Yemek sırasında zorla içki de içirmişler. Çocuk, sarhoş olmuş. Onlar da sarhoşluğundan yararlanarak, üzerinde ne var ne yok hepsini almışlar. Bütün servetini tüketinceye kadar bu işi sürdürmüşler. En sonunda yine kıra gitmişler. Yiyecekler götürmüşler zembil dolusu... Künefeler, rakılar götürmüşler. İyice içtikten sonra bunlar birbirleriyle kavga ediyor numarası yapmışlar. Çocuk bunları ayırayım derken onu aralarına alıp iyice dövmüşler, üzerindeki elbiseleri de alıp perişan bir durumda bırakmışlar.

Çocuk, kendini bu durumda görünce, başını alıp gitmiş. Gide gide Mısır'a varmış. İşte o mübareğin yanında failleri götürüyorlarmış. Kendisi de faillik yapmak istemiş. Ama hiçkimse onu işe götürmemiş. Herkes dağılmış, kimi işine, kimi evine gitmiş. Bir bakmış ki, bir pencere açılmış karşı konaktan. Bir kız çıkmış ki, ayın on dördü gibi. Kızın güzelliği karşısında düşüp bayılmış çocuk. Akli başına geldiğinde bakmış ki kız ortada yok, pencere de kapalı. Çıkmış, dağın başına oturmuş.

Ertesi gün aynı yere gelmiş. Kız, yine pencereyi açmış. Ama çocuğa yiyecek gibi bakıyormuş. Bir şey söylemeden pencereyi kapatıp gidiyormuş. Üçüncü günü ise çocuk aynı yere gelince kız ona: "Sen niçin buraya bakıyorsun? Seni padişaha söylesem kelleni koparır." demiş. Çocuk da "Söylersen söyle. Benim kimseden korkum yok." demiş ve başına gelenleri tek tek anlatmış, aç, susuz olduğunu belirtmiş. Kız, onu pencereden çekip içeri almış. Bir cadı görmüş onları. Cadı hemen padişaha gitmiş. "Bak, senin nazlı kızın bir adamla zina ediyor." demiş. Oğlan da hem genç, hem de çok yakışıklıymış,

yakışmışlar birbirlerine. Padişah aniden baskın yapmış odalarına, kılıcını çekip ikisini de öldürecek, cadı razı olmamış bu işe. "Bir yere atalım bunları, kendi kendilerine ölsünler." deyip ikisini de pencereden dışarıya attırmış.

Çocuk, kendine gelmiş. Çime çime kızı aramış, fakat bulamamış. Hemen bir dağın tepesine çıkmış. Bir ağacın altına uzanmış. Gece yarısı olunca, karşıya adamlar gelmiş. Çuvalın içine bir şey koyup toprağa gömmüşler. Adamlar uzaklaşınca çuvalı açmış, bakmış ki ayın on dördü gibi bir kız. Kız, yaralı ve hasta. Yanında da bir sürü mücevher. Kız bitkin bir halde:

-Aman beni götür. Şu mücevherlerle bir konak al bana. En iyi caddeden olsun. Beni de tedavi ettir, ben seni memnun ederim, demiş.

Oğlan, mücevherleri almış. Kızın dediği gibi en güzel caddelerden birinin üzerinde bir konak satın almış. Doktor getirip kızı güzelce tedavi etirmiş. Kız oğlana:

-Filan dükkâna gidersin. Şu kese altını verirsin. Bana güzel bir takım diktirirsin. Yalnız, kumaşı hemen beğenme, demiş kız bu sefer.

Çocuk, dükkâna gitmiş. Altınları vermiş kat kat elbiseler almış. Kızın istediği gibi dükkândaki çocukla arkadaşlığı ilerletmiş. Kız:

-Şimdi de git, dükkândaki çocuğu davet et, demiş.

Dükkâna gitmiş, dükkândaki oğlanı davet etmiş. Kız da oraya gelmiş. Kız, gelirken ne kadar çalgı, ne kadar taratura kızları var, hepsini hazır ediyor. İçkiler su gibi akıp gidiyor. Herkes sarhoş oluyor. Dükkândaki oğlan da salonda sızıyor. Abdulkasım'a:

-Kalk arkadaşına bak, demiş.

Kalkmış bakmış ki, oğlanın kafası uçmuş. Kafa bir yerde, beden bir yerde. Bir üzülmüş, bir üzülmüş ki... Bu benim ikinci adam öldürmem, demiş. Daha önce padişahın kızını ihbar eden cadının ölümüne neden olmuşum, şimdi de dükkânda çalışan oğlanın ölümüne neden oldum. Kız, neden öldürdüğünü anlatmak istemiş, yok demiş ben dinlemek istemiyorum. "Bak seninle evlenirim, seni zengin ederim." dediyse de "Ben padişahın kızından (Adı Düldane) başkasıyla evlenmem, o benim yüzümden kapı dışarı edildi." Kız bu kez: "Beni alma, ama ben yine de anlatayım." demiş.

Kız başlamış anlatmaya: "Ben bir padişahın kızıydım. Bir gün kılıcımı kuşandım, atıma bindim. Gezerken bir dükkân sahibine âşık oldum. Derdimi de kimseye söyleyemedim. Yanarım, kendi kendime ağlarım, derdimi kimseye açamam.

Hastalandım, yataklara düştüm. Derdime derman olmadılar. Doktorlar geldi, bir Şey yapamadılar. Bir ihtiyar dedem bana dedi ki:

-KIZIM, senin gönlün kimde ise, kimi seviyorsan ben kendisini getiririm. (O zaman padişah kızları birisini severlerse kafaları kesilirmiş.) Korkma kızım, ben sana çare bulurum. Bana açıkla, erkeği çarşafa sokar getiririm.

Kız, sevdiği dükkân sahibini tarif etmiş. Dedesi, adamı getirmiş. Yemiş, içmiş, eğlenmişler. Ayda bir defa görüşmeye karar vermişler. Bir müddet öyle gitmiş. Bir defasında adam gelmemiş. Kız, merak edip evine gitmiş, bakmış ki adamın evinde masa kurulmuş kadınlarla zevk-ü sefa yapıyor. Kız, kılıcını çekip evdeki kızları öldürecek, izin vermemiş adam. "Ben bir defalık gönül eğlendirmek için bunu yaptım. Tövbeler olsun. Bir daha yapmam." demiş. Kıza da güzelce içirmiş, onu sarhoş etmiş. Ayılınca dayanamayıp onu öldürmüş.

Abdulkasım: "Ben Döldane'nin katiliyim, şimdi de bunun katili oldum." deyip yoluna devam etmiş. Bu sefer gide gide Basra'ya varmış. Cebinde bir iki altın var. Bir zembil bulmuş, içine de güzel çiçekleri top top edip gezdirmeye başlamış. Bir kahveye gitmiş. Kahvedekilerin hepsi bunun efendi bir adam olduğunu anlayıp tüm çiçeklerini satın almışlar. Kimisi bir kuruş vermiş, kimisi de bir mecrediye. Adamın biri de bir altın vermiş. Sonunda "Sen efendi bir adama benziyorsun. Gel, sana para vereyim de çiçek satma." demiş. Başına gelenleri tek tek anlatıp adamın önerisini kabul etmiş. "Babanın servetine yaptığımı bana yapmayacağına eminim. Ben seni evlâdım yapıyorum. Yalnız, bana ihanet etmeyeceğine dair yemin edeceksin." Çocuk, ihanet etmeyeceğine dair yeminler ediyor.

Birden yüklü bir servete kavuşunca herkes kıskanmış onu. Adam ölmenden önce bütün malını mülkünü hazinelerini göstermiş ve kimseye göstermemesini sıkı sıkı tembihlemiş. Ne servet, ne mal! Büyük bir yer. Bir köşede inciler, yakutlar, elmaslar. Ortada bir bürke altın dolu. Külçe altın dolu mağaralar. Bir heykel, göğsünde: " Bu kadar servetim var, can satın alınırsa can satın alırdım," yazıyor.

Birkaç ay geçtikten sonra adam ölmüş, siz sağ olun. Öldükten sonra rahat durur mu bu Abdulkasım. Karşıya bir konak yaptırmış, içine halayıklar koymuş. Her gelen yer, içer bir deve yükü de altın alır gidermiş. Bu hediyeler Reşit padişahın kulağına gitmiş. Bir fakir geliyor Reşit'in kapısına: "Basra'da Abdulkasım adında bir adam var. Ye, iç, altınını

al, git. Sen padişah olduğun halde ne veriyorsun bize?" demiş.

Reşit padişah, derviş kılığına girip, Abdulkasım'ın yanına varmış. Abdulkasım onu evine almış. Koltuklar altından, her taraf mücevher dolu... Yemişler içmişler, gidecekler artık. "Bize niçin hediye vermedi?" diye düşünmüş padişah. Oysa Abdulkasım, anlamış dervişin büyük bir adam olduğunu. Onun için her şeyi önceden hazırlatmış. Reşit padişah dışarı çıkıp bakmış ki, develer hazır. Reşit padişah:

-Oğlum, ben senin servetini görmek istiyorum, demiş.

Abdulkasım:

-Peki derviş baba. Ama bak, şartım var. Sizi bağlarım. Gözünüzü kıpırdatırsanız, kellenizi uçururum.

Reşit padişah hazineyi gezmiş. Çıkarken: "Bu hazine sana helâl olsun. Her ne yapsan bitmez. Çünkü sen herkese iyilik yapıyorsun."

Gelelim Düldane'ye. Bir balıkçı bulmuş onu. Balıkçı, bu güzel kızı ne yapayım diye düşünmüş ve onu padişaha satmış. (Harun Reşit'e) Bu kız çok güzel piyano çalarmış. Çaldıkça da "Abdulkasım" diye sayıklarmış. İşte bir gün kızı giydirmişler, kuşatmışlar, piyano çaldığı yerde bekletmişler. En sonunda "Abdulkasım" deyince:

-Al, getirdim sana! demiş Harun Reşit.

Kız, koşmuş. Birbirlerine sarılmışlar. İki bayılıvermiş. Onlar muradına etmişler, darısı yetmeyenlere.

Sabiha KİMYONOĞLU

54. YALAN MASALI

Zamanında adamın biri hapis cezasına çarptırılmış. O sırada bir yarışma düzenlenmiş. Kim hiçbir yeri gerçeğe uymayan bir öykü anlatırsa, cezası affedilecekti. Adam düşünmüş taşınmış, yarışmaya katılmaya karar vermiş. Sırası gelince öyküsünü anlatmış:

"Evime gidiyordum. Yürüdüm, yürüdüm, dağ tepe aştım. Çok yorulmuştum. Bir horoz gördüm. Horozun sırtına bindim. Az gittim, uz gittim, dere tepe düz gittim. O kadar çok gitmişim ki, horozun sırtı yara olmuş. "Taze cevizi dövüp, sırtına sür." dediler. Cevizi sürdüm baktım ki, horozun sırtında bir ceviz ağacı oluştu. Ağacın birbirine değmeyen kırk dalı, her dalında da binlerce ceviz. Cevizleri toplamak için adam topladım. Cevizleri toplattım, üst dallarda birkaç ceviz kaldı. Onları düşürmek için bir topak toprak attım. Toprak orada kaldı, koca bir tarla oldu. Çıktım, tarlayı sürdüm, buğdayı ekтім. Oradan geçen yolcular "Aaa, niçin buğday ekтин? Nohut ekseydin daha çok ürün alırdın." dediler. Ben de buğdayları bir tane bile eksiltmeden geri topladım. Hatta karıncanın biri bir tane buğdayı almış evine götürüyordu, yakaladım. Ben çekerim, o çeker. Kan ter içinde o taneyi de karıncanın ağzından kurtardım. Hiçbir tane ziyan etmeden buğdayı çuvalına geri koydum. Nohut ekтім bu sefer. Oradan geçen başka yolcular, "Aaaah, aaah! Nasıl nohut ekersin? Deli misin? Karpuz ekse daha çok kâr edersin." dediler. Bu kez nohudu hiçbir tane ziyan etmeden topladım. Tarlaya karpuz ekтім. Gel zaman git zaman. tarlayı yoklamaya gittim. Tarla, karpuzla dolmuş. Karpuzların bir tanesini kucağıma alıp uyumuşum. Ben uykudayken karpuz büyümüş, beni itmiş; büyümüş, beni itmiş, kenara gelmişim. Bir yanım toprakta, bir yanım boşlukta sallanıyor. Toparlandım, kalktım. 'Allah Allah! Karpuz bu kadar büyür mü' deyip tadına bakmak üzere bıçağı çıkarıp karpuzla vurdum. Bıçak, karpuzun içinde yok oldu. Yanımdaki orakla vurdum, orak yok oldu. Bu karpuzu incelemek üzere içine girmek istedim. Kafamı kesip yanıma koydum, karpuzun içine girdim. Bir de ne göreyim, koca bir çarşı! Kasaplar et kesiyor demirciler demir dövüyor, çiftçiler tarla sürüyor, caddeler insan kaynıyor. Biraz yürüdüm, kasap et doğruyor, "Elindeki bıçak, benim bıçağı!" diye seslendim: Kasap, "Tamam, işim bitsin vereceğim." dedi. Az öteye gittim. Bir tarlada çiftçi benim orağımla ekin biçiyor. "Bu benim orağı!" dedim. Çiftçi "Tamam, işim bitsin, vereceğim." dedi. Biraz daha yürüdüm, bir bahçede adam, kazmamla toprak

kazıyor. "Bu benim kazmam!" dedim. "İşim bitsin vereceğim." dedi.

Karpuzdaki esrarı çözünce tekrar dışarı çıktım. O sırada çakalın biri kafamı çalmış, kaçıyor. Kafamı kurtarmak için çakalın peşinden koştum. Çakalı yakaladım, kafamı kurtarıp yerine koydum. Cevizin üstündeki tarladan gerçek yere indim." demiş.

Bu öyküsü üzerine mahkûmu affetmişler.

Sabiha KİMYONOĞLU

ALTINCI BÖLÜM

6. KAYNAK KİŞİLERLE İLGİLİ BİLGİLER

Çalışmamızda yer alan 54 masal, masal derleme tekniklerine uygun olarak Hatay il merkezinde, ilçelerinde ve köylerinde toplam 22 kişiden derlenmiştir. Masal derleme işleminden sonra kaynak kişilerin cinsiyet, meslek grubu ve öğrenim durumuna göre nasıl bir dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Cinsiyetlerine göre yapılan tasnifte şöyle bir sonuç ortaya çıkmıştır:

- a) Kadın: 12
- b) Erkek: 10

Derlenen masalarda, kadın anlatıcıların çokluğu göze çarpmıştır. Bölgenin sosyal ve kültürel yapısına bakıldığında, kadınların her alanda etkin rol oynadıkları anlaşılmaktadır. Kadınlar, masallarını erkek olan bir toplulukta da rahatlıkla anlatabilmektedirler. Erkek anlatıcıların az olmasının sebebi; birçoğunun küçük yaşlardan itibaren çalışmaya başlayıp ev geçindirme yükümlülüğüne girmeleri ve halk kültürünün bu güzel aracından uzaklaşmış olmaları. Çalışmada adı geçen kadın ve erkeklerden çoğu, yakın ve tanıdık kişiler oldukları için onlardan masal derlemek nispeten daha kolay olmuştur.

Meslek gruplarına göre yapılan tasnifte şöyle bir sonuç ortaya çıkmıştır:

- a) Ev kızı/hanımı: 5
- b) Gazeteci: 2
- c) Emekli İşçi: 3
- d) Emekli Öğretmen: 4
- e) Öğrenci: 2
- f) Memur: 1
- g) Çiftçi: 1
- h) Öğretmen: 2
- ı) Serbest Meslek: 2

Anlatıcıların öğrenim durumlarına göre dağılımı ise şöyledir:

- a) Okuma-yazma bilmeyenler:2
- b) İlkokul mezunu olanlar:8
- c) Lise mezunu olanlar:4
- d) Yüksek öğrenim mezunu olanlar:8

Kaynak kişilerle ilgili aşağıda verilen bilgilerde şu sıralama takip edilmiştir:

1. Masalı anlatanın soyadı, adı
2. Doğum yeri ve tarihi
3. Öğrenim durumu
4. Mesleği
5. Anlattığı masallar
6. Masalı kimden/kimlerden dinlediği
7. Derleme yeri ve tarihi

Kaynak kişiler, soyadlarına göre alfabetik olarak şu şekilde sıralanmıştır:

- 1) 1. AKIN, Necati
2. Yayladağ-1954
3. Okuma-yazması yok.
4. Çoban
5. 18, 30
6. Dedesinden
7. Yayladağ-Ağustos 2011
- 2) 1. BAHADIRLI, Gülseren
2. Antakya-1958
3. Emekli Memur
4. Lise Mezunu
5. 3, 10
6. Halasından
7. Antakya-Temmuz 2011

- 3) 1. BÜYÜKÂŞIK, Aziz
2. Antakya-1948
3. İlkokul Mezunu
4. Çiftçi, Dernek Çalışanı
5. 1, 11, 38
6. Yakınlarından dinlemiş.
7. Antakya-Ağustos 2011
- 4) 1. EZER, Alkor
2. Antakya-1937
3. İlkokul Mezunu
4. Ev hanımı
5. 13, 15, 29
6. Halasından
7. Antakya-Şubat 2012
- 5) 1. EZER, Ayça
2. Antakya-2000
3. Ortaokul (öğrenimi devam ediyor)
4. Öğrenci
5. 9, 23, 49
6. Babaannesinden
7. Antakya-Temmuz 2012
- 6) 1. EZER, Mehmet İhsan
2. Antakya-1929
3. İlkokul Mezunu
4. Serbest Meslek
5. 16
6. Annesinden
7. Antakya-Temmuz 2011

- 7) 1. EZER, Necla
2. Antakya-1958
3. Üniversite (Eğitim Enstitüsü)
4. Emekli Öğretmen
5. 14, 17, 35
6. Arkadaşının annesinden
7. Antakya-Temmuz 2012
- 8) 1. KARASU, Mehmet
2. Antakya-1950
3. Üniversite
4. Gazeteci-Yazar, TYS Başkanı
5. 24, 31, 37
6. Araştırmalarından
7. Antakya-Şubat 2013
- 9) 1. KARASU, Nebihe
2. Antakya-1952
3. Üniversite (Eğitim Enstitüsü)
4. Emekli Öğretmen
5. 12, 25, 34
6. Eşinden
7. Antakya-Şubat 2013
- 10) 1. KARTUN, Melina
2. Samandağ (Vakıflı Köyü)-1945
3. İlkokul Mezunu
4. Ev hanımı
5. 20, 26
6. Dedesinden
7. Vakıflı Köyü-Temmuz 2011

- 11)** 1. KAYA, Muzaffer
2. Antakya-1947
3. Üniversite (Eğitim Enstitüsü)
4. Emekli Öğretmen
5. 50
6. Annesinden
7. Antakya-Ağustos 2011
- 12)** 1. KESKİN, Gaye
2. Antakya-1983
3. Üniversite
4. Öğretmen
5. 28, 46
6. Babasından
7. İstanbul-Aralık 2012
- 13)** 1. KIZILDAĞLI, Kemal
2. Antakya-1960
3. Üniversite
4. Öğretmen
5. 5, 42
6. Yakınlarından
7. Antakya-Ağustos 2012
- 14)** 1. KİMYONOĞLU, Sabiha
2. Adana-1941
3. Üniversite (Eğitim Enstitüsü)
4. Emekli Öğretmen
5. 53, 54
6. Dayısından
7. Antakya-Temmuz 2011

- 15)** 1. NARİN, Leman
2. Antakya-1942
3. İlkokul Mezunu
4. Ev hanımı
5. 32
6. Anneannesinden
7. Antakya-Şubat 2012
- 16)** 1. NAZLI, Tahir
2. Yayladağ-1965
3. Okuma-yazması yok.
4. Çoban
5. 45
6. Yakınlarından
7. Yayladağ-Ağustos 2011
- 17)** 1. ÖĞÜNCÜ, Reşit
2. Antakya-1945
3. İlkokul Mezunu
4. Tamirci (Emekli)
5. 39, 48
6. Arkadaşlarından
7. Antakya-Temmuz 2012
- 18)** 1. SARIOĞLU, Sabit
2. Samandağ-1977
3. Lise
4. Serbest meslek
5. 6, 44
6. Abilerinden
7. Samandağ-Ağustos 2011

- 19)** 1. SEMERKANT, Saadet
2. Antakya-1940
3. İlkokul Mezunu
4. Ev hanımı
5. 7, 22, 27, 47
6. Babaannesinden
7. Antakya-Ağustos 2012
- 20)** 1. SİLAHLI, Araksi
2. Samandağ (Vakıflı Köyü)-1910
3. İlkokul Mezunu
4. Serbest meslek
5. 4, 8,
6. Yakınlarından
7. Vakıflı Köyü-Temmuz 2011
- 21)** 1. TEKİN, Mehmet
2. Antakya-1956
3. Üniversite
4. Gazeteci
5. 2, 19, 21, 33, 41, 43, 52
6. Araştırmalarından
7. Antakya-Temmuz 2011
- 22)** 1. ÜRKMEZ, Sema
2. Antakya-1967
3. Lise Mezunu
4. Ev hanımı
5. 36, 40, 51
6. Anneannesinden
7. Antakya-Temmuz 2013

SONUÇ

Masal denince akla boş zamanları değerlendirmek için anlatılan ve uzun kış gecelerinin eğlencesi olan hikâyeler gelir. Aslında masalların amacı bu değildir. Masal anlatıcıları bu araçlarla çocukları hem eğitmekte hem de eğlendirmektedirler. Nitekim bu masalarda birçok anlatıcı masallarını dile getirmişler, bazı yazarlar da bu masalları derleyecek masal kitapları yayınlamışlar, böylece çocuk eğitimine büyük katkıda bulunmuşlardır. Yurt dışında La Fontaine, Aisopos, Beydeba; yurdumuzda ise bu işin öncülüğünü yapan Ziya Gökalp, S. Ender Siyavuşgil, Nesip Yağmurdereli, E. Naci Gökse... vb. daha burada adını sayamayacağımız değerli ustalar alana katkıda bulunmuşlardır. Bu kişilerin masallarının çocuk terbiyesi üzerindeki etkilerinden bahseden hocamız Saim Sakaoğlu, "Gümüşhane Masalları" adlı kitabının "Giriş" bölümünde konuya genişçe değinmiş ve ardından da kendisi masala şöyle bir tanım getirmiştir. "Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayâl mahsulü olduğu halde dinleyenleri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür ." (Sakaoğlu 1973: 5)

Masallar çocukların her zaman ilgisini çekmiştir. Masalın ilginçliği, olaylarının, kahramanlarının olağanüstülüğü onların hoşuna giden şeylerdir. Çocuk eğitiminde de büyük rol oynayan masallardan, çocukların en çok hoşuna giden türü ise hayvan masallarıdır. Daha çok kısa metinlerde dikkatlerini toplayabilen çocuklara umumiyetle hayvan masallarının anlatılması tercih edilir. Çocuklar hayvanların sembolik olarak kullanıldığı bu masallardan birtakım dersler alırlar. Onlar çalışkanlığın, doğruluğun mükâfatını; kötülüğün, tembelliğin, ihanetin cezasını ilk olarak masalarda öğrenirler (Şimşek: 20).

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin hocamız da Hayvan Masalları adlı eserinin giriş bölümünde bu masalların eğitici yönünü şöyle sıralamıştır.

1- Hayvan masalları kısa ve nesir şeklinde oldukları için öğrenilmesi ve dinlemesi kolay olan metinlerdir.

2- Masallar halk bilimi için iyi bir kaynaktır. Özellikle asıl halk masalları diye adlandırdığımız türlerde; doğum, evlenme, ölüm, ad koyma, bayram âdetleri, hacca

gitme... vb. konular masal metinlerinin içinde anlatılarak, çocuğun geçmişiyle bugünü arasında bağ kurmaktadır. Bu gelenekler yöresel olarak farklılaşabilmektedir.

3- Hayvan masalları ve diğer masal türlerinde de iyiler ödüllendirilmekte, kötüler ise cezalandırılmaktadır. İşte bu masalları dinleyen çocuk, daha hayatının başında iyi-kötü, doğru-yanlış... vb. zıt kavramlardan birisinde hayatına yön verecektir.

4- Çocuk, hayvan masallarını da diğer masal türlerini de okuyarak farkına varmadan kendi mitolojisini öğrenmektedir.

5- Aslında çocukların eğitimi için önemli gördüğümüz masal metinleri yaşlıların özellikle siyaset adamlarımızın da işine yaramaktadır. Siyaset adamları yeri geldiği zaman anlattıkları masalla dağılan dikkatleri toplayabilirler.

6- Masallar çocuğun dini eğitimi bakımından da önemlidir. Elbette bu masallarda namaz surelerini öğretmeyeceğiz. Yalnız çocuğa Allah, Peygamber, melek sevgisini ve ibadet yapılan yerleri bu metinlerin yardımıyla daha kolay öğretebiliriz (Alptekin, Türk Masallarında Dini Eğitim).

7- Masalların yardımıyla çocuğa çevre bilincini verebiliriz. Yaşadığımız dünyaya zarar verdiğimiz zaman cezasını er ya da geç kendimizin çekeceğini anlatabiliriz.

8- Hayvan sevgisi olmayan bir kimsede insan sevgisi de olmaz. Bu sebepten çocuk, hayvanları sevmeyi masallardan öğrenmekte ve geleceğinin şablonunu daha ilk dinlediği metinde kendi kafasında kurmaktadır (Alptekin 2005: 28).

Yukarıda ele aldığımız eğitici yönlerinin dışında masallar, çocukların bilişsel gelişiminde de önemli bir araç vazifesindedirler. Çocuğun hem ferdi kabiliyetlerinin, hem de topluma uyum sağlamasının gelişmesini sağladığı gibi, okunan masalların anlatımıyla da çocuğun belleğinin gelişimine katkıda bulunmuş birer araç olmaktadır. Ayrıca vermiş oldukları birtakım mesajlar yoluyla, çocuğun kötü davranışlardan uzaklaşmasını ve iyi davranışlara yönelmesini telkin ederler. Bundan dolayı da topluma uyum sağlamasını kolaylaştırırlar.

"Masalların İnsan Eğitimi Bakımından Önemi" adlı makalesinde Dr. Esmâ Şimşek konuyu 5 başlık altında incelemiştir.

1. Masalların çocuk terbiyesi bakımından önemi,
2. Sosyal hayatın işlenişi bakımından önemi,
3. Problemin anında çözümü bakımından önemi,

4. Halk hekimliği bakımından önemi,

5. Dini inanışların masallara tesiri.

Netice olarak da masalların küçük çocuklara olduğu kadar yetişkinlere de ders veren bir öğretmen olduğunu belirten hocamız; onların bazen sosyoloji bilgisini, bazen dini eğitimini, bazen de bir tıp eğitimini bizlere dolaylı olarak aktardığını vurgulamaktadır (Şimşek: 22).

Dr. Bilge Seyidoğlu ise bir makalesinde "Çocukların çok sevdiği masallarla eğitim son derece etkili bir yoldur. Muayyen bir yaşa gelmeden çocuğa istenilen şekli verebilmek çok kolaydır. Çocuğu karşımıza alıp nasihat ederek, şunu yap, bunu yapma diye emir vermeye kalkarsak çocuk ya isyan eder veya bir kulağından girip öbür kulağından çıkar." diyerek çocuk eğitiminde masalın önemini belirtmiştir (Yağmur 1977: 48).

Yıllardan beridir bitmez tükenmez çalışmalarıyla hepimizin öncüsü olan Prof. Saim Sakaoğlu hocamız masalların eğitici yönünün daha etkili olabilmesi için onu anlatan kişinin özelliklerine de dikkat çekmiştir. "İyi bir masalacı, her şeyden evvel kendisini karşısındakilere kabul ettirmeli, anlatımı esnasında masala bir şeyler de katmalıdır." diyerek iyi bir masal anlatıcısını tarif etmektedir (Masal Anlatıcısının Bazı Hususiyetleri: 130-131).

KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan (1977), *Türkçenin Gücü, Türk Dilinin Zenginliklerine Tanıklar*, Ankara: Bilgi Yayınları.
- ALPTEKİN, A. Berat (1982). “Türk Masallarında Dini Eğitim”. *Erciyes*: 5 (55) s. 15-16
- ALPTEKİN, Ali Berat (2005), *Hayvan Masalları*, 2. Baskı, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 28.
- ARSLAN, Ahmet Ali (1998), *Kuzey-Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masallar*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- BACANLI, Hasan (2000), *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- BARTH, J. & DEMİRTAŞ, A. (1997), *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: YÖK Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi.
- BORATAV, Pertev Naili (1969), *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1995). **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**. 12. Baskı, Ankara, s.625.
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin (1994). “Masalın Eğitimdeki Yeri”. *Çağdaş Eğitimle Sanat Dergisi*. İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları, s. 1-11
- DİLİDÜZGÜN, Selahattin (2006), *Çağdaş Çocuk Yazını/Yazın Eğitimine Atılan İlk Adım*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- EMMEZ, B. (2008), *Sözlü Gelenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Masal Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 6-8. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- GÖKŞEN, Enver Naci (1966), *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, İstanbul: Okat Yayınevi.
- GÖVSA, İ. Alâeddin, (1919). Çocuk Edebiyatı. *Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası*, Sayı: 48-50, s. 274-281.
- GÜLEÇ, Hamdi (1988), *Halk Edebiyatı*, İstanbul: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- GÜNAY, Umay (1992), *Türk Dünyası El Kitabı*, Cilt III, Ankara: Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Yayını, s. 326.

- GÜNEY, Eflatun Cem (1948), *En Güzel Türk Masalları*, İstanbul.
- İlköğretim Fen ve Teknoloji 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı (2005), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı (2005), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- KALAYCIOĞLU, Mithat (2001), *Hatay Halk Bilimi-II*, Hatay: İhsan Ofset.
- KANTARCIOĞLU, Selçuk (1991), *Eğitimde Masalın Yeri*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- KARASU, Mehmet – Nebiye (2006), *Evvel Zaman İçinde Antakya Masalları*, Antakya: Keşif Yayıncılık.
- Kurul. (2007). **Britannica Keşif Ansiklopedisi**. Cilt 11, İstanbul: Boyut Yayın Grubu, s. 526.
- OĞUZ, M. Öcal (2010), *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, 7. Baskı, Ankara: Grafiker Yayınları.
- ÖNAY, Yılmaz (2008), *Türk Halk Edebiyatı Ders Notları*, Van.
- ÖZDEMİR, Emin (1992), *Yazımsal Türler*, İstanbul: Bilgi Yayınları, s. 322-331.
- ÖZÜDOĞRU, Şükrü (2005), *Eğitimci Gözüyle Çocuk Eğitimi*, Konya: Selçuklu Belediyesi.
- SAKAOĞLU, Saim (1973), *Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil*, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- SAKAOĞLU, Saim (1980). “Masal Anlatıcılarının Bazı Hususiyetleri”. Burdur: Ocak-Şubat, s. 130-131
- SAKAOĞLU, Saim (1999), *Masal Araştırmaları*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- SAKAOĞLU, Saim (2010), *Masal Araştırmaları*, 4. Baskı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- SELÇUK, Ziya (1997), *Eğitim Psikolojisi (Gelişim – Öğrenme)*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- SENEMOĞLU, Nuray (1998), *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, Ankara: Özsen Matbaası.
- SEYİDOĞLU, Bilge (1975), *Erzurum Masalları Üzerine Araştırmalar*, Ankara: Atatürk Üniversitesi.
- SEYİDOĞLU, Bilge (1977). “Masal ve Masal Anlatanlar”. *Yağmur Dergisi*, 1 (6) (Eylül) s. 48
- SOUCHE, Aimé (1950), *Quels Livres Faut-il Avoir Lus*, California Üniversitesi: H.

Maillet.

ŞİMŞEK, Esmâ (1991). “Masalların İnsan Eğitimi Bakımından Önemi”. Erciyes: 14 (166) s. 20-22

ŞİRİN, Mustafa Ruhi (1988), *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları.

TEZEL, Naki (1977), *Türk Masalları*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayıncılık.

Türk Halk Kültürü Araştırmaları (1999), Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 55-63.

YALÇIN, Alemdar & AYTAŞ, Gıyasettin (2002), *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

YALDIZ, Hatice Tuba (2006), *Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Sarayönü Örneği), Konya: s. 8-13.

YAVUZ, Muhsine Helimoğlu (1997), *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Ankara: Ürün Yayınları.

YAVUZER, Haluk (2003), *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*, 16. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

İNTERNET ADRESLERİ

Erişim 1: [<http://www.altinozu.bel.tr>], Erişim Tarihi: 13.08.2012

Erişim 2: [<http://www.altinozu.gov.tr>], Erişim Tarihi: 13.08.2012

Erişim 3: [<http://www.belen.gov.tr>], Erişim Tarihi: 13.08.2012

Erişim 4: [<http://www.cografya.gen.tr/tr/hatay/>], Erişim Tarihi: 19.07.2013

Erişim 5: [<http://www.hatay.gov.tr>], Erişim Tarihi: 13.08.2012

Erişim 6: [<http://www.hayatnotu.com/hatay-ismi-nerden-gelmistir-adini-nasil-almistir-efsanesi-hikayesi-nedir.html>], Erişim Tarihi: 03.01.2012

Erişim 7:

[http://turkleronline.net/turkler/masallar/ingiltere_turk_irlanda/turkiye_masal_calismalari.htm], Erişim Tarihi: 23.06.2013

SÖZLÜK

afak-i devran: Dünyanın dört tarafı, ufukları. (16. Masal, s. 149), (29. Masal, s. 195)

ağacın hırfi: Ağacın dalı. (27. Masal, s. 186)

ahd: Ant, vaat, ahit. (27. Masal, s. 183)

akça: Para. (7. Masal, s. 131)

amti: Hala. (47. Masal, s. 241)

arıca: Temiz. (43. Masal, s. 231)

Atvez tvazyan: Kuyruksuz çakalcık. (12. Masal, s. 141)

Aya sen bat ben doğum (doğayım) demek: Antakya'da beyaz tenli kızlar daha güzel sayılır ve daha çok beğeni toplar. Bu deyim bir kızın aydan daha güzel olduğunu vurgulamak için kullanılır. Yani burada padişahın kızı, ay ile kıyaslanmaktadır. (31. Masal, s. 203)

bedayi: Estetik yönü ağır basan güzellikler. (16. Masal, s. 148)

beleş: Bedava. (34. Masal, s. 213)

bürke: Havuz. (29. Masal, s. 195), (53. Masal, s. 253)

ced: Ata. (29. Masal, s. 197)

cevahir: Mücevher. (33. Masal, s. 209)

cıncık: Cam. (34. Masal, s. 214)

çime çime: Sürüne sürüne. (53. Masal, s. 252)

çimmek: Yüzmek, yıkanmak. (32. Masal, s. 206)

çit bohça: Basma bohça. (7. Masal, s. 131)

düşerge: Payına düşen (29. Masal, s. 194)

eleleş: Elini ver. (7. Masal, s. 131)

emmi: Amca. (14. Masal, s. 143)

Eşta kili, eştiş rabi, enebeyk ebi: Bu benim babamın evi. Sen ne yiyorsun, ne içiyorsun? (27. Masal, s. 186)

fail: İşçi. (53. Masal, s. 251)

faillik: İşçilik. (53. Masal, s. 251)

galle: Kasa. (34. Masal, s. 213)

- garbil:** Kalbur. (29. Masal, s. 194)
- göğercin:** Güvercin. (29. Masal, s. 195)
- halaslama:** Bitirme. (37. Masal, s. 221)
- halayık:** Cariye, kadın hizmetçi. (15. Masal, s. 145), (53. Masal, s. 253)
- halta:** Tasma; kıravat. (29. Masal, s. 194)
- harami:** Hırsız. (47. Masal, s. 239-240-241-242)
- havuş:** Avlu. (34. Masal, s. 212)
- hecil olmak:** Utanmak. (22. Masal, s. 169)
- heyva:** Ayva. (29. Masal, s. 197)
- hırifleme:** Bunamak. (22. Masal, s. 170)
- hışhış:** Süs eşyası. (15. Masal, s. 145)
- İnna lillah ve inna ileyhu raciun:** “Şüphesiz biz Allah’tan geldik ve ona döneceğiz.”
Genellikle bir kişinin ölüm haberini aldıktan sonra kullanılır. (16. Masal, s. 148)
- irin:** İltihap. (27. Masal, s. 184)
- Kanne:** Şişe. (27. Masal, s. 183)
- Kara Hatçe:** Hamam böceği, Kara Fatma dedikleri şey. (3. Masal, s. 127)
- karkış:** Şeker. (34. Masal, s. 214)
- kavilleşmek:** Söz birliği etmek, anlaşmak. (33. Masal, s. 209)
- kerneb:** Su kabı. (14. Masal, s. 143)
- küllük:** Yanıp sönen dolabın içi, eskiden çamaşır yıkanan yer. (3. Masal, s. 122)
- küncü:** Susam. (15. Masal, s.145), (22. Masal, s. 171)
- küseleş:** Küstüm. (7. Masal, s. 131)
- Lamin yasir:** Ben rahatım. (27. Masal, s. 186)
- leş:** Hayvan ölüsü. (42. Masal, s. 229)
- leşker:** Asker, er. (19. Masal, s. 158)
- mahbub-u zaman:** Zamanın sevgilisi. (16. Masal, s. 149), (29. Masal, s. 195)
- maşrapa:** Metal, toprak, plastik vb.nden yapılmış, ağzı açık, kulplu, bardağa benzeyen, küçük kap. (42. Masal, s. 229)
- mehir:** Nikâh bedeli. (15. Masal, s. 145)
- melhefe:** Yorgan kılıfı. (46. Masal, s. 237)
- meşleh:** Aba. (29. Masal, s. 198)

mükebbe: Çubuk ya da kamıştan yarım küre biçiminde örülmüş büyük sepet. (47. Masal, s. 241)

mülk-i Süleyman: Hz. Süleyman'ın serveti. (16. Masal, s. 149), (29. Masal, s. 195)

nerduban: Merdiven. (22. Masal, s. 188)

pare: Parça. (29. Masal, s. 195)

peçiç oyunu: Antakya'ya mahsus bir oyun. Zar yerine yedi tane küçük deniz kabuğu atılarak bunların açık taraflarının üste veya alta gelmelerine göre çapraz bir bez parçasında taş ilerletilerek oynanan bir oyun. (47. Masal, s. 239)

rihle: Hadis âlimlerinin hadis öğrenmek için yaptıkları yolculuk. (53. Masal, s.251)

sahın: Tabak. (29. Masal, s. 199)

sarraç: Koşum ve eğer takımları yapan veya satan kimse. (38. Masal, s. 224)

satıl: Kova. (37. Masal, s. 221)

seyran: Gezinti. (29. Masal, s. 199)

sokum: Lokma. (16. Masal, s. 149)

surra: Paket. (34. Masal, s. 213)

şak: Parça. (37. Masal, s. 221)

Tahkil harir, fakul harir: Altım ipek, üstüm ipek. (27. Masal, s. 187)

Tahkil hasir, fukil hasir: Altım hasır, üstüm hasır. (27. Masal, s. 186)

Tahkil zibil, şakil zibil: Altım çöp, üstüm çöp. (27. Masal, s. 186)

taratura: Tiyatro. (53. Masal, s. 252)

vüzara: Vezir. (47. Masal, s. 239)

Ya mese al heyr!: İyi akşamlar. (22. Masal, s. 170)

yaylım: Yayla, otlak. (2. Masal, s. 120)

yekinmek: Kalkmak. (29. Masal, s. 199)

yutuzmak: Kaybolmak. (22. Masal, s. 169)

yüksük: Dikiş dikerken iğnenin batmasını önlemek için parmak ucuna takılan kesik koni biçiminde gereç. (22. Masal, s. 171)

zahre: Zahire, yiyecek. (50. Masal, s. 247)

zift: Katran ve diğer organik maddelerin buharlaşmasından veya damıtılmasından elde edilen, kolay kırılan, az ısı ile eriyen, katı, siyah, parlak madde, karasakız. (27. Masal, s. 187)